

Canllawiau Canolradd

Y Ganolfan
Dysgu Cymraeg
Genedlaethol —
National Centre
for Learning Welsh

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Dysgu
Learn

Canllawiau Canolradd Cyffredinol

Nod y lefel hon yw meithrin siaradwyr hyderus wrth drafod materion pob dydd. Bydd gweithgareddau siarad wedi eu plethu drwy bob uned – gweithgaredd siarad cychwynnol, gweithgareddau yn ymwneud â chynnwys yr uned berthnasol, a chwestiynau o brawf llafar arholiad Canolradd.

Ceir 20 uned a ddylai bara tua chwech awr yr un. Mae patrwm pendant i'r unedau:

Siarad rhydd cychwynnol - Mae pob uned yn cychwyn â gwaith siarad i annog sgwrsio rhydd. Does dim cysylltiad rhwng y gweithgaredd yma a chynnwys gweddill yr uned, gan amlaf. Ni ddylid tanbriso'r adran hon o safbwynt meithrin siaradwyr a all siarad yn ddigymell. Yn ogystal â'r gweithgaredd ym mhob uned, cynigir siarad rhydd ychwanegol ar ffurf cardiau sgwrsio.

Cardiau sgwrsio – Mae'r cardiau wedi'u trefnu fesul bloc o bump uned. Mae'r triongla'u'n dynodi bod y cardiau'n newid:

- un triongl   addas ar ôl Uned 1
- dau driongl   addas ar ôl Uned 5
- tri thriongl   addas ar ôl uned 10
- pedwar triongl   addas ar ôl Uned 15

Rhowch y cardiau ar fwrdd a gofynnwch i bob pâr/grŵp o dri ddewis cerdyn yr un. Yna, gofynnwch iddyn nhw sgwrsio am beth sy ar y cardiau. Dylid sicrhau na fydd unrhyw bwnc yn tramgwyddo ar sail eich adnabyddiaeth o'r dosbarth. Os bydd angen, gallant fynd i nôl mwy o gardiau. Seilir y cardiau ar gardiau sgwrsio Cwrs Pellach Prifysgol Bangor gan Tony Ellis.

Cardiau ymarfer atebion – Ceir set o gardiau i ymarfer atebion. Ceir triongl melyn i ddynodi eu bod yn gwestiynau lefel Mynediad, triongl gwyrdd i ddynodi eu bod yn gwestiynau lefel Sylfaen, a thriongl glas i ddynodi eu bod yn gwestiynau lefel Canolradd. Gellir defnyddio'r cardiau melyn a gwyrdd ar unrhyw adeg a chyflwyno'r rhai glas wrth i'r gwaith godi yn y cwrs. Gellir defnyddio'r cardiau hyn ar unrhyw adeg yn ystod y wers ac maen nhw'n ddefnyddiol iawn i barau sy'n gorffen eu gwaith yn gyflym.

Gwaith iaith – Mae pob uned (ac eithrio'r unedau adolygu) yn cyflwyno gwaith iaith newydd. Ceir cyfres o ddriliau ac ymarferion amrywiol.

Ymarfer ffwythiannol – Ymarfer yw'r pennawd yn y llyfr cwrs ac yma ceir cyfle i ailgylchu patrymau iaith er mwyn cyflawni ffwythiant. Dylid egluro wrth y dysgwyr mai pwrpas yr adran hon yw adolygu er mwyn meithrin hyder mewn sefyllfaoedd penodol.

Gwrando a Gwyllo – Ceir o leiaf un Sgwrs a darn Robin Radio ym mhob uned. Ceir fideos yn ogystal. Dylid annog y dysgwyr i wrando a gwyllo heb y sgriptiau yn y lle cyntaf.

Arholiad Canolradd – O'r cychwyn cyntaf, ceir ymarferion sy'n dod o arholiad Canolradd. Dylid eu trin fel ymarfer y sgiliau gwahanol – gwrando, gwybodaeth o iaith (llenwi bylchau) a llafar. Maent yn ymarferion sy'n fuddiol i bawb.

Mae'r symbol yma yn dangos mai cwestiwn neu gwestiwn wedi'i addasu o arholiad Canolradd yw e.

Uned yn dangos pob agwedd yr arholiad yw'r uned olaf yn y llyfr. Argymhellir ei defnyddio ar adeg pan fydd yn gyfleus i chi neu bori yn y cwestiynau gwahanol dros nifer o wythnosau.

O ran y Gwrando, yn yr unedau cyntaf, argymhellir sut i symleiddio'r broses trwy fynd drwy'r darnau fesul adran.

O ran y Llenwi Bylchau, ceir rhai syniadau isod sut i amrywio'r dechneg yn y dosbarth:

a) Rhowch yr atebion ar gardiau (un ateb i bob cerdyn) a'u dosbarthu ymhlith y dysgwyr. Os ydych am godi lefel yr her ryw ychydig, rhowch bob ateb heb ei dreiglo ar y cardiau a dweud bod rhaid penderfynu a oes treigladau peidio ar gyfer pob ateb. Os oes llai nag 16 yn y dosbarth, bydd rhai dysgwyr yn cael mwy nag un cerdyn; os oes mwy nag 16, gwnewch fwy nag un copi o rai o'r cardiau er mwyn sicrhau bod digon i bawb gael un yr un. Gofynnwch i bawb grwydro o gwmpas y dosbarth i holi beth sydd ar y cardiau. Pan fyddan nhw'n cael gair gan ddysgwr arall, dylent ystyried i ba fwlch y mae'r gair hwnnw'n perthyn a'i nodi yno. Gallwch ofyn i barau fynd trwy'r darn yn gwirio'r atebion cyn i chi wneud hynny gyda'r dosbarth cyfan a thrafod unrhyw bwyntiau ieithyddol sy'n codi.

b) Defnyddiwch gardiau fel y rhai yn a) uchod, ond y tro hwn, gofynnwch i barau fynd trwy'r darn a rhoi cynnig ar gymaint o'r bylchau ag y gallant yn y lle cyntaf. Tra byddan nhw'n gwneud hynny, gosodwch y cardiau mewn gwahanol fannau o gwmpas yr ystafell ddosbarth. Wedi i chi osod y cardiau, gofynnwch i un o bob pâr fynd i ganfod unrhyw un o'r cardiau, darllen (a chofio) beth sydd ar y cerdyn a dychwelyd at ei b/phartner i adrodd hynny ac i gyd-drafod i ba fwlch y mae'r gair yn perthyn. Eto, gwiriwch yr atebion a thrafod pwyntiau ieithyddol ar y diwedd.

c) Byrddau gwyn bach – rhowch fwrdd gwyn bach i bob dysgwr (neu i bob pâr). Darllenwch trwy'r darn, gan oedi wrth ddod i bob bwlch a rhoi ychydig eiliadau i'r dysgwyr ysgrifennu eu cynigion ar eu byrddau gwyn. Gofynnwch i bawb ddangos y cynigion ar yr un pryd, ac ar ôl iddynt weld atebion ei gilydd, gofynnwch iddyn nhw a ydyn nhw am gadw at eu hateb gwreiddiol neu ei newid. Cadarnhewch yr ateb cywir a thrafod yn ôl yr angen cyn darllen ymlaen at y bwlch nesaf ac ailadrodd y broses.

ch) Gofynnwch i barau weithio gyda'i gilydd i roi cynnig ar y pedwar bwlch cyntaf yn y darn, a'r pedwar cyntaf yn unig. Wedi caniatáu munud a hanner iddyn nhw, gofynnwch i un o bob pâr symud ymlaen at bartner newydd a rhowch ddau funud i'r parau newydd wirio'r pedwar ateb cyntaf a rhoi cynnig ar y pedwar nesaf. Ar ddiwedd y ddau funud, gofynnwch i un o bob pâr symud ymlaen eto a rhowch ddau funud a hanner iddyn nhw wirio'r wyth ateb cyntaf a rhoi cynnig ar y pedwar nesaf. Ailadroddwch unwaith eto, gan roi tri munud i'r parau gynnig atebion i'r pedwar bwlch olaf a gwirio'r cyfan. Gwiriwch yr atebion a thrafod pwyntiau ieithyddol ar y diwedd. Gallwch gynyddu neu leihau'r amserau a ganiateir yn ôl yr hyn sy'n gweddu i'ch dosbarth chi.

Geirfa – Dylid annog y dysgwyr i ddysgu'r eirfa cyn dechrau pob uned. Ceir nifer fawr o ymarferion ar www.dysgucymraeg.cymru/adnoddau. Yn unol â'r lefelau eraill yn gyfres Dysgu Cymraeg, rhennir yr eirfa yn enwau gwrywaidd, enwau benywaidd, berfenwau, ansoddeiriau ac arall. Ceir cod lliw a nodir yn yr unedau cyntaf. Ceir lle i nodi geirfa ychwanegol sy'n codi yn ystod y gwersi. Dylid profi geirfa'n gyson mewn ffyrdd amrywiol, e.e. Kahoot, quizlet, Bingo, pôl, gemau geirfa.

Arfer da yw creu cardiau fflach yn cynnwys y geiriau achlysurol sy'n codi yn y dosbarth. Os yn bosib, defnyddiwch yr un cod lliw ar y cardiau hyn.

Help llaw – Mae'r Adran hon yn crynhoi'r cynnwys ieithyddol yn yr uned.

Gwaith Cartref – Ceir Gwaith Cartref yng nghefn y llyfr ar gyfer pob uned.

Unedau Adolygu – Ceir unedau adolygu bob pum uned. Cyflwynir chwedl ym mhob un o'r unedau hyn.

Tafodiaith – Mae disgwyl i ddysgwyr Canolradd fod yn gyfarwydd â rhai amrywiadau tafodieithol. Er mwyn tynnu sylw at y rhain, ceir map ar ddiwedd pob uned yn tynnu sylw at y gwahaniaethau mwyaf cyffredin. Bydd y dysgwyr yn dod ar draws y ffurfiau hyn yn y cwrs ac yn arholiad Canolradd os byddan nhw'n dymuno ei sefyll. Yn y cwrs, rydym wedi addasu cwestiynau arholiad yn Unedau 1-10 i adlewyrchu tafodiaith y de neu'r gogledd. O Uned 11 ymlaen, mae'r cwestiynau yn union fel yr oeddent yn yr arholiad.

Llyfrau Amdani – Tynnir sylw at un llyfr bob pedair uned. Anogwch y dysgwyr i brynu'r llyfrau hyn, gan gefnogi eu siop lyfrau leol os yn bosib. Ceir adnoddau i gefnogi'r llyfrau hyn ar parallel.cymru - <https://parallel.cymru/amdani/>

Asesu ar gyfer Dysgu – Mae hwn yn rhywbeth y dylai tiwtoriaid fod yn ei wneud yn barhaus, ond mae'n bwysig iawn ar ddiwedd gwrs. Dyma rai syniadau:

- i. Gofyn ar ddiwedd gwrs beth a ddysgwyd. Gellir nodi'r pethau hyn ar y bwrdd gwyn a llenwi unrhyw fylchau. Gellid tynnu siâp ymennydd ar y bwrdd a llenwi'r siâp.
- ii. Rhoi post-it i bob dysgwr nodi tri pheth a ddysgwyd yn ystod y wers. Gellir eu casglu a dychwelyd atynt ar gyfer atgyfnerthu ar ddechrau'r wers nesaf.
- iii. Rhoi post-it i bawb gofnodi eu hoff frawddeg o'r wers/uned. Gellir eu hailddosbarthu a chael pawb i ddyfalu pwy ysgrifennodd beth.
- iv. Dewis hyd at bedwar gair o'r wers a gofyn i bawb ysgrifennu 4 brawddeg/cwestiwn yn ymarfer y geiriau hyn a'r patrymau targed.
- v. 3-4-5. Pawb i ddweud tri pheth maen nhw wedi'u dysgu wrth bedwar person mewn pum munud.
- vi. Pawb i greu bwydlen yn nodi tri pheth mawn nhw wedi'u dysgu ar ffurf cwrs cyntaf, prif gwrs a phwddin. Gellid gofyn am rywbeth gwahanol ym mhob categori, e.e. cwrs cyntaf a phwddin yn eitemau geirfa a'r prif gwrs yn batrwm.
- vii. Ysgrifennu neges destun at ffrind yn dweud beth ddysgwyd yn y wers/uned.

Cardiau Sgwrsio De Cymru

 <p style="text-align: center;"><u>Y Tŷ</u></p> <p>Ble mae eich tŷ chi?</p> <p>Pa fath o dŷ yw e?</p> <p>Pa ystafelloedd sy yn eich tŷ chi?</p> <p>Beth yw oed eich tŷ chi?</p> <p>Pa waith dych chi wedi'i wneud yn y tŷ yn ddiweddar?</p> <p>Beth fydd y gwaith nesa?</p> <p>Pwy fydd yn gwneud y gwaith?</p> <p>Dych chi'n hapus gyda'ch tŷ chi?</p> <p>Beth fasech chi'n hoffi ei newid?</p> <p>Dych chi'n hapus gyda ble mae'r tŷ?</p>	 <p style="text-align: center;"><u>Cymdogion</u></p> <p>Pwy yw eich cymdogion chi?</p> <p>Beth dych chi'n ei wybod amdany'n nhw?</p> <p>Pa mor aml dych chi'n siarad â nhw?</p> <p>Dych chi'n dod ymlaen gyda nhw?</p> <p>Dych chi wedi cael problemau gyda chymdogion erioed?</p> <p>Pwy oedd eich cymdogion chi cyn y cymdogion presennol?</p> <p>Pwy oedd eich hoff gymdogion? Pam? Ar gwaetha? Pam?</p> <p>Ydy'r cymdogion yn gofyn i chi wneud pethau o dro i dro?</p> <p>Dych chi'n gofyn iddyn nhw wneud pethau i chi weithiau?</p>
 <p style="text-align: center;"><u>Pa mor fawr yw eich byd chi?</u></p> <p>Pa mor fawr yw eich byd chi .... o ddydd Llun i ddydd Gwener?</p> <p style="text-align: center;">h.y.</p> <p>Pa mor bell dych chi'n teithio o'r tŷ?</p> <p>Ydy eich byd chi'n fwy neu'n llai dros y penwythnos, fel arfer?</p> <p style="text-align: center;">-----</p> <p>Pa mor fawr <u>oedd</u> eich byd chi ..... llynedd? ddeg mlynedd yn ôl? pan o'ch chi'n blentyn bach?</p>	 <p style="text-align: center;"><u>Beth fasech chi'n hoffi?</u></p> <p>Ble basech chi'n hoffi mynd ar wyliau?</p> <p>Ble basech chi'n hoffi mynd dros y penwythnos?</p> <p>Ble basech chi'n hoffi byw?</p> <p>Beth fasech chi'n hoffi ei fwyta fory?</p> <p>Beth fasech chi'n hoffi gallu ei fforddio?</p> <p>Pa berson enwog fasech chi'n hoffi cwrdd â fe neu hi?</p> <p>Pa gar fasech chi'n hoffi ei yrru?</p> <p>Pa lyfr fasech chi'n hoffi ei ddarllen?</p> <p>Pa ffilm fasech chi'n hoffi ei gwyllo?</p>

Yr wythnos diwetha

Disgrifiwch yr wythnos diwetha ....

e.e.

Beth wnaethoch chi yn y gwaith?

Pa waith wnaethoch chi yn y tŷ?

Ble aethoch chi?

Beth brynoch chi?

Beth ddarllenoch chi?

Pwy weloch chi?

Pwy ffonioch chi?

Siaradoch chi Gymraeg o gwbl?

Beth oedd y pethau gorau/gwaetha
am yr wythnos diwetha?

Yr wythnos nesa

Beth fyddwch chi'n ei wneud yr
wythnos nesa?

e.e.

Fyddwch chi'n gweithio?

Fyddwch chi'n gweithio yn y tŷ?

Fyddwch chi'n mynd ma's?

Fyddwch chi'n siopa?

Fyddwch chi'n cwrdd â ffrindiau?

Fyddwch chi'n ffonio pobl?

Dych chi'n edrych ymlaen at wneud
rhywbeth yr wythnos nesa?

At beth dych chi ddim yn
edrych ymlaen?

Lleoedd

Oes hoff le gyda chi yng Nghymru?
Pam mae e'n arbennig?

Oes hoff le gyda chi yn Lloegr?

Pryd ro'ch chi yn lwerddon
neu'r Alban ddiwetha?

Ble dych chi wedi bod dramor?

Ble ro'ch chi'n mynd ar wyliau
pan o'ch chi'n blentyn?

Ble dych chi wedi byw/gweithio
yn y gorffennol?

Ble byddwch chi'n mynd y mis nesa?
Ble basech chi'n hoffi mynd?

Yr Ardal Leol

Pa mor dda dych chi'n nabod yr ardal?

Pam dych chi'n hoffi'r ardal?

Pa bethau dych chi ddim yn hoffi?

Pa bethau sy wedi newid yn yr ardal
dros y blynyddoedd?

Pa bethau fasech chi'n hoffi newid
yn yr ardal?

Beth sy yna i bobl ifanc?

Beth sy yna i hen bobl?

Beth sy yna i dwristiaid?

Beth sy yna i blant?

Sut mae'r ardal yn mynd i newid, fallai?

Teledu a Radio

Pa mor aml dych chi'n edrych ar y teledu?

Pa raglenni dych chi'n hoffi?
Beth yw eich hoff raglenni chi?

Beth dych chi ddim yn hoffi?

Dych chi'n gwyllo rhaglenni Cymraeg?

Dych chi'n gwrando ar Radio Cymru?

Pa raglenni o'ch chi'n hoffi yn blentyn?

Beth dych chi'n feddwl o "raglenni realiti" ?

Ffilmiau

Pa mor aml dych chi'n mynd i'r sinema?

Gyda phwy dych chi'n mynd i'r sinema?

Dych chi'n mwynhau ffilmiau ar y teledu?

O'ch chi'n mynd i'r sinema yn blentyn?

Pa fath o ffilmiau dych chi'n hoffi fwy?
Pa fath dych chi ddim yn hoffi?

Pa ffilmiau dych chi'n cofio orau?

Beth oedd y ffilm ddiwetha i chi wyllo?

Llyfrau a Darllen

Dych chi'n mwynhau darllen?

Pa fath o nofelau dych chi'n hoffi darllen?

Pa lyfr dych chi'n ei ddarllen ar hyn o bryd?

Pa lyfrau da dych chi wedi mwynhau?

Dych chi'n prynu cylchgronau o gwbl?

Pryd dych chi'n darllen? Fasech chi'n hoffi mwy o amser i ddarllen?

Dych chi'n mynd i'r llyfrgell o gwbl?

Oes un llyfr fasech chi'n hoffi ei ddarllen?

Dych chi'n prynu papur newydd?

Dylwn i...

Beth ddylech chi wneud yn y tŷ?

Beth ddylech chi wneud yn yr ardd?

Beth ddylech chi wneud yn yr ardal?

Ble ddylech chi fynd yr wythnos nesa?

Pwy ddylech chi ffonio?

At bwy dylech chi ysgrifennu?

Beth ddylech chi stopio ei wneud?

Beth ddylech chi ei wneud gyda'ch Cymraeg chi?

Bancio ac Arian

Pa mor aml dych chi'n mynd i'r banc?

Pa mor aml dych chi'n defnyddio cerdyn credyd/ llyfr sieciau?

Pa mor aml dych chi'n defnyddio arian parod?
Pa bethau dych chi'n prynu gyda arian?
Dych chi'n hoffi defnyddio cerdyn?

Oes cyfrif ar y we gyda chi?

Sut mae bancio wedi newid dros y blynyddoedd?

Ffrindiau

Beth dych chi'n ei wneud gyda ffrindiau?
Ble dych chi'n mynd?

Pa mor aml dych chi'n gweld ffrindiau?

Ble mae eich ffrindiau chi'n byw?
O ble maen nhw'n dod?

Pwy yw eich ffrind(iau) gorau chi?

Oes/Oedd ffrindiau gyda chi yn y gwaith?

Ydy eich ffrindiau chi yn debyg i chi?

Oes ffrindiau gyda chi sy'n siarad Cymraeg /
ieithoedd eraill?

Dych chi'n nabod llawer o bobl yn eich stryd/
pentref/ardal chi?

Blodau

Dych chi'n hoffi blodau?
Oes hoff flodyn gyda chi?

Dych chi'n hoffi gweld blodau yn y tŷ?
Oes blodau gyda chi yn y tŷ nawr?

Oes blodau gyda chi yn eich gardd chi?
Oes blodau gyda chi mewn potiau?

Pa mor aml dych chi'n prynu blodau?
Pryd oedd y tro diwetha i chi brynu blodau?

Pryd roedd y tro diwetha i rywun brynu blodau
i chi?

Dych chi wedi anfon blodau at rywun erioed?

Ble basech chi'n mynd i brynu blodau?

Yr Eglwys / Y Capel / Y Mosg ac ati

Dych chi'n mynd i eglwys/capel/mosg?

Pwy dych chi'n nabod sy'n mynd?

Pryd ro'ch chi mewn eglwys ddiwetha?
Pryd byddwch chi mewn eglwys nesa?

Yn blentyn, o'ch chi'n mynd i'r eglwys/Ysgol
Sul?

Ble mae eich eglwysi/capeli/ mosgiau agosa?
Faint o gapeli sy yn eich ardal chi?
Ydyn nhw ar agor?

Dych chi'n gwyllo rhaglenni fel *Dechrau Canu*
Dechrau Canmoll/Songs of Praise?

Dych chi'n nabod eich ficer lleol chi?

Nesa

Ble byddwch chi'n siopa nesa?
Beth brynwch chi nesa?

Pa ddillad brynwch chi nesa?

Pa raglen ar y teledu wylwch chi nesa?

Beth fwytwch chi nesa?
Beth yfwch chi nesa?

Pwy ffoniwch chi nesa?

Pa ffrind welwch chi nesa?

At bwy byddwch chi'n
ysgrifennu / anfon neges nesa?

I ble byddwch chi'n gyrru /teithio nesa?

Technoleg!

Oes ffôn symudol gyda chi?
Dych chi'n tecstio yn aml?

Oes cyfrifiadur gyda chi?
Beth dych chi'n ei wneud gyda fe?

Dych chi'n defnyddio'r we? I wneud beth?

Dych chi'n gwybod sut i recordio rhaglenni ar y
teledu?

Dych chi'n edrych ar DVDs?

Sut dych chi'n gwrando ar gerddoriaeth?

Fasech chi'n ...?

Beth fasech chi'n wneud
i godi arian at achos da ?

rhedeg (hanner) marathon
gwneud naid parasiwt
nofio 5 milltir
gwneud naid bynji
peidio â bwyta am ddau ddiwrnod
gwylio criced am 12 awr
gwrando ar Radio Cymru am 12 awr
bwyta malwod
dringo'r Wyddfa
dringo 5 mynydd mewn un diwrnod
cael cawod oer am chwarter awr
bwyta jar o winwns picl
nofio yn y môr ar ddydd Nadolig
siafio eich pen
cerdded 30 milltir

Dych chi **wedi** gwneud rhywbeth fel hyn i
godi arian?

Cyfweliadau

Pa gyfweliadau dych chi wedi cael?

Sut aethon nhw?

Dych chi wedi dweud/gwneud pethau twp
mewn cyfweliad?

Dych chi'n cofio eich cyfweliad cynta chi?
(fallai am swydd dydd Sadwrn)

Oes cyngor gyda chi i rywun sy'n cael
cyfweliad?

Dych chi wedi bod ar banel cyfweld?
Fasech chi'n hoffi bod ar banel?

Ydy sut dych chi'n edrych yn bwysig mewn
cyfweliad? Beth fasech chi'n ei wisgo i
gyfweliad?

Geiriau Cymraeg

Oes geiriau Cymraeg dych chi ddim yn hoffi?

Pam dych chi ddim yn eu hoffi nhw?

Oes geiriau Cymraeg dych chi'n eu hoffi'n fawr?

Pam dych chi'n eu hoffi nhw?

Oes hoff air Cymraeg gyda chi?

Oes geiriau Cymraeg dych chi byth yn gallu eu cofio?

Oes geiriau sy'n hawdd eu cofio?

Beth dych chi'n ei wneud i'ch helpu chi i gofio geiriau?

Tynnu Lluniau

Oes camera gyda chi?

Ers pryd?

Dych chi'n defnyddio eich ffôn/ tabled i dynnu lluniau?

Pa mor aml dych chi'n tynnu lluniau?

Pryd tynnoch chi luniau ddiwetha?
Pryd byddwch chi'n tynnu lluniau nesa?

Pryd cawsoch chi eich camera cynta?

Beth dych chi'n ei wneud gyda'ch lluniau?

Dych chi'n tynnu lluniau da?

Dych chi'n mwynhau gweld lluniau pobl eraill?

Byddwch yn onest

Fel arfer, dych chi'n cyrraedd yn gynnar / ar amser / yn hwyr?

Dych chi'n cadw at eich gair bob tro?

Dych chi'n ofalus gyda arian?

Dych chi'n hel clecs?

Dych chi'n hoffi pawb yn eich teulu chi?

Dych chi'n dweud y gwir bob tro, neu fasech chi'n dweud celwydd golau weithiau?

Dych chi'n berffaith?

Fy hoff ...

Sinema

Siop ddillad

Sioe neu ddrama

Tîm pêl-droed

Losin neu siocled

Carol Nadolig

Adeilad

Llun

Cacen

Caws

Ap ar y ffôn

Maes awyr

Gwasanaethau ar y draffordd

Rhestr fwced!

Pa bethau fasech chi'n hoffi eu gwneud
cyn i chi fynd yn rhy hen?

e.e. -

deifio yn Alcapulco

mynd i Ynys Enlli

cerdded o Land's End i John O 'Groats

teithio ar y trê'n trwy'r Rockies

nofio gyda dolffiniaid

cael penwythnos ym Monte Carlo

gweld eliffantod yn Affrica

bod yn rhugl yn y Gymraeg

_____

Beth fasech chi'n hoffi ei wneud eto?

Y Teulu

Pa deulu sy gyda chi?

Ble maen nhw'n byw?

Beth maen nhw'n ei wneud?

Pa mor aml dych chi'n eu gweld nhw?

Oes pobl yn y teulu dych chi
erioed wedi eu gweld?

Pryd byddwch chi'n gweld teulu sy'n byw
mewn ardal arall nesa?

Pa mor aml dych chi'n clywed oddi wrthyn
nhw? Pwy sy'n ffonio pwy?

Dych chi'n dod ymlaen yn dda gyda'r teulu?
Ydyn nhw fel ffrindiau i chi?

Pwy yw'r hena/ifanca yn y teulu?

Chwaraeon

Pa chwaraeon dych chi'n chwarae?
Pryd? Pa mor aml?

Dych chi'n cadw'n heini?

Pa chwaraeon dych chi'n gwyllo
ar y teledu? / yn fyw?

Pa chwaraeon dych chi'n hoffi?
Pa chwaraeon dych chi ddim yn hoffi?

Fasech chi'n hoffi trio rhyw chwaraeon
newydd?

Pa chwaraeon o'ch chi'n eu gwneud
yn yr ysgol?

Dych chi'n cefnogi tîm o gwbl?

Faint o arian dych chi'n ei wario ar chwaraeon?

Byth!

(Esboniwch pam)

Beth fasech chi *byth* yn ei fwyta?

Beth fasech chi *byth* yn ei yfed?

Ble fasech chi *byth* yn byw?

Ble fasech chi *byth* yn mynd ar wyliau?

Ble fasech chi *byth* yn siopa?

Ble fasech chi *byth* yn mynd?

Pa chwaraeon fasech chi *byth* yn
eu gwneud?

Beth fasech chi *byth* yn ei wneud, hyd yn oed
am lawer o arian?

Priodasau

Pryd ro'ch chi mewn priodas ddiwetha?

Pa briodasau dych chi'n cofio'n dda?
Pam?

Fyddwch chi'n mynd i briodas cyn hir?

Mae priodasau'n ddrud! Ble mae'r
arian i gyd yn mynd?

Pobl dych chi'n nabod

Trafodwch bobl dych chi'n nabod .....

... sy'n gweithio yn y nos

... sy'n reidio beic modur

... sy ddim yn hoffi cŵn/cathod

... sy wedi ymddeol

... sy'n byw ar ei ben/phen ei hun

... sydd â llawer o arian

... sy'n byw dramor

... sy'n besimistaidd trwy'r amser

... sy'n heini iawn

... sy'n gerddorol iawn

... sy'n casglu pethau

Y Dafarn

Pa mor aml dych chi'n mynd i'r dafarn?

Pryd ro'ch chi yn y dafarn ddiwetha?
Pryd byddwch chi'n mynd nesa?

Pam dych chi'n mynd i'r dafarn?

Pa dafarnau sy yn eich ardal chi?

Oes hoff dafarn gyda chi?
Pam dych chi'n ei hoffi hi?

Pa mor aml dych chi'n bwyta mewn tafarnau?

Dych chi wedi gwneud ffrindiau yn y dafarn?

Dych chi'n siarad Cymraeg yn y dafarn?

Partïon

Dych chi'n hoffi mynd i bartïon?

Pryd ro'ch chi mewn parti ddiwetha?

Pryd roedd y tro diwetha i chi drefnu parti?
Pam?

Dych chi'n cael parti ar eich
pen-blwydd fel arfer?

Dych chi'n cael barbeciws yn yr haf?

Pa bartïon dych chi'n cofio orau?
Pam?

Pa fath o barti fasai'r parti
perffaith?

Tasai ...?

Tasech chi'n ennill llawer o arian,
beth fasech chi'n ei wneud?

Tasech chi'n cymryd eich prawf gyrru
eto, fasech chi'n pasio?

Tasai problem deuluol gyda chi,
fasech chi'n mynd ar y teledu?

Tasai rhaid i chi symud tŷ, i ble basech
chi'n mynd?

Tasai rhaid i chi symud i Lundain, fasech chi'n
dal i ddysgu Cymraeg?

Tasech chi'n 18 oed eto, fasech chi'n
gwneud pethau'n wahanol?

Ffonau

Faint o ffonau sy gyda chi yn y tŷ?
Ble maen nhw?

Oes ffôn symudol gyda chi?
Sut dych chi'n talu am eich ffôn symudol?

Pa mor aml dych chi'n defnyddio'r ffôn / ffôn
symudol?

Pwy dych chi'n ffonio amla?

Dych chi'n ffonio pobl yn llai aml
achos eich bod chi'n ebostio/tecstio?

Oes llawer o bobl yn eich ffonio chi i drïo
gwerthu pethau?
Beth maen nhw'n trio ei werthu?

Ydy ffonau symudol yn boen weithiau?

Dillad

Pa ddillad dych chi wedi eu prynu
yn ddiweddar?

Ble dych chi'n mynd i brynu dillad?

Pa mor aml dych chi'n prynu dillad?

Dych chi wedi prynu dillad i berson
arall yn ddiweddar?

Ydy ffasiwn a labeli'n bwysig i chi?

Dych chi'n prynu dillad mewn siopau elusen?

Beth dych chi'n ei wisgo yn y tŷ?

Pa fath o ddillad dych chi'n eu gwisgo
fel arfer?

Jobsys Bach yn y Tŷ

Llongyfarchiadau!

Dych chi wedi ennill gwobr
mewn raffl ....

Person sy'n gwneud popeth.
Mae'n fodlon treulio diwrnod
yn gwneud unrhyw beth i chi -
yn y tŷ neu yn yr ardd !!

Beth wnewch chi ofyn iddo fe /
iddi hi ei wneud?

Nadolig

Beth dych chi'n ei hoffi am y Nadolig?

Ydy'ch teulu chi'n mwynhau'r Nadolig?

Beth dych chi ddim yn ei hoffi am y Nadolig?

Ble ro'ch chi Nadolig diwetha?

Ble byddwch chi Nadolig nesa?

Pryd dych chi'n dechrau meddwl am y Nadolig, fel arfer?

Ydy'r Nadolig yn rhy ddrud?
Ble mae'r arian yn mynd?

Dych chi'n yfed a bwyta gormod dros y Nadolig, fel arfer?

Trefn yr Wythnos

Pryd mae'r lori biniau'n dod?

Faint o'r gloch mae'r postmon yn dod?

Beth dych chi'n ei wneud cyn mynd i'r gwely, fel arfer?

Beth dych chi'n ei wneud ar ôl codi, fel arfer?

Pryd dych chi'n gwneud eich gwaith cartref Cymraeg, fel arfer?

Pryd/Pa mor aml dych chi'n .....
smwddio / gwneud gwaith tŷ /
torri'r lawnt / garddio / cael bath / cael cawod
/ golchi eich gwallt chi / golchi dillad / golchi'r
fffenestri / golchi'r car?

Dewisiadau!

codi'n gynnar neu godi'n hwyr?

aros gartre neu fynd allan
ar nos Sadwrn?

cerdded i'r siop neu fynd yn y car?

nofio yn y môr neu yn y pwll nofio?

papuro neu beintio?

ffonio ffrindiau neu decstio?

tatws neu sglodion?

llysiau neu salad?

gwyllo ffilm gartre neu fynd i'r sinema?

papur newydd neu newyddion ar-lein?

cerddoriaeth bop neu gerddoriaeth glasurol?

Beth fasech chi'n hoffi ei wneud tasech chi ar wyliau yn .....?

Awstralia   Sbaen

Yr Unol Daleithiau

Seland Newydd   Tsieina

Affrica

India   Y Swistir

Gwlad Thai

Yr Eidal   Rwsia

Brasil

Patagonia   Gwlad yr Iâ

Cymru

Pa mor dda dych chi'n nabod
Cymru?

Ers pryd dych chi'n byw yng Nghymru?
Pryd daethoch chi yma am y
tro cynta?

Oes hoff leoedd gyda chi?
Oes lleoedd dych chi ddim yn eu hoffi?

Pa mor aml dych chi'n teithio o
gwmpas Cymru?

Pa mor dda dych chi'n nabod...
Caerdydd/Wreccsam /Abertawe/ Llangollen/
Bangor/Aberystwyth/
y Rhyl /y Barri/y Drenewydd /Dolgellau/
Pen Llŷn/Ynys Môn/
Blaenau Ffestiniog/Tyddewi/ Pontypridd/
Porthmadog / Caerfyrddin/Dinbych y Pysgod?

Teithio

Pa mor aml dych chi'n ...

teithio ar y trên?

teithio ar y bws?

beicio?

teithio mewn tacsï?

gyrru car?

teithio ar long/mewn cwch?

teithio mewn awyren?

Pryd ac i ble tethioch chi ddiwetha?
Pryd ac i ble byddwch chi'n teithio nesa?

Ble dych chi'n byw?

Disgrifiwch ...

eich stryd chi

eich pentref/tref chi

eich ardal chi

eich gwlad chi

Llongyfarchiadau!

Dych chi wedi ennill gwobr
mewn raffl .....

Rhywun sy'n fodlon
treulio wythnos gyda chi i'ch helpu chi wella
eich Cymraeg!

Mae'r wobr yn cynnwys tocynnau i
fynd i unrhyw ddigwyddiadau yn ystod
yr wythnos!

- Pwy fydd yn eich helpu chi?
- Dych chi'n gallu meddwl am rywun
enwog?
- Beth ofynnwch chi iddo fe / iddi hi ei
wneud?

Hoff bethau

Beth yw eich hoff * ... chi?
Esboniwch pam!

tŷ bwyta
ffilm
cân
taith gerdded
bwyd
lle
llyfr
diod
anifail
rhaglen ar y teledu
gorsaf radio

* Cofiwch y treigladau ar ôl "hoff"

Dillad (2)

Oes hoff ddillad gyda chi?
Oes hoff liw gyda chi?

Beth dych chi'n ei wisgo fel arfer?

Ble dych chi'n prynu eich dillad
fel arfer?

Pa mor aml dych chi'n prynu dillad?
I bwy dych chi'n prynu dillad?

Oes dillad dych chi ddim yn eu hoffi?

Beth yw'r dillad druta sy gyda chi?
Beth oedd y fargen orau gaethoch chi?

Beth dych chi'n ei wneud gyda'ch hen ddillad?

Y Tro Diwetha

Pryd oedd y tro diwetha
i chi * .... ?

yfed siampên
gweld mwnci
chwarae gêm
bwyta pysgod
ffonio am dacsî
palu twll
tynnu llun
reidio beic
torri rhywbeth

* Cofiwch dreiglo!

Yr Ardd

Oes gardd gyda chi?

Pa mor fawr yw hi?
Fasech chi'n hoffi gardd fwy/lai?

Beth sy yn yr ardd?

Dych chi'n mwynhau garddio?
Pwy sy'n gwneud y garddio yn eich tŷ chi?

Faint o amser dych chi'n ei dreulio
yn yr ardd?

Beth fasech chi'n hoffi ei newid yn yr ardd?
Beth dych chi wedi ei newid yn yr ardd?

Ble mae eich offer garddio chi?

Dych chi'n bwydo'r adar?

Eich Corff Chi!

Pryd aethoch chi at y
deintydd ddiwetha?

Oes ofn y deintydd arnoch chi?

Pryd aethoch chi at yr optegydd ddiwetha?
Dych chi'n gweld yn dda?
Oes rhaid i chi wisgo sbectol?

Dych chi'n clywed yn dda?

Dych chi wedi bod i fferm iechyd erioed?
Fasech chi'n hoffi mynd i un am benwythnos?

Dw i eisiau un!

Pryd a ble cawsoch chi .....

eich car chi

eich teledu chi

eich cot orau chi

eich cyfrifiadur chi

eich sofffa chi

eich gwely chi

eich esgidiau chi

eich ffôn symudol chi

eich camera chi

eich geiriadur Cymraeg chi

Ieithoedd

Pa iaith/ieithoedd ddysgoch
chi yn yr ysgol?

Pa mor dda o'ch chi?
Dych chi'n cofio tipyn o'r iaith nawr?

Ydy dysgu Cymraeg yn haws na dysgu
ieithoedd eraill? Neu'n anoddach?

Dych chi'n ceisio siarad iaith y wlad
pan dych chi'n mynd ar wyliau dramor?

Dych chi'n nabod rhywun sy'n dda iawn am
ddysgu ieithoedd?

Pa fath o acen Saesneg sy gyda chi?
Ydy eich acen chi wedi newid dros amser?

Pam mae llawer o bobl yn y byd
yn gallu siarad Saesneg mor dda?

Cefn Gwlad

Dych chi'n byw yng
nghefn gwlad?
Fasech chi'n hoffi byw yng
nghefn gwlad?

Pa mor aml dych chi'n mynd ma's
i gefn gwlad?
Beth dych chi'n ei wneud yno?

Beth yw'r peth gorau am
fyw yng nghefn gwlad?

A beth yw'r peth gwaetha?

Beth mae'r Cod Cefn Gwlad yn ei ddweud?
Dych chi'n cadw ato fe?

Prydau Bwyd

Faint o'r gloch dych
chi'n cael -

brecwast?
cinio canol dydd?
cinio gyda'r nos/swper?

Beth dych chi'n ei fwyta i frecwast
fel arfer?

Pryd dych chi'n cael eich
prif bryd o fwyd?

Ydy pethau'n wahanol dros y penwythnos?

Pwy sy'n coginio? Pwy sy'n clirio?
Pwy sy'n golchi'r llestri?

Dych chi'n eistedd wrth y bwrdd i
fwyta pob pryd o fwyd?

Tân Gwyllt

Pryd gweloch chi dân
gwyllt ddiwetha?

O'ch chi'n hoffi tân gwyllt
yn blentyn?

Beth o'ch chi'n ei wneud ar Noson Guto Ffowc,
yn blentyn?

Beth dych chi'n ei wneud ar Noson Guto Ffowc
y dyddiau yma?

Oes anifeiliaid anwes gyda chi?
Beth maen nhw'n ei feddwl o dân gwyllt?

Oes mwy o dân gwyllt y dyddiau hyn?

Beth mae'r Cod Tân Gwyllt yn ei ddweud?

Gyrru Car

Dych chi'n mwynhau
gyrru car?

Beth dych chi'n ei hoffi am yrru?
Beth dych chi ddim yn ei hoffi?

Pryd gwnaethoch chi eich prawf gyrru?
Beth dych chi'n ei gofio amdano fe?

Dych chi wedi torri i lawr erioed?
Dych chi'n aelod o'r AA/RAC... ?

Trafodwch eich profiadau ....
eich hoff daith
y ffordd brysura
y ffordd fwy peryglus
y dref/ddinas brysura
y tywydd mwya ofnadwy
y ciwiau gwaetha
y daith waetha

Y Gorau a'r Gwaetha !!

Esboniwch pam ro'n
nhw mor dda neu
mor ofnadwy !

gwyliau
taith yn y car
noson allan
diwrnod allan
pryd o fwyd
parti
anrheg
profiad
swydd

Y Ddinas Fawr Ddrwg!

Pa mor aml dych chi'n
mynd i'r ddinas?

Pam dych chi'n mynd i'r ddinas?

Pryd aethoch chi i'r ddinas ddiwetha?
Pryd byddwch chi'n mynd i'r ddinas nesa?

Dych chi'n mwynhau'r ddinas?
Pa bethau dych chi'n eu hoffi?
Pa bethau dych chi ddim yn eu hoffi?

I ba ddinasoedd dych chi wedi bod?

Dych chi wedi byw mewn dinas
erioed?

Fasech chi'n hoffi byw mewn dinas?

Symud Tŷ

Disgrifiwch eich profiadau yn
symud tŷ:

Sawl gwaith dych chi wedi symud tŷ?
O ble i ble?
Pryd?

Pam symudoch chi ddiwetha?
Sut aeth hi?
Oedd problemau?
Oedd y cwmni'n dda?
Sut roedd y tywydd?

Ydy symud tŷ yn ddrud?

Fasech chi'n hoffi symud eto?

Sbwriel

Pa mor aml mae'r lori
biniau'n dod?

Pryd mae hi'n dod?

Pa mor llawn yw'r bin bob wythnos?

Pa mor aml dych chi'n mynd i'r domen sbwriel?

Dych chi'n ailgylchu pethau? Beth?
Sut? Pa mor aml?

Ddylai pawb ailgylchu mwy?

Dych chi'n llosgi sbwriel weithiau?

Oes llawer o sbwriel o gwmpas y lle
yn eich ardal chi?

Ein dosbarth ni

Pa mor dda dych chi'n nabod y bobl yn y dosbarth?

Faint dych chi'n ei wybod amdanyn nhw?
Dwedwch gymaint â phosibl!
(Cofiwch am y bobl sy ddim yma heddiw.)

Hefyd, faint dych chi'n ei wybod
am eich tiwtor(iaid)?

A faint mae pawb yn ei wybod
amdanoch chi?

Pa mor dalentog dych chi?

Rhowch fanylion

Dych chi wedi ...

canu o flaen pobl?
ysgrifennu llyfr / erthygl?
actio / dawnsio ar y llwyfan?
coginio i lawer o bobl?
adeiladu rhywbeth?
trwsio rhywbeth?
gwau rhywbeth?
peintio rhywbeth?

Dych chi'n gallu canu
offeryn cerdd?

Dych chi'n cuddio rhyw dalent arbennig?

Bwyd a Bwyta Ma's

Beth yw eich hoff fwyd chi?
Pa fwyd dych chi ddim
yn ei hoffi?

Dych chi'n mwynhau bwyta/coginio?

Dych chi'n bwyta o flaen y teledu?

Pa mor aml dych chi'n bwyta ma's?

Gyda phwy dych chi'n bwyta ma's?

Ble dych chi'n mynd i fwyta?
Oes llawer o ddewis yn yr ardal?

Pa un yw eich hoff le? Pam?

Dych chi erioed wedi cael pryd o fwyd
ofnadwy mewn tŷ bwyta?

Pryd byddwch chi'n bwyta m'as nesa?

Cymru 2

Mae grŵp o Americanwyr
yn teithio o gwmpas Ewrop a
byddan nhw'n
dod i Gymru am dri diwrnod.

Chi fydd arweinydd y daith pan
fyddan nhw yng Nghymru!

Mae bws a gyrrwr gyda chi,
ac mae llawer o arian gyda nhw!
Ble ewch chi â nhw? Pam?

"Gartre"

Ble mae "gartre" i chi?

Os dych chi wedi bod ma's/i ffwrdd,
pryd a ble dych chi'n teimlo eich bod chi
wedi cyrraedd adre:

y tu fa's i'r tŷ?

ym mhen y stryd?

wrth weld arwydd enw'r pentref/dref?

rhywle arall?

Ble cawsoch chi eich magu?

Dych chi'n dal i feddwl am yr ardal yna fel
"gartre"?

Ble yn y byd...?

Ble yn y byd dych chi wedi
bod ...(neu fasech chi'n
hoffi mynd ...)

sy'n boeth / oer

sy'n bell

sy'n uchel

sy'n wlyb / sych

sy'n unig

sy'n bert

sy'n wahanol iawn i Gymru

sy'n debyg i Gymru

Pryd/Pam aethoch chi i'r lleoedd yma?

Atgofion Cynnar

Beth yw'r pethau cynta
dych chi'n eu cofio?

Faint oedd eich oed chi ar y pryd?

Pa mor glir yw eich atgofion cynnar?

Ydy eich atgofion cynnar yn hapus?

Fasech chi'n hoffi cofio mwy?

Dych chi'n cofio eich diwrnod cynta
yn yr ysgol?

Pobl Enwog

Dych chi wedi siarad â
rhywun enwog?
Pryd a ble?

Pa bobl enwog dych chi wedi eu gweld?
Pryd a ble?

Fasech chi'n hoffi bod yn enwog?
Pam? / Pam lai?

Dych chi'n hoffi gwylio rhaglenni ar y teledu
gyda "celebs" ynddyn nhw?

Pwy yw eich hoff/cas ..... actor/actores?
ganwr/gantores?
bersonoliaeth teledu?
bersonoliaeth chwaraeon?

Y Dyfodol

Beth wnewch chi heno?

Beth wnewch chi yfory?

Dych chi'n cynllunio rhywbeth at yr wythnos nesa, o gwbl?

Oes cynlluniau gyda chi at y mis nesa, o gwbl?

Oes cynlluniau gyda chi at y flwyddyn nesa, o gwbl?

Beth am y tymor hir?
Oes cynlluniau neu freuddwydion gyda chi?

Byw yn Beryglus!

Pryd gwnaethoch chi *... ddiwetha?

dringo ysgol

yfed coctel

nofio mewn dŵr dwfn

weirio plwg

defnyddio matsis

croesi'r stryd

bwyta rhywbeth od

torri'r gyfraith

cyffwrdd â chi

Cymru 3

Pan mae pobl yn clywed enw "Cymru", am beth maen nhw'n ei feddwl?

rygbi	cestyll
mynyddoedd	yr Wyddfa
Caerdydd	corau meibion
trenau bach	y Ddraig Goch
y wisg Gymreig	y delyn
yr iaith Gymraeg	yr Eisteddfod
chwareli llechi	pyllau glo
Stadiwm y Principality	glaw
cennin	cennin Pedr

Dych chi'n gallu meddwl am unrhyw beth arall? Neu berson fallai?

Profion ac Arholiadau

O'ch chi'n hoffi arholiadau pan o'ch chi yn yr ysgol?

Sut aeth eich arholiadau yn yr ysgol?
Pa bynciau wnaethoch chi basio/fethu?

Dych chi wedi sefyll arholiadau yn y gwaith?
Oes/Oedd /Fydd rhaid i chi?

Sut aeth eich prawf gyrru cynta?

Dych chi wedi sefyll/yn mynd i sefyll arholiad Cymraeg?

Dych chi wedi sefyll arholiadau fel Cymorth Cynta, ac ati?

Ennill

Dych chi wedi ennill
raffl erioed?

Pa mor aml dych chi'n prynu tocyn
raffl / tocyn loteri / cerdyn crafu... ?

Dych chi (neu ffrindiau / y teulu)
wedi ennill arian ar y loteri erioed?

Dych chi wedi ennill cystadleuaeth erioed?
Pa wobrau dych chi wedi eu hennill?

Dych chi'n nabod pobl eraill sy wedi ennill
cystadlaethau?

Dych chi'n nabod pobl lwcus/anlwcus?

Yn blentyn, o'ch chi'n arfer ennill pethau fel
gemau a rasys?

Môr a Mynydd

Pryd ro'ch chi ar ben
mynydd ddiwetha?

Dych chi'n cerdded ar y mynyddoedd
yn aml?

Faint o weithiau dych chi wedi bod
ar gopa'r Wyddfa?

Oes hoff fynydd neu fryn gyda chi?

Pryd ro'ch chi ar lan y môr ddiwetha?

Pa mor aml dych chi'n mynd i'r traeth?
Beth dych chi'n ei wneud yno?

Oes hoff draeth
yng Nghymru / dramor gyda chi?

Y Tymhorau

Pa dymor dych chi'n ei hoffi orau?

y gwanwyn
yr haf
yr hydref
y gaeaf

Pam?

Oes tymor dych chi ddim yn ei hoffi?

Ydy'r tymhorau'n newid?

Sut mae'r tymhorau'n cael effaith ar
eich bywyd chi?

Anifeiliaid / Anifeiliaid Anwes

Oes anifeiliaid gyda chi?
Os na, fasech chi'n hoffi
cael anifail?

Oes anifeiliaid gyda'ch cymdogion/teulu?

Yn blentyn, oedd anifail anwes gyda chi?
O'ch chi eisiau anifail anwes?

Beth mae rhaid i chi ei wneud os oes ci/cath/
ceffyl gyda chi?

Beth dych chi'n ei feddwl o anifeiliaid mewn sŵ?

Oes anifeiliaid dych chi ddim
yn eu hoffi?

Y Tywydd

Sut mae'r tywydd yng Nghymru?
Sut roedd y tywydd yr
wythnos diwetha?

Pa dywydd dych chi'n hoffi fwy?
Oes tywydd dych chi ddim yn ei hoffi?

Ydy'r tywydd yn cael effaith ar eich bywyd chi
o gwbl?

Pa mor aml dych chi'n siarad am y tywydd?
Dych chi'n cwyno am y tywydd?

Dych chi'n gwrando ar y rhagolygon ar y teledu
a'r radio? Ydyn nhw'n iawn fel arfer?

Dych chi'n cofio storm fawr/eira mawr/
llifogydd yn eich ardal chi?

Hobiau a Diddordebau

Pa hobiau a diddordebau
sy gyda chi?

Pa mor aml dych chi'n gwneud eich hobiau?
Oes digon o amser gyda chi am hobiau?

Ble dych chi'n gwneud eich hobiau?

Pryd dechreuodd eich hobiau chi?

Faint o arian dych chi'n ei wario ar
eich hobiau?

Dych chi'n gwneud eich hobiau
ar eich pen eich hun?

Pryd byddwch chi'n gwneud eich
hobiau nesa?

Beth fasech chi'n ei wneud?

Mewn cystadleuaeth dych
chi wedi ennill gwyliau
yng Ngogledd Corea ...

Mae Radio Cymru eisiau i chi siarad ar
y radio am ddysgu Cymraeg ...

Dych chi'n gweld papur £20 ar y palmant...

Dych chi'n gweld rhywun yn taflu
sbwriel yn y parc ...

Mae marmalêd gyda'r tiwtor
ar ei wyneb ...

Mynd ar goll

Dych chi'n deall mapiau?
Dych chi'n gallu
dilyn cyfarwyddiadau?

Pa mor aml dych chi'n mynd ar goll
wrth yrru car neu wrth fynd am dro?

Dych chi'n dda am ffeindio eich ffordd o
gwmpas dinas ddieithr?

Dych chi'n nabod pobl eraill sy ddim yn gallu
dilyn mapiau/cyfarwyddiadau?

Dych chi'n nabod pobl sy byth yn
mynd ar goll?

Dych chi wedi defnyddio GPS erioed?

Hanes

Beth dych chi'n ei
wybod am ....?

hanes eich tŷ a'r tir
hanes eich pentref / tref

hanes yr ardal

hanes eich mam / tad

hanes eich mam-gu / tad-cu

hanes eich tiwtor(iaid)

hanes eich cymdogion

hanes yr iaith Gymraeg

Siopa

Pa mor aml dych chi'n siopa?

Pa fath o siopau dych chi'n eu hoffi?

Pa siopau dych chi ddim yn eu hoffi?

Ble dych chi'n mynd i siopa?

Pa mor aml dych chi'n siopa mewn
dinas fawr?

Ydy hi'n bwysig cefnogi siopau lleol? Beth
dych chi'n ei brynu'n lleol?

Dych chi'n prynu pethau ar y we?

Pryd byddwch chi'n siopa nesa?

Dych chi'n hoffi prynu pethau ail-law mewn
siopau elusen?

Tasai mwy o arian gyda chi, fasech chi'n siopa
mwy?

Sut mae pethau wedi newid?

Sut ro'ch chi'n edrych ....
yn blentyn?

yn eich ardegau?

(yn eich 30au? yn eich 40au?)

Sut mae pethau wedi newid dros y
blynyddoedd ....?

e.e. ffasiwn?

cerddoriaeth bop?

teledu / radio?

plant?

clywed/darllen y newyddion?

ffonau?

Gwyliau

Pa mor aml dych chi'n cael gwyliau?

Pa mor aml dych chi'n mynd i ffwrdd?

Dych chi'n aros yng Nghymru, ym Mhrydain,
neu dych chi'n mynd dramor?

Gyda phwy dych chi'n mynd ar wyliau?

Pwy sy'n dewis ble dych chi'n mynd?

Ble basech chi'n hoffi mynd?

Disgrifiwch eich gwyliau diwetha.

Pryd bydd eich gwyliau nesa? I ble?

Sut dych chi'n penderfynu ble i fynd -
arian/plant/anifeiliaid/tywydd ....?

Y Gwrthwyneb

Pwy dych chi'n
nabod sydd â ....

tŷ taclus / tŷ anniben

car newydd / hen gar

gardd fawr / gardd fach

ci cyfeillgar / ci ffyrnig

swydd ddiddorol / swydd ddiflas

plant neis / plant ofnadwy

partner tal / partner byr

gwallt hir / gwallt byr

synnwyr cyffredin /

dim synnwyr cyffredin

Arferion

Trafodwch eich
arferion drwg -
e.e. -

smocio
gyrru'n rhy gyflym
rhegi

bod yn hwyr

bwyta/yfed gormod
gwario gormod o arian
bwyta'r pethau anghywir
peidio â chadw'n heini

cwyno

dweud celwydd
gyrru yn lle cerdded
bod yn ddiamynedd

Breuddwydion

Pa mor aml dych
chi'n breuddwydio?

Gawsoch chi freuddwyd neithiwr?

Oes pethau sy'n gwneud i chi freuddwydio?

Dych chi'n gallu cofio breuddwydion?

Dych chi'n cael hunllefau?

Oes breuddwydion dych chi'n eu cael
dro ar ôl tro?

Dych chi'n breuddwydio mewn du a gwyn neu
mewn lliw?

Dych chi wedi breuddwydio yn Gymraeg?

Dych chi'n meddwl bod neges neu
ystyr arbennig mewn breuddwydion?

Hen bethau

Beth yw'r pethau hena
yn eich tŷ chi?

Beth yw eu hoed nhw?

Ble cawsoch chi nhw?

Ydyn nhw'n werth llawer o arian?
Fasech chi'n eu gwerthu nhw?

Oes hen bethau yn nhai eich ffrindiau/teulu?

Dych chi'n mwynhau edrych ar
raglenni fel *Antiques Roadshow*?

Oes diddordeb gyda chi mewn...
hen ddodrefn / hen luniau /
hen lestri / hen deganau /
hen beiriannau / hen lyfrau?

Dych chi'n hoffi siopau sy'n gwerthu pethau
ail-law?

Dych chi wedi prynu bargaen mewn
sêl cist car erioed?

Pryd oedd y tro diwetha i chi fod
mewn amgueddfa?

Eich bywyd cymdeithasol

Ble dych chi'n mynd
i gymdeithasu?

Pa mor aml dych chi'n mynd
ma's gyda ffrindiau?

Dych chi'n cymdeithasu gyda phobl yn y
gwaith? / yn y dosbarth? / cymdogion?

Beth fasech chi'n gallu ei wneud i wella eich
bywyd cymdeithasol?

Ydy bywyd cymdeithasol yn haws
yn y dref nag yn y wlad?

Ydy cymdeithasu'n ddrudd? Faint dych chi'n ei
wario ar gymdeithasu?

Ble a phryd byddwch chi'n mynd ma's nesa i
gymdeithasu?

Eich barn chi

Ddylai pobl gael ysmegu mewn
gardd gwrw?

Oes digon o blismyn ar y stryd?

Oes gormod o drais a rhyw
ar y teledu?

Ddylai tai fod yn rhatach?

Oes gormod o gamerâu cyflymder?

Ydy athrawon yn gweithio'n galed?

Ydy plant yn waeth y dyddiau yma?

Ddylai petrol fod yn rhatach?

Ddylai pawb yng Nghymru ddysgu Cymraeg?

Beth ddylai'r Llywodraeth ei wneud?

Ail gyfle

Tasai hi'n bosib ail-fyw
eich bywyd
eto, beth fasech chi'n ei
wneud yn wahanol?

Pethau i feddwl amdanyn nhw -
ysgol / coleg / prifysgol
cariad / priodi / plant
gwaith / gyrfa
ffrindiau
lle i fyw / symud tŷ
gwario arian
iechyd / cadw'n heini
teithio

Cysgu

Ydy cwsg yn bwysig i chi?

Pa un sy'n well gyda chi -
matres feddal neu un galed?

Faint o gwsg dych chi'n ei gael bob nos?
Fasech chi'n hoffi mwy?

Fasech chi'n hoffi cael siesta
yn y prynhawn?

Dych chi wedi cysgu yn y car erioed?
Ar y sofa? / Ar y llawr?
Dan y sêr? / Mewn cyfarfod?

Dych chi'n cael traferth i
ddihuno yn y bore?

Dych chi wedi gwneud gwaith *shift* erioed, a
gorfod cysgu yn ystod y dydd?

Pa fath o berson dych chi?

Dych chi'n berson .... ?

prydlon / hwyr

taclus / anniben

bodlon / sy'n cwyno

trefnus / di-drefn

amyneddgar / diamynedd

optimistaidd / pesimistaidd

hwyllog / crac

Beth am y bobl eraill yn y dosbarth, yn eich barn chi?

Beth dych chi'n ei feddwl?

Beth dych chi'n ei feddwl o .....?

traffig ar y ffyrdd

y Beatles

ffonau symudol

operâu sebon ar y teledu

twristiaid

S4C

bwyd llysieuol

Yr Heddlu

Pryd gweloch chi blismon ddiwetha?

Oes digon o blismyn ar ein strydoedd?

Dych chi'n nabod rhywun sy'n gweithio fel plismon(es)?

Fasech chi'n hoffi bod yn blismon(es)?

Dych chi wedi bod mewn swyddfa heddlu erioed?

Oes gormod o gamerâu cyflymder?

Ydy troseddu yn broblem yn eich ardal chi?

Cerddoriaeth

Dych chi'n mwynhau cerddoriaeth?

Pa fath o gerddoriaeth dych chi'n ei hoffi?

Oes cerddoriaeth dych chi ddim yn ei hoffi?

Dych chi'n canu offeryn o gwbl?

Pryd a ble dych chi'n gwranddo ar gerddoriaeth?

Pa mor aml dych chi'n prynu cerddoriaeth? Sut?

Dych chi'n mwynhau cerddoriaeth fyw?

Ble dych chi wedi bod i wrando ar grwpiau/ bandiau/cerddorfeydd?

Cardiau sgwrsio gogledd Cymru

 <p style="text-align: center;"><u>Y Tŷ</u></p> <p>Lle mae eich tŷ chi?</p> <p>Pa fath o dŷ ydy o?</p> <p>Pa ystafelloedd sy yn eich tŷ chi?</p> <p>Be ydy oed eich tŷ chi?</p> <p>Pa waith dach chi wedi'i wneud yn y tŷ yn ddiweddar?</p> <p>Be fydd y gwaith nesa?</p> <p>Pwy fydd yn gwneud y gwaith?</p> <p>Dach chi'n hapus efo'ch tŷ chi?</p> <p>Be fasech chi'n hoffi ei newid?</p> <p>Dach chi'n hapus efo lle mae'r tŷ?</p>	 <p style="text-align: center;"><u>Cymdogion</u></p> <p>Pwy ydy eich cymdogion chi?</p> <p>Be dach chi'n ei wybod amdany'n nhw?</p> <p>Pa mor aml dach chi'n siarad efo nhw?</p> <p>Dach chi'n dod ymlaen efo nhw?</p> <p>Dach chi wedi cael problemau efo cymdogion erioed?</p> <p>Pwy oedd eich cymdogion chi cyn y cymdogion presennol?</p> <p>Pwy oedd eich hoff gymdogion? Pam? Ar gwaetha? Pam?</p> <p>Ydy'r cymdogion yn gofyn i chi wneud pethau o dro i dro?</p> <p>Dach chi'n gofyn iddyn nhw wneud pethau i chi weithiau?</p>
 <p style="text-align: center;"><u>Pa mor fawr ydy eich byd chi?</u></p> <p>Pa mor fawr ydy eich byd chi .... o ddydd Llun i ddydd Gwener?</p> <p style="text-align: center;">h.y.</p> <p>Pa mor bell dach chi'n teithio o'r tŷ?</p> <p>Ydy eich byd chi'n fwy neu'n llai dros y penwythnos, fel arfer?</p> <p style="text-align: center;">-----</p> <p>Pa mor fawr oedd eich byd chi ..... y llynedd? ddeg mlynedd yn ôl? pan oeddech chi'n blentyn bach?</p>	 <p style="text-align: center;"><u>Be fasech chi'n hoffi?</u></p> <p>Lle fasech chi'n hoffi mynd ar wyliau?</p> <p>Lle fasech chi'n licio mynd dros y penwythnos?</p> <p>Lle fasech chi'n hoffi byw?</p> <p>Be fasech chi'n licio ei fwyta fory?</p> <p>Be fasech chi'n hoffi medru ei fforddio?</p> <p>Pa berson enwog fasech chi'n hoffi ei gyfarfod neu ei chyfarfod?</p> <p>Pa gar fasech chi'n hoffi ei yrru?</p> <p>Pa lyfr fasech chi'n hoffi ei ddarllen?</p> <p>Pa ffilm fasech chi'n hoffi ei gwyllo?</p>

Yr wythnos diwetha

Disgrifiwch yr wythnos diwetha ....

e.e.

Be wnaethoch chi yn y gwaith?

Pa waith wnaethoch chi yn y tŷ?

Lle aethoch chi?

Be brynoch chi?

Be ddarllenoch chi?

Pwy weloch chi?

Pwy ffonioch chi?

Siaradoch chi Gymraeg o gwbl?

Be oedd y pethau gorau/gwaetha
am wythnos diwetha?

Yr wythnos nesa

Be fyddwch chi'n ei wneud wythnos nesa?

e.e.

Fyddwch chi'n gweithio?

Fyddwch chi'n gweithio yn y tŷ?

Fyddwch chi'n mynd allan?

Fyddwch chi'n siopa?

Fyddwch chi'n cyfarfod ffrindiau?

Fyddwch chi'n ffonio pobol?

Dach chi'n edrych ymlaen at wneud rhywbeth
wythnos nesa?

At be dach chi ddim yn edrych ymlaen?

Llefydd

Sgynnoch chi hoff le yng Nghymru?
Pam mae o'n arbennig?

Sgynnoch chi hoff le yn Lloegr?

Pryd oeddech chi yn lwerddon
neu'r Alban ddiwetha?

Lle dach chi wedi bod dramor?

Lle oeddech chi'n mynd ar wyliau
pan oeddech chi'n blentyn?

Lle dach chi wedi byw/gweithio
yn y gorffennol?

Lle fyddwch chi'n mynd mis nesa?

Lle fasech chi'n hoffi mynd?

Yr Ardal Leol

Pa mor dda dach chi'n nabod yr ardal?

Pam dach chi'n licio'r ardal?

Pa bethau dach chi ddim yn hoffi?

Pa bethau sy wedi newid yn yr ardal
dros y blynyddoedd?

Pa bethau fasech chi'n hoffi eu newid
yn yr ardal?

Be sy yna i bobol ifanc?

Be sy yna i hen bobol?

Be sy yna i dwristiaid?

Be sy yna i blant?

Sut mae'r ardal yn mynd i newid, ella?

Teledu a Radio

Pa mor aml dach chi'n edrych ar y teledu?

Pa raglenni dach chi'n hoffi?
Be ydy eich hoff raglenni chi?

Be dach chi ddim yn hoffi?

Dach chi'n gwylio rhaglenni Cymraeg?

Dach chi'n gwrando ar Radio Cymru?

Pa raglenni oeddech chi'n hoffi pan oeddech chi'n blentyn?

Be dachi'n feddwl o "raglenni realiti" ?

Ffilmiau

Pa mor aml dach chi'n mynd i'r sinema?

Efo pwy dach chi'n mynd i'r sinema?

Dach chi'n mwynhau ffilmiau ar y teledu?

Oeddech chi'n mynd i'r sinema pan oeddech chi'n blentyn?

Pa fath o ffilmiau dach chi'n hoffi fwya?
Pa fath dach chi ddim yn hoffi?

Pa ffilmiau dach chi'n cofio orau?

Be oedd y ffilm ddiwetha weloch chi?

Llyfrau a Darllen

Dach chi'n mwynhau darllen?

Pa fath o lyfrau dach chi'n eu mwynhau?

Dach chi'n mwynhau nofelau?
Pa fath o nofelau dach chi'n hoffi eu darllen?

Pa lyfr dach chi'n ei ddarllen ar hyn o bryd?

Dach chi'n prynu cylchgronau o gwbl?

Pryd dach chi'n darllen? Fasech chi'n hoffi mwy o amser i ddarllen?

Dach chi'n mynd i'r llyfrgell o gwbl?

Oes un llyfr fasech chi'n hoffi ei ddarllen?

Dach chi'n prynu papur newydd?
Dach chi'n darllen papur newydd ar-lein?

Dylwn i...

Be ddylech chi ei wneud yn y tŷ?

Be ddylech chi ei wneud yn yr ardd?

Be ddylech chi ei wneud yn yr ardal?

Lle ddylech chi fynd wythnos nesa?

Pwy ddylech chi ffonio?

At bwy ddylech chi sgwennu?

Be ddylech chi stopio ei wneud?

Be ddylech chi ei wneud efo'ch Cymraeg chi?

Blodau

Dach chi'n hoffi blodau?
Sgynnoch chi hoff flodyn?

Dach chi'n hoffi gweld blodau yn y tŷ?
Sgynnoch chi flodau yn y tŷ rŵan?

Sgynnoch chi flodau yn eich gardd chi?
Sgynnoch chi flodau mewn potiau?

Pa mor aml dach chi'n prynu blodau?
Pryd wnaethoch chi brynu blodau ddiwetha?

Pryd oedd y tro diwetha i rywun brynu blodau
i chi?

Dach chi wedi anfon blodau at rywun erioed?

Lle fasech chi'n mynd i brynu blodau?

Yr Eglwys / Y Capel / Y Mosg ac ati

Dach chi'n mynd i eglwys/capel/mosg?

Pwy dach chi'n nabod sy'n mynd?

Pryd oeddech chi mewn eglwys ddiwetha?
Pryd fyddwch chi mewn eglwys nesa?

Yn blentyn, oeddech chi'n mynd i'r Ysgol Sul?

Lle mae eich eglwysi/capeli/mosgiau agosa?
Faint o gapeli sy yn eich ardal chi?
Ydyn nhw ar agor?

Dach chi'n gwyllo rhaglenni fel *Dechrau Canu*
Dechrau Canmol/Songs of Praise?

Dach chi'n nabod eich ficer lleol chi?

Bancio ac Arian

Pa mor aml dach chi'n mynd i'r banc? Lle
mae'ch banc agosa chi?

Pa mor aml dach chi'n defnyddio
cerdyn credyd/llyfr sieciau?

Pa mor aml dach chi'n defnyddio pres parod?
Pa bethau dach chi'n prynu efo pres?
Dach chi'n hoffi defnyddio cerdyn?

Sgynnoch chi gyfrif ar y we?

Sut mae bancio wedi newid dros y
blynyddoedd?

Ffrindiau

Be dach chi'n ei wneud efo ffrindiau?
Lle dach chi'n mynd?

Pa mor aml dach chi'n gweld ffrindiau?

Lle mae eich ffrindiau chi'n byw?
O le maen nhw'n dŵad?

Pwy ydy eich ffrind(iau) gorau chi?

Oes/Oedd gynnoc chi ffrindiau yn y gwaith?

Ydy eich ffrindiau chi yn debyg i chi?

Sgynnoch chi ffrindiau sy'n siarad Cymraeg/
ieithoedd eraill?

Dach chi'n nabod llawer o bobol yn eich stryd/
pentref/ardal chi?

Nesa

Lle fyddwch chi'n siopa nesa?
Be brynwch chi nesa?

Pa ddillad brynwch chi nesa?

Pa raglen ar y teledu wylwch chi nesa?

Be fwytwch chi nesa?
Be yfwch chi nesa?

Pwy ffoniwch chi nesa?

Pa ffrind welwch chi nesa?

At bwy fyddwch chi'n
sgwennu/anfon neges nesa?

I le fyddwch chi'n gyrru/teithio nesa?

Technoleg!

Sgynnoch chi ffôn symudol?
Dach chi'n tecstio yn aml?

Sgynnoch chi gyfrifiadur?
Be dach chi'n ei wneud efo fo?

Dach chi'n defnyddio'r we? I wneud be?

Dach chi'n gwybod sut i recordio rhaglenni ar y
teledu?

Dach chi'n edrych ar DVDs?

Sut dach chi'n gwrando ar gerddoriaeth?

Fasech chi'n ...?

Be fasech chi'n ei wneud
i godi pres at achos da...?

rhedeg (hanner) marathon
gwneud naid parasiwt
nofio pum milltir
gwneud naid bynji
peidio â bwyta am ddau ddiwrnod
gwyllo criced am 12 awr
gwrando ar Radio Cymru am 12 awr
bwyta malwod
dringo'r Wyddfa
dringo 5 mynydd mewn un diwrnod
cael cawod oer am chwarter awr
bwyta jar o winwns picl
nofio yn y môr ar ddydd Nadolig
siafio eich pen
cerdded 30 milltir

Dach chi **wedi** gwneud rhywbeth fel hyn i
godi pres?

Cyfweliadau

Pa gyfweliadau dach chi wedi eu cael?

Sut aethon nhw?

Dach chi wedi deud/gwneud pethau twp
mewn cyfweliad?

Dach chi'n cofio eich cyfweliad cynta chi?
(ella am swydd dydd Sadwrn)

Sgynnoch chi gyngor i rywun sy'n cael
cyfweliad?

Dach chi wedi bod ar banel cyfweld?
Fasech chi'n hoffi bod ar banel?

Ydy sut dach chi'n edrych yn bwysig mewn
cyfweliad? Be fasech chi'n ei wisgo i
gyfweliad?

Geiriau Cymraeg

Oes 'na eiriau Cymraeg dach chi ddim yn eu hoffi?

Pam dach chi ddim yn eu licio nhw?

Oes geiriau Cymraeg dach chi'n eu hoffi'n fawr?

Pam dach chi'n eu licio nhw?

Sgynnoch chi hoff air Cymraeg?

Oes 'na eiriau Cymraeg dach chi byth yn medru eu cofio?

Oes 'na eiriau sy'n hawdd eu cofio?

Be dach chi'n ei wneud i'ch helpu chi i gofio geiriau?

Tynnu Lluniau

Sgynnoch chi gamera?
Ers pryd?

Dach chi'n defnyddio eich ffôn/ tabled i dynnu lluniau?

Pa mor aml dach chi'n tynnu lluniau?

Pryd dynnoch chi luniau ddiwetha?
Pryd fyddwch chi'n tynnu lluniau nesa?

Pryd gaethoch chi eich camera cynta?

Be dach chi'n ei wneud efo'ch lluniau?

Dach chi'n tynnu lluniau da?

Dach chi'n mwynhau gweld lluniau pobol eraill?

Byddwch yn onest

Fel arfer, dach chi'n cyrraedd yn gynnar / ar amser / yn hwyr?

Dach chi'n cadw at eich gair bob tro?

Dach chi'n ofalus efo pres?

Dach chi'n hel clecs?

Dach chi'n deud y gwir bob tro, neu fasech chi'n deud celwydd golau weithiau?

Dach chi'n berffaith?

Fy hoff ...

Fy hoff:

sinema
siop ddillad
sioe neu ddrama
tîm pêl-droed
fferins/melysion neu siocled
carol Nadolig
adeilad
llun
cacen
caws
ap ar y ffôn
maes awyr
gwasanaethau ar y draffordd

Rhestr fwced!

Pa bethau fasech chi'n hoffi eu gwneud
cyn i chi fynd yn rhy hen?

e.e. -

deifio yn Alcapulco

mynd i Ynys Enlli

cerdded o Land's End i John O'Groats

teithio ar y trê'n trwy'r Rockies

nofio efo dolffiniaid

cael penwythnos ym Monte Carlo

gweld eliffantod yn Affrica

bod yn rhugl yn y Gymraeg

Be fasech chi'n licio ei wneud eto?

Y Teulu

Pa deulu sy gynnoch chi?

Lle maen nhw'n byw?

Be maen nhw'n ei wneud?

Pa mor aml dach chi'n eu gweld nhw?

Oes 'na bobol yn y teulu dach chi
erioed wedi eu gweld?

Pryd fyddwch chi'n gweld teulu sy'n byw
mewn ardal arall nesa?

Pa mor aml dach chi'n clywed ganddyn nhw?
Pwy sy'n ffonio pwy?

Pwy ydy'r hyna/fenga yn y teulu?

Chwaraeon

Pa chwaraeon dach chi'n eu chwarae?
Pryd? Pa mor aml?

Dach chi'n cadw'n heini?

Pa chwaraeon dach chi'n eu gwyllo
ar y teledu/yn fyw?

Pa chwaraeon dach chi'n eu hoffi?
Pa chwaraeon dach chi ddim yn eu licio?

Fasech chi'n hoffi trio rhyw chwaraeon
newydd?

Pa chwaraeon oeddech chi'n eu gwneud
yn yr ysgol?

Dach chi'n cefnogi tîm o gwbl?

Faint o bres dach chi'n ei wario ar
chwaraeon?

Byth!

(Esboniwch pam)

Be fasech chi byth yn ei fwyta?

Be fasech chi byth yn ei yfed?

Lle fasech chi byth yn byw?

Lle fasech chi byth yn mynd ar wyliau?

Lle fasech chi byth yn siopa?

Lle fasech chi byth yn mynd?

Pa chwaraeon fasech chi byth yn
eu gwneud?

Be fasech chi byth yn ei wneud, hyd yn oed am
lawer o bres?

Priodasau

Pryd oeddech chi mewn priodas ddiwetha?

Pa briodasau dach chi'n eu cofio'n dda?
Pam?

Fyddwch chi'n mynd i briodas cyn hir?

Mae priodasau'n ddrud! Lle mae'r
pres i gyd yn mynd?

Pobl dach chi'n nabod

Trafodwch bobol dach chi'n nabod .....

... sy'n gweithio yn y nos

... sy'n reidio beic modur

... sy ddim yn hoffi cŵn/cathod

... sy wedi ymddeol

... sy'n byw ar ei ben/phen ei hun

... sy'n byw dramor

... sy'n besimistaidd trwy'r amser

... sy'n heini iawn

... sy'n gerddorol iawn

... sy'n casglu pethau

Y Dafarn

Pa mor aml dach chi'n mynd i'r dafarn?

Pryd oeddech chi yn y dafarn ddiwetha?
Pryd fyddwch chi'n mynd nesa?

Pam dach chi'n mynd i'r dafarn?

Pa dafarnau sy yn eich ardal chi?

Sgynnoch chi hoff dafarn?
Pam dach chi'n ei hoffi hi?

Pa mor aml dach chi'n bwyta mewn tafarnau?

Dach chi wedi gwneud ffrindiau yn y dafarn?

Dach chi'n siarad Cymraeg yn y dafarn?

Partïon

Dach chi'n hoffi mynd i bartïon?

Pryd oeddech chi mewn parti ddiwetha?

Pryd wnaethoch chi drefnu parti ddiwetha?
Pam?

Dach chi'n cael parti ar eich
pen-blwydd fel arfer?

Pa bartïon dach chi'n eu cofio orau?
Pam?

Pa fath o barti fasai'r parti
perffaith?

Dach chi'n cael barbeciws yn yr haf?

Tasai ...?

Tasech chi'n ennill llawer o bres,
be fasech chi'n ei wneud?

Tasech chi'n cymryd eich prawf gyrru
eto, fasech chi'n pasio?

Tasai gynnoch chi broblem deuluol,
fasech chi'n mynd ar y teledu i siarad am y
broblem?

Tasai rhaid i chi symud tŷ, i le fasech
chi'n mynd?

Tasai rhaid i chi symud i Lundain, fasech chi'n
dal i ddysgu Cymraeg?

Tasech chi'n 18 oed eto, fasech chi'n
gwneud pethau'n wahanol?

Ffonau

Faint o ffonau sy gynnoch chi yn y tŷ?
Lle maen nhw?

Sgynnoch chi ffôn symudol?
Sut dach chi'n talu am eich ffôn symudol?

Pa mor aml dach chi'n defnyddio'r ffôn/ffôn
symudol?

Pwy dach chi'n ffonio amla?

Dach chi'n ffonio pobol yn llai aml
achos eich bod chi'n ebostio/tecstio?

Oes 'na lawer o bobol yn eich ffonio chi i drio
gwerthu pethau?

Be maen nhw'n trio ei werthu?

Ydy ffonau symudol yn boen weithiau?

Dillad

Pa ddillad dach chi wedi eu prynu
yn ddiweddar?

Lle dach chi'n mynd i brynu dillad?

Pa mor aml dach chi'n prynu dillad?

Dach chi wedi prynu dillad i berson
arall yn ddiweddar?

Ydy ffasiwn a labeli'n bwysig i chi?

Dach chi'n prynu dillad mewn siopau elusen?

Be dach chi'n ei wisgo yn y tŷ?

Pa fath o ddillad dach chi'n eu gwisgo
fel arfer?

Jobsys Bach yn y Tŷ

Llongyfarchiadau!

Dach chi wedi ennill gwobr
mewn raffl...

Person sy'n gwneud popeth.
Mae'n fodlon treulio diwrnod
yn gwneud unrhyw beth i chi -
yn y tŷ neu yn yr ardd !!

Be wnewch chi ofyn iddo fo/
iddi hi ei wneud?

Nadolig

Be dach chi'n ei hoffi am y Nadolig?

Ydy'ch teulu chi'n mwynhau'r Nadolig?

Be dach chi ddim yn ei licio am y Nadolig?

Lle oeddech chi Nadolig diwetha?

Lle fyddwch chi Nadolig nesa?

Pryd dach chi'n dechrau meddwl am y Nadolig, fel arfer?

Ydy'r Nadolig yn rhy ddrud?
Lle mae'r pres yn mynd?

Dach chi'n yfed a bwyta gormod dros y Nadolig, fel arfer?

Trefn yr Wythnos

Pryd mae'r lori biniau'n dŵad?

Faint o'r gloch mae'r postmon yn dŵad?

Be dach chi'n ei wneud cyn mynd i'r gwely, fel arfer?

Be dach chi'n ei wneud ar ôl codi, fel arfer?

Pryd dach chi'n gwneud eich gwaith cartref Cymraeg, fel arfer?

Pryd/Pa mor aml dach chi'n...
smwddio?
gwneud gwaith tŷ?
torri'r lawnt?
garddio?
golchi dillad?
golchi'r ffenestri?

Dewisiadau!

Codi'n gynnar neu godi'n hwyr?

Aros adre neu fynd allan ar nos Sadwrn?

Cerdded i'r siop neu fynd yn y car?

Nofio yn y môr neu yn y pwll nofio?

Papuro neu beintio?

Ffonio ffrindiau neu decstio?

Tatws neu sglodion?

Llysiau neu salad?

Gwyllo ffilm adre neu fynd i'r sinema?

Papur newydd neu newyddion ar-lein?

Cerddoriaeth bop neu gerddoriaeth glasurol?

Beth fasech chi'n hoffi ei wneud tasech chi ar wyliau yn .....?

Awstralia

Sbaen

Yr Unol Daleithiau

Seland Newydd

Tsieina

Affrica

India

Y Swistir

Gwlad Thai

Yr Eidal

Rwsia

Brasil

Patagonia

Gwlad yr Iâ

Cymru

Pa mor dda dach chi'n nabod
Cymru?

Ers pryd dach chi'n byw yng Nghymru?
Pryd ddaethoch chi yma am y
tro cynta?

Sgynnoch chi hoff lefydd?
Oes 'na lefydd dach chi ddim yn eu hoffi?

Pa mor aml dach chi'n teithio o
gwmpas Cymru?

Pa mor dda dach chi'n nabod...
Caerdydd/Wreccsam /Abertawe/ Llangollen/
Bangor/Aberystwyth/
y Rhyl /y Barri/y Drenewydd /Dolgellau/
Pen Llŷn/Ynys Môn/
Blaenau Ffestiniog/Tyddewi/ Pontypridd/
Porthmadog / Caerfyrddin/Dinbych y Pysgod?

Teithio

Pa mor aml dach chi'n ...

teithio ar y trê'n?

teithio ar y bws?

beicio?

teithio mewn tacsî?

gyrru car?

teithio ar long/mewn cwch?

teithio mewn awyren?

Pryd ac i le wnaethoch chi deithio ddiwetha?
Pryd ac i le fyddwch chi'n teithio nesa?

Lle dach chi'n byw?

Disgrifiwch ...

eich stryd chi

eich pentref/tref chi

eich ardal chi

eich gwlad chi

Llongyfarchiadau!

Dach chi wedi ennill gwobr
mewn raffl...

Rhywun sy'n fodlon
treulio wythnos efo chi i'ch helpu chi
efo'ch Cymraeg!

Mae'r wobwr yn cynnwys tocynnau i
fynd i unrhyw ddigwyddiadau yn ystod
yr wythnos!

- Pwy fydd yn eich helpu chi?
- Dach chi'n medru meddwl am
rywun enwog?
- Be wnewch chi ofyn iddo fo/iddi hi ei
wneud?

Hoff bethau

Be ydy eich hoff ... chi?
Esboniwch pam!

tŷ bwyta
ffilm
cân
taith gerdded
bwyd
lle
llyfr
diod
anifail
rhaglen ar y teledu
gorsaf radio

* Cofiwch y treigladr ar ôl "hoff"

Dillad (2)

Sgynnoch chi hoff ddillad?
Sgynnoch chi hoff liw?

Be dach chi'n ei wisgo fel arfer?

Lle dach chi'n prynu eich dillad
fel arfer?

Pa mor aml dach chi'n prynu dillad?
I bwy dach chi'n prynu dillad?

Sgynnoch chi ddillad dach chi ddim yn eu
hoffi?

Be ydy'r dillad druta sy gynnoch chi?
Be oedd y fargen orau gaethoch chi?

Be dach chi'n ei wneud efo'ch hen ddillad?

Y Tro Diwetha

Pryd oedd y tro diwetha i chi ...?

yfed siampên
gweld mwnci
chwarae gêm
bwyta pysgod
ffonio am dacs
palu twll
tynnu llun
reidio beic
torri rhywbeth

* Cofiwch dreiglo!

Yr Ardd

Sgynnoch chi ardd?

Pa mor fawr ydy hi?
Fasech chi'n hoffi gardd fwy/lai?

Be sy yn yr ardd?

Dach chi'n mwynhau garddio?
Pwy sy'n gwneud y garddio yn eich tŷ chi?

Faint o amser dach chi'n ei dreulio
yn yr ardd?

Be fasech chi'n hoffi ei newid yn yr ardd?
Be dach chi wedi ei newid yn yr ardd?

Lle mae eich offer garddio chi?

Dach chi'n bwydo'r adar?

Eich Corff Chi!

Pryd aethoch chi at y
deintydd ddiwetha?

Sgynnoch chi ofn y deintydd?

Pryd aethoch chi at yr optegydd ddiwetha?

Dach chi'n gweld yn dda?
Oes rhaid i chi wisgo sbectol?

Dach chi'n clywed yn dda?

Dach chi wedi bod i fferm iechyd erioed?
Fasech chi'n hoffi mynd i un am benwythnos?

Dw i isio un!

Pryd a lle gaethoch chi...

eich car chi
eich teledu chi
eich cot orau chi
eich cyfrifiadur chi
eich sofffa chi
eich gwely chi
eich esgidiau chi
eich ffôn symudol chi
eich camera chi
eich geiriadur Cymraeg chi

Ieithoedd

Pa iaith/ieithoedd ddysgoch
chi yn yr ysgol?

Pa mor dda oeddech chi?
Dach chi'n cofio tipyn o'r iaith rŵan?

Ydy dysgu Cymraeg yn haws na dysgu
ieithoedd eraill? Neu'n anoddach?

Dach chi'n ceisio siarad iaith y wlad
pan dach chi'n mynd ar wyliau dramor?

Dach chi'n nabod rhywun sy'n dda iawn am
ddysgu ieithoedd?

Pa fath o acen Saesneg sy gynnoch chi?
Ydy eich acen chi wedi newid dros amser?

Pam mae llawer o bobol yn y byd
yn medru siarad Saesneg mor dda?

Cefn Gwlad

Dach chi'n byw yng nghefn gwlad?
Fasech chi'n hoffi byw yng nghefn gwlad?

Pa mor aml dach chi'n mynd allan
i gefn gwlad?
Be dach chi'n ei wneud yno?

Be ydy'r peth gorau am
fyw yng nghefn gwlad?

A be ydy'r peth gwaetha?

Be mae'r Cod Cefn Gwlad yn ei ddeud?
Dach chi'n cadw ato fo?

Prydau Bwyd

Faint o'r gloch dach chi'n cael -

brecwast?
cinio canol dydd?
cinio gyda'r nos/swper?

Be dach chi'n ei fwyta i frecwast
fel arfer?

Pryd dach chi'n cael eich
prif bryd o fwyd?

Ydy pethau'n wahanol dros y penwythnos?

Pwy sy'n coginio? Pwy sy'n clirio?
Pwy sy'n golchi'r llestri?

Dach chi'n eistedd wrth y bwrdd i
fwyta pob pryd o fwyd?

Tân Gwylt

Pryd weloch chi dân
gwylt ddiwetha?

Oeddech chi'n hoffi tân gwylt pan oeddech
chi'n blentyn?

Be oeddech chi'n ei wneud ar Noson Guto
Ffowc, yn blentyn?

Be dach chi'n ei wneud ar Noson Guto Ffowc y
dyddiau yma?

Sgynnoch chi anifeiliaid anwes?
Be maen nhw'n ei feddwl o dân gwylt?

Oes 'na fwy o dân gwylt y dyddiau hyn?

Be mae'r Cod Tân Gwylt yn ei ddeud?

Gyrru Car

Dach chi'n mwynhau gyrru car?
Be dach chi'n ei hoffi am yrru?
Be dach chi ddim yn ei licio?

Pryd wnaethoch chi eich prawf gyrru?
Be dach chi'n ei gofio amdano fo?

Dach chi wedi torri i lawr erioed?
Dach chi'n aelod o'r AA/RAC...?

Trafodwch eich profiadau ....

eich hoff daith
y ffordd brysura
y ffordd fwya peryglus
y dref/ddinas brysura
y tywydd mwya ofnadwy
y ciwiau gwaetha
y daith waetha

Y Gorau a'r Gwaetha !!

Esboniwch pam roedden
nhw mor dda neu mor ofnadwy!

gwyliau
taith yn y car
noson allan
diwrnod allan
pryd o fwyd
parti
anrheg
profiad
swydd

Y Ddinas Fawr Ddrwg!

Pa mor aml dach chi'n
mynd i'r ddinas?

Pam dach chi'n mynd i'r ddinas?

Pryd aethoch chi i'r ddinas ddiwetha?
Pryd fyddwch chi'n mynd i'r ddinas nesa?

Dach chi'n mwynhau'r ddinas?
Pa bethau dach chi'n eu hoffi?
Pa bethau dach chi ddim yn eu licio?

I ba ddinasoedd dach chi wedi bod?

Dach chi wedi byw mewn dinas
erioed?

Fasech chi'n hoffi byw mewn dinas?

Symud Tŷ

Disgrifiwch eich profiadau yn
symud tŷ:

Faint o weithiau dach chi wedi symud tŷ?
O le i le?
Pryd?

Pam wnaethoch chi symud ddiwetha?
Sut aeth hi?
Oedd 'na broblemau?
Oedd y cwmni'n dda?
Sut oedd y tywydd?

Ydy symud tŷ yn ddrud?

Fasech chi'n hoffi symud eto?

Sbwriel

Pa mor aml mae'r lori
biniau'n dŵad?
Pryd mae hi'n dŵad?

Pa mor llawn ydy'r bin bob wythnos?

Pa mor aml dach chi'n mynd i'r domen sbwriel?

Dach chi'n ailgylchu pethau? Be?
Sut? Pa mor aml?

Ddylai pawb ailgylchu mwy?

Dach chi'n llosgi sbwriel weithiau?

Oes 'na lawer o sbwriel o gwmpas y lle
yn eich ardal chi?

Ein dosbarth ni

Pa mor dda dach chi'n nabod y bobol yn y dosbarth?

Faint dach chi'n ei wybod amdany'n nhw?
Dudwch gymaint â phosib!
(Cofiwch am y bobol sy ddim yma heddiw.)

Hefyd, faint dach chi'n ei wybod am eich tiwtor(iaid)?

A faint mae pawb yn ei wybod amdanoch chi?

Pa mor dalentog dach chi?

Rhowch fanylion

Dach chi wedi...
canu o flaen pobol?
sgwennu llyfr/erthygl?
actio/dawnsio ar y llwyfan?
coginio i lawer o bobol?
adeiladu rhywbeth?
trwsio rhywbeth?
gweu rhywbeth?
peintio rhywbeth?

Dach chi'n medru canu offeryn cerdd?

Dach chi'n cuddio rhyw dalent arbennig?

Bwyd a Bwyta Allan

Be ydy eich hoff fwyd chi?
Pa fwyd dach chi ddim yn ei hoffi?

Dach chi'n mwynhau bwyta/coginio?

Dach chi'n bwyta o flaen y teledu?

Pa mor aml dach chi'n bwyta allan?

Efo pwy dach chi'n bwyta allan?

Lle dach chi'n mynd i fwyta?
Oes 'na lawer o ddewis yn yr ardal?

Pa un ydy eich hoff le? Pam?

Dach chi erioed wedi cael pryd o fwyd ofnadwy mewn tŷ bwyta?

Pryd fyddwch chi'n bwyta allan nesa?

Cymru 2

Mae grŵp o Americanwyr yn teithio o gwmpas Ewrop ac mi fyddan nhw'n dŵad i Gymru am dri diwrnod.

Chi fydd arweinydd y daith pan fyddan nhw yng Nghymru!

Mae gynnoch chi fws a gyrrwr, ac mae gynnyn nhw lawer o bres!

Lle ewch chi â nhw? Pam?

"Adre"

Lle mae "adre" i chi?

Os dach chi wedi bod allan/i ffwrdd,
pryd a lle dach chi'n teimlo bod chi
wedi cyrraedd adre:

y tu allan i'r tŷ?

ym mhen y stryd?

wrth weld arwydd enw'r pentref/dref?

rhywle arall?

Lle gaethoch chi eich magu?

Dach chi'n dal i feddwl am yr ardal yna fel
"adre"?

Lle yn y byd...?

Lle yn y byd dach chi wedi bod...
(neu fasech chi'n hoffi mynd...)

sy'n boeth/oer

sy'n bell

sy'n uchel

sy'n wlyb/sych

sy'n unig

sy'n ddel

sy'n wahanol iawn i Gymru

sy'n debyg i Gymru

Pryd/Pam aethoch chi i'r llefydd yma?

Atgofion Cynnar

Be ydy'r pethau cynta
dach chi'n eu cofio?

Faint oedd eich oed chi ar y pryd?

Pa mor glir ydy eich atgofion cynnar?

Ydy eich atgofion cynnar yn hapus?

Fasech chi'n hoffi cofio mwy?

Dach chi'n cofio eich diwrnod cynta
yn yr ysgol?

Pobol enwog

Dach chi wedi siarad efo
rhywun enwog? Pryd a lle?

Pa bobol enwog dach chi wedi eu gweld?
Pryd a lle?

Fasech chi'n hoffi bod yn enwog?
Pam?/Pam ddim?

Dach chi'n hoffi gwyllo rhaglenni ar y teledu
efo "celebs" ynddyn nhw?

Pwy ydy eich hoff/cas...
actor/actores?
ganwr/gantores?
bersonoliaeth chwaraeon?

Y Dyfodol

Be wnewch chi heno?

Be wnewch chi yfory?

Dach chi'n cynllunio rhywbeth at
wythnos nesa, o gwbl?

Sgynnoch chi gynlluniau at y mis nesa,
o gwbl?

Sgynnoch chi gynlluniau at
y flwyddyn nesa, o gwbl?

Be am y tymor hir?
Sgynnoch chi gynlluniau
neu freuddwydion?

Byw yn Beryglus!

Pryd wnaethoch chi *... ddiwetha?

dringo ystol

yfed coctel

nofio mewn dŵr dwfn

weirio plwg

defnyddio matsys

croesi'r stryd

bwyta rhywbeth od

torri'r gyfraith

cyffwrdd â chi

Cymru 3

Pan mae pobol yn clywed
enw "Cymru", am be
maen nhw'n ei feddwl?

rygbi

mynyddoedd

Caerdydd

trenau bach

y wisg Gymreig

yr iaith Gymraeg

chwareli llechi

Stadiwm y Principality

cennin

cestyll

yr Wyddfa

corau meibion

y Ddraig Goch

y delyn

yr Eisteddfod

pyllau glo

glaw

cennin Pedr

Dach chi'n medru meddwl am unrhyw
beth arall? Neu berson ella?

Profion ac Arholiadau

Oeddech chi'n hoffi arholiadau
pan oeddech chi yn yr ysgol?

Sut aeth eich arholiadau yn yr ysgol?

Dach chi wedi sefyll arholiadau yn y gwaith?
Oes/Oedd/Fydd rhaid i chi?

Sut aeth eich prawf gyrru cynta?

Dach chi wedi sefyll/yn mynd i sefyll
arholiad Cymraeg?

Dach chi wedi sefyll arholiadau fel Cymorth
Cynta, ac ati?

Ennill

Dach chi wedi ennill raffl erioed?

Pa mor aml dach chi'n prynu tocyn raffl/tocyn loteri/cerdyn crafu...?

Dach chi (neu ffrindiau/y teulu) wedi ennill pres ar y loteri erioed?

Dach chi wedi ennill cystadleuaeth erioed?
Pa wobrau dach chi wedi eu hennill?

Dach chi'n nabod pobol eraill sy wedi ennill cystadlaethau?

Dach chi'n nabod pobol lwcus/anlwcus?

Yn blentyn, oeddech chi'n arfer ennill pethau fel gemau a rasys?

Môr a Mynydd

Pryd oeddech chi ar ben mynydd ddiwetha?

Dach chi'n cerdded ar y mynyddoedd yn aml?

Faint o weithiau dach chi wedi bod ar gopa'r Wyddfa?

Sgynnoch chi hoff fynydd neu fryn?

Pryd oeddech chi ar lan y môr ddiwetha?

Pa mor aml dach chi'n mynd i'r traeth?
Be dach chi'n ei wneud yno?

Sgynnoch chi hoff draeth yng Nghymru/dramor?

Y Tymhorau

Pa dymor dach chi'n ei hoffi orau?

y gwanwyn
yr haf
yr hydref
y gaeaf

Pam?

Oes 'na dymor dach chi ddim yn ei hoffi?

Ydy'r tymhorau'n newid?

Sut mae'r tymhorau'n cael effaith ar eich bywyd chi?

Anifeiliaid / Anifeiliaid Anwes

Sgynnoch chi anifeiliaid?

Os na, fasech chi'n hoffi cael anifail?

Oes gan eich cymdogion/teulu chi anifeiliaid?

Yn blentyn, oedd gynnoch chi anifail anwes?
Oeddech chi isio anifail anwes?

Be mae rhaid i chi ei wneud os oes gynnoch chi gi/cath/ceffyl?

Be dach chi'n ei feddwl o anifeiliaid mewn swê?

Oes 'na anifeiliaid dach chi ddim yn eu hoffi?

Y Tywydd

Sut mae'r tywydd yng Nghymru?
Sut oedd y tywydd
wythnos diwetha?

Pa dywydd dach chi'n hoffi fwy?
Oes 'na dywydd dach chi ddim yn ei licio?

Ydy'r tywydd yn cael effaith ar eich bywyd chi
o gwbl?

Pa mor aml dach chi'n siarad am y tywydd?
Dach chi'n cwyno am y tywydd?

Dach chi'n gwrando ar y rhagolygon ar y teledu
a'r radio? Ydyn nhw'n iawn fel arfer?

Dach chi'n cofio storm fawr/eira mawr/
llifogydd yn eich ardal chi?

Hobiau a Diddordebau

Pa hobiau a diddordebau
sy gynnoch chi?

Pa mor aml dach chi'n gwneud eich hobiau?
Sgynnoch chi ddigon o amser am hobiau?

Lle dach chi'n gwneud eich hobiau?

Pryd ddechreuodd eich hobiau chi?

Faint o bres dach chi'n ei wario ar eich
hobiau?

Dach chi'n gwneud eich hobiau
ar ben eich hun?

Pryd fyddwch chi'n gwneud eich hobiau nesa?

Be fasech chi'n ei wneud?

Mewn cystadleuaeth dach
chi wedi ennill gwyliau yng
Ngogledd Corea...

Mae Radio Cymru isio i chi siarad ar
y radio am ddysgu Cymraeg...

Dach chi'n gweld papur £20 ar y palmant...

Dach chi'n gweld rhywun yn taflu
sbwriel yn y parc...

Mae gan y tiwtor farmalêd
ar ei wyneb...

Mynd ar goll

Dach chi'n dallt mapiau?
Dach chi'n medru
dilyn cyfarwyddiadau?

Pa mor aml dach chi'n mynd ar goll
wrth yrru car neu wrth fynd am dro?

Dach chi'n dda am ffeindio eich ffordd o
gwmpas dinas ddieithr?

Dach chi'n nabod rhywun sy ddim yn medru
dilyn mapiau/cyfarwyddiadau?

Dach chi'n nabod pobol sy byth yn
mynd ar goll?

Dach chi wedi defnyddio GPS erioed?

 <p style="text-align: center;">Hanes</p> <p>Be dach chi'n ei wybod am...?</p> <p style="padding-left: 40px;">hanes eich tŷ ar tir</p> <p style="padding-left: 40px;">hanes eich pentref/tref</p> <p style="padding-left: 80px;">hanes yr ardal</p> <p style="padding-left: 40px;">hanes eich mam/tad</p> <p style="padding-left: 40px;">hanes eich nain/taid</p> <p style="padding-left: 40px;">hanes eich tiwtor(iaid)</p> <p style="padding-left: 40px;">hanes eich cymdogion</p> <p style="padding-left: 40px;">hanes yr iaith Gymraeg</p>	 <p style="text-align: center;">Siopa</p> <p>Pa mor aml dach chi'n siopa?</p> <p>Pa fath o siopau dach chi'n eu hoffi?</p> <p>Pa siopau dach chi ddim yn eu hoffi?</p> <p style="padding-left: 80px;">Lle dach chi'n mynd i siopa?</p> <p style="padding-left: 40px;">Pa mor aml dach chi'n siopa mewn dinas fawr?</p> <p style="padding-left: 40px;">Ydy hi'n bwysig cefnogi siopau lleol? Be dach chi'n ei brynu'n lleol?</p> <p style="padding-left: 40px;">Dach chi'n prynu pethau ar y we?</p> <p style="padding-left: 40px;">Pryd fyddwch chi'n siopa nesa?</p> <p style="padding-left: 40px;">Dach chi'n hoffi prynu pethau ail-law mewn siopau elusen?</p> <p style="padding-left: 40px;">Tasai gynnoch chi fwy o bres, fasech chi'n siopa mwy?</p>
 <p style="text-align: center;">Sut mae pethau wedi newid?</p> <p>Sut oeddech chi'n edrych...</p> <p>pan oeddech chi'n blentyn?</p> <p style="padding-left: 40px;">yn eich arddegau?</p> <p style="padding-left: 40px;">(yn eich 30au?/yn eich 40au?)</p> <p style="padding-left: 40px;">Sut mae pethau wedi newid dros y blynyddoedd...?</p> <p style="padding-left: 80px;">e.e. ffasiwn?</p> <p style="padding-left: 80px;">cerddoriaeth bop?</p> <p style="padding-left: 80px;">teledu/radio?</p> <p style="padding-left: 80px;">plant?</p> <p style="padding-left: 40px;">clywed/darllen y newyddion?</p> <p style="padding-left: 80px;">ffonau?</p>	 <p style="text-align: center;">Gwyliau</p> <p>Pa mor aml dach chi'n cael gwyliau?</p> <p>Pa mor aml dach chi'n mynd i ffwrdd?</p> <p>Dach chi'n aros yng Nghymru, ym Mhrydain, neu dach chi'n mynd dramor?</p> <p style="padding-left: 40px;">Efo pwy dach chi'n mynd ar wyliau?</p> <p style="padding-left: 40px;">Pwy sy'n dewis lle dach chi'n mynd?</p> <p style="padding-left: 80px;">Lle fasech chi'n hoffi mynd?</p> <p style="padding-left: 40px;">Disgrifiwch eich gwyliau diwetha.</p> <p style="padding-left: 40px;">Pryd fydd eich gwyliau nesa? I le?</p> <p style="padding-left: 40px;">Sut dach chi'n penderfynu lle i fynd - pres/plant/anifeiliaid/tywydd ...?</p>

Y Gwrthwyneb

Pwy dach chi'n nabod sydd â ....

tŷ taclus/tŷ blêr

car newydd/hen gar

gardd fawr/gardd fach

ci cyfeillgar/ci ffyrnig

swydd ddiddorol/swydd ddiflas

plant neis/plant ofnadwy

partner tal/partner byr

gwallt hir/gwallt byr

synnwyr cyffredin/

dim synnwyr cyffredin

Arferion

Trafodwch eich arferion drwg -

e.e. -

smocio

gyrru'n rhy gyflym

rhegi

bod yn hwyr

bwyta/yfed gormod

gwario gormod o bres

bwyta'r pethau anghywir

peidio â chadw'n heini

cwyno

deud celwydd

gyrru yn lle cerdded

bod yn ddiamynedd

Breuddwydion

Pa mor aml dach
chi'n breuddwydio?

Gaethoch chi freuddwyd neithiwr?

Oes 'na bethau sy'n gwneud i
chi freuddwydio?

Dach chi'n medru cofio breuddwydion?

Dach chi'n cael hunllefau?

Oes 'na freuddwydion dach chi'n eu cael
dro ar ôl tro?

Dach chi'n breuddwydio mewn du a gwyn neu
mewn lliw?

Dach chi wedi breuddwydio yn Gymraeg?

Dach chi'n meddwl bod neges neu
ystyr arbennig mewn breuddwydion?

Hen bethau

Be ydy'r pethau hyna
yn eich tŷ chi?

Be ydy eu hoed nhw?

Lle gaethoch chi nhw?

Ydyn nhw'n werth llawer o bres?

Fasech chi'n eu gwerthu nhw?

Oes 'na hen bethau yn nhai eich
ffrindiau/teulu chi?

Dach chi'n mwynhau edrych ar
raglenni fel *Antiques Roadshow*?

Sgynnoch chi ddiddordeb mewn...
hen ddodrefn/hen luniau/
hen lestri/hen deganau/
hen beiriannau/hen lyfrau?

Dach chi'n hoffi siopau sy'n gwerthu
pethau ail-law?

Dach chi wedi prynu bargaen mewn
sêl cist car erioed?

Pryd aethoch chi i amgueddfa ddiwetha?

Eich bywyd cymdeithasol

Lle dach chi'n mynd
i gymdeithasu?

Pa mor aml dach chi'n mynd
allan efo ffrindiau?

Dach chi'n cymdeithasu efo pobol yn y
gwaith?/yn y dosbarth?/cymdogion?

Be fasech chi'n medru ei wneud i wella eich
bywyd cymdeithasol?

Ydy bywyd cymdeithasol yn haws
yn y dref nag yn y wlad?

Ydy cymdeithasu'n ddrudd? Faint dach chi'n ei
wario ar gymdeithasu?

Lle a phryd fyddwch chi'n mynd allan nesa i
gymdeithasu?

Eich barn chi

Ddylai pobol gael ysmegu mewn
gardd gwrw?

Oes 'na ddigon o blismyn
ar y strydoedd?

Oes 'na ormod o drais a rhyw
ar y teledu?

Ddylai tai fod yn rhatach?

Oes 'na ormod o gamerâu cyflymder?

Ydy athrawon yn gweithio'n galed?

Ydy plant yn waeth y dyddiau yma?

Ddylai petrol fod yn rhatach?

Ddylai pawb yng Nghymru ddysgu Cymraeg?

Be ddylai'r Llywodraeth ei wneud?

Ail gyfle

Tasai hi'n bosib ail-fyw
eich bywyd

eto, be fasech chi'n ei
wneud yn wahanol?

Pethau i feddwl amdanyn nhw -

ysgol / coleg / prifysgol

cariad / priodi / plant

gwaith / gyrfa

ffrindiau

lle i fyw / symud tŷ

gwario pres

iechyd / cadw'n heini

teithio

Cysgu

Ydy cwsg yn bwysig i chi?

Pa un sy'n well gynnoch chi -
matres feddal neu un galed?

Faint o gwsg dach chi'n ei gael bob nos?
Fasech chi'n hoffi mwy?

Fasech chi'n hoffi cael siesta
yn y prynhawn?

Dach chi wedi cysgu yn y car erioed?

Ar y sofa?/Ar y llawr?

Dan y sêr?/Mewn cyfarfod?

Dach chi'n cael traferth i
ddefro yn y bore?

Dach chi wedi gwneud gwaith *shift* erioed, a
gorfod cysgu yn ystod y dydd?

Pa fath o berson dach chi?

Dach chi'n berson .... ?

prydlon/hwyr

taclus/blêr

bodlon/sy'n cwyno

trefnus/di-drefn

amyneddgar/diamynedd

optimistaidd/pesimistaidd

hwyllog/blin

Be am y bobol eraill yn y dosbarth, yn eich barn chi?

Be dach chi'n ei feddwl?

Be dach chi'n ei feddwl o...?

traffig ar y ffyrdd

y Beatles

ffonau symudol

operâu sebon ar y teledu

twristiaid

S4C

bwyd llysieuol

Yr Heddlu

Pryd weloch chi blismon ddiwetha?

Oes 'na ddigon o blismyn ar ein strydoedd?

Dach chi'n nabod rhywun sy'n gweithio fel plismon(es)?

Fasech chi'n hoffi bod yn blismon(es)?

Dach chi wedi bod mewn swyddfa heddlu erioed?

Oes 'na ormod o gamerâu cyflymder ar y ffyrdd?

Ydy troseddu yn broblem yn eich ardal chi?

Cerddoriaeth

Dach chi'n mwynhau cerddoriaeth?

Pa fath o gerddoriaeth dach chi'n ei hoffi?

Oes 'na gerddoriaeth dach chi ddim yn ei hoffi?

Dach chi'n canu offeryn o gwbl?

Pryd a lle dach chi'n gwranddo ar gerddoriaeth?

Pa mor aml dach chi'n prynu cerddoriaeth? Sut?

Dach chi'n mwynhau cerddoriaeth fyw?

Lle dach chi wedi bod i wrando ar grwpiau/ bandiau/cerddorfeydd?

Cardiau Ymarfer Atebion

Wyt ti'n gweithio? 	YDW (Dw i'n gweithio.)
Dach chi'n yfed gwin coch? Dych chi'n yfed gwin coch? 	YDAN/YDYN (Dan ni'n yfed gwin coch.) ('Dyn ni'n yfed gwin coch.)
Ydy'r banc yn brysur? 	YDY (Mae'r banc yn brysur.)
Ydy hi'n braf heddiw? 	NAC YDY (Dydy hi ddim yn braf heddiw.) (Dyw hi ddim yn braf heddiw.)
Dach chi'n byw yn y dre? Dych chi'n byw yn y dre? 	NAC YDAN/NAC YDYN (Dan ni ddim yn byw yn y dre.) ('Dyn ni ddim yn byw yn y dre.)
Ydyn nhw'n gwybod? 	NAC YDYN (Dydyn nhw ddim yn gwybod.) ('Dyn nhw ddim yn gwybod.)
Ceri dach chi? Ceri dych chi? 	IA/IE (Ceri dw i.)
Aeth y plant i'r ysgol ddoe? 	DO (Mi aeth y plant i'r ysgol ddoe.) (Aeth y plant i'r ysgol ddoe.)
Wnest ti ddarllen y papur ddoe? Ddarllenaist ti'r papur ddoe? 	DO (Mi wnes i ddarllen y papur ddoe.) (Darllenaist i'r papur ddoe.)
Wnest ti brynu papur ddoe? Brynaist ti bapur ddoe? 	NADDO (Wnes i ddim prynu papur ddoe.) (Phrynaist i ddim papur ddoe.)

Wnaethon nhw wrando ar y rhaglen? Wrandawon nhw ar y rhaglen? 	NADDO (Wnaethon nhw ddim gwrando ar y rhaglen.) (Wrandawon nhw ddim ar y rhaglen.)
Sgynno fo chwaer? Oes chwaer gyda fe? 	OES (Mae gynno fo chwaer.) (Mae chwaer gyda fe.)
Sgen ti frawd? Oes brawd gyda ti? 	OES (Mae gen i frawd.) (Mae brawd gyda fi.)
Sgynnoch chi gyfrifiadur? Oes cyfrifiadur gyda chi? 	OES (Mae gynnon ni gyfrifiadur.) (Mae cyfrifiadur gyda ni.)
Sgen ti bres? Oes arian gyda ti? 	NAC OES (Sgen i ddim pres.) (Does dim arian gyda fi.)
Oeddet ti'n gwybod? O't ti'n gwybod? 	O'N (Ro'n i'n gwybod.)
Oedd Sam yn y wers ddoe? 	OEDD (Roedd Sam yn y wers ddoe.)
Oeddech chi'n oer yn y babell? O'ch chi'n oer yn y babell? 	NAC OEDDEN/ NAC O'N (Doedden ni ddim yn oer yn y babell.) (Do'n ni ddim yn oer yn y babell.)
Oedd gynnoch chi gyfarfod ddoe? Oedd cyfarfod gyda chi ddoe? 	NAC OEDD (Doedd gynnon ni ddim cyfarfod ddoe.) (Doedd dim cyfarfod gyda ni ddoe.)
Wyt ti wedi bod yn Sbaen? 	NADDO/ NAC YDW Dw i ddim wedi bod yn Sbaen.

Dach chi wedi darllen llyfr Cymraeg? Dych chi wedi darllen llyfr Cymraeg? 	DO/Ydyn (Dan ni wedi darllen llyfr Cymraeg.) (Dyn ni wedi darllen llyfr Cymraeg).
Fyddi di yn y Sadwrn Siarad? 	BYDDA (Mi fydda i yn y Sadwrn Siarad.) (Bydda i yn y Sadwrn Siarad.)
Fydd hi'n braf yfory? 	BYDD (Mi fydd hi'n braf yfory.) (Bydd hi'n braf yfory)
Fydd y plant yn y parti? 	NA FYDDAN (Fydd y plant ddim/Fyddan nhw ddim yn y parti.)
Fyddwch chi'n aros dros nos? 	NA FYDDWN (Fyddwn ni ddim yn aros dros nos.)
Oedd rhaid iddi hi dalu? 	OEDD (Roedd rhaid iddi hi dalu.)
Oes 'na fwletin newyddion am naw o'r gloch? Oes bwletin newyddion am naw o'r gloch? 	NAC OES (Does 'na ddim bwletin newyddion am naw o'r gloch.) (Does dim bwletin newyddion am naw o'r gloch.)
Faset ti'n medru rhedeg milltir? Faset ti'n gallu rhedeg milltir? 	BASWN (Mi faswn i'n medru rhedeg milltir.) (Baswn i'n gallu rhedeg milltir.)
Fasech chi'n mynd i'r lleuad? 	NA FASEN (Fasen ni ddim yn mynd i'r lleuad.)
Fasai hi'n addas i'r swydd? 	NA FASAI (Fasai hi ddim yn addas i'r swydd.) (Fasai hi ddim yn addas i'r swydd.)

<p>Fasen nhw'n gwneud gwaith gwirfoddol?</p> 	<p>BASEN (Mi fasen nhw'n gwneud gwaith gwirfoddol.) (Basen nhw'n gwneud gwaith gwirfoddol.)</p>
<p>Gest ti dy eni yng Nghymru?</p> 	<p>DO (Mi ges i fy ngeni yng Nghymru.) (Ces i fy ngeni yng Nghymru.)</p>
<p>Wnei di anfon ebost?</p> 	<p>Wna i/Gwnaf (Mi wna i anfon/Mi anfona i ebost.) (Gwnaf i anfon/Anfona i ebost.)</p>
<p>Wnei di agor ffenest?</p> 	<p>Na wna i/Na wnaf (Wna i ddim agor/Agora i ddim ffenest.) (Wnaf i ddim agor/Agora i ddim ffenest.)</p>
<p>Ga i lifft i'r maes awyr? Gaf i lifft i'r maes awyr?</p> 	<p>CEI (Mi gei di lifft i'r maes awyr.) (Cei di lifft i'r maes awyr.)</p>
<p>Gawn ni fenthyg y car?</p> 	<p>NA CHEWCH (Chewch chi ddim benthyg y car.)</p>
<p>Ddylwn i gloi'r drws?</p> 	<p>DYLET (Mi ddylet ti gloi'r drws.) (Dylet ti gloi'r drws.)</p>
<p>Ddylen nhw gwyno?</p> 	<p>NA DDYLEN (Ddylen nhw ddim cwyno.)</p>
<p>Hoffet ti newid dy swydd?</p> 	<p>HOFFWN (Mi hoffwn i newid fy swydd.) (Hoffwn i newid fy swydd.)</p>
<p>Fedrai fo newid yr olwyn? Allai fe newid yr olwyn?</p> 	<p>NA FEDRAI/NA ALLAI (Fedrai fo ddim newid yr olwyn.) (Allai fe ddim newid yr olwyn.)</p>

Weli di John yfory? 	WNA I/ GWNAF (Mi wela i John yfory.) (Gwela i John yfory.)
Gyrhaeddau nhw mewn pryd? 	NA WNÂN (Chyraeddau nhw ddim mewn pryd.)
Ddylen nhw fod wedi aros? 	DYLEN (Mi ddylen nhw fod wedi aros.) (Dylen nhw fod wedi aros.)
Ddylen ni fod wedi helpu? 	NA DDYLEN/NA DDYLECH (Ddylen ni ddim bod wedi helpu./Ddylech chi ddim bod wedi helpu.)
John sy'n byw yng Nghaerdydd? 	IA/IE John sy'n byw yng Nghaerdydd.

Uned 1

Mae'n bwysig asesu dysgu blaenorol yr unigolion yn y dosbarth yn ystod yr uned hon, a beth maen nhw'n ei gofio. Bydd amseru'r uned yn dibynnu ar y sefyllfa, ac mae'n bosib bydd angen mwy o weithgareddau adolygu. Yma, rydym yn adeiladu ar lefel Sylfaen.

Cam 1 – Siarad Cychwynnol

Mae gan bob tiwtor ei ddull ei hun o ddechrau dosbarth ond un syniad yw cael y dysgwyr i holi cwestiynau i chi am ychydig. Dylid wedyn rhannu'r dosbarth yn barau i edrych ar y pynciau cyfarwydd iawn a restrir ar ddechrau'r uned gan eu hannog i sgwrsio cymaint â phosib. Awgrymir gosod larwm/canu cloch ar ôl tair munud y tro cyntaf, ar ôl pedair munud gyda ail bartner ac ar ôl pum munud gyda thrydydd partner.

Cam 2 – Adolygu (Brawddegau trydydd person)

Disodli - Ceir cyfres o frawddegau i'w disodli sy'n adolygu treigladau a geirfa. Camgymeriad cyffredin iawn yw hepgor 'Mae' ar gychwyn brawddeg ac felly tanlinellir pwysigrwydd hyn yma. Gellir disodli'r geiriau a danlinellir yn y llyfr ar gyfer eich sefyllfa bersonol chi os y dymunir.

Siarad - Er mwyn annog siarad rhydd, gofynnwch i bawb ysgrifennu enwau tri pherson ar dri darn gwahanol o bapur sgrap. Rhannwch y dosbarth yn grwpiau o dri. Rhaid iddyn nhw drefnu'r enwau mewn un rhes yn ôl yr wyddor. Rhaid taflu dis, symud y cownter ar hyd y rhes a dweud cymaint â phosib am y person y mae ei enw ar y papur lle mae'r cownter yn stopio. Wedyn rhaid troi'r papur drosodd gan fod y person hwnnw bellach allan o'r gweithgaredd a thafu'r dis eto. Anogwch y ddau aelod arall yn y grŵp i ofyn o leiaf un cwestiwn am bob person.

Pwy sy'n byw ar y stryd? - Gwaith pâr. Mae'r wybodaeth yn y tai yn disgrifio'r bobl sy'n byw yn y rhifau cyfatebol yn y stryd. Dylech chi foddu'r un cyntaf ac yna rhannu'r dosbarth yn barau i greu brawddegau,

e.e. Mae pump o bobl yn byw yn rhif 1 – Tudur a Mari, a'r plant – Elin, Siôn a Gwyn. Mae Mari'n gweithio fel meddyg ac mae Tudur yn gweithio fel tiwtor. Mae Nia yn naw oed, mae Siôn yn saith ac mae Gwyn yn un oed.

Cynhaliwch sesiwn adrodd yn ôl gan roi sylw i gywirdeb.

Siarad - Cymdogion. Rhannwch y dosbarth yn grwpiau newydd o dri. Ceir cwestiynau yma ond dylid pwysleisio mai syniadau yn unig yw'r cwestiynau ac mae croeso i'r dysgwyr ddilyn unrhyw drywydd. Bydd angen mynd drwy'r cwestiynau i wneud yn siŵr bod pawb yn deall.

Cam 3 - Geirfa

Yna, ewch at yr eirfa. Fel arfer, dylid mynd dros yr eirfa cyn cychwyn uned achos bod disgwyl i'r dysgwyr fod wedi ymgyswrtio â geirfa'r uned ymlaen llaw.

Gallwch ddefnyddio unrhyw ddull sy'n effeithiol i chi, e.e. Rhannwch y dosbarth yn ddau hanner. Yna gofynnwch iddyn nhw edrych ar eirfa uned 1. Does dim cyswllt rhwng llawer o'r geiriau felly yma gofynnwch "Beth yw/Be ydy.....yn Gymraeg?" neu esboniwch y gair e.e. "Beth dych/Be dach chi'n galw pobl sy yn yr ysbyty?" Mae'r person sy'n gweiddi'r gair allan gyntaf yn cael marc i'w dîm/thîm. Rhaid i chi gael pawb i ailadrodd y gair dair gwaith. Bydd hyn yn gwneud y geiriau yn gyfarwydd pan fyddan nhw'n eu gweld mewn cyd-destun, ac mae'n ymarfer ynganu da.

Cam 4 - Adolygu amseroedd gwahanol – dros y penwythnos

Does dim gwaith newydd yma ond mae'n bosib y bydd angen cryn dipyn o ymarfer ar yr amserau gwahanol. Gofynnwch i'r dosbarth edrych ar y llyfr. Gofynnwch y cwestiwn cyntaf i'r dosbarth a gofyn iddyn nhw ddarllen yr ateb fel côr. Yna gofynnwch iddyn nhw ofyn y cwestiwn i chi fel côr. Atebwch yn llawn, mewn rhyw dair neu bedair brawddeg. Gwnewch yr un peth gyda'r tri bloc nesaf, gan oedi i ddrilio rhagor o enghreifftiau yn ôl yr angen. Yna, bydd angen i'r dosbarth grwydro i holi ei gilydd, gan siarad ag o leiaf pum partner gwahanol. Gellir cynnal sesiwn adrodd yn ôl lle bydd aelodau'r dosbarth yn dweud a oes ganddynt rywbeth yn gyffredin â rhywun arall yn y dosbarth. Yn dibynnu ar allu a hyder y dosbarth, gellir cynnal sesiwn adrodd yn ôl yn y trydydd person.

Cam 5 – Ymarfer ffwythiant - Cyfarch a chyflwyno

Gwranddo - Dechreuir gyda'r sgiliau goddefol, cyn gofyn i'r dysgwyr gynhyrchu'r iaith eu hunain. Dylid gadael i barau gymharu eu hatebion cyn adrodd yn ôl, gan ddweud ble basen nhw'n debygol o glywed y gwahanol gyfarchion. Atebion:

1. Yn yr ysgol.
2. Mewn parti
3. Yn y swyddfa.
4. Mewn cyfarfod o'r gymdeithas Gymraeg leol.

Dyma'r sgriptiau:**Sgript y De:**

Mari: Bore da, Mari dw i, y pennaeth. Dyma'r ddau athro Cymraeg arall, Dafydd a Nia.

Ben: Bore da. Ben dw i. Dw i'n edrych ymlaen at weithio yma.

Mari: Croeso cynnes aton ni. Hoffech chi gael paned?

*

Gwen: Helo, Sam. Sut wyt ti ers oesoedd? Mae'n noson dda. Gyda llaw, dyma fy mhartner i, Mair.

Sam: Braf cwrdd â ti, Mair. Gobeithio bod Gwen yn gofalu amdanat ti heno.

*

Elin: Bore da, bawb. Gaf i eich sylw chi am funud os gwelwch yn dda? Hoffwn i gyflwyno John, ein rheolwr swyddfa newydd. Mae John yn gweithio i'r Cyngor Sir ar hyn o bryd ond bydd e'n ymuno â ni ar ddiwedd y mis.

John: Diolch, Elin. Gwela i chi i gyd ar ddiwedd y mis. Dw i'n edrych ymlaen at ddechrau.

*

Cadeirydd: Noswaith dda a chroeso cynnes i gyfarfod cynta'r flwyddyn. A chroeso arbennig wrth gwrs i Dan Evans, ein siaradwr heno. Mae Dan yn dod o Aberystwyth yn wreiddiol ond erbyn hyn mae e'n byw yn Abertawe. Mae e'n awdur prysur iawn. Mae e wedi ysgrifennu pum nofel i bobl ifanc a dwy nofel i oedolion. A llongyfarchiadau Dan ar ennill yn yr Eisteddfod Genedlaethol eleni. Mae e wedi dod aton ni heno i siarad am ei waith.

Dan: Diolch yn fawr am y croeso.

Sgript y Gogledd:

Mari: Bore da, Mari dw i, y pennaeth. Dyma'r ddau athro Cymraeg arall, Dafydd a Nia.

Ben: Bore da. Ben dw i. Dw i'n edrych ymlaen at weithio yma.

Mari: Croeso cynnes aton ni. Fasech chi'n licio cael paned?

*

Gwen: Helo, Sam. Sut wyt ti ers oesoedd? Mae'n noson dda. Gyda llaw, dyma fy mhartner i, Mair.

Sam: Braf dy gyfarfod di, Mair. Gobeithio bod Gwen yn gofalu amdanat ti heno.

*

Elin: Bore da, bawb. Ga i eich sylw chi am funud os gwelwch yn dda? Mi hoffwn i gyflwyno John, ein rheolwr swyddfa newydd. Mae John yn gweithio i'r Cyngor Sir ar hyn o bryd ond mi fydd o'n ymuno â ni ar ddiwedd y mis.

John: Diolch, Elin. Mi wela i chi i gyd ar ddiwedd y mis. Dw i'n edrych ymlaen at ddechrau.

*

Cadeirydd: Noswaith dda a chroeso cynnes i gyfarfod cynta'r flwyddyn. A chroeso arbennig wrth gwrs i Dan Evans, ein siaradwr heno. Mae Dan yn dŵad o Aberystwyth yn wreiddiol ond erbyn hyn mae o'n byw ym Mangor. Mae o'n awdur prysur iawn. Mae o wedi sgwennu pum nofel i bobl ifanc a dwy nofel i oedolion. A llongyfarchiadau Dan ar ennill yn yr Eisteddfod Genedlaethol eleni. Mae o wedi dŵad aton ni heno i siarad am ei waith.

Dan: Diolch yn fawr am y croeso.

Darllen – Mae'r un nod yn cael ei ymarfer yn yr ymarfer darllen, sef penderfynu ble basai'r cyflwyniadau'n debygol o gael eu clywed. Ar ôl mynd dros yr atebion ac er mwyn ymarfer y brawddegau hyn, rhaid i bawb ddewis un 'cyflwyniad' a'i ysgrifennu. Gellid ei ddysgu os yn bosib. Maent wedyn yn cerdded o gwmpas yn dweud y 'cyflwyniad' nes cael hyd i bartner a ysgrifennodd yr un peth. Dyma'r atebion:

Dyma Jac, hen ffrind coleg sy'n aros gyda/efo fi heno.	yn y dafarn
Dyma fy nghydweithwyr sy'n gweithio yn swyddfa Llandudno.	mewn cyfarfod gwaith
Dyma Dyfan Jones, ein siaradwr heno.	mewn Cymdeithas leol
Dyma Dafydd Roberts, eich tiwtor newydd.	yn y dosbarth
lawn blant, dyma Nia Roberts sy wedi dod/dŵad i siarad â ni heddiw. Dwedwch/Dudwch 'Bore da'.	mewn ysgol
Mam a Dad, dyma Sam, fy mhartner i.	yn y tŷ
Croeso cynnes i bawb. Ac i agor y neuadd, 'dyn/dan ni'n lwcus iawn i gael actor enwog gyda/efo ni. Rhowch groeso i Ifan Williams.	mewn agoriad neuadd
Bore da, Doctor Davies. Dyma Mari Jones. Daeth/Mi ddôth hi yma i Ward 5 ddoe ar ôl cwmpo/syrthio yn ei chartre.	mewn ysbyty

Gêm - Rhowch un beiro ac un dis i bob pâr. Mae'r partneriaid yn taflu'r dis bob yn ail. Wrth daflu 6, mae'r partner yn dechrau llenwi'r cyfieithiadau yn y grid ac yn parhau i wneud nes bod y partner yn taflu 6 ac yn cymryd y beiro. Yr enillydd ydy'r person sy'n llenwi'r grid gyntaf. Dylid annog y dysgwyr i beidio ag edrych yn ôl ar yr atebion.

Gwyllo – Dangoswch y fideo a gadewch i barau drafod beth welon nhw. Yna, gofynnwch iddyn nhw feddwl am ddau gwestiwn i'w gofyn i'r dosbarth am y fideo. Chwaraewch y fideo eto. Rhowch gyfle iddyn nhw ysgrifennu'r cwestiynau. Casglwch y cwestiynau. Ysgrifennwch y cwestiynau yn gronolegol ar y bwrdd gwyn, yna gofynnwch i'r parau ateb y cwestiynau i gyd. Croeso i chi feddwl am ambell gwestiwn wrth gefn hefyd!

Os nad oes modd dangos y fideo yn y dosbarth, gosodwch y dasg ysgrifennu dau gwestiwn fel gwaith cartref, a gellir gosod y cwestiynau i gyd fel gwaith cartref yr wythnos wedyn.

Sgwrs - Chwaraewch y sgwrs. Ar ôl un gwrandawriad, gofynnwch pwy sy'n siarad, ble maen nhw, a pham? Chwaraewch y sgwrs eto tra maen nhw'n edrych ar y sgript a gofynnwch i bawb danlinellu unrhyw beth sy ddim yn glir/ddealladwy. Wedyn, rhannwch yn barau i ddarllen y sgript ac yna disodli'r elfennau a danlinellir. Yna, rhannwch y dosbarth yn grwpiau o dri ar gyfer y dasg siarad.

Cam 6 – Arholiad Canolradd

Ni thynnir sylw penodol at y ffaith mai gwaith arholiad yw hwn, ond ceir eicon i ddynodi pryd ceir elfennau o'r arholiad o fewn y cwrs. Gall tiwtoriaid benderfynu pryd mae'n briodol i dynnu sylw at y ffaith mai gwaith arholiad sydd yn yr adrannau hyn.

Cyflwyniad byr iawn i'r arholiad a geir yma, sy'n cyd-fynd â'r ffwythiant 'cyfarch a chyflwyno'. Gadewch i'r dosbarth wrando hyd at dair gwaith er mwyn llenwi'r bylchau. Dyma'r atebion:

Prynhawn da a **chroeso** i'r *Awr Gerdd*. Gyda ni **heddiw** mae Anwen Jones, arweinydd Côr y Bryniau. Mewn **pythefnos**, bydd y côr yn mynd ar daith i **Awstralia**, ac mae Anwen wedi dod i'r stiwdio i roi tipyn o'i hanes hi a'r côr cyn **iddyn** nhw adael. Croeso, Anwen.

Cam 7 – Robin Radio

Ceir tair egwyddor yma.

- a) Gwrando am wybodaeth.
- b) Gwrando am ymadroddion newydd.
- c) Cyfieithu brawddegau er mwyn adolygu.

Cam 8 – Gweithgaredd Cloi

Rhannwch y dosbarth yn barau a rhowch ddis i bob pâr. Ceir isod bynciau syml iawn ar bwys pob rhif. Rhaid taflu'r dis a siarad mor hir â phosib (hyd at funud) ar y pwnc. Os bydd person yn taflu'r un rhif ddwywaith, rhaid symud at y golofn nesaf. Ni ddylai hyn bara am fwy na deng munud.

1. Brecwast	1. Cinio
2. Neithiwr	2. Yfory
3. Dydd Sadwrn diwetha	3. Dydd Sul
4. Ceir	4. Fy ffôn symudol
5. Nofio	5. Cerdded
6. Teledu	6. Y Sinema

Cam 9 – Geirfa Uned 2

Uned 2

Cam 1 – Siarad Cychwynnol

Adolygir amserau'r presennol, amherffaith, dyfodol ac amodol yn Uned 1. Ailgylchir y rhain yn y Siarad Cychwynnol, ac ychwanegir y perffaith a'r gorffennol cryno. Paratowch drwy wneud yn siŵr bod pawb yn gallu gofyn pob cwestiwn yn gywir ac yn gwybod sut i ateb yn gadarnhaol ac yn negyddol. Rhaid ceisio cael un enw ar bob llinell. Nod y gweithgaredd hwn yw meithrin sgiliau llafar felly rhaid annog cymaint o ymestyn â phosib.

Cam 2 – Cyflwyno Byth ac Erioed

Byth - Cyn cyflwyno 'byth', gofynnwch i'r dysgwyr feddwl am gymaint â phosib o frawddegau person cyntaf negyddol yn yr amser presennol. Rhowch ychydig o enghreifftiau, e.e. Dw i ddim yn yfed te/Dw i ddim yn siopa ar y we. Esboniwch eich bod yn mynd i ddysgu sut i gryfhau'r ystyr trwy gyflwyno'r gair byth. Driliwch y bloc gan roi cyfle i bobl ddewis un frawddeg o'r dewis sy'n berthnasol iddyn nhw ac yna personoli trwy greu brawddegau newydd.

Ewch ymlaen i'r bachgen da/bachgen drwg. Darllenwch dros yr arferion da gyntaf a gofynnwch am fwy o awgrymiadau os dymunwch. Yna, darllenwch dros yr arferion drwg. Mae'r holiadur wedyn yn gyfle i'r dosbarth drafod arferion. Ceir bwch gwag ar waelod y tabl er mwyn ychwanegu categori o ddewis y tiwtor/dosbarth/unigolyn. Rhaid cyfrif faint o bobl sydd yn y categorïau gwahanol ar gyfer yr ymarfer adrodd yn ôl. Bydd angen dangos mai cystrawen negyddol a ddefnyddir gyda 'byth' ac ymarfer 'Dydy/Dyw X o bobl byth yn.....'.

Driliwch floc yr amodol gan unwaith eto roi cyfle i'r dysgwyr ddewis brawddeg sy'n berthnasol iddyn nhw gyntaf ac yna personoli'n llwyr. Yna, ceir holiadur arall i ymarfer y patrwm.

Erioed - Y cam nesaf yw cyflwyno 'erioed'. Yn gyntaf, driliwch y cwestiynau, gan roi cyfle ar gyfer disodli'r elfen a danlinellir bob tro. Yna, symudwch at yr ail ddril. Cyn cychwyn, gofynnwch sut mae cyfieithu 'I haven't been in Spain/I haven't driven a Mini' ac ati. Esboniwch eich bod nawr yn mynd i ddysgu sut i gryfhau'r ystyr yma. Driliwch y pedair brawddeg, gofynnwch i bawb ddewis un berthnasol o'u plith, ac yna gofynnwch i bawb personoli'n llwyr.

Cam 3 – Dysgu unwaith, dwywaith, tair gwaith ac ati

Er mwyn adeiladu ar ddysgu blaenorol, gofynnwch i bawb am ffurfiau benywaidd 2, 3, 4. Yna, gwnewch ddril cyflym i adolygu'r patrwm treiglo gydag enwau cyffredin. Yna, gofynnwch i bawb ddweud ar eich ôl chi:

“Unwaith, dwywaith, tair gwaith, pedair gwaith, pum gwaith, chwe gwaith, saith gwaith, wyth gwaith, naw gwaith, deg gwaith” Dylid gwneud hyn nifer o weithiau - fel rap os medrwch chi! Driliwch y bloc.

Yna, rhwch gerdyn o Atodiad 1 i bawb. Dewiswch y rhai mwyaf perthnasol i'ch dosbarth. Dylid cadw'r un cerdyn am y gweithgaredd cyfan. Rhaid i bawb ateb yn onest, gan gynnwys ymarfer 'Dw i erioed wedi XX'. Bydd angen dysgu hefyd "Mwy na deg gwaith". Cynhaliwch sesiwn adrodd yn ôl.

Cam 4 – Ymarfer ffwythiant - Cwyno

Deialogau - Rhoddir sgaffaldau ar gyfer iaith cwyno ar ffurf dwy ddeialog. Chwaraewch y ddeialog ar ei hyd gyntaf. Yr ail dro, stopiwch ar ôl pob llinell gan ofyn i'r dysgwyr ailadrodd y geiriau. Ysgrifennwch nhw ar y bwrdd gwyn. Pan fydd gennyh ddeialog lawn, gall parau ymarfer darllen. Gwnewch yr un peth gyda'r ail ddeialog. Yn olaf, gofynnwch i bob pâr roi tro ar fod mewn siop yn ceisio mynd â rhywbeth yn ôl. Rhaid iddyn nhw gael y ddau brofiad – y siopwr a'r cwsmer.

Gwranddo - Chwaraewch y darnau gwranddo (negesuon ffôn) a gofyn i barau ddyfalu pwy fydd yn derbyn y negeseuon:

Sgript y De:

1. Dw i'n siomedig iawn bod Cerddorfa'r ysgol yn gorffen yn yr Haf. Roedd hi'n ddigon drwg pan roedd rhaid i bawb dalu am fenthyg yr offerynnau cerdd. Pwy fydd yn canu'r fflwt yma mewn 10 mlynedd?

Pennaeth ysgol/athro cerdd yr ysgol/pennaeth cerdd yr ysgol

2. Dw i'n poeni bod eich cangen leol yn mynd i gau bob dydd Llun, Mawrth a Mercher. Mae llawer o hen bobol yn dibynnu ar eich gwasanaeth ac mae'r peiriant twll yn y wal yn torri yn aml. A beth am stondinwyr y farchnad? Ble maen nhw'n mynd i gael newid mân yng nghanol y diwrnod?

Rheolwr banc

3. Dw i'n gweld llawer o wastraff bwyd yn eich biniau. Pam dych chi ddim yn gallu rhoi bwyd sy'n dod at ddiwedd ei ddyddiad gwerthu i'r banc bwyd yn y dre? Basai'n helpu enw da'r cwmni yn y dre.

Rheolwr archfarchnad leol

4. Rhaid i fi ddweud wrthoch chi bod gitâr drydan eich merch yn cadw pawb yn ein tŷ ni ar ddihun. Dw i'n gwybod eich bod chi'n meddwl ei bod hi'n dalentog, a rhaid i bawb ddechrau rhywle, ond dyw cadw sŵn ar ein stryd ni tan yr oriau mân ddim yn iawn....

Person sy'n byw yn y stryd/cymydog

5. Mae baw ci yn broblem fawr, heb sôn am boteli wedi torri, ac mae pawb yn gwybod bod pobl yn mynd yno i gymryd cyffuriau. Rhaid i chi wneud rhywbeth ar unwaith, ble mae ein plant i fod i chwarae?

Cynghorydd lleol/warden parc lleol

Sgript y Gogledd

1. Dw i'n siomedig iawn bod Cerddorfa'r ysgol yn gorffen yn yr Haf. Roedd hi'n ddigon drwg pan roedd rhaid i bawb dalu am fenthg yr offerynnau cerdd. Pwy fydd yn canu'r fflwt yma mewn 10 mlynedd?

Pennaeth ysgol/athro cerdd yr ysgol/pennaeth cerdd yr ysgol

2. Dw i'n poeni bod eich cangen leol yn mynd i gau bob dydd Llun, Mawrth a Mercher. Mae 'na lawer o hen bobol yn dibynnu ar eich gwasanaeth ac mae'r peiriant twll yn y wal yn torri yn aml. A be am stondinwyr y farchnad? Lle maen nhw'n mynd i gael newid mân yng nghanol y diwrnod?

Rheolwr banc

3. Dw i'n gweld llawer o wastraff bwyd yn eich biniau. Pam dach chi ddim yn medru rhoi bwyd sy'n dŵad at ddiwedd ei ddyddiad gwerthu i'r banc bwyd yn y dre? Mi fasai'n helpu enw da'r cwmni yn y dre.

Rheolwr archfarchnad leol

4. Rhaid i mi ddweud wrthoch chi bod gitâr drydan eich merch yn cadw pawb yn ein tŷ ni yn effro. Dw i'n gwybod bod chi'n meddwl bod hi'n dalentog, a rhaid i bawb ddechrau rhywle, ond dydy cadw sŵn ar ein stryd ni tan yr oriau mân ddim yn iawn....

Person sy'n byw yn y stryd/cymydog

5. Mae baw ci yn broblem fawr, heb sôn am boteli wedi torri, ac mae pawb yn gwybod bod pobol yn mynd yno i gymryd cyffuriau. Rhaid i chi wneud rhywbeth ar unwaith, lle mae ein plant i fod i chwarae?

Cynghorydd lleol/warden parc lleol

Gwyllo – Dangoswch y fideo y tro cyntaf heb osod unrhyw dasg. Yna, chwaraewch y fideo ddwywaith eto i'r dysgwyr baru'r ffeithiau yn y tabl. Rhowch gyfle i barau drafod eu hatebion cyn cynnal sesiwn adrodd yn ôl.

Atebion:

bws	yn hwyr
tîm rygbi	yn dathlu
traffyrdd Ffrainc	diflas
cwch modur	rhy ddrud
glaw	drwy'r wythnos
liff	wedi torri
pizzas	blasus
Giovanni	hyfryd
bagiau	yn yr Eidal
caws Gorgonzola	yn y cesys

Siarad: Yna, rhowch gyfle i barau greu deialog yn cwyno am wyliau aflwyddiannus mewn siop wyliau. Rhaid iddyn nhw benderfynu pwy sy'n gweithio yn y siop a phwy sy'n cwyno.

Gwranddo – Mae'r darn hwn wedi'i addasu o gwestiwn ar bapur arholiad Canolradd. Cwyno yw'r thema. Mae'r dysgwyr yn cael clywed y darn dair gwaith.

Cwestiwn ieithyddol – creu cyfleoliadau gyda'r gair 'cwmni', e.e. cwmni lleol, cwmni bach, cwmni mawr, cwmni da, cwmni ffrindiau.

Sgript y De:

A. Bore da. Croeso i'r rhaglen 'Chwarae Teg'. I ddechrau, 'dyn ni'n mynd i glywed hanes Mrs Martha Jones sy'n dod o Lanodyn. Cafodd hi brofiad eitha cas yn ddiweddar. Mrs Jones, croeso i'r rhaglen. Dwedwch beth ddigwyddodd i chi'n ddiweddar.

B. Helo. Wel, rhyw fore daeth cnoc ar y drws. Roedd dau ddyn yno'n gofyn a oedd angen peintio'r tŷ. Ro'n nhw'n siarad Cymraeg, felly gofynnais iddyn nhw ddod i'r tŷ.

A. Weloch chi gerdyn y 'peintwyr' yma ar y dechrau?

B. Naddo. Anghofiais i. Ro'n i'n dwp. Dw i'n gwybod hynny nawr. Ond ro'n i wedi bod yn chwilio am rywun i beintio'r gegin ar ôl i ni gael damwain fach.

A. Beth ddigwyddodd?

B. Wel, roedd y gŵr yn coginio sglodion ac anghofiodd e bopeth amdany'n nhw. Doedd dim llawer o dân, ond roedd un wal yn y gegin yn ddu. Felly roedd angen peintio'r lle.

A. Ga'i ofyn pam na wnaeth eich gŵr na chi y gwaith peintio?

B. O... 'dyn ni'n llawer rhy brysur. Wel, a bod yn onest dyw hynny ddim yn wir.

Mae'r ddau ohonon ni'n casáu gwneud gwaith ar y tŷ. Felly, pan alwodd y ddau ddyn yma, ro'n nhw'n ateb y broblem i ni.

***

A. Beth ddigwyddodd wedyn?

B. Wel, dewisais i baent melyn a thalais i ddau gan punt iddyn nhw.

A. Ac aeth y peintwyr ati'n syth?

B. Do. Es i i eistedd yn yr ardd, ac aeth y dynion ati i lanhau'r gegin a pheintio'r waliau. Chwarae teg, gweithion nhw'n gyflym iawn, ac mewn llai nag awr, ro'n nhw'n barod. Ond pan es i i weld y gegin, wel.. ro'n i bron â chrio.

A. Beth oedd yn bod ar y gwaith?

B. Roedd y waliau yn frown, ddim yn felyn! Gofynnais i iddyn nhw beintio popeth eto... ond na. Roedd rhaid iddyn nhw fynd i beintio cegin arall yn y dre, medden nhw.

A. Mae hynny'n ofnadwy Mrs Jones.

B. Ydy, gofynnais i am fy arian yn ôl, ond dwedon nhw 'na', dim o gwbl. A bant â nhw!

A. Sut byddwch chi'n cysylltu â'r cwmni, Mrs Jones? Gaethoch chi enw neu rif ffôn...

B. Ysgrifennais i rif y fan i lawr, felly dw i'n meddwl bydd yr heddlu'n gallu helpu. Y cwestiwn sy gyda fi yw: ydy hi'n bosib i fi gael fy arian yn ôl? Dw i ddim yn gallu byw mewn cegin liw brown am wythnos arall...

A. Dyna gwestiwn Mrs Jones felly. Beth yw'ch barn chi? Fydd hi'n gallu cael ei harian yn ôl? Ddylai hi fynd ar ôl y cwmni peintio yma? Ffoniwch ni ar 01234 654351...

Sgript y Gogledd:

A. Bore da. Croeso i'r rhaglen 'Chwarae Teg'. I ddechrau, dan ni'n mynd i glywed hanes Mrs Martha Jones sy'n dŵad o Lanodyn. Mi gaeth hi brofiad eitha cas yn ddiweddar. Mrs Jones, croeso i'r rhaglen. Deudwch be ddigwyddodd i chi'n ddiweddar.

B. Helo. Wel, rhyw fore mi ddaeth cnoc ar y drws. Roedd 'na ddau ddyn yno'n gofyn a oedd angen peintio'r tŷ. Roedden nhw'n siarad Cymraeg, felly mi ofynnais i iddyn nhw ddŵad i'r tŷ.

A. Weloch chi gerdyn y 'peintwyr' yma ar y dechrau?

B. Naddo. Mi anghofies i. Ro'n i'n dwp. Dw i'n gwybod hynny nŵan Ond ro'n i wedi bod yn chwilio am rywun i beintio'r gegin ar ôl i ni gael damwain fach.

A. Be ddigwyddodd?

B. Wel, roedd y gŵr yn coginio sglodion ac mi anghofiodd o bopeth amdany'n nhw. Doedd 'na ddim llawer o dân, ond roedd un wal yn y gegin yn ddu. Felly roedd angen peintio'r lle.

A. Ga'i ofyn pam na wnaeth eich gŵr na chi y gwaith peintio?

B. O... dan ni'n llawer rhy brysur. Wel, a bod yn onest dydy hynny ddim yn wir.

Mae'r ddau ohonon ni'n casáu gwneud gwaith ar y tŷ. Felly, pan alwodd y ddau ddyn yma, roedden nhw'n ateb y broblem i ni.

***

A. Be ddigwyddodd wedyn?

B. Wel, mi ddewises i baent melyn ac mi dales i ddau gan punt iddyn nhw.

A. Ac aeth y peintwyr ati'n syth?

B. Do. Mi es i i eistedd yn yr ardd, ac mi aeth y dynion ati i llau'r gegin a pheintio'r waliau. Chwarae teg, mi weithion nhw'n gyflym iawn, ac mewn llai nag awr, roedden nhw'n barod. Ond pan es i i weld y gegin, wel.. ro'n i bron â chrio.

A. Be oedd yn bod ar y gwaith?

B. Roedd y waliau yn frown, ddim yn felyn! Mi ofynnes i iddyn nhw beintio popeth eto... ond na. Roedd rhaid iddyn nhw fynd i beintio cegin arall yn y dre, medden nhw.

A. Mae hynny'n ofnadwy Mrs Jones.

B. Ydy, mi ofynnes i am fy mhres yn ôl, ond mi ddeudon nhw 'na', dim o gwbl. A ffwrdd â nhw!

A. Sut fyddwch chi'n cysylltu â'r cwmni, Mrs Jones? Gaethoch chi enw neu rif ffôn...

B. Mi sgwennes i rif y fan i lawr, felly dw i'n meddwl bydd yr heddlu'n medru helpu. Y cwestiwn sy gen i ydy: ydy hi'n bosib i mi gael fy mhres yn ôl? Dw i ddim yn medru byw mewn cegin liw brown am wythnos arall...

A. Dyna gwestiwn Mrs Jones felly. Be ydy'ch barn chi? Fydd hi'n medrlu cael ei phres yn ôl? Ddylai hi fynd ar ôl y cwmni peintio yma? Ffoniwch ni ar 01234 654351...

Cam 5 – Arholiad Canolradd

Tasg siarad – Trafod ffonau symudol a'r cyfryngau cymdeithasol sy dan sylw y tro hwn. Er mwyn cael tasg hawdd i gychwyn, rhannwch y dosbarth yn barau i gwblhau'r tabl. Yna, rhannwch nhw'n grwpiau o dri ar gyfer y gwaith llafar.

Cam 6 – Robin Radio

Atgyfnerthwch ymadroddion Uned 2

ar gornel eich stryd chi

Gofynnwch i bawb godi gan ofyn i'w gilydd Beth/Be sy ar gornel eich stryd chi?' Rhaid i bawb roi ateb synhwyrol.

Wnaiff e ddim digwydd eto.
Wneith o ddim digwydd eto.

Gofynnwch i barau feddwl am 2 gwyn, e.e. Ro't/ Roeddet ti'n swnllyd neithiwr/Mae dy waith cartref yn ofnadwy. Gwiriwch eu bod yn gywir a

ar hyn o bryd

Robin Radio Uned 3.

gofynnwch iddyn nhw ddysgu un ohonyn nhw. Maen nhw wedyn yn crwydro yn dweud eu cwyn, gyda'r partner yn ymateb 'Wnaiff e ddim/Wneith o ddim digwydd eto'.

Pawb ar eu traed yn holi ei gilydd 'Beth/Be sy yn y newyddion ar hyn o bryd?' Pwysleiswch fod yn rhaid cadw'r atebion yn fyr ac yn syml iawn.

Cam 7 – Gweithgaredd Cloi

Gêm y Gadair Wag - Rhowch y cadeiriau i gyd mewn cylch gydag un gadair wag. Eisteddwch yn y cylch gyda'r dysgwyr. Penderfynwch ar batrwm y byddai'n ddefnyddiol ei adolygu, e.e. Fasech chi'n hoffi XX? Dych/Dach chi'n nabod rhywun sy'n XX? Dych chi'n gallu XX?/Dach chi'n medru XX? Ar ôl penderfynu beth yw'r patrwm, e.e. Dych chi'n nabod rhywun sy'n gyrru Mini?, mae pawb sydd yn adnabod rhywun yn dweud 'Ydw', yn codi ac yn mynd at y gadair wag. Y person cyntaf i gyrraedd sy'n cael eistedd. Bydd hyn yn gadael cadair wag yn rhywle arall yn y cylch. Rhaid i ddysgwr y naill ochr i'r gadair wag ofyn cwestiwn ar yr un patrwm. Bydd pobl yn codi ac yn symud ac yn gadael cadair wag yn rhywle arall ac mae'r gêm yn mynd yn ei blaen. Ni ddylid chwarae am fwy na 5 – 10 munud.

Cam 8 – Geirfa Uned 3

Uned 2, Atodiad 1

Faint o weithiau wyt ti wedi bod yn Sain Ffagan?
Sawl gwaith rwyd ti wedi bod yn Sain Ffagan?

Faint o weithiau wyt ti wedi bod yn Llandudno?
Sawl gwaith rwyd ti wedi bod yn y Mwmbwls?

Faint o weithiau wyt ti wedi bod ar gopa'r Wyddfa?
Sawl gwaith rwyd ti wedi bod ar gopa'r Wyddfa?

Faint o weithiau wyt ti wedi bod mewn Sadwrn Siarad?
Sawl gwaith rwyd ti wedi bod mewn Sadwrn Siarad?

Faint o weithiau wyt ti wedi bod mewn eisteddfod?
Sawl gwaith rwyd ti wedi bod mewn eisteddfod?

Faint o weithiau wyt ti wedi bod mewn gêm hoci iâ?
Sawl gwaith rwyd ti wedi bod mewn gêm hoci iâ?

Faint o weithiau wyt ti wedi neidio efo parasiwt?
Sawl gwaith rwyd ti wedi neidio gyda pharasiwt?

Faint o weithiau wyt ti wedi bod mewn hofrennydd?
Sawl gwaith rwyd ti wedi bod mewn hofrennydd?

Faint o weithiau wyt ti wedi gweld Cymru yn chwarae rygbi yn fyw?
Sawl gwaith rwyd ti wedi gweld Cymru yn chwarae rygbi yn fyw?

Faint o weithiau wyt ti wedi cael trêen i Lundain?
Sawl gwaith rwyd ti wedi cael trêen i Lundain?

Faint o weithiau wyt ti wedi bod yn yr Alban?
Sawl gwaith rwyd ti wedi bod yn yr Alban?

Faint o weithiau wyt ti wedi siarad ar y radio?
Sawl gwaith rwyd ti wedi siarad ar y radio?

Faint o weithiau wyt ti wedi ennill ar y loteri?
Sawl gwaith rwyd ti wedi ennill ar y loteri?

Faint o weithiau wyt ti wedi prynu tŷ?
Sawl gwaith rwyd ti wedi prynu tŷ?

Faint o weithiau wyt ti wedi newid dy swydd?
Sawl gwaith rwyd ti wedi newid dy swydd?

Uned 3

Cam 1 – Sgwrsio cychwynnol

Ceir saith cwestiwn yn y llyfr cwrs ond maen nhw hefyd yn Atodiad 1. Argymhellir rhoi un cwestiwn i bawb er mwyn iddyn nhw gael holi ei gilydd. Ni ddylid cyfnewid cardiau ar gyfer y gweithgaredd hwn. Anogwch gymaint o ymestyn â phosib.

Cam 2- Adolygu byth ac erioed

Atgoffwch y dysgwyr o'r egwyddorion, gan roi rhai brawddegau enghreifftiol cyn troi at y grid. Dylid gofyn y cwestiynau heb ddefnyddio byth nac erioed, e.e. Dych chi'n mynd i ganolfannau garddio? Dych chi'n bwyta pysgod? Dylid annog pobl i ateb yn onest, e.e. Dw i'n mynd i ganolfan arddio unwaith y flwyddyn, Dw i'n bwyta pysgod bob wythnos. Does dim rhaid defnyddio byth neu erioed yn yr ateb. Ond, os defnyddir byth neu erioed, rhaid cadw cofnod.

Cam 3 – Atgyfnerthu geirfa.

Cyflwynir llawer o ansoddeiriau newydd o fewn cyd-destun mynegi barn yn yr uned hon. Felly, ceir ymarfer i fynd dros yr ansoddeiriau cyn troi at y patrwm. Gofynnwch i bawb gael hyd i bartner. Maen nhw'n mynd i fynd am dro (rhithiol) yn y mynyddoedd (o amgylch y ystafell) a rhaid iddyn nhw ymateb i'r ansoddeiriau byddwch chi'n eu galw. Er mwyn paratoi, bydd rhaid i chi ofyn yn gyntaf "Beth yw/Be ydy *excellent* yn Gymraeg?" Ewch trwy'r holl ansoddeiriau sy mewn print tywyll isod, gan greu meim i gyd-fynd â phob ansoddair. Darllenwch y stori'n araf gan or-bwysleisio'r ansoddeiriau. Rhaid i'r paru ailwneud y meim ar gyfer pob ansoddair.

Fersiwn y Gogledd

Dach chi ar wyliau cerdded ger Llanberis. Dach chi'n cychwyn allan o'r gwesty. Mae'r tywydd yn **rhagorol**, yn braf, yn heulog ond dipyn bach yn **rhewlyd**. Dach chi'n cael sgwrs ddifyr efo'ch gilydd wrth gerdded. Mae'r ffordd yn **droellog** ond dach chi'n mwynhau bod allan yn yr haul. Yn sydyn dach chi'n cyrraedd bryn – rhaid i chi ddringo'r bryn **serth** sy chydig bach yn **llithrig**. A deud y gwir, mae o'n **berygus** pan dach chi'n dŵad lawr, a dach chi'n dechrau teimlo'n **flinedig** iawn. Mae hi'n dechrau bwrw eirlaw, dach chi'n teimlo'n **ddigalon**. Dach chi'n edrych ar y map, ond mae o'n **gymhleth**, dach chi ddim yn siŵr lle dach chi. Mae'r tywydd yn **annifyr** iawn. Dach chi'n **siomedig** bod chi ddim wedi cofio dŵad ag ymbarel. Ond ar ôl hanner awr, dach chi'n cyrraedd yn ôl i'r gwesty ac yn eistedd ar eich cadair **gyfforddus** wrth y tân ac ymlacio efo paned o siocled poeth. Mae'n **rhagorol!**

Fersiwn y De

Dych chi ar wyliau cerdded ger Llanberis yng Ngogledd Cymru. Dych chi'n cychwyn allan o'r gwesty. Mae'r tywydd yn **rhagorol**, yn braf, yn heulog ond tipyn bach yn **rhewllyd**. Dych chi'n cael sgwrs **ddfifyr** gyda'ch gilydd wrth gerdded. Mae'r ffordd yn **droellog** ond dych chi'n mwynhau bod ma's yn yr haul. Yn sydyn, dych chi'n cyrraedd bryn – rhaid i chi ddringo'r bryn **serth** sy ychydig bach yn **llithrig**. A dweud y gwir, mae e'n **berylus** pan dych chi'n dod lawr, a dych chi'n dechrau teimlo'n **flinedig** iawn. Mae hi'n dechrau bwrw eirlaw, dych chi'n teimlo'n **ddigalon**. Dych chi'n edrych ar y map, ond mae e'n **gymhleth**, dych chi ddim yn siŵr ble dych chi. Mae'r tywydd yn **annifyr** iawn. Dych chi'n **siomedig** eich bod chi ddim wedi cofio dod ag ymbarél. Ond ar ôl hanner awr, dych chi'n cyrraedd y gwesty ac yn eistedd ar eich cadair **gyfforddus** wrth y tân i ymlacio gyda phaned o siocled poeth. Mae'n **rhagorol!**

Cam 4 - Y cymal enwol.

Yr Amser Presennol

Atgoffwch y dosbarth o "dw i'n meddwl bod..." (Uned 7 y Cwrs Sylfaen) trwy ddefnyddio lluniau enwogion.

Defnyddiwch y lluniau ddwywaith – y tro cyntaf i ymarfer 'Dw i'n meddwl bod...' a'r ail dro i ymarfer 'Dw i'n meddwl ei fod e/fod o/ei bod hi/bod hi...'. Yna, trowch at y driliau am y llyfr a'r ffilm sy yn y llyfr cwrs. Yna, gofynnwch i'r dysgwyr ysgrifennu enw ffilm ar ddarn o bapur. Ysgrifennwch yr ansoddeiriau canlynol ar y bwrdd gwyn:

rhagorol/doniol/cyffrous/diddorol/diflas/ofnadwy/difyr/digalon/gwael/cymhleth/annifyr a heb weld. Casglwch y papurau a gofynnwch faint o bobl sy wedi gweld y ffilmiau.

Dewiswch y pedair fwyaf poblogaidd a gofynnwch i'r dysgwyr nodi enwau'r pedair ffilm yn yr holiadur. Yna, rhaid crwydro a gweld beth ydy barn pawb am y ffilmiau. Fel cam olaf, dylid cynnal sesiwn adrodd yn ôl – e.e. Mae tri o bobl yn meddwl bod X yn ddiflas.

Os oes gennych le ar y bwrdd gwyn, ysgrifennwch dair colofn a nodi'r berfenw 'meddwl' yn y golofn gyntaf. Yna, cyn cyflwyno'r dril nesaf - dw i'n gwybod fy mod i – atgoffwch y dosbarth o'r treigladrwynol b>f (fy mrawd i, fy mag i). Driliwch y bloc yn drylwyr gan roi cyfle i bawb bersonoli'r bedwaredd frawddeg. Yna, dosbarthwch gardiau Atodiad 2 fel bod gan bawb gerdyn gwahanol. Rhaid creu cwestiwn, e.e. 'Dych chi'n gweithio o'r tŷ yfory?' Rhaid i'r partner ymateb, "Dw i'n meddwl fy mod i./Dw i'n meddwl mod i". Gadewch i aelodau'r dosbarth gadw'r un cerdyn am ychydig ac yna dechrau cyfnewid cerdyn bob tro. Cyn troi ar y bloc dril nesaf, ysgrifennwch 'gwybod' o dan 'meddwl' yn eich colofn ar y bwrdd gwyn. Rydych yn dechrau dangos i'r dysgwyr pryd mae angen defnyddio 'bod'.

Cyn cyflwyno'r bloc nesaf, atgoffwch y dysgwyr o'r treigladr meddal yn dilyn 'dy' (dy fag di). Yna, driliwch y bloc – Wyt ti'n siŵr dy fod ti'n iawn?/Wyt ti'n siŵr fod ti'n iawn? – yn drylwyr. Cyflwynwch hefyd "Wrth gwrs fy mod i./Wrth gwrs mod i.". Ail-ddefnyddiwch gardiau Atodiad 2. Y tro hwn rhaid creu cwestiwn, e.e. "Wyt ti'n siŵr dy fod ti'n gweithio yfory?/ Wyt ti'n siŵr fod ti'n gweithio yfory?" gyda phawb yn ymateb 'Wrth gwrs fy mod i./Wrth

gwrs mod i'. Fel arfer, rhowch amser i bobl ddod i arfer â hyn trwy ddefnyddio'r un cerdyn, ac yna rhaid newid cerdyn bob tro. Dychwelwch at eich colofnau ar y bwrdd gwyn gan nodi 'siŵr' yn yr ail golofn (ansoddeiriau) ac 'wrth gwrs' yn y drydedd (arall). Atgoffwch y dosbarth o'r rhagenwau ein, eich ac eu a chyflwynwch y bloc nesaf - Dw i'n siomedig...

Ychwanegwch yr ansoddair 'siomedig' at yr ail golofn ar y bwrdd.

Ymarfer - Rhannwch y dosbarth yn barau i wneud yr ymarfer gyda thri dis. Cyn cychwyn, nodwch 'gobeithio' yn y golofn gyda'r berfenwau a 'tebyg' yng ngholofn yr ansoddeiriau.

Ceisiwch newid partneriaid i wneud y gwaith paru brawddegau. Cyn i'r paru ddechrau, ychwanegwch at y colofnau eto – efallai/ella, sicr, clywed, posib, amlwg.

Y Dyfodol

Cyn troi at y brawddegau yn y llyfr, rhowch gerdyn unigol i bedwar o bobl: Dw i'n clywed / bydd / y cyngerdd / yn llawn. Rhaid iddynt drefnu eu hunain yn frawddeg resymegol. Dylid dangos na ddefnyddir bod gyda'r dyfodol. Yna, gellir disodli'r elfennau gwahanol – clywed – y cyngerdd – yn llawn.

Os yn bosib, defnyddiwch luniau i ddrilio'r tywydd, er mwyn cael digon o ymarfer ar y pedair brawddeg wahanol. Yna, gofynnwch i bob pâr ddisgrifio'r tywydd tebygol ym mhob tymor a chynhaliwch sesiwn adrodd yn ôl.

Trefnu cyfarfod - Cyn y gweithgaredd nesaf, ychwanegwch 'credu' at y golofn gyntaf a darllenwch dros y pum brawddeg a geir yn y llyfr cwrs. Nod y gweithgaredd yw canfod cyfnodau pryd bydd y ddau bartner yn rhydd i gyfarfod. Rhaid nodi'r pum esgus mewn gwahanol gyfnodau amser yn y tabl. Mae hyn yn gadael chwe blwch yn wag. Pan fydd un partner yn holi 'Fyddi di'n rhydd?', bydd y partner arall yn ateb naill gyda trwy nodi'r esgus neu drwy ddweud 'Bydda, bydda/mi fydda i'n rhydd'. Cynhaliwch sesiwn adrodd yn ôl i'r paru ddweud pryd byddan nhw'n rhydd.

Yr Amodol

Gwrandewch fel dosbarth ar **Sgwrs** 1. Ar ôl gwrandawriad 1 neu 2, gofynnwch beth yw'r sefyllfa, a faint o bobl sy'n siarad. Yna, rhannwch y dosbarth yn grwpiau o bedwar os ydy hynny'n bosib, neu dewiswch bedwar dysgwr hyderus i "actio" y sgwrs o flaen y dosbarth.

Defnyddir y ddeialog hon, yn hytrach na dril, i gyflwyno'r amodol mewn cymal enwol a nodir yr enghreifftiau. Os byddwch chi eisiau ymarfer y brawddegau hyn, gofynnwch i'r dysgwyr ddewis un i'w dysgu a chrwydro nes canfod y person a ddewisodd yr un frawddeg.

Cam 5 – Ymarfer ffwythiant - Mynegi Barn.

Gofynnwch i'r dosbarth ddyfalu beth ydy barn gweddill y dosbarth trwy nodi rhif yn y blwch 'dyfalu'. Y cam nesaf ydy bod pawb yn crwydro'r dosbarth a gofyn barn ei gilydd, gan gofnodi'r atebion cywir. Yna, cymharwch pa mor agos oedd y dyfalu a'r gwirionedd.

Cam 6 – Trafod pwnc - Bwyta Allan (ac adolygu ac ymestyn defnydd o'r cymal enwol)

Ewch dros y brawddegau enghreifftiol yn y llyfr ac yna dosbarthwch y cardiau yn Atodiad 3 er mwyn atgyfnerthu'r patrymau. Byddant yn disgrifio eu prydau bwyd yn y tafarnau gwahanol. ☺ - sylw cadarnhaol; ☹ - sylw negyddol; ☹ - 'iawn'. I gloi, gofynnwch i grwpiau o dri ddefnyddio'r un patrymau eto i ddisgrifio y tro diwethaf iddyn nhw fwyta allan.

Cam 7 - Sgwrs

Chwaraewch Sgwrs 2 ac ar ôl gwrandawriad 1 neu 2, gofynnwch i'r dosbarth ble aeth y dyn ar ei wyliau a pha fath o wyliau oedd e. Yna, chwaraewch y darn eto (dwywaith) a gofyn iddyn nhw restru'r problemau. Y cam olaf yw rhannu'r dosbarth yn barau i ddarllen y ddeialog A/B, B/A. Prif nod y Sgwrs yma ydy atgyfnerthu'r ansoddeiriau ac felly gellid gofyn i barau restru'r holl ansoddeiriau sydd yn codi.

Yn olaf, ychwanegwch yr ansoddair 'sicr' at eich rhestr chi sy'n dangos defnydd o'r cymal enwol.

Cam 8 – Gwrando a Deall

Mae'r dasg hon yn addasiad o dasg arholiad Canolradd felly mae angen ei chyflwyno'n ofalus. Yn hytrach na chwarae'r darn ar ei hyd, deliwch ag ef fesul adran, gan chwarae pob adran hyd at dair gwaith. Rhowch ddigon o amser i barau drafod eu hatebion cyn mynd drostynt fel dosbarth cyfan. Chwaraewch y darn ar ei hyd ar y diwedd. Gellid

gofyn i bobl feddwl am deitl ar gyfer y drydedd ffilm gan ymarfer cyflythrennu. Yr eitem ieithyddol y tro hwn yw gofyn i'r dysgwyr feddwl pryd gallan nhw ddefnyddio 'darn o' – e.e. darn o gacen/deisen, darn o dost, darn o fara.

Cam 9 – Trafod Pwnc – Teledu.

Er mwyn codi hyder y dysgwyr a darparu sgaffaldau ar gyfer y trafod pwnc, ceir tair deialog fer. Gofynnwch i bawb ddarllen y ddeialog gyntaf gyda'r person wrth eu hochr (ddwywaith). Yna, rhaid troi at y person ar yr ochr arall i'w darllen hi ddwywaith eto. Gwnewch hyn gyda'r tair deialog.

Yna, ysgrifennwch y tair deialog ar y bwrdd gwyn (un ar y tro) gyda'r bylchau canlynol a gofynnwch i'r parau gwreiddiol geisio cofio beth sydd yn y bylchau. Gwirio fel dosbarth ac ailadrodd y ddeialog gyda dau hanner y dosbarth. Does dim angen ysgrifennu – gwaith llafar yw hwn. Dilynwch yr un drefn gyda deialogau 2 a 3.

Deialogau'r De:

A: Beth dych chi'n ..... o'r ddrama ..... ar S4C?

B: Yn fy ..... i, mae hi'n .....

A: Dw i'n ..... Y rhaglen ..... ers .....

A: Welaist ti'r rhaglen ..... newydd am ..... neithiwr?

B: Do. .... i hi.

A: Paid â siarad ..... Roedd hi'n .....

A: Beth wyt ti'n feddwl o'r ..... newydd i ..... ar S4C?

B: Dw i wedi ..... dwy raglen ac ro'n i'n meddwl eu bod nhw'n .....

A: Dw i'n ..... Bydd y gyfres yn ..... mawr.

Deialogau'r Gogledd

A: Be dach chi'n ..... o'r ddrama ..... ar S4C?

B: Yn fy ..... i, mae hi'n .....

A: Dw i'n ..... Y rhaglen ..... ers .....

A: Welest ti'r rhaglen ..... newydd am ..... neithiwr?

B: Do. .... i hi.

A: Paid â siarad ..... Roedd hi'n .....

- A: Be wyt ti'n feddwl o'r ..... newydd i ..... ar S4C?
 B: Dw i wedi ..... dwy raglen ac ro'n i'n meddwl bod nhw'n .....
 A: Dw i'n ..... Mi fydd y gyfres yn ..... mawr.

Cyn dechrau trafod 'Does dim rhaglenni da ar y teledu erbyn hyn', rhowch amser i barau ddechrau meddwl am raglenni da a gwael trwy gwblhau'r holiadur yn y llyfr cwrs. Yna, rhannwch y dosbarth yn grwpiau o dri i wneud y dasg drafod. Cynhaliwch sesiwn adrodd yn ôl.

Cam 10 – Robin Radio

Atgyfnerthwch ymadroddion Uned 2:

Diolch i chi am ofyn.

dros dro Gofynnwch i barau feddwl am sefyllfaoedd lle bydden nhw'n defnyddio 'dros dro', e.e. mewn swydd, byw yn rhywle tra'n symud tŷ.

Diolch i chi am y cyfle. Disodli 'y cyfle'.

Robin Radio Uned 3.

Cam 11 – Gweithgaredd Cloi

Adolygu Geirfa – Rhowch yr wyddor mewn lle amlwg ac atgoffwch y dysgwyr sut mae dweud y llythrennau. Yna, rhowch gyfres o linellau ar y bwrdd gwyn – pob llinell i ddynodi llythyren yn y gair, e.e. _____ (Canolradd).

Dewiswch air sy'n addas ar gyfer eich dosbarth chi. Rhaid i'r dysgwyr ofyn am lythyren ar y tro – Oes A yn y gair?/Oes 'na A yn y gair? Rydych naill ai'n rhoi'r llythyren yn y gair neu'n dechrau adeiladu tŷ mewn deg cam. Rhaid i'r dysgwyr ddyfalu beth yw'r gair cyn i chi orffen adeiladu'r tŷ ar y bwrdd gwyn. Caiff y person sy'n dyfalu'n gywir roi gair ar y bwrdd. Yna, rhannwch y dosbarth yn barau i chwarae. Ni ddylai'r gweithgaredd barau mwy na chwarter awr, gan gynnwys yr amser yn mynd dros yr wyddor.

Cam 12 – Geirfa Uned 3

Uned 3, Atodiad 1

Tasech chi'n cael byw ar unrhyw ynys yn y byd am dri mis, lle fasech chi'n mynd?

Tasech chi'n cael byw ar unrhyw ynys yn y byd am dri mis, ble basech chi'n mynd?

Lle mae eich hoff draeth chi?

Ble mae eich hoff draeth chi?

Pa iaith arall fasech chi'n hoffi ei dysgu? Pam?

Os dach chi oddi cartre, beth dach chi'n ei gollu?

Os dych chi oddi cartre, beth dych chi'n gweld eisiau?

Pa olygfa fasech chi'n hoffi ei gweld o'ch tŷ chi?

Be ydy'r peth gorau dach chi wedi'i brynu ar wyliau?

Beth yw'r peth gorau dych chi wedi'i brynu ar wyliau?

Pa fath o bethau dach chi'n eu prynu ar wyliau?

Pa fath o bethau dych chi'n eu prynu ar wyliau?

Pa fath o fwyd dach chi'n ei fwyta ar wyliau?

Pa fath o fwyd dych chi'n ei fwyta ar wyliau?

Uned 3, Atodiad 2

gweithio o'r tŷ	mynd am dro	helpu yn y bore coffi	perfformio efo'r gyda'r côr
chwarae dartiau	gwarchod yr wyrion	mynd i'r gampfa	mynd i'r dosbarth
gwylio'r gêm	mynd i'r cyfarfod	gyrru i'r cyfarfod	mynd i'r sinema
trefnu'r cyfarfod	coginio i'r plant	coginio i'r plant	casglu'r plant o'r ysgol

Uned 3, Atodiad 3

<p>Y Llew Llwyd</p> <p>Bwyd 😊 Stafell 😞 Staff 😊</p>	<p>Y Llew Gwyn</p> <p>Bwyd 😊 Stafell 😞 Staff 😊</p>	<p>Y Llew Coch</p> <p>Bwyd 😊 Stafell 😞 Staff 😞</p>	<p>Y Llew Du</p> <p>Bwyd 😊 Stafell 😞 Staff 😞</p>
<p>Y Plas Llwyd</p> <p>Bwyd 😞 Stafell 😊 Staff 😊</p>	<p>Y Plas Gwyn</p> <p>Bwyd 😊 Stafell 😊 Staff 😞</p>	<p>Y Plas Coch</p> <p>Bwyd 😊 Stafell 😊 Staff 😊</p>	<p>Y Plas Du</p> <p>Bwyd 😊 Stafell 😊 Staff 😊</p>
<p>Y Ceffyl Llwyd</p> <p>Bwyd 😞 Stafell 😞 Staff 😊</p>	<p>Y Ceffyl Gwyn</p> <p>Bwyd 😊 Stafell 😞 Staff 😊</p>	<p>Y Ceffyl Coch</p> <p>Bwyd 😊 Stafell 😊 Staff 😊</p>	<p>Y Ceffyl Du</p> <p>Bwyd 😞 Stafell 😞 Staff 😞</p>
<p>Y Mochyn Llwyd</p> <p>Bwyd 😊 Stafell 😞 Staff 😞</p>	<p>Y Mochyn Gwyn</p> <p>Bwyd 😞 Stafell 😊 Staff 😞</p>	<p>Y Mochyn Coch</p> <p>Bwyd 😞 Stafell 😊 Staff 😊</p>	<p>Y Mochyn Du</p> <p>Bwyd 😞 Stafell 😞 Staff 😞</p>

Uned 4

Cam 1 – Siarad Cychwynnol

Mae'r siarad rhydd y tro yma yn paratoi at drafod y dyfodol, gan ddefnyddio patrymau sy'n gyfarwydd i'r dysgwyr. Rhannwch y dosbarth yn grwpiau o dri, a chynhaliwch sesiwn adrodd yn ôl.

Cam 2 – Adolygu'r Cymal Enwol

Ceir grid i ymarfer y cymal enwol. Gofynnwch i'r dosbarth ofyn y cwestiynau i chi er mwyn i chi fodelu'r atebion:

Ydy ysbytai'r ardal yma'n dda?

Dw i'n meddwl/Dw i ddim yn meddwl eu bod nhw/bod nhw.

Ydy pobl yn mynd allan llai i dafarndai y dyddiau hyn?

Dw i'n meddwl/Dw i ddim yn meddwl eu bod nhw/bod nhw.

Ydy'r byd yn cynhesu?

Dw i'n meddwl/Dw i ddim yn meddwl ei fod e/fod o.

Ydyn/Ydan ni angen traffordd o Gaergybi i Gaerdydd?

Dw i'n meddwl/Dw i ddim i yn meddwl ein bod ni/bod ni.

Oedd cinio ysgol yn ofnadwy?

Ro'n i'n meddwl/Do'n i ddim yn meddwl ei fod e/fod o.

Fyddwch chi'n prynu car trydan yn y dyfodol?

Dw i'n meddwl/Dw i ddim yn meddwl bydda i.

Fydd hi'n bwrw eira yn y naw mis nesa?

Dw i'n meddwl/Dw i ddim yn meddwl bydd hi.

Fydd pobl yn mynd ar wyliau i'r lleuad mewn 30 mlynedd?

Dw i'n meddwl/Dw i ddim yn meddwl byddan nhw.

Fasech chi'n hoffi symud tŷ yn y pum mlynedd nesa?

Dw i'n meddwl/Dw i ddim yn meddwl baswn i.

Cam 3 – Y dyfodol

Mae'r camau cyntaf yn atgoffa'r dysgwyr o'r gwaith yn y dyfodol maen nhw eisoes wedi'i wneud (unedau 10, 11, 12 yn y Cwrs Sylfaen).

Mynd a Cael – Ymarfer disodli i arwain at holiadur **Bwyta ma's/Bwyta allan**. Y cwestiynau yw: Ble/Lle ewch chi? Gyda phwy/Efo pwy ewch chi?/Beth/Be gewch chi i fwyta?/Beth/Be gewch chi i yfed?

Gwneud - Chwaraewch Sgwrs 1 a gofynnwch i'r dosbarth ble mae'r sgwrs yn digwydd ar ôl y gwrandawriad cyntaf. Yna, chwaraewch y Sgwrs eto, fesul cymal, a gofynnwch iddyn nhw ailadrodd, gan ysgrifennu'r ddeialog ar y bwrdd gwyn. Yn olaf, gofynnwch iddyn nhw ddarllen y ddeialog mewn paruau o'r bwrdd gwyn gan ddisodli'r lleoliad yn unig. Tynnwch sylw at ddefnydd o ddyfodol cryno 'gwneud' yn y Sgwrs a gwnewch yr ymarfer disodli.

Person cyntaf berfau rheolaidd - Tynnwch sylw at y frawddeg "Edrycha i/Mi edrycha i ar wefan y coleg heno" ac eglurwch bod y ffurf gryno'n cael ei chreu drwy ychwanegu'r terfyniad a at fôn y ferf. Ceir tri bloc i'w drilio. Gofynnwch i bawb bersonoli yn dilyn y trydydd bloc.

Wedyn, ceir dau ymarfer:

Uno dau hanner y frawddeg. Wrth i barau orffen yr ymarfer paru, dylid eu hannog i guddio ochr dde'r grid, a cheisio cofio ail hanner y frawddeg. Gellid gwneud hyn y ffordd arall hefyd – edrych ar yr ail hanner a cheisio cofio'r hanner cyntaf.

Darn darllen gyda bylchau – rhaid llenwi'r bylchau gyda berf yn y person cyntaf yn y dyfodol cryno trwy ddewis o blith y berfau a restrir yn y blwch o dan y darn.

Ail berson unigol a lluosog – Unwaith eto, dangoswch ein bod yn ychwanegu terfyniadau dyfodol bod at fôn y ferf i greu'r dyfodol cryno. Driliwch y ddau floc a rhowch y dosbarth ar waith gyda'r holiadur.

Person cyntaf a'r trydydd person lluosog berfau rheolaidd - Cyflwynir y person cyntaf a'r trydydd person lluosog o fewn cyd-destun gwyliau. Driliwch y bloc cyntaf, gan dynnu sylw unwaith eto at y ffaith bod y terfyniadau'r un peth â dyfodol **bod**. Yna, gofynnwch i barau benderfynu ar wibdaith arall (gan ddefnyddio "ni" a'r un berfau.) Gofynnwch iddyn nhw ddarllen manylion eu taith i weddill y dosbarth a gall y grwpiau eraill ddyfalu i ble â'n nhw. Driliwch yr ail floc, gan eto sôn bod y terfyniad yr un peth â dyfodol bod. Trowch at y tabl. Rhannwch y dosbarth yn bedwar grŵp (os oes mwy nag wyth yn y dosbarth), ond gwnewch yn siŵr bod gan bawb un o'r paruau i'w llenwi (yn unigol, pâr neu grŵp). Yna, gofynnwch i bawb grwydro i lenwi'r holiadur

Trydydd person unigol berfau rheolaidd - I ddysgu'r trydydd person unigol, ar ôl drilio'r bloc, rhowch wrthrych neu lun i bawb a gofynnwch iddyn nhw grwydro gan gyfnewid y lluniau/pethau er mwyn ymarfer treigladau gwahanol o fewn y frawddeg 'Pryniff X/Mi brynith X...' Penderfynwch ar enw y dylai pawb ei ddefnyddio a gellir newid i ragenwau hanner ffordd trwy'r gweithgaredd.

I gael rhagor o ymarfer, gellir edrych yn ôl ar yr holiadur a lenwyd a gofyn Beth bryniff/ Be brynith X?/Beth weliff/Be welith X?

Gofynnwch i bawb sefyll mewn cylch i adrodd y dilyniant "trefnu Pwyllgor Pwysig". Mae angen i'r tiwtor ddysgu'r drefn neu ysgrifennu'r drefn ar y bwrdd gwyn o fewn golwg. Gellir defnyddio meim i hwyluso cofio'r drefn os ydy'r dosbarth yn fodlon gwneud gweithgaredd fel hyn. Yna, gofynnwch i bawb drafod " trefnu bore coffi" mewn grwpiau o dri a chael awgrymiadau pwy arall yn y dosbarth all wneud popeth sydd ei angen i drefnu'r bore coffi. Mae'n bosib atgoffa'r dosbarth o'r berfau "pryniff/prynith a coginiff/ coginith" hefyd.

Brawddegau negyddol - Atgoffwch y dosbarth o'r treigladau yn y negyddol. Ceir dwy frawddeg i ymarfer y ddau dreigladau. Ar ôl drilio'r ddau bloc, ailddosbarthwch y gwrthrychau/lluniau a ddefnyddiwyd i ymarfer y trydydd person unigol uchod. Gofynnwch i'r dysgwyr grwydro gan greu brawddegau, 'Phryna i ddim XX'. Gellir newid y person sy'n cael ei ymarfer yn gyson – clapiwch i ddynodi newid person.

Ymarfer - Rhannwch y dosbarth yn barau gyda dau ddis i atgyfnerthu'r dyfodol cryno. Dylid gofyn i barau greu brawddegau cadarnhaol yn unig ar y dechrau, yna gofynnwch am frawddegau negyddol.

Rhowch un o'r cardiau yn Atodiad 1 i bob person. Y nod yw dysgu'r hyn sydd ar y cerdyn a chanfod partner sydd yn gallu paru er mwyn creu brawddeg synhwyrol. Bydd angen i'r tiwtor gymryd rhan os bydd odrif. Os bydd parau'n ffeindio ei gilydd yn gyflym iawn, gellir ailddosbarthu cardiau neu ddefnyddio rhai sydd dros ben. Gofynnwch i bob pâr ddweud eu brawddeg nhw ar y diwedd. Gofynnwch i bawb ailadrodd.

Cam 4 - Ymarfer - rhoi cymorth

Gwrando 1

Gwrando – Rhowch amser i barau drafod eu hatebion cyn cynnal sesiwn adrodd yn ôl. Atebion:

Ambiwllans Awyr	5
Tîm Cymorth Cyntaf	7
Injan dân	1
Plymwr	4
Bad Achub	2
Swyddog lechyd a Diogelwch	3
Garej	6

Sgript y De:

Rhif 1. Help, Catrin! Mae fy nghath i'n sownd yn y goeden ac mae hi'n rhy ofnus i ddod lawr! Wnei di ffonio'r ..... ar unwaith?!

Rhif 2. Helpwch ni! Mae Twm a Trefor allan ar y môr yn pysgota. Mae storm fawr yn codi ac maen nhw wedi anghofio eu siacedi achub! Ffoniwch .....ar unwaith!

Rhif 3. Mrs Hughes – mae rhywun wedi gadael llawer o focus mawr ar ben y grisiau yn y swyddfa. Mae rhywun yn siŵr o gwmpo dros y bocsus! Ffonia i'r ..... ar unwaith.

Rhif 4. Does dim gwres canolog o gwbl, does dim glo gyda ni i wneud tân ac mae'r oerfel yn ofnadwy! Ble mae rhif ffôn Mr Powell y .....? Ffonia fe os wyt ti'n gallu ffeindio'r rhif ar y we!

Rhif 5. Mae dyn a menyw yn sownd ar yr Wyddfa – mae hi wedi dechrau bwrw eira'n drwm a does dim dillad addas gyda'r bobl. Mae hi wedi cwmpo ac mae hi'n meddwl ei bod hi wedi torri ei choes. Maen nhw wedi ffonio 999 – cysyllta i â'r .....

Rhif 6. Dw i wedi torri lawr eto – mae problem fawr, wnaiff y car ddim dechrau o gwbl. Dyw rhif ffôn Gareth y ..... ddim ar fy ffôn i –ffonia fe plis i weld ydy e'n gallu dod yma yn y tryc.

Rhif 7. Help – mae Tomos yn rhedeg hanner marathon ond mae e wedi cwmpo mewn mwd ac mae e wedi anafu ei goes – ydy'r bobl .....o gwmpas i helpu?

Sgript y Gogledd:

Rhif 1. Help, Catrin! Mae fy nghath i'n sownd yn y goeden ac mae hi'n rhy ofnus i ddwâd lawr! Wnei di ffonio'r ..... ar unwaith?!

Rhif 2. Helpwch ni! Mae Twm a Trefor allan ar y môr yn pysgota. Mae 'na storm fawr yn codi ac maen nhw wedi anghofio eu siacedi achub! Ffoniwch .....ar unwaith!

Rhif 3. Mrs Hughes – mae rhywun wedi gadael llawer o focus mawr ar ben y grisiau yn y swyddfa. Mae rhywun yn siŵr o syrthio dros y bocsus! Mi ffonia i'r ..... ar unwaith.

Rhif 4. Mae 'na ddyn a dynes yn sownd ar yr Wyddfa – mae hi wedi dechrau bwrw eira'n drwm a does gan y bobol ddim dillad addas. Mae hi wedi syrthio ac mae hi'n

meddwl bod hi wedi torri ei choes. Maen nhw wedi ffonio 999 – mi gysyllta i â'r .....

Rhif 5. Dw i wedi torri lawr eto – mae 'na broblem fawr, wneith y car ddim cychwyn o gwbl. Dydy rhif ffôn Gareth y ..... ddim ar fy ffôn i – ffonia fo plis i weld ydy o'n medru dŵad yma yn y tryc.

Rhif 6. Does 'na ddim gwres canolog o gwbl, sgynnon ni ddim glo i wneud tân ac mae'r oerfel yn ofnadwy! Lle mae rhif ffôn Mr Powell y .....? Ffonia fo os wyt ti'n medru ffeindio'r rhif ar y we!

Rhif 7. Help – mae Tomos yn rhedeg hanner marathon ond mae o wedi syrthio mewn mwd ac mae o wedi anafu ei goes – ydy'r bobol .....o gwmpas i helpu?

Sgwrs 2 – Dilynwch y drefn ganlynol. Gwrandawriad 1 – Beth yw'r sefyllfa?

Gwrandawriad 2 - Beth yw enw'r wraig sy'n sownd a beth yw ei gwaith hi? Gwrandawriad 3 – y dosbarth i wrando a dilyn y sgript yn y llyfr. Gofynnwch iddyn nhw danlinellu unrhyw beth sy ddim yn ddealladwy iddyn nhw, ac esboniwch unrhyw broblem. Gwrandawriad 4 - Parau i darllen A/B, B/A.

Ymarfer disgrifio - Edrychwch ar y llun o'r stryd mewn eira. Mae dewis yma o ran gweithgareddau – gellwch ofyn i'r parau gymryd tro bob yn ail i ddisgrifio rhywbeth am y llun, neu ceir llun tebyg iawn gyda deuddeg gwahaniaeth yn Atodiad 2. Gall y parau chwilio am y gwahaniaethau ac ysgrifennu brawddegau amdany'n nhw. O wneud hyn, mae angen rhoi terfyn amser o bum munud i'r gweithgaredd a chasglu'r atebion ar y bwrdd gwyn ar y diwedd.

Gwahaniaethau: 1 – bag siopa 2 – rhifau'r tai 3 – lliw cot y dyn â rhaw 4 – Het y dyn â phoen yn ei gefn 5 – lliw y cŵn yn yr ardd 6 – nifer yr adar yn y goeden 7 – trwyn y dyn eira 8 – het y plentyn bach 9 – y wiwer 10 – rhaw fach 11 – sbectol yr hen wraig 12 – het yr hen wraig

Siaradwch – Rhannwch y dosbarth yn grwpiau a chynhaliwch sesiwn adrodd yn ôl.

Cam 5 – Arholiad Canolradd

Gwrando (2017) - Er mwyn paratoi ar gyfer y darn hwn (sy'n eithaf anodd), darllenwch dros y cwestiynau a gofynnwch i'r dysgwyr ragweld beth yw'r thema, sef gwerthu tafarn. Trafodwch atebion posib fel dosbarth cyn chwarae rhan gyntaf y darn. Chwaraewch y rhan honno dair gwaith ac ewch dros yr atebion cyn symud ymlaen i wneud yr un peth gyda'r ail ran.

Cyfleoliadau gyda 'tynnu' yw'r gwaith iaith yn y darn hwn.

Fersiwn y De

[Sŵn cerddoriaeth yn tawelu]

Cyflwynydd: Croeso i raglen Gwlad y Geiniog. 'Dyn ni'n clywed stori bob wythnos fod pethau'n cau yng nghefn gwlad... ysgolion, swyddfeydd post neu dafarnau. Yma gyda fi heddiw i drafod hyn mae Dewi Huws, perchennog tafarn y Llew Gwyn ym mhentre Llanaber, sy'n mynd i roi'r gorau i'r gwaith cyn bo hir. Dewi a'i wraig sy wedi bod yn tynnu peintiau yno ers dros ugain mlynedd, ac mae eu mab a'u merch-yng-nghyfraith yn coginio bwyd i'r cwsmeriaid. Mae'n fusnes teuluol go iawn, a nhw sy'n gwneud y cyfan. Croeso Dewi. Ga'i ofyn i ddechrau... pam dych chi'n gadael?

Dewi: Wel, fydda i ddim yn gadael y pentre. Dw i wedi bod yn lwcus, a chael swydd yn y clwb golff lleol, felly bydda i'n aros yma yn y pentre lle ces i ngeni. Bydd fy mab a'i wraig yn gadael ac yn symud i fyw yn y ddinas. Yn wahanol i lawer o dafarnau, mae'r Llew Gwyn yn gwneud yn dda. Does dim llawer o arian gyda phobl yr ardal, felly dw i'n synnu bod ein tafarn ni mor brysur, a'r busnes yn gwneud yn dda. Peidiwch meddwl mod i'n ddyn cyfoethog 'chwaith!

Cyflwynydd: Os felly, pam gadael?

Dewi: Llawer o resymau. Mae hi'n anodd cymryd gwyliau fel teulu, ond rhywbeth bach yw hynny. Mae John y mab a'i wraig yn disgwyl plentyn, a do'n nhw ddim eisiau magu babi mewn tafarn. Ond yn fwy na dim, dw i a'r wraig yn gweld yr oriau hir yn rhy drwm. Dw i'n rhy ifanc i ymddeol, ydw... ond dw i bron yn chwe deg!

Cyflwynydd: Pa wersi felly mae'r Llew Gwyn yn gallu'u dysgu i fusnesau eraill yng nghefn gwlad?

Dewi: Dw i ddim yn gwybod; mae pob busnes yn wahanol. 'Dyn ni wedi trïo gwneud pethau gwahanol dros y blynyddoedd. Mae noson stêc a sglodion nos Lun yn boblogaidd iawn; wedyn, mae'r ystafell yn y cefn ar gael i grwpiau lleol, fel y tîm dartiau nos Fawrth... y grŵp sy'n dysgu Cymraeg nos Fercher... a'r grŵp darllen nos lau... Gobeithio bydd yr ystafell ar gael am ddim yn y dyfodol hefyd, pan fydd y bobl newydd yn rhedeg y dafarn.

Cyflwynydd: Beth fyddwch chi'n ei gofio fwya am eich amser yn y Llew Gwyn?

Dewi: Mm, cwestiwn anodd. Aethon ni ar daith i chwarae dartiau yn lwerddon un flwyddyn. Cafodd pedwar o'r bois eu harestio; roedd rhaid i ddau ohonon ni fynd i'r ysbyty, a gadawon ni un dyn ar ôl pan aeth e i gysgu ar y fferi. Ro'n ni ar dudalen flaen papur lleol Llanaber... ond o leia enillon ni'r gystadleuaeth!

Cyflwynydd: Dych chi'n gwybod eto pwy fydd y perchnogion newydd?

Dewi: Nac ydyn, ddim eto. Dyn ni ddim wedi cael cynnig pendant eto, ond mae llawer o bobl wedi dod i weld y lle. Dw i'n hyderus felly y byddwn ni'n gallu symud cyn y Nadolig... pwy a wŷr.

Cyflwynydd: Wel, diolch am y sgwrs Dewi, a phob lwc i'r dyfodol.

Fersiwn y Gogledd

[Sŵn cerddoriaeth yn tawelu]

Cyflwynydd: Croeso i raglen Gwlad y Geiniog. 'Dan ni'n clywed stori bob wythnos fod pethau'n cau yng nghefn gwlad... ysgolion, swyddfeydd post neu dafarnau. Yma efo fi heddiw i drafod hyn mae Dewi Huws, perchennog tafarn y Llew Gwyn ym mhentre Llanaber, sy'n mynd i roi'r gorau i'r gwaith cyn bo hir. Dewi a'i wraig sy wedi bod yn tynnu peintiau yno ers dros ugain mlynedd, ac mae eu mab a'u merch-yng-nghyfraith yn coginio bwyd i'r cwsmeriaid. Mae'n fusnes teuluol go iawn, a nhw sy'n gwneud y cyfan. Croeso Dewi. Ga'i ofyn i ddechrau... pam dach chi'n gadael?

Dewi: Wel, fydda i ddim yn gadael y pentre. Dw i wedi bod yn lwcus, a chael swydd yn y clwb golff lleol, felly mi fydda i'n aros yma yn y pentre lle ces i ngeni. Mi fydd fy mab a'i wraig yn gadael ac yn symud i fyw yn y ddinas. Yn wahanol i lawer o dafarnau, mae'r Llew Gwyn yn gwneud yn dda. Does gan bobl yr ardal ddim llawer o bres, felly dw i'n synnu bod ein tafarn ni mor brysur, a'r busnes yn gwneud yn dda. Peidiwch â meddwl mod i'n ddyn cyfoethog 'chwaith!

Cyflwynydd: Os felly, pam gadael?

Dewi: Llauer o resymau. Mae hi'n anodd cymryd gwyliau fel teulu, ond rhywbeth bach ydy hynny. Mae John y mab a'i wraig yn disgwyl plentyn, a doedden nhw ddim isio magu babi mewn tafarn. Ond yn fwy na dim, dw i a'r wraig yn gweld yr oriau hir yn rhy drwm. Dw i'n rhy ifanc i ymddeol, ydw... ond dw i bron yn chwe deg!

Cyflwynydd: Pa wersi felly mae'r Llew Gwyn yn medru'u dysgu i fusnesau eraill yng nghefn gwlad?

Dewi: Dw i ddim yn gwybod; mae pob busnes yn wahanol. 'Dan ni wedi trio gwneud pethau gwahanol dros y blynyddoedd. Mae noson stêc a sglodion nos Lun yn boblogaidd iawn; wedyn, mae'r ystafell yn y cefn ar gael i grwpiau lleol, fel y tîm dartiau nos Fawrth... y grŵp sy'n dysgu Cymraeg nos Fercher... a'r grŵp darllen nos lau... Gobeithio bydd yr ystafell ar gael am ddim yn y dyfodol hefyd, pan fydd y bobl newydd yn rhedeg y dafarn.

Cyflwynydd: Be' fyddwch chi'n ei gofio fwya am eich amser yn y Llew Gwyn?

Dewi: Mm, cwestiwn anodd. Mi aethon ni ar daith i chwarae dartiau yn lwerddon un flwyddyn. Mi gafodd pedwar o'r hogia eu harestio; roedd rhaid i ddau ohonon ni fynd i'r ysbyty, ac mi wnaethon ni adael un dyn ar ôl pan aeth o i gysgu ar y fferi. Roedden ni ar dudalen flaen papur lleol Llanaber... ond o leia mi wnaethon ni ennill y gystadleuaeth!

Cyflwynydd: Dach chi'n gwybod eto pwy fydd y perchnogion newydd?

Dewi: Nac ydan, ddim eto. 'Dan ni ddim wedi cael cynnig pendant eto, ond mae llawer o bobl wedi dŵad i weld y lle. Dw i'n hyderus felly y byddwn ni'n medru symud cyn y Nadolig... pwy a wŷr.

Cyflwynydd: Wel, diolch am y sgwrs Dewi, a phob lwc i'r dyfodol.

Siaradwch – Rhannwch y dosbarth yn grwpiau bach ar gyfer y gwaith hwn. Os ydy'r pwnc at ddant y dosbarth, mae'n bosib creu rhestr o beth sy'n gwneud tafarn dda a beth fasaï'r dosbarth yn ei gael/ddim yn ei gael yn eu tafarn ddelfrydol.

Cam 6 – Robin Radio

Ymadroddion defnyddiol Uned 3:

Bydd/Mi fydd neges ar y wefan.

Gaf i/Ga i ofyn i'r gwrandawyr?

cymwynas i'r cymdogion

Disodli ar y wefan.

Adolygu 'gofyn i' gyda dril.

Gofynnwch i barau greu rhestr o bum cymwynas sy'n gyffredin rhwng cymdogion. Gellir gweld beth yw'r rhai mwyaf poblogaidd.

Robin Radio Uned 4.

Cam 7 – Gweithgaredd Cloi

Lluniadur – Rhannwch y dosbarth yn ddau dîm. Rowch bapur sgrap a phiniau ffelt i bob tîm. Daw un cynrychiolydd atoch chi lle byddwch chi'n ysgrifennu gair ar bapur i'r ddau dîm ei ddylunio. Ni chaniateir defnyddio geiriau. Unwaith y bydd aelod o'r tîm wedi dyfalu yn gywir, mae pawb yn stopio ac mae'r tîm buddugol yn cael marc. Sicrhewch fod pob person yn y dosbarth yn cael cyfle i ddylunio. Dewiswch eiriau sy'n bwysig i'r dosbarth ond awgrymir y canlynol: afon, barf, cawod, diod, ffair, gardd, halen, injan dân, llestri, meddyg. Mae'r rhain yn eiriau eithaf hawdd – daw'r hwyl yn y dylunio.

Gofynnwch i'r dysgwyr edrych ar y Gêm o Gardiau yn Uned 5 dod i'r wers nesaf.

Cam 8 – Geirfa Uned 3

Uned 4, Atodiad 1

Mi ailgychwn ni'r plastig Ailgylchwn ni'r plastig	os bydd bin ailgylchu yn y neuadd
Mi gyflwyno i ti i fy ffrind Cyflwyno i ti i fy ffrind	os bydd o yn yr agoriad os bydd e yn yr agoriad
Mi ddilyna i ti yn y car Dilyna i ti yn y car	os byddi di'n gyrru'n ddigon araf
Mi ofalwn ni am y plant Gofalwn ni am y plant	os byddwch chi isio mynd i'r parti os byddwch chi eisiau mynd i'r parti
Mi lenwith o'r ffurflen gais heno Llenwiff e'r ffurflen gais heno	os byddi di'n medru ei helpu o os byddi di'n gallu ei helpu e
Mi logan nhw gar Llogan nhw gar	os byddan nhw isio teithio y tu allan i'r ddinas os byddan nhw eisiau teithio y tu allan i'r ddinas
Mi ymunan nhw efo ni yn y bar Ymunan nhw â ni yn y bar	os bydd y plant yn mynd i gysgu
Mi gei di amser da Cei di amser da	os ei di i'r digwyddiad
Mi gyrhaeddith hi'r copa Cyrhaeddiff hi'r copa	os bydd hi'n gadael yn ddigon cynnar
Mi ddaliwch chi i fyny yn hawdd Daliwch chi i fyny yn hawdd	os byddwch chi'n dechrau gwyllo'r gyfres rŵan os byddwch chi'n dechrau gwyllo'r gyfres nawr
Mi gewch chi groeso cynnes Cewch chi groeso cynnes	os ewch chi i gyfarfod nesa'r gymdeithas hanes
Mi wellith y claf Gwelliff y claf	os bydd o'n gwrando ar y meddyg os bydd e'n gwrando ar y meddyg

Uned 4, Atodiad 2

Uned 5

Mae pwrpas a phatrwm gwahanol i'r unedau adolygu. Yn ogystal ag ymarfer cynnwys yr unedau blaenorol, bydd un pwnc sy'n debygol iawn o godi yn arholiad llafar Canolradd yn cael ei ymarfer, a bydd mwy o dasgau arholiad yn cael eu cyflwyno/eu hymarfer.

Cam 1 – Siarad Cychwynnol

Y syniad yw eich bod yn cychwyn yr uned drwy chwarae'r gêm o gardiau mewn grwpiau, ac yna rhoi cyfle i'r dysgwyr roi'r gêm ar waith gydag ymwelwyr sy'n siarad Cymraeg yn rhugl. Os nad ydy hi'n bosib cael unrhyw ymwelwyr, gall y tiwtor fod ar y "gadair boeth" ac ateb y cwestiwn cyn gofyn y cwestiwn yn ôl i'r holwr (a gweddill y grŵp os ydy'r grŵp yn fach).

Cam 2 – Gwaith Iaith – Y dyfodol

Atebion

Ymestyn gwaith uned 4. Ni chyflwynir atebion yn y dyfodol yn Uned 4, felly ceir gwaith ymestynnol yma. Yn gyntaf, adolygwch yr atebion sydd eisoes yn gyfarwydd gyda'r ymarfer disodli (unedau 10 a 12 yn y Cwrs Sylfaen). Mae'n bosib y bydd angen cryn dipyn o waith adolygu yma. Yna, driliwch yr atebion newydd. Bydd angen digon o enghreifftio yma cyn rhoi darn ceiniog/dwy geiniog i bob dysgwr. Gofynnwch gwestiynau i aelodau'r dosbarth. Rhaid iddynt daflu'r darn arian i ddechrau i weld sut i ateb – pen – ateb cadarnhaol; cynffon – ateb negyddol. Ceir rhai cwestiynau enghreifftiol isod.

Bryni di gar newydd yn y flwyddyn nesa (i rywun hyderus)?	Gwnaf/Na wnaif/Wna i/Na wna i
Enilliff/Enillith (rhywun absennol neu enwog) y loteri nos Sadwrn?	Gwnaiff/Na wnaiff/Wneith/Na wneith
Welwch chi ffilm yn y sinema yn y tri mis nesa?	Gwnawn/Na wnawn/Wnawn ni/Na wnawn ni
Edrychiff/Edrychith y plant ar S4C dros y penwythnos?	Gwnân/Na wnân/Wnân nhw/Na wnân nhw
Enilliff/Enillith Cymru'r gêm nesa?	Gwnân/Na wnân/Wnân nhw/Na wnân nhw
Yna, gofynnwch i barau greu cwestiynau eu hunain i'r parau eraill gael ateb. Bydd angen i chi wirio eu bod yn gywir.	

Adolygu'r dyfodol – Ble/Lle Awn ni?

Edrychwch ar yr enghreifftiau yn y llyfr cwrs, ac yna rhannwch y dosbarth yn grwpiau o dri i greu eu taith eu hunain. Rhaid i weddill y dosbarth ddyfalu i ble â'n nhw. Gellid manteisio ar y cyfle hwn i dynnu sylw at lefydd i ymweld â nhw yng Nghymru. Ceir syniadau hyfryd a lluniau bendigedig ar wefan Cadw – cadw.llyw.cymru.

Y cam nesaf yw rhannu'n barau i lenwi'r bylchau yn y ddeialog. Gall parau sy'n gorffen yn gyflym ailgychwyn gyda lleoliad newydd.

Cam 3 – Ymarfer siarad am bwnc - Gwyliau

Siarad - Ewch dros yr amodol yn gyflym er mwyn annog y dysgwyr i ofyn y cwestiynau'n gywir yn yr amodol. Dylid cyfrif faint o'r gwahanol wyliau sy'n apelio at bobl.

Yna, rhowch gerdyn chwarae i bawb yn y dosbarth a bydd rhaid iddyn nhw geisio perswadio eu partner i ddod gyda nhw i'w gwyliau dynodedig. Nid yw symbolau'r cardiau wedi'u nodi yn y llyfr cwrs ond 1 = 'yurt' yng nghefn gwlad Cymru; brenin = gwibdaith i'r Eisteddfod Genedlaethol.

Gwranddo – Rhaid i'r dysgwyr nodi ble bydden nhw'n clywed y gwahanol sgysiau a thrafod yr atebion gyda phartner. Atebion:

1. Maes awyr
2. Ar drên
3. Ar fws
4. Mewn gwesty
5. Ar fferi/Ar long
6. Mewn pabell/mewn maes gwerysyla

Dyma sgript y de:

A: Dych chi'n siŵr eich bod chi wedi pacio popeth yn y ces yma eich hun?

B: Ydw, wrth gwrs.

A: Pam dych chi'n mynd â phedwar geiriadur Cymraeg i Calcutta 'te?

*

A: Bore da bawb, croeso i wasanaeth dau ddeg saith munud wedi chwech o'r Rhyl i Gaerdydd. Yn galw yn y Fflint, Caer, Wrecsam, Amwythig, Henffordd, Casnewydd a Chaerdydd. 'Dyn ni chwarter awr yn hwyr, wedi cael problem rhwng Caergybi a

Bangor. Gobeithio fydd hyn ddim yn achosi trafferth i chi. Hefyd, does dim bwffe poeth heddiw ond mae troli paned ar y ffordd. Ac un peth arall, dyw'r wi-fi ddim yn gweithio mae'n ddrwg gen i.

B: Wel, dyna syndod!

*

A: Miss, ga i eistedd yn y blaen? Efallai bydda i'n dost os dw i ddim yn eistedd yn y sedd flaen gyda chi. Ac mae'r bechgyn yn gwneud gormod o sŵn yn y cefn, maen nhw fel anifeiliaid gwyllt!

B: Ydyn, fel arfer, a 'dyn ni ddim wedi gadael yr ysgol eto!

*

A: Esgusodwch fi, dyw'r teledu yn fy stafell i ddim yn dangos S4C.

B: Mae'n ddrwg gyda fi, 'dyn ni ddim yn cael llawer o dwristiaid yn aros yma sy'n siarad Cymraeg.

A: Dych chi'n siŵr? Clywais i lawer o bobl yn siarad Cymraeg amser brecwast.

B: Wel ie, yr wythnos yma mae Cymru yn chwarae pêl-droed felly mae mwy o bobl o Gymru yma.

A: Fydd y teledu yn eich bar yn dangos y gêm ar S4C 'te?

*

A: Mewn faint o amser 'dyn ni'n cyrraedd y lan? Dw i'n teimlo'n sâl ofnadwy.

B: Rhaid i ti beidio â bwyta cymaint yn y bwffe. Cer i'r gwely, cer i gysgu ac yn y bore byddwn ni yn Malaga.

A: Hwre! Ond fydda i ddim eisiau bwyta tapas nac yfed sangria!

B: Mwy i fi te!

*

A: O na! Ti wedi anghofio pacio tortsh!

B: Beth sy'n bod? Cer yn ôl i gysgu!

A: Ond dw i angen mynd i'r tŷ bach nawr! Ble mae e?

B: Tu ôl i'r beudy.

A: Sut dw i'n mynd i ffeindio fy ffordd heb dortsh? Ac mae hi'n bwrw glaw! O na! mae hi'n gollwng! Dw i eisiau llogi carafán y flwyddyn nesa!

Sgript y gogledd:

A: Dach chi'n siŵr bod chi wedi pacio popeth yn y ces yma eich hun?

B: Ydw, wrth gwrs.

A: Pam dach chi'n mynd â phedwar geiriadur Cymraeg i Calcutta 'ta?

*

A: Bore da bawb, croeso i wasanaeth dau ddeg saith munud wedi chwech o'r Rhyl i Gaerdydd. Yn galw yn y Fflint, Caer, Wrecsam, Amwythig, Henffordd, Casnewydd a Chaerdydd. Dan ni chwarter awr yn hwyr, wedi cael problem rhwng Caergybi a Bangor. Gobeithio fydd hyn ddim yn achosi trafferth i chi. Hefyd, does 'na ddim bwffe poeth heddiw ond mae 'na droli paned ar y ffordd. Ac un peth arall, dydy'r wi-fi ddim yn gweithio mae'n ddrwg gen i.

B: Wel dyna syndod!

*

A: Miss, ga i eistedd yn y blaen? Ella bydda i'n sâl os dw i ddim yn eistedd yn y sedd flaen efo chi. Ac mae'r hogiau'n gwneud gormod o sŵn yn y cefn, maen nhw fel anifeiliaid gwyllt!

B: Ydyn, fel arfer, a dan ni ddim wedi gadael yr ysgol eto!

*

A: Esgusodwch fi, dydy'r teledu yn fy stafell i ddim yn dangos S4C.

B: Mae'n ddrwg gen i, dan ni ddim yn cael llawer o dwristiaid yn aros yma sy'n siarad Cymraeg.

A: Dach chi'n siŵr? Mi glywes i lawer o bobol yn siarad Cymraeg amser brecwast.

B: Wel ia, wythnos yma mae Cymru yn chwarae pêl-droed felly mae 'na fwy o bobol o Gymru yma.

A: Fydd y teledu yn eich bar yn dangos y gêm ar S4C 'ta?

*

A: Mewn faint o amser dan ni'n cyrraedd y lan? Dw i'n teimlo'n sâl ofnadwy.

B: Rhaid i ti beidio â bwyta cymaint yn y bwffe. Dos i'r gwely, dos i gysgu ac yn y bore mi fyddwn ni yn Malaga.

A: Hwre! Ond fydda i ddim isio bwyta tapas nac yfed sangria!

B: Mwy i fi ta!

*

A: O na! Ti wedi anghofio pacio tortsh!

B: Be sy'n bod? Dos yn ôl i gysgu!

A: Ond dw i angen mynd i'r tŷ bach rŵan! Lle mae o?

B: Tu ôl i'r beudy.

A: Sut dw i'n mynd i ffeindio fy ffordd heb dortsh? Ac mae hi'n bwrw glaw! O na! mae hi'n gollwng! Dw i isio llogi carafán y flwyddyn nesa!

Gwyllo – Dangoswch y fideo a gofynnwch i'r dysgwyr nodi beth mae pobl yn ei ddweud am eu gwyliau nhw.

Cam 4 – Gwaith arholiad

Mae'r cwestiynau arholiad yn parhau ar y thema 'gwyliau'.

Llenwi'r bylchau – Gweler y Canllawiau Cyffredinol.

Darllen a siarad - Mae Atodiad 1 yn weithgaredd ymarfer patrymau'r gorffennol ar y pwnc Gwyliau. Rhowch y daflen i bob pâr. Gofynnwch iddyn nhw edrych ar un bloc o batrymau/awgrymiadau – yna, mae person A yn dweud cymaint ag y gall am ei (g) wyliau diwethaf mewn 2 funud. Canwch gloch, a newidiwch rôl. Yna gwnewch yr un peth gyda bloc 2, y tro yma gyda phartner B yn mynd gyntaf. Ac yn y blaen.

Trafod y pwnc – Mae gwyliau yng Nghymru yn well na gwyliau tramor. Yn gyntaf, gofynnwch i barau newydd wneud storom eirfa a rhowch ddetholiad o'r geiriau ar y bwrdd gwyn. Yna, rhannwch y dosbarth yn barau i gwblhau'r grid er mwyn paratoi ar gyfer y dasg. Y cam olaf ydy trafod y pwnc mewn grwpiau o dri. Cynhaliwch sesiwn adrodd yn ôl.

Gwrando (2013) – Dilynwch y drefn a fydd yn yr arholiad o chwarae'r darn dair gwaith – ar ei hyd y tro cyntaf, gyda seibiau lle mae'r sêr yr ail dro, ar ei hyd eto y trydydd tro.

Fersiwn y De

[Sŵn cerddoriaeth yn tawelu]

Helen: Helo eto. Dych chi'n gwranddo ar raglen Helen James ar Radio Cymru. Dros yr awr nesa, byddwn ni'n gwranddo ar gân neu ddwy, ac yn cael sgwrs neu ddwy gyda phobl ddiddorol iawn. Os dych chi'n gwranddo ar y rhaglen bob dydd, byddwch chi'n gwybod ein bod ni'n symud o berson i berson, a bydd gwestai heddiw'n dewis ffrind neu gymydog i ni gael y sgwrs nesa, yfory.

Yr wythnos diwetha, siaradon ni â ffrindiau o ardal Sir Benfro. Ddoe, gaethon ni sgwrs ddiddorol iawn â Gwen Tomos, a dewisodd hi hen ffrind coleg iddi, sef Bleddyn Griffiths. Felly, gobeithio bod Bleddyn ar y lein gyda ni... Bleddyn, Bleddyn dych chi yno?

Bleddyn: Ydw, dw i'n eich clywed chi'n glir.

Helen: Croeso mawr i'r rhaglen. Ble dych chi ar hyn o bryd, Bleddyn? Dych chi yng Nghymru?

Bleddyn: Nac ydw. Dw i yn yr Alban. Dw i 'ma gyda grŵp o bedwar deg o bobl am benwythnos yng Nghaeredin. Fi sy'n gyrru'r bws.

Helen: Bobol bach! Mae hynny yn waith caled.

Bleddyn: Dim o gwbl, dw i wrth fy modd yn gyrru, gwneud y gwaith trefnu ac yn cwrdd â'r bobl sy'n dod ar y teithiau. Dim ond pan fydd y teithwyr yn cwyno am y tywydd dw i'n cael llond bola. Does dim byd y galla i ei wneud am y glaw! A dych chi ddim yn dod i'r Alban i gael lliw haul. Roedd hi'n bwrw'n drwm ddeg munud yn ôl a'r glaw'n gwneud sŵn ofnadwy ar ffenestri'r bws. Faswn i ddim yn gallu'ch clywed chi o gwbl tasai hi'n dal i fwrw.

Helen: Wel, mae hi'n braf iawn yma yng Nghymru ar y funud. Dwedwch Bleddyn, ers faint dych chi'n nabod Gwen?

Bleddyn: Ers ugain mlynedd neu fwy. Dyn ni ddim wedi gweld ein gilydd ers gadael y coleg a dweud y gwir, ond dyn ni'n anfon cardiau bob Nadolig wrth gwrs.

Helen: Dw i'n gweld. Mae'n anodd cadw mewn cysylltiad pan fydd pobl yn byw'n bell i ffwrdd, on'd yw hi. Ers faint dych chi'n gyrru bysus felly, Bleddyn?

Bleddyn: Gadewais i'r coleg yn ddeunaw oed a dw i'n gyrru bysus i gwmni'r teulu ers hynny. Fy nhad i ddechreuodd y cwmni, ac erbyn hyn, mae deg o fysus a thua hanner cant o staff gyda ni. Yng nghefn gwlad Cymru, mae hynny'n ein gwneud ni'n fusnes mawr!

Helen: Ydy, mae'n rhaid. Dych chi ddim wedi meddwl rhoi'r gorau i yrru eich hunan?

Bleddyn: Dim o gwbl. Dw i'n mwynhau gyrru. Dyn ni'n mynd i wledydd dros Ewrop, felly dw i'n cael cyfle i fynd i ddinasoedd diddorol. Dw i ddim yn dod ar y daith i'r Alban fel arfer. Fi sy'n gyrru i Ffrainc a'r Eidal, gan fod llawer o brofiad gyda fi o yrru ar yr ochr dde.

Helen: Y cwestiwn olaf felly Bleddyn. Pwy fydd ein gwestai ar y rhaglen yfory? Beth yw'r cysylltiad rhyngoch chi?

Bleddyn: Hoffwn i i chi gael sgwrs gyda fy nhad. Mae digon gyda fe i'w ddweud. Bydd e'n gallu siarad am ddechrau'r cwmni nôl yn y pumdegau. Mae e'n wyth deg chwech erbyn hyn cofiwch, ond peidiwch dweud wrtho fe mod i wedi dweud hynny wrthoch chi!

Helen: Diolch am y sgwrs Bleddyn, ac edrychw'n ni 'mlaen at gael sgwrs â'ch tad ar y rhaglen yfory.

Fersiwn y Gogledd

[Sŵn cerddoriaeth yn tawelu]

Helen: Hello eto. Dach chi'n gwrando ar raglen Helen James ar Radio Cymru. Dros yr awr nesa, mi fyddwn ni'n gwrando ar gân neu ddwy, ac yn cael sgwrs neu ddwy efo pobl ddiddorol iawn. Os dach chi'n gwrando ar y rhaglen bob dydd, mi fyddwch chi'n gwybod ein bod ni'n symud o berson i berson, ac mi fydd gwestai heddiw'n dewis ffrind neu gymydog i ni gael y sgwrs nesa, yfory. Yr wythnos diwetha, mi wnaethon ni siarad efo ffrindiau o ardal Sir Benfro. Ddoe, mi gaethon ni sgwrs ddiddorol iawn efo Gwen Tomos, ac mi wnaeth hi ddewis hen ffrind coleg iddi, sef Bleddyn Griffiths. Felly, gobeithio bod Bleddyn ar y lein efo ni... Bleddyn, Bleddyn dach chi yno?

Bleddyn: Ydw, dw i'n eich clywed chi'n glir.

Helen: Croeso mawr i'r rhaglen. Lle dach chi ar hyn o bryd, Bleddyn? Dach chi yng Nghymru?

Bleddyn: Nac'dw. Dw i yn yr Alban. Dw i 'ma efo grŵp o bedwar deg o bobl am benwythnos yng Nghaeredin. Fi sy'n gyrru'r bws.

Helen: Bobol bach! Mae hynny'n waith caled.

Bleddyn: Dim o gwbl, dw i wrth fy modd yn gyrru, yn gwneud y gwaith trefnu ac yn chyfarfod y bobl sy'n dŵad ar y teithiau. Dim ond pan fydd y teithwyr yn cwyno am y tywydd dw i'n cael llond bol. Does 'na ddim byd y medra i ei wneud am y glaw! A dach chi ddim yn dŵad i'r Alban i gael lliw haul. Roedd hi'n bwrw'n drwm ddeg munud yn ôl a'r glaw'n gwneud sŵn ofnadwy ar ffenestri'r bws. Faswn i ddim yn medru'ch clywed chi o gwbl tasai hi'n dal i fwrw.

Helen: Wel, mae hi'n braf iawn yma yng Nghymru ar y foment. Dudwch Bleddyn, ers faint dach chi'n nabod Gwen?

Bleddyn: Ers ugain mlynedd neu fwy. Dan ni ddim wedi gweld ein gilydd ers gadael y coleg a deud y gwir, ond dan ni'n anfon cardiau bob Nadolig wrth gwrs.

Helen: Dw i'n gweld. Mae'n anodd cadw mewn cysylltiad pan fydd pobl yn byw'n bell i ffwrdd, tydi. Ers faint dach chi'n gyrru bysus felly Bleddyn?

Bleddyn: Mi wnes i adael y coleg yn ddeunaw oed a dw i'n gyrru bysus i gwmni'r teulu ers hynny. Fy nhad i wnaeth ddechrau'r cwmni, ac erbyn hyn, mae gynnon ni ddeg o fysis a thua hanner cant o staff. Yng nghefn gwlad Cymru, mae hynny'n ein gwneud ni'n fusnes mawr!

Helen: Ydy, mae'n rhaid. Dach chi ddim wedi meddwl rhoi'r gorau i yrru eich hun?

Bleddyn: Dim o gwbl. Dw i'n mwynhau gyrru. Dan ni'n mynd i wledydd dros Ewrop, felly dw i'n cael cyfle i fynd i ddinasoedd diddorol. Dw i ddim yn dŵad ar y daith i'r Alban fel arfer. Fi sy'n gyrru i Ffrainc a'r Eidal, gan fod gen i lawer o brofiad o yrru ar yr ochr dde.

Helen: Y cwestiwn olaf felly Bleddyn. Pwy fydd ein gwestai ar y rhaglen yfory? Be' ydy'r cysylltiad rhyngoch chi?

Bleddyn: Mi faswn i'n hoffi i i chi gael sgwrs efo fy nhad. Mae gynno fo ddigon i'w ddweud. Mi fydd o'n medru siarad am ddechrau'r cwmni nôl yn y pumdegau. Mae o'n wyth deg chwech erbyn hyn cofiwch, ond peidiwch â deud wrtho fo mod i wedi deud hynny wrthoch chi!

Helen: Diolch am y sgwrs Bleddyn, ac mi wnawn ni edrych ymlaen at gael sgwrs efo'ch tad ar y rhaglen yfory.

Cam 5 - Chwedl - Rhys a Meinir

Awgrymir y drefn yma:

- i) Gwrando ac ad-drefnu'r cardiau lluniau yn Atodiad 2 (heb edrych yn y llyfr cwrs o gwbl)
- ii) Darllen y stori yn y llyfr cwrs i'w gilydd mewn parau.
- iii) Prawf cloze.
- iv) Ail-ddweud y stori yn syml iawn yn eu geiriau eu hunain. Gellir defnyddio'r lluniau yn y drefn gywir i sbarduno'r cof.

Cam 6 – Robin Radio

Ymadroddion defnyddiol Uned 4:

mewn gwirionedd

achos da iawn, wir

Cynhaliwch ddril ymatebol, e.e.

Rioja

gwin da iawn, wir

Mercedes

car da iawn, wir

Caws Caerffili

caws da iawn, wir

enw bwyty lleol

bwyty da iawn, wir

enw siop leol

siop dda iawn, wir

enw ffilm gyfredol

ffilm dda iawn, wir

enw rhaglen deledu

rhaglen dda iawn, wir

gwerthfawr iawn

Gofynnwch i barau feddwl am dri pheth sydd, yn eu barn nhw, yn werthfawr iawn.

Robin Radio Uned 5.

Cam 7 – Gweithgaredd Cloi - Adolygu Geirfa – ‘Blockbusters’

Ceir grid yn y llyfr cwrs ond ceir hefyd gopïau A3 yn y blwch adnoddau generig i diwtoriaid. Rhannwch y dosbarth yn ddau hanner. Y nod yw ateb y cwestiynau'n gywir er mwyn creu llinell mewn unrhyw gyfeiriad. Rhaid i'r timau geisio blocio ei gilydd. Maen nhw'n ateb cwestiynau bob yn ail. Adolygir geirfa'r unedau blaenorol.

a	Rhaid i ni ailgylchu plastig a phapur i warchod y byd.
b	Ces i ddiwrnod blinedig yn y gwaith heddiw – cyfarfod anodd iawn! Mi ges i ddiwrnod blinedig yn y gwaith heddiw – cyfarfod anodd iawn!
c	Mae'r cleifion yn yr ysbyty i gyd yn aros i weld y meddyg.
ch	Ych a fi! Mae'r coffi yma'n chwerw iawn.
d	Peidiwch â dadlau , blant! Rhaid i chi fod yn ffrindiau!
dd	Mae'r glaw yn gwneud i fi deimlo'n ddigalon , ble mae'r haul? Mae'r glaw yn gwneud i mi deimlo'n ddigalon , lle mae'r haul?
e	Ydy hi'n bwrw eira? Ydy hi'n glawio? Nac ydy, mae hi'n bwrw eirlaw .
f	Mae hi'n byw dwy filltir o'r dosbarth.
ff	Dw i ddim yn gallu fforddio'r car newydd 'na. Dw i ddim yn medru fforddio'r car newydd 'na.
g	Dych chi'n gallu gofalu am y gath pan fydda i ar wyliau? Dach chi'n medru gofalu am y gath pan fydda i ar wyliau?
ng	Mae fy ngwallt i'n lân, golchais i fe y bore 'ma. Mae fy ngwallt i'n lân, mi olches i fo bore 'ma.
h	Ble dych chi'n gweithio ar hyn o bryd? Lle dach chi'n gweithio ar hyn o bryd?
i	Roedd yr injan dân yn swnllyd iawn!

l	Pan aethon ni i Ffrainc ar wyliau, roedd rhaid i ni logi car.
ll	Mae'r ffordd yn llithrig iawn ar ôl yr eira.
m	Dw i wrth fy modd yn darllen y llyfr yma.
n	Y gair Cymraeg am afon fach yw nant . Y gair Cymraeg am afon fach ydy nant .
o	Yn yr oriau mân, yng nghanol y nos, mae hi'n dywyll iawn.
p	Peth peryglus yw dringo'r Wyddfa mewn fflip-fflops. Peth peryglus ydy dringo'r Wyddfa mewn fflip-fflops.
ph	Caiff yr actores Oscar am ei pherfformiad gwych. Mi geith yr actores Oscar am ei pherfformiad gwych.
r	Noson rewlyd iawn eto – 'dyn ni'n cael mis lonawr oer! Noson rewlyd iawn eto – dan ni'n cael mis lonawr oer!
rh	Beth yw'r rheswm am y sŵn mawr? Be ydy'r rheswm am y sŵn mawr?
s	Dw i'n synnu bod y plant yn cysgu'n barod! Dim ond wyth o'r gloch yw hi! Dw i'n synnu bod y plant yn cysgu'n barod! Dim ond wyth o'r gloch ydy hi!
t	Dych chi'n talu eich treth(i) bob mis neu bob blwyddyn? Dach chi'n talu eich treth(i) bob mis neu bob blwyddyn?
th	Mae ffordd hir a throellog yn mynd drwy'r goedwig. Mae 'na ffordd hir a throellog yn mynd drwy'r goedwig.
u	Mae Hollywood yn yr Unol Daleithiau.
w	Mae'r wardiau i gyd yn llawn, does dim un gwely ar gael. Mae'r wardiau i gyd yn llawn, does 'na ddim un gwely ar gael.
y	Ar ddechrau'r flwyddyn, ymunodd pedwar person newydd â'r dosbarth. Ar ddechrau'r flwyddyn, mi ymunodd pedwar person newydd ar dosbarth.

Cam 8 – Geirfa Uned 6

Uned 5, Atodiad 1

Y gwyliau diwetha - De Cymru

Es i ar wyliau i.../gyda.../ym mis...

Aeth pawb i glwb nos/i snorclo/ar daith bws/i weld eglwys.

Cawson ni *foussaka*/hwyl/dywydd da/amser gwych.

*

Roedd y tywydd yn...

Roedd y plant yn...

Roedd y gwesty/fflat/fila/garafán/babell yn...

*

Prynais i *sombrero*/ Torrais i fy nghoes/Collais i fy mhasbort.

Nofion ni yn y pwll/Siaradon ni Gymraeg/Blason ni win lleol.

Canodd Katherine *karaoke* yn y clwb/Chwaraeodd Bryn bêl-foeli ar y traeth.

Y gwyliau diwetha – Gogledd Cymru

Mi es i ar wyliau i.../efo.../ym mis...

Mi aeth pawb i glwb nos/i snorclo/ar daith bws/i weld eglwys.

Mi gaethon ni *foussaka*/hwyl/dywydd da/amser gwych.

*

Roedd y tywydd yn...

Roedd y plant yn...

Roedd y gwesty/fflat/fila/garafán/babell yn...

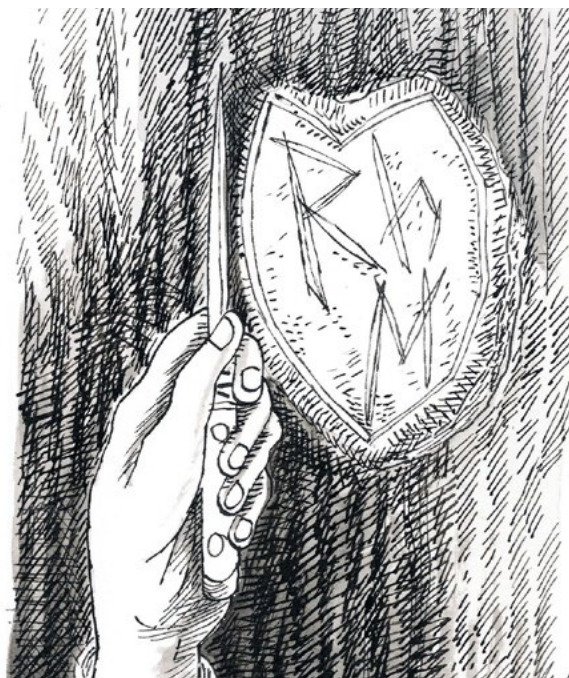
*

Mi brynes i *sombrero*/Mi dorres i fy nghoes/Mi golles i fy mhasbort.

Mi nofion ni yn y pwll/Mi siaradon ni Gymraeg/Mi flason ni win lleol.

Mi ganodd Katherine *karaoke* yn y clwb/Mi chwaraeodd Bryn bêl-foeli ar y traeth.

Uned 5, Atodiad 2

Uned 6

Cam 1 – Siarad Cychwynnol

Cyn cychwyn ar y gwaith, gofynnwch i bawb feddwl am y gair cyntaf sy'n dod i'w meddwl nhw pan fyddwch chi'n dweud 'cerddoriaeth'. Rhowch y geiriau ar y bwrdd gwyn a dewiswch dri ohonynt i'w cynnwys mewn cwestiynau. Gofynnwch i barau lunio cwestiynau a dewiswch y rhai gorau i'w hychwanegu at y cwestiynau sydd yn y llyfr cwrs. Rhannwch y dosbarth yn grwpiau o dri. Cynhaliwch sesiwn adrodd yn ôl.

Cam 2 – Gwaith Iaith - Arddodiaid

Gan fod arddodiaid yn medru bod yn drwm i'w cyflwyno ac ymarfer, mae ymgais yma i roi nifer fwy nag arfer o gyfleoedd i siarad.

Adolygu - Adolygu/proc i'r cof gydag arddodiaid cyfarwydd yw'r dasg gyntaf. Rhannwch y dosbarth yn barau i lenwi'r bylchau. Yna, ar ôl bod dros yr atebion, rhannwch nhw'n grwpiau bach i drafod pryd a sut maen nhw'n siarad â'r teulu. Oes rheolau pryd i ddefnyddio'r ffôn?

Adolygu mynd i/mynd at (uned 8 y Cwrs Sylfaen) – Darllenwch dros y cwestiynau a'r atebion yn y llyfr cwrs ac yna rhowch gerdyn i bawb (Atodiad 1) iddynt grwydro yn holi ei gilydd, e.e. Pa mor aml dych chi'n mynd i'r parc? Gofynnwch i bawb adrodd yn ôl am un person.

Sgwrs – Ceir nifer fawr o arddodiaid yn y sgwrs. Ar ôl y gwrandawriad cyntaf, gofynnwch ble mae'r teulu'n mynd ac am faint? Chwaraewch y sgwrs eto cyn gadael i'r dysgwyr edrych ar y sgrïpt. Cyn darllen y Sgwrs gyda phartner (a disodli'r elfennau a danlinellir), gofynnwch iddynt nodi'r holl arddodiaid sy'n codi yn y Sgwrs.

Adolygu at – Mae'r arddodiad yn gyfarwydd ond nid yr ymadrodd 'Cofia fi at...'. Tynnwch sylw at yr ymadrodd yn y Sgwrs a rhannwch y dosbarth yn barau i wneud y dril ymatebol sydd yn y llyfr cwrs. Dylid rhoi rhagor o gyfle i ymarfer ar lafar yn unig ar ffurf dril.

Dros – Mae 'dros' yn arddodiad newydd felly gellid ei gyflwyno trwy ei redeg a nodi'r ffurfiau ar y bwrdd gwyn, heb unrhyw gyd-destun. Mae'r cwestiynau a'r atebion yn y llyfr cwrs yn darparu'r cyd-destun. Darllenwch drostynt, a rhannwch y dosbarth yn barau i wneud y dasg sy yn y llyfr. Yna, ceir deialog fer yn dangos enghreifftiau o 'teimlo dros'. Gofynnwch iddyn nhw godi llaw bob tro y byddan nhw'n clywed yr ymadrodd yma yn y ddeialog wth i chi ei chwarae. Rhannwch y dosbarth yn barau i ymarfer darllen y ddeialog.

Yn – Arddodiad newydd o safbwynt ei redeg felly eto gellid ei gyflwyno trwy ei redeg a nodi'r ffurfiau ar y bwrdd gwyn. Darllenwch dros y cwestiynau a'r atebion sydd yn y llyfr cwrs ac yna rhannwch y dosbarth yn barau i chwarae Llongau Rhyfel. Maen nhw'n ymarfer yr un cwestiwn, 'Oes diddordeb gyda ti yn XX?/Sgen ti ddiddordeb yn XX?' Ceir cod lliw i helpu gyda'r atebion, os bydd angen. Dylid defnyddio tri blwch ar gyfer y gêm hon.

Gwrando – Ceir llawer iawn o arddodiaid yn y darn gwrando ond y dasg gyntaf i'r dysgwyr yw nodi swyddi pob un o'r bobl a nodir.

Mrs Scott	milfeddyg
Toni	gweithio yn y siop trin gwallt
Sarjant James	plismon
Mrs Connor	optegydd
Mr Hughes	rheolwr banc
Catrin	meddyg/hyrs
Mrs Thomas	fferylydd
Miss Clarke	deintydd
Gareth	garddwr

Gellir hefyd ofyn i bob dysgwr nodi un frawddeg sy'n cynnwys arddodiad wrth wrando eto.

Ar – Mae'r arddodiad 'ar' yn gyfarwydd ond dysgwch yr ymadrodd 'Mae arnon ni arian iddyn nhw' sy'n codi yn y darn gwrando. Cynhaliwch ddril cyn rhannu'r dysgwyr yn barau i wneud y dril ymatebol yn eu llyfrau.

Ymarfer – Ceir cardiau pelmanism yn Atodiad 2. Rhannwch y dosbarth yn barau/ grwpiau bach – rhaid troi dau gerdyn ar y tro i geisio creu brawddeg gywir. Os na fydd y frawddeg yn un gywir, rhaid troi'r cardiau ben i waered eto.

Cam 3 – Gwyllo

Ymgais yw'r fideo hwn i ddod â diwylliant pobl ifainc i mewn i'r dosbarth. Tasg agored sydd yma a dylid caniatáu i'r parau drafod eu hatebion cyn cael sesiwn adrodd yn ôl. Dyma rai atebion posib:

Cafodd hi/Mi gaeth hi ei geni yn Rhydychen.

Cafodd hi/Mi gaeth hi ei magu yn Aberaeron.

Mae hi'n byw ym Merthyr.

Mae hi'n chwarae cerddoriaeth (R&B, Hip-Hop, Soul).

Mae hi'n cynhyrchu yn y stiwdio gartref.

Mae hi'n chwarae gitar ac offerynnau eraill.

Pan oedd hi'n blentyn, roedd hi'n hoffi canu mewn eisteddfodau, dysgu chwarae offerynnau, a chanu gyda'i chwaer, Kizzy.

Roedd hi'n hoffi mynd i'r traeth yn Aberaeron – chwarae ar y traeth, yn y môr, yn y parc.

Nawr mae hi'n hoffi gweithio gyda chynhyrchwyr eraill.

Mae hi'n gweithio gyda Sam Humphreys o'r grŵp Calan ar hyn o bryd.

Yna, chwaraewch un o'r tair fideo o Eadyth yn canu sy ar y Safle Rhyngweithiol a nodwch fod dwy arall yna os oes gan y dysgwyr ddiddordeb mewn clywed mwy o'i gwaith.

Cam 4 – Siarad – Yn y gweithle

Rhannwch y dosbarth yn grwpiau bach i drafod eu gwaith. Anogwch gymaint â phosibl o ymestyn.

Cam 5 – Ymarfer ffwythiant – Derbyn a gwrthod gwahoddiad

Darllen – Tasg darllen oddefol a geir yn gyntaf – er mwyn cyflwyno'r cysyniad. Atebion: 1 – protest; 2 – parti ymddeol; 3 – taith gerdded; 4 – priodas; 5 – pwyllgor pwysig.

Ysgrifennu - Rhannwch y dosbarth yn barau i ysgrifennu ateb i wahoddiad. Rhaid i aelodau eraill y dosbarth ddyfalu gwahoddiad i beth. Gall y dysgwyr ddefnyddio'r un achlysuron ag sydd yn y llyfr cwrs, neu ddewis rhywbeth hollol wahanol.

Deialogau – Rhannwch y dosbarth yn barau i gwblhau'r brawddegau. Gwiriwch ar hyd yr adeg a gofynnwch i'r dysgwyr ddarllen eu deialogau (neu ddetholiad ohonynt mewn dosbarth mawr) o flaen y dosbarth.

Cam 6 – Arholiad

Llenwi'r bylchau – Gweler y Canllawiau Cyffredinol.

Pwnc trafod – Mae Cymru'n dibynnu ar dwristiaid. Mae'r pwnc hwn yn debyg i bwnc uned 5 ond hyderir y bydd yn gyfle i ailgylchu iaith a phatrymau a chodi hyder y dysgwyr gyda'r tasgau hyn. Dylid dilyn y camau hyn:

- i) Nodi chwech o atyniadau twristaidd. Bydd yn ddiddorol gweld a yw'r grwpiau yn nodi'r un llefydd.
- ii) Storum eirfa Twristiaeth. Nodwch rai o'r geiriau ar y bwrdd gwyn.
- iii) Llenwch y blychau yn nodi beth sy'n dda a ddim yn dda am dwristiaeth.
- iv) Rhannwch y dosbarth yn grwpiau newydd i drafod y pwnc a chynhaliwch sesiwn adrodd yn ôl.

Cam 7 – Robin Radio

Ymadroddion defnyddiol Uned 5:

fel mae'n digwydd   Gofynnwch i barau feddwl am dair brawddeg yn dechrau gyda Fel mae'n digwydd, e.e. Fel mae'n digwydd, bydda i/mi fydda i'n mynd i'r dre yfory/Fel mae'n digwydd, dw i gyda Sam nawr/efo Sam rŵan.

Am stori drist!   Disodli trist

Lleoliad perffaith   Gofynnwch i barau feddwl am leoliad perffaith ar gyfer parti pen-blwydd, noson allan gyda'r dosbarth, Sadwrn Siarad.

Robin Radio Uned 6

Cam 8 – Gweithgaredd Cloi

Llythyren ola'r gair blaenorol – Rhowch air – rhaid i'r gair nesaf ddechrau gyda llythyren olaf y gair blaenorol. Mae'n bosib ei chwarae'n gystadleuol (pobl allan o'r gêm am beidio â meddwl am air o fewn amser penodol neu ailadrodd gair) neu beidio. Mae'n bosib bydd materion fel treiglo a rhai geiriau newydd yn codi. Os oes gair newydd i aelod o'r dosbarth, gofynnwch iddo godi ei law. Nodwch y geiriau hyn ar y bwrdd gwyn ac ewch drostynt ar y diwedd. Ni ddylid torri ar draws rhediad y gêm. Ni ddylai hyn bara mwy na 5 – 10 munud. Dyma enghraifft:

Oren → neidio → oer → ras → siarad

(Gellir caniatáu 'r' neu 'rh' os bydd gair yn gorffen gyda 'r'.)

Cam 9 – Geirfa Uned 7

Uned 6, Atodiad 1

y banc	y llyfrgell	y ganolfan hamdden	y sinema
y theatr	y siop trin gwallt	Llundain	y dafarn
yr archfarnad	y parc	y deintydd	yr optegydd
y fferyllydd	y cyfrifydd	y rheolwr banc	y meddyg

Uned 6, Atodiad 2

Dw i'n edrych	arnat ti
Mae Sam yn gwenu	arni hi
Mae hi'n gwranddo	arnoch chi
Maen nhw'n dibynnu	arnyn nhw
Dw i'n sgwennu/ ysgrifennu	ato fo/ fe
Mae Jac yn mynd	at y deintydd
Mae hi'n chwilio	amdanat ti
Maen nhw'n aros	amdani hi
Maen nhw'n gofyn	i chi
Dw i'n ymddiried	ynddoch chi
Mae Dafydd wedi deud/ dweud	wrthi hi

Uned 7

Cam 1 – Siarad Cychwynnol

Rhannwch y dosbarth yn barau neu'n grwpiau o dri a rhowch ddis i bob grŵp. Anogwch gymaint o siarad â phosib, gan gynnwys cwestiynau atodol. Bydd y gêm yn dod i ben pan fydd pawb mewn un grŵp wedi trafod pob rhif. Mae'r gweithgaredd hwn yn dilyn gêm yr arddodiaid yn y llyfr.

Cam 2 – Adolygu Arddodiaid

Rhannwch y dosbarth yn barau i chwarae'r gêm fwrdd. Ceir copi o'r gêm yn y Blwch Adnoddau porffor hefyd.

Cam 3 – Cyflwyno'r Arddodiad 'o'

O – Ceir dril mecanyddol yn y bloc i sefydlu'r ffurf 'ohonon ni'. Rhowch yr holiadur ar waith– pawb i holi ei gilydd 'Dych/Dach chi'n...?' gan nodi'r enwau yn y grid. Ar y diwedd, byddan nhw'n adrodd yn ôl yn defnyddio 'ohonon ni'.

Rhannwch yr ystafell yn bum ardal. Y thema fydd sut cyrhaeddodd pobl y dosbarth: cerdded, cael lifft, gyrru, dod ar y bws, dod ar y trê. Rhaid i bobl fynd i'r lle priodol yn y dosbarth a chreu'r brawddegau, e.e. Cerddodd tri ohonon ni i'r dosbarth heddiw/ Mi wnaeth tri ohonon ni gerdded i'r dosbarth heddiw. Defnyddiwch y sefyllfa hon i gyflwyno 'ohonyn nhw'.

Rhannwch y dosbarth yn barau i edrych ar y lluniau yn y llyfr cwrs a llenwi'r bylchau am y lluniau ac ateb y cwestiynau am y bar gwin i ymarfer 'ohonyn nhw'.

Gwranddo – Cyflwynir ffurfiau eraill yr arddodiad 'o' yn y darn gwranddo. Gellir gwneud hyn oherwydd gwybodaeth flaenorol y dysgwyr o arddodiaid. Dyma'r atebion:

Yn y bar carioci: (De Cymru)

- A:** Wel? Beth o't ti'n ei feddwl **ohono** i?
- B:** Beth o'n i'n feddwl **ohonot** ti? Mae dawn gyda ti! Dylet ti fynd ar Noson Lawen!
- A:** Rwyt ti'n rhy hael! Diolch yn fawr!

Ar ôl y gêm bel-droed:

- A:** Wel? Beth o't ti ei feddwl **ohonon** ni, dad?
- B:** Beth o'n i'n feddwl **ohonoch** chi? Colloch chi o ddeg gôl i ddim! Wnest ti ddim cicio'r bêl!
- A:** Diolch am ddim byd!

Yn yr oriel:

- A:** Wel – beth wyt ti'n ei feddwl **ohonyn** nhw?
- B:** Beth dw i'n ei feddwl **ohonyn** nhw? Maen nhw'n ddiddorol! Pwy yw'r artist?
- A:** Fi, wrth gwrs!

Yn y bar carioci: (Gogledd Cymru)

- A:** Wel? Be oeddet ti'n ei feddwl **ohono** i?
- B:** Be o'n i'n feddwl **ohonot** ti? Mae gen ti ddawn! Mi ddylet ti fynd ar Noson Lawen!
- A:** Rwyd ti'n rhy hael! Diolch yn fawr!

Ar ôl y gêm bel-droed:

- A:** Wel? Beth oeddet ti'n ei feddwl **ohonon** ni, dad?
- B:** Be o'n i'n feddwl **ohonoch** chi? Mi golloch chi o ddeg gôl i ddim! Wnest ti ddim cicio'r bêl!
- A:** Diolch am ddim byd!

Yn yr oriel:

- A:** Wel – be wyt ti'n ei feddwl **ohonyn** nhw?
- B:** Be dw i'n ei feddwl **ohonyn** nhw? Maen nhw'n ddiddorol! Pwy ydy'r artist?
- A:** Fi, wrth gwrs!

Rhannwch y dosbarth yn barau i ddarllen y deialogau.

Defnyddiwch luniau o enwogion i ymarfer y cwestiwn "Beth dych chi'n/Be dach chi'n ei feddwl ohono fe/fo, ohoni hi, ohonyn nhw?" Driliwch y cwestiynau hyn yn gyntaf ac yna dangoswch lun – Rhaid i'r dysgwyr ofyn y cwestiwn priodol. Darllenwch dros y cwestiynau ac atebion yn y llyfr cwrs (sy hefyd yn cadarnhau'r cymal enwol).

Holiadur - Y cam olaf yw holi barn am hoff ffilm, lyfr a grŵp. Darllenwch dros y ddeialog enghreifftiol yn ofalus a rhowch yr holiadur ar waith.

Cam 4 – Cyflwyno brawddegau negyddol

Yn gyntaf, atgoffwch y dysgwyr o ffurfiau negyddol drwy ddisodli a phersonol 'Yfais i ddim llaeth ddoe/Yfes i ddim llefrith ddoe', 'Fwytais/Fwytes i ddim bisgedi ddoe'. Gyda'r patrwm 'mo', mae'n werth esbonio cyn dechrau drilio ein bod yn dweud 'I didn't drink/eat any of the XX' yn Gymraeg a bod 'ddim o' yn troi yn 'mo'. Gellir dangos hyn ar y bwrdd gwyn. Ewch ati wedyn i ddrilio'r brawddegau yn y bloc a rhannu'r dosbarth yn barau i wneud yr ymarfer cyntaf. Gadewch i'r parau gael amser i feddwl ac ysgrifennu'r atebion yn gyntaf ond yna, cynhaliwch dril llafar.

Gall y dysgwyr ddrilio ei gilydd hefyd.

Symudwch ymlaen at gyflwyno'r rhagenwau. Driliwch y tair brawddeg yn y bloc fesul un, gan roi rhagor o enghreifftiau bob tro, e.e.

Enwau benywaidd – Gest ti'r neges/derbynneb/erthygl/ffurflen gais/swydd?

Enwau gwrywaidd – Gest ti'r llyfr/casgliad/gliniadur/holiadur/pigiad/presgripsiwn/siswrn?

Enwau lluosog – Gest ti'r biliau/cofnodion/llyfrau/ffurflenni?

Ar ôl mynd trwy'r dril, rhwch un o'r cardiau uchod (Atodiad 1) i bawb holi ei gilydd 'Gest ti'r XX?' Dylid cadw'r un cerdyn i ddechrau ac yna cyfnewid gyda phob partner newydd.

Wedyn, rhannwch y dosbarth yn barau ar gyfer ymarfer eithaf heriol – troi brawddegau o'r gorffennol cryno i'r dyfodol cryno a defnyddio'r patrwm targed. Maent i gyd yn y person cyntaf felly dylid atgoffa'r dysgwyr o'r ffurfiau hynny cyn cychwn. Os oes gennych ddosbarth cryf, gellid ymestyn hyn trwy ddrilio'r personau eraill, gan gadw at yr un brawddegau.

Sgwrs – Gwrandawriad 1 – chwaraewch y sgwrs heb unrhyw dasg o gwbl. Gellid gofyn i bawb am un gair maen nhw'n ei gofio ar y diwedd a'u nodi ar y bwrdd i ddechrau cael darlun o'r sgwrs. Gwrandawriad 2 – Sawl gwaith y clywir y gair 'mo'. Ateb – 6.

Gwrandawriad 3 – ceisio cofio un o'r brawddegau sy'n cynnwys 'mo'. Gwrandawriad 4 – dilyn gyda'r sgript. Ateb y cwestiynau gyda phartner. Parau i ddarllen y ddeialog.

Bydd yr atebion i'r cwestiynau ar y Sgwrs wedi parato'i'r dysgwyr ar gyfer y dril olaf. Driliwch y bloc yn ofalus a rhannwch y dosbarth yn barau i ysgrifennu ymatebion i'r cwestiynau yn y llyfrau cwrs. Driliwch ar lafar – gan ganiatáu iddyn nhw edrych ar eu hatebion y tro cyntaf os oes angen, ond gan ymateb heb y llyfrau yr ail dro. Dylent wedyn ddrilio ei gilydd mewn parau – gyda'r partner sy'n ymateb yn cau'r llyfr.

Cam 5 – Ymarfer ffwythiant – Gwadu

Deialogau – Ceir pedair deialog fer i gyflwyno iaith gwadu. Newidiwch y parau ar gyfer pob deialog. Deialog 1 – Darllen drosti, anogwch y parau i'w darllen ac yna eu dysgu, disodli ffenest. Deialog 2 – Darllen drosti, anogwch y parau i'w darllen ac yna eu dysgu, disodli cadw sŵn yn hwyr. Deialog 3 – Darllen nifer o weithiau ac yna creu deialog newydd yn dechrau gyda'r llinell gyntaf. Deialog 4 – Darllen nifer o weithiau. Parau i feddwl am sefyllfaoedd lle byddai'n bosib defnyddio'r geiriau 'Dw i ddim yn gallu/medru gwadu hynny'.

Darllen – Ymarfer darllen sydd nesaf gan baru'r frawddeg a'r grŵp mwyaf tebygol o fod yn gwadu'r honiad. Atebion:

Maen nhw'n gwadu dechrau tân ar y mynydd.	bechgyn/hogiau ifainc
Maen nhw'n gwadu newid yr olwyn yn rhy araf.	tîm Mercedes
Maen nhw'n gwadu bydd dŵr brwnt/budr yn broblem iechyd.	cwmni dŵr
Maen nhw'n gwadu bod plant yn gweithio'n llai caled.	athrawon
Maen nhw'n gwadu bydd etholiad yn fuan.	y llywodraeth
Maen nhw'n gwadu bydd y grŵp yn dod i ben.	'Y Pandas Pinc'

Gwrando – Ceir ymarfer tebyg ond wrth wrando y tro hwn. Nid yw'n ymarfer heriol ond mae'n ymarfer geirfa briodol ar gyfer gwadu. Atebion:

1. Mae'r ferch yn gwadu **dweud celwydd**.
2. Mae Mr Jones yn gwadu **rhegi ar staff yr ysbyty**.
3. Mae'r dynion yn gwadu **gwerthu cyffuriau**.
4. Mae'r bobl ifainc yn gwadu **cynnal parti yn nhŷ'r cymdogion**.
5. Mae Miss Williams yn gwadu **derbyn yr arian/pres**.
6. Mae Sam Morris yn gwadu **gwthio ei bartner allan o'r ffenest**.

Ymarfer gwadu – Ceir dwy set o gardiau yn Atodiad 2. Set A – wyth brawddeg mewn dau hanner a Set B – wyth brawddeg mewn dau hanner. Dechreuwch gyda Set A a rhannwch y dosbarth yn ddau hanner. Rhaid i un hanner droi'r cerdyn yn gwestiynau yn yr amser gorffennol, e.e. bwyta'r bisgedi siocled? Pwy fwytodd y bisgedi siocled? Rhaid iddyn nhw ganfod partner o ochr arall yr ystafell sy'n dweud y geiriau ar eu cardiau nhw, wedi'u rhagflaenu bob tro gan y geiriau 'Dim fi', hynny yw, maen nhw'n gwadu'r cyhuddiad. Rhaid canfod partner sydd â'r ateb synhwyrol. Yna, dylid newid rôl o fewn y dosbarth gyda Set B. Wrth reswm, gellir gweithredu'r gweithgaredd hwn mewn ffyrdd amrywiol, yn dibynnu faint o bobl sy yn y dosbarth.

Cam 6 – Sgwrs

Chwaraewch y sgwrs nifer o weithiau er mwyn i'r dysgwyr ateb y cwestiynau. Anogwch nhw i beidio ag edrych ar y sgript. Ewch dros yr atebion a rhannwch y dosbarth yn barau i ddarllen dros y sgript. Ar y diwedd, tynnwch sylw at y brawddegau sy'n ymarfer y gwaith iaith newydd – 'Chaethoch chi mo'r llyfr Cricedwyr a Chalypso'; 'Welais/Weles i mo'r llyfr'; 'Welais i mohono fe/Weles i mono fo'; 'Anghofiodd e/o mo'r pen-blwydd priodas arbennig'; 'wylia i mo'r criced'. Defnyddiwch y frawddeg olaf i gael pawb ar eu traed yn personoli – gellid defnyddio enw rhaglen deledu – e.e. Wylia i mo Pobl y Cwm yr wythnos yma.

Cam 7 – Arholiad – Llenwi bylchau

Gweler y Canllawiau Cyffredinol.

Cam 8 – Robin Radio

Ymadroddion defnyddiol Uned 6:

Dw i'n cochi. Gofynnwch i'r dosbarth beth sy'n gwneud iddyn nhw gochi (os yn briodol), e.e. Dw i'n cochi os bydd rhywun yn tynnu fy nghoes i.

neb eto Atgoffwch y dysgwyr o ddau ystyr 'eto'. Gellid gwneud ymarfer cyfieithu – no-one yet, no-one again, nothing yet, nothing again.

er enghraifft

Robin Radio Uned 7

Cam 9 – Gweithgaredd Cloi

Cysylltu geiriau – Y cyfan mae'n rhaid ei wneud yw dweud gair sy'n gysylltiedig â'r gair blaenorol. Gellir gwneud y gêm yn gystadleuol (pobl allan am fethu â meddwl am air o fewn amser penodol neu ailadrodd gair) neu beidio. Ni ddylai'r gêm bara mwy na 5 – 10 munud. Dyma enghraifft: afal → ffrwyth → coeden → dringo → parc

Cam 10 – Geirfa Uned 8

Uned 7, Atodiad 1

neges	derbynneb
ffurflen gais	swydd
erthygl	llyfr
casgliad	gliniadur
holiadur	presgripsiwn
pigiad	siswrn
llyfrau	cofnodion
biliau	ffurflenni

Uned 7, Atodiad 2

Set A	
bwyta'r bisgedi siocled	Dw i'n bwyta'n iach.
gorffen y llefrith/ y llaeth	Dw i'n figan.
neidio i'r afon	Mae gen i ofn ddŵr. Mae ofn dŵr arna i.
taflu'r botel blastig yn y bin	Dw i'n ailgylchu popeth.
ffonio am hanner nos	Sgen i ddim ffôn. Does dim ffôn gyda fi.
cymryd fy nhocyn tymor Abertawe	Dw i'n cefnogi Caerdydd.
copio fy ngwaith cartref	Dw i ddim wedi gwneud y gwaith eto.
ganu allan/ ma's o diwn	Dw i wedi colli fy llais.
Set B	
siarad Saesneg efo'r/ â 'r tiwtor	Dw i'n siarad Cymraeg bob amser.
gyrru trwy olau coch	Dw i'n yrrwr gofalus iawn.
cymryd pum punt o'r pot pres/ arian	Dw i byth yn defnyddio pres/ arian parod.
cymryd y car heb ofyn	Dw i ddim yn gyrru.
syrthio/ cwympo i gysgu yn ystod y dosbarth	Dw i byth yn cysgu yn ystod y dydd.
cysgu'n hwyr	Mae gen i gloc larwm newydd. Mae cloc larwm newydd gyda fi.
anghofio mynd i'r swyddfa bost	Mae gen i stampiau. Mae stampiau gyda fi.
deffro'r babi dihuno'r babi	Dw i'n ddistaw iawn. Dw i'n dawel iawn.

Uned 8

Cam 1 – Siarad Cychwynnol

Ceir tabl 'Enaid hoff cytûn' i sbarduno sgwrsio y tro hwn. Dylai pawb gwblhau'r tabl yn unigol, yn dilyn y cod a nodir yn y llyfr cwrs. Sicrhewch fod pawb yn hapus yn gofyn y cwestiwn 'Beth dych chi'n hoffi/lico fwya?' neu 'Be dach chi'n licio/hoffi fwya?' Rhowch yr holiadur ar waith, ond gan annog sgwrsio yn ogystal â holi'r cwestiynau yn unig. Pan fydd digon o sgwrsio wedi bod, gallwch chi ddefnyddio'r data yn y grid neu ofyn i bawb godi llaw os bydd y data'n anghyflawn i ofyn cwestiynau, e.e. Faint ohonon ni sy'n hoffi cefn gwlad a dinasoedd? Faint ohonon ni sy'n hoffi cefn gwlad yn fwy na dinasoedd? Bydd hyn yn helpu gydag ymarfer yr arddodiad 'o'. Dylid hefyd ofyn i bawb edrych ar eu grid a dweud pwy yw eu henaid hoff cytûn yn y dosbarth.

Cam 2 – Cyflwyno arddodiaid cyfansawdd

Dylid dweud fel rhagarweiniad eich bod wedi bod yn edrych ar arddodiaid dros yr unedau diwethaf, gan ofyn i'r dysgwyr enwi rhai ohonynt, a phryd maen nhw'n cael eu defnyddio. Eglurwch yn syml iawn fod rhai arddodiaid yn dod mewn dwy ran ac felly maen nhw'n cael eu defnyddio mewn ffordd wahanol.

Ar ôl – Driliwch y gwahanol bersonau fesul un. Ar ôl drilio 'ar dy ôl di', gellid mynd at ddrws yr ystafell ac yn llythrennol gofyn i bawb agor y drws i'w gilydd gan ddweud 'ar dy ôl di'. Ar ôl drilio 'ar ei ôl e/o' ac 'ar ei hôl hi', dylid gofyn i bawb sefyll. Gofynnwch i bawb eistedd fesul un, gan ddweud 'Eisteddais i ar ôl X. Eisteddais i ar ei ôl e/ ar ei ôl o/ar ei hôl hi.' Rhannwch y dosbarth yn barau i weithio trwy'r lluniau. Mae'r ddeialog enghreifftiol yn cyd-fynd â llun 1. Bydd rhaid disodli enw'r person bob tro - Gyrhaeddest ti o flaen XX? A bydd rhaid ychwanegu amser ar y diwedd.

Ar bwys/Wrth ymyl – Fel y gwnaed wrth gyflwyno 'ar ôl', driliwch y gwahanol bersonau fesul un. Yna, ceir dril syml i ymarfer rhythm y brawddegau. Ewch o gwmpas y dosbarth yn gofyn i bawb greu dwy frawddeg: Dw i'n eistedd ar bwys X. Dw i'n eistedd ar ei bwys e/ar ei phwys hi./Dw i'n eistedd wrth ymyl X. Dw i'n eistedd wrth ei ymyl o/wrth ei hymyl hi. Yn olaf, ceir bylchau syml i'w llenwi mewn deialogau byrion:

Fersiwn y de

- A:** Dych chi'n byw ar bwys Huw?
- B:** Ydw, dw i'n byw ar **ei bwys e**. Dw i'n byw yn rhif 10 ac mae e'n byw yn rhif 9.
- A:** Dych chi'n nabod Mabli John?
- B:** Ydw, dw i'n eistedd **ar ei phwys** hi yn y gwaith. Mae hi'n ferch hyfryd. Sut dych chi'n ei nabod hi?
- A:** Dw i'n byw ar bwys ei rhieni hi.
- A:** Dwedodd John a Mari Griffiths dy fod t'n byw ar **eu pwys nhw**.
- B:** Ydw, dw i'n byw drws nesa iddyn nhw. Maen nhw'n gymdogion da iawn.
- A:** Rwyf t'n lwcus. Mae fy nghymdogion i'n swnllyd iawn.

Fersiwn y gogledd

- A:** Dach chi'n byw wrth ymyl Huw?
B: Ydw, dw i'n byw **wrth ei ymyl o**. Dw i'n byw yn rhif 10 ac mae o'n byw yn rhif 9.
- A:** Dach chi'n nabod Mabli John?
B: Ydw, dw i'n eistedd **wrth ei hymyl hi** yn y gwaith. Mae hi'n hogan hyfryd. Sut dach chi'n ei nabod hi?
A: Dw i'n byw wrth ymyl ei rhieni hi.
- A:** Mi ddeudodd John a Mari Griffiths fod ti'n byw **wrth eu hymyl nhw**.
B: Ydw, dw i'n byw drws nesa iddyn nhw. Maen nhw'n gymdogion da iawn.
A: Rwy'ti'n lwcus. Mae fy nghymdogion i'n swnllyd iawn.

Gellid gofyn i barau ddysgu'r deialogau.

Cam 3 – Ymarfer ffwythiant – cyfarwyddiadau

Geirfa – Yn gyntaf, rhannwch y dosbarth yn barau i gwblhau'r eirfa ar gyfer llefydd byddan nhw'n eu gweld ar y map. Mae'r un llythyren ar goll bob tro, e.e. y ff_rdd _sg_i = y ffordd osgoi.

Ceir dril disodli i atgoffa'r dysgwyr o rai o'r gorchymynion cyfarwyddo mwyaf defnyddiol. Dylid disodli'r elfennau a danlinellir dan y golofn 'chi' ac yna rhannu'r dosbarth yn barau i nodi'r gorchymynion wrth ddefnyddio'r ail berson unigol, ti.

Y map – Gofynnwch i barau ddarllen y cyfarwyddiadau o'r banc a gweithio allan ble maen nhw. Yr ateb: yr ysgol gynradd

Sgwrs – Bydd y dysgwyr yn clywed iaith cyfarwyddo o safbwynt rhoi cyfarwyddiadau mewn tref yn y sgwrs hon. Gwrandawriad 1 – gwrandawrio heb dasg ond gofynnwch i'r dysgwyr nodi un gair glywon nhw ac ysgrifennwch nhw ar y bwrdd gwyn i ddechrau cael darlun o'r ddeialog. Gwrandawriad 2 – Codi llaw wrth glywed gorchymyn (ewch x2, cymerwch). Efallai bydd angen atgoffa'r dysgwyr beth yw gorchymyn cyn cychwyn. Gwrandawriad 3 – Gwrandawrio heb dasg eto ond dweud y byddwch yn gofyn iddyn nhw gyfieithu rhai ymadroddion ar ôl gwrandawrio. Rhannu'n barau i gyfieithu – *You are in front of the hospital now; Go straight ahead; on your left; Take the third turning.* Gwrandawriad 4 – gwiro'r atebion. Rhannwch y dosbarth yn barau i ddarllen y ddeialog.

Rhoi cyfarwyddiadau – Gall rhoi cyfarwyddiadau i gyfeirio rhywun i rywle fod yn dasg lafurus ond os ydych yn meddwl y gall y dosbarth ymdopi, rhwch gynnig ar y ddwy dasg ganlynol: Tasg 1 – parau i gyfarwyddo ei gilydd i rywle sy'n agos at y ganolfan ddysgu; Tasg 2 – parau i gyfarwyddo ei gilydd o'r ganolfan ddysgu i'w cartrefi nhw. Dylech chi fodelu hyn yn gyntaf gan gadw pethau mor syml â phosib.

Gwrando – Y cam nesaf yw'r darn gwrando lle mae'r dysgwyr yn llenwi'r bylchau wrth wrando. Dyma'r atebion:

De Cymru

A: Esgusodwch fi, dw i'n ceisio dod o hyd i'r ysbyty. Mae apwyntiad gyda fi yn yr adran gleifion allanol am dri o'r gloch.

B: Tri o'r gloch! A dych chi'n cerdded. Mae tipyn o bellter rhwng fan hyn a'r ysbyty. A, dyna ambiwlans! **Ewch** ar ei ôl e! O... mae e wedi mynd...

A: Dw i'n anghofio cyfarwyddiadau. Dych chi'n gallu meddwl am ffordd hawdd?

B: Wel, **peidiwch** â mynd drwy ganol y dre, dych chi'n siŵr o fynd ar goll. Reit, dych chi'n gweld y gylchfan ar ben y stryd?

A:Ydw.

B: **Ewch** o gwmpas y gylchfan, **cymerwch** y trydydd tro, a **throwch** i'r chwith wrth y dafarn. Bydd y banc ar eich ochr chwith chi. Wedyn, **ewch** drwy'r goleuadau traffig at y mosg.

A: At y mosg, o'r gorau.

B: **Trowch** i'r dde, **ewch** yn syth rhwng yr ysgol gynradd a siop y cigydd, a byddwch chi'n gallu gweld yr ysbyty.

A: Diolch yn fawr

B: Dych chi'n gyrru?

A: Nac ydw, dw i newydd gael trê'n yma! Dw i ddim yn cerdded yn dda. Dw i'n cael llawdriniaeth ar fy nhroed yfory achos mae bysedd fy nhroed chwith wedi torri.

B: Gwell i chi gael tacsï felly!

A: Diolch, gwnaf i.

Gogledd Cymru:

A: Esgusodwch fi, dw i'n ceisio dod o hyd i'r ysbyty. Mae gen i apwyntiad yn yr adran gleifion allanol am dri o'r gloch.

B: Tri o'r gloch! A dach chi'n cerdded! Mae'n dipyn o bellter. A, dyna ambiwlans! **Ewch** ar ei ôl o! O... mae o wedi mynd...

A: Dw i'n anghofio cyfarwyddiadau. Dach chi'n medru meddwl am ffordd hawdd?

B: Wel, **peidiwch** â mynd drwy ganol y dre, dach chi'n siŵr o fynd ar goll. Reit, dach chi'n gweld y gylchfan ar ben y stryd?

A:Ydw.

B: **Ewch** o gwmpas y gylchfan, **cymerwch** y trydydd tro, a **throwch** i'r chwith wrth y dafarn. Mi fydd y banc ar eich ochr chwith chi. Wedyn, **ewch** drwy'r goleuadau traffig at y mosg.

A: At y mosg, o'r gorau.

B: **Trowch** i'r dde, **ewch** yn syth rhwng yr ysgol gynradd a siop y cigydd, ac mi fyddwch chi'n medru gweld yr ysbyty.

A: Diolch yn fawr

B: Dach chi'n gyrru?

A: Nac ydw, dw i newydd gael trê'n yma! Dw i ddim yn cerdded yn dda. Dw i'n cael llawdriniaeth ar fy nhroed yfory achos mae bysedd fy nhroed chwith wedi torri.

B: Well i chi gael tacsï felly!

A: Diolch, mi wna i.

Rhannwch y dosbarth yn barau i ateb y cwestiynau ac yna i ymarfer darllen.

Pelmanism – Mae'r ffwythiant 'cyfarwyddo' yn ehangach na chyfarwyddo ar fap. Felly, yn Atodiad 1, ceir cardiau ar gyfer pelmanism lle mae'n rhaid creu pâr synhwyrol. Mae'r ail gerdyn yn cynnwys gorchymyn bob tro. Dylid annog y parau i gofio'r gorchmynion ar ôl cwblhau creu parau.

Cam 4 – Cyflwyno 'newydd'

Ewch yn ôl at sgript y darn Gwrando a thynnwch sylw at y frawddeg 'Dw i newydd gael trê'n'. Mae hwn yn batrwm newydd. Driliwch y ddau floc a rhannwch y dosbarth yn barau i wneud yr ymarfer cyfieithu. Gellid hefyd roi'r amserlen hon (neu un gyfredol) ar y bwrdd gwyn:

6.30pm	Rownd a Rownd
7.00pm	Heno
7.30pm	Newyddion
8.00pm	Pobol y Cwm
8.30pm	Priodas Pum Mil
9.00pm	Y Byd ar Bedwar
10.00pm	Hansh

Galwch amserau, e.e. Mae'n bum munud ar hugain i saith = Mae Rownd a Rownd newydd ddechrau.

Cam 5 – Siaradwch – Yr Ardal

Storom Eirfa – Does dim lle yn y llyfr cwrs ond rhannwch y dosbarth yn barau i feddwl am o leiaf deg o eiriau defnyddiol i ddisgrifio'r ardal.

Siarad – Rhannwch y dosbarth yn grwpiau bach i drafod y tri chwestiwn cyntaf. Anogwch gymaint o ymestyn â phosib.

Y Machlud – Chwaraewch y fideo o Gwilym Bowen Rhys yn canu 'Y Machlud'. Pwysleisiwch nad oes disgwyl iddyn nhw ddeall y geiriau i gyd. Gellid rhoi'r grid isod ar y bwrdd gwyn i'r dysgwyr ddyfalu ystyr y geiriau gwahanol cyn cychwyn:

cusanu	bliss
pendraw	to descend
croesawu	far end
alaw	a feast
tonnau mân	to be fed up
'laru	greasy
'thympian'	to kiss
seimllyd	melody
disgyn	drum music
gwynfyd	tiny waves
gwledd	to welcome

Wel, pan mae'n noson braf, a ma'r haf yn fy nghusanu,
 Wel, pendraw'r byd ar ben draw'r dydd sydd yn fy nghusanu,
 Felly rho i mi gân, rho i mi dân, rho i mi draeth a chwmni da,
 A rho i mi alaw a thonnau mân, wel rho i mi, ie rho i mi

Fachlud ar y môr, mae o mor fendigedig,
 Tydi o'n costio dim, gei di ddim byd tebyg.

Felly os wyt ti 'di laru ar y ddinas ac ei chwys,
 Ac ar thympian clybiau seimllyd a'r strydoedd swllyd syth,
 Wel dilyna'r haul sy'n disgyn, i'r gorllewin, dyna'r lle
 Lle mae gwynfyd yn dy ddisgwyl, yn dy ddisgwyl ma'na wledd.

Yna, rhannwch y dosbarth yn grwpiau newydd i drafod ble yng Nghymru mae'r gwahanol luniau o'r machlud ac i drafod a ydyn nhw wedi bod yn y gwahanol lefydd yma. Eto, mae angen annog ymestyn cymaint â phosib. Yn olaf, cânt ddweud os oes ganddynt hoff le i weld y machlud.

1. Talacre, 2. Cricieth, 3. Rhosili, 4. Caergybi, 5. Aberystwyth 6. Pen y Fan, 7. Llyn Tegid, 8. y Mwmbwls, 9. Caerdydd.

Cam 6 - Arholiad - Llenwi'r bylchau

Gweler y Canllawiau Cyffredinol.

Cam 7 – Robin Radio

Ymadroddion defnyddiol Uned 7:

gwisg gwrach	Parau i feddwl am gymaint â phosib o gyfleoliadau ar gyfer gwisg, e.e. gwisg ffansi, gwisg ysgol, gwisg nyrs, gwisg nofio.
Mae'n ddoniol iawn.	Disodli doniol – ansoddeiriau ar gyfer rhaglen deledu/llyfr/ffilm.
Gwrthodais i/ Mi wrthodes i.	Gofynnwch am gyfieithiadau sydyn gan ychwanegu berfenw ar ôl gwrthodais i, e.e. gwrthodais i/mi wrthodes i fynd, gwrthodais/mi wrthodes i dalu, gwrthodais i/mi wrthodes i aros. Bydd hyn yn rhoi cyfle i danlinellu'r ffaith nad oes angen defnyddio'r arddodiad 'i' ar ôl gwrthod.

Robin Radio Uned 8

Cam 8 – Gweithgaredd Cloi

Geiriau croes – Penderfynwch ar gyfres o eiriau croes i'w hymarfer (e.e. poeth/oer, hir/byr, haf/gaeaf). Rhowch un o'r geiriau hyn ar ddarn o bapur sgrap a dywedwch wrth y person am godi a chanfod partner a chanddo'r gair croes. Maent wedyn yn eistedd gyda'i gilydd i greu cymaint â phosib o gyfleoliadau sy'n gweithio ar gyfer y ddau air croes, e.e. cawod oer/poeth, gwallt hir/byr; haf/gaeaf gwlyb.

Cam 9 - Geirfa Uned 9

Uned 8, Atodiad 1

Dydy'r caws ddim yn flasus. Dyw'r cawl ddim yn flasus.	Ychwanegwch ychydig o halen.
Sut dw i'n cyrraedd canol y dre?	Daliwch fws rhif 122.
Mae'r bananas yn troi'n ddu.	Taflwch nhw yn y bin ailgylchu.
Lle mae'r adran gleifion allanol? Ble mae'r adran gleifion allanol?	Ewch i'r brif fynedfa ac mae hi ar y chwith.
Beth sy angen i wneud cawl?	Prynwch ddigon o datws a chennin.
Dw i isio coginio tarten afalau. Dw i eisiau coginio tarten afalau.	Defnyddiwch yr afalau o'r goeden yn yr ardd.
Mae'r caws gafr yma'n drewi.	Rhowch o/e yn yr oergell.
Mae'r greffi yma'n rhy hallt.	Yfa ddiod o ddŵr.
Dw i'n hoff o fwyd efo sbeisys poeth. Dw i'n hoff o fwyd gyda sbeisys poeth.	Dos ar wyliau i India. Cer ar wyliau i India.
Dw i isio paned. Dw i eisiau paned.	Berwa'r tegell 'ta! Berwa'r tegell 'te!

Dw i isio gwneud cerdyn pen-blwydd. Dw i eisiau gwneud cerdyn pen-blwydd.	Tynna lun yn gynta.
Dw i isio croesi'r ffordd. Dw i eisiau croesi'r ffordd.	Cydia yn fy llaw.
Mae'r gwely'n oer iawn.	Dos â photel dŵr poeth i'r gwely. Cer â photel dŵr twym i'r gwely.
Dw i isio bwyd. Dw i eisiau bwyd.	Golcha dy ddwylo cyn dod at y bwrdd.
Dw i isio gwyllo ffilm Dw i eisiau gwyllo ffilm.	Rho'r teledu ymlaen.

Uned 9

Cam 1 – Siarad Cychwynnol

Ceir ymarfer geirfa i baratoi ar gyfer y Sgwrsio Cychwynnol. Wrth i chi alw'r geiriau canlynol (enfys, tatws, clychau, bara, wŷn, plu eira, bach, eirlysiau, babi, carolau, cig moch, jôcs, Nadolig), rhaid i'r dysgwyr eu rhoi yn yr adran yn y grid maen nhw'n ei chysylltu gryfaf gyda'r gair dan sylw. Dylid dweud wrth y dysgwyr am beidio â meddwl gormod am hyn. Wrth fynd dros yr atebion, gellid codi sgwrs am ba synhwyrau sy gryfaf gan yr unigolion, a allai yn ei dro arwain at sgwrs am y ffordd y maen nhw'n dysgu, ee. ydy pobl sy wedi rhoi nifer o eiriau o dan golofn 'gweld' yn hoffi gweld pethau yn y dosbarth?

Dylid wedyn rannu'r dosbarth yn grwpiau bach i drafod pob un o'r awgrymiadau a roddir dros roi gwên ar wyneb rywun. Anogwch gymaint o ymestyn â phosib a gofynnwch i bawb ychwanegu o leiaf un peth at y rhestr. Gellir trafod y pethau ychwanegol hyn fel dosbarth ar y diwedd.

Cam 2 – Adolygu Arddodiaid Cyfansawdd

Defnyddiwch sefyllfa go iawn y dosbarth i ymarfer 'ar ôl'. Gofynnwch i'r dosbarth sefyll mewn rhes yn y drefn y cyrhaeddodd nhw'r dosbarth – y person cyntaf i gyrraedd yn sefyll yn y blaen. Cewch chi hefyd ymuno yn y rhes. Maen nhw'n creu brawddegau – 'Cyrhaeddais i ar ôl X. Cyrhaeddais i ar ei ôl e/ar ei hôl hi. Mi gyrhaeddais i ar ol X. Mi gyrhaeddais i ar ei ôl o/ar ei hôl hi.'

Cam 3 – Cyflwyno Gorffennol yr amodol

Adolygu – Ewch dros y brawddegau 'Dych/Dach chi'n cofio?' Mae'r gwaith yma'n codi yn unedau 22 a 23 yn y Cwrs Sylfaen.

Dylwn i olchi'r llestri ar ôl y dosbarth.

Disodli a phersonoli.

Dylet ti ymddiheuro.

Disodli.

Hoffwn i fynd ar fordaith ar fy ngwyliau nesa i.

Disodli a phersonoli.

Allet ti newid olwyn?

Pawb i feddwl am gwestiwn a chrwydro'r dosbarth yn ei holi.

Ddylwn i ddim dweud celwydd.

Disodli

Tynnwch sylw at y patrymau treiglo wrth fynd trwy'r brawddegau.

Y gorffennol – Ewch trwy'r brawddegau fesul un gan stopio i bersonoli ar ôl pob un o'r tair brawddeg gyntaf. Gellid cael pobl ar eu traed yn crwydro ar gyfer yr elfen hon. Ar ôl y bedwaredd frawddeg, rhannwch y dosbarth yn barau i chwarae'r gêm dis. Bydd

angen dau ddis – un i gynrychioli'r rhagenwau a'r llall i gynrychioli'r berfau. Bydd hyn yn esgor ar wahanol gyfuniadau o frawddegau, e.e. $2 + 5 =$ Cyn y dosbarth, dylet ti/mi ddylet ti fod wedi gwyllo S4C.

Y negyddol – Gan nad oes unrhyw egwyddorion newydd, cyflwynir y negyddol mewn cyfres o frawddegau am storiâu tylwyth teg, yn hytrach nag ar ffurf drill. Stori 1 – Darllen y stori fel dosbarth a gyda phartner. Stori 2 – Llenwi'r bylchau gyda phartner a'i darllen ar ôl mynd dros yr atebion. Stori 3 – Ad-drefnu'r brawddegau i greu Stori Jac a'r Goeden Ffa. Dyma'r ateb:

Ddylai fe/fo ddim bod wedi mynd i'r farchnad.

Ddylai fe/fo ddim bod wedi gwerthu'r fuwch.

Ddylai fe/fo ddim bod wedi prynu'r ffa.

Ddylai fe/fo ddim bod wedi dringo'r goeden ffa.

Ddylai fe/fo ddim bod wedi gwylltio'r cawr.

Ond gorffennodd/mi orffennodd y stori'n hapus yn y pen draw!

Yna, driliwch y bloc. Rhewch gerdyn i bawb (Atodiad 1), gan ddsbarthu'r un cerdyn i ddau berson bob tro. Mae'r dysgwyr yn dechrau trwy droi'r hyn sydd ar y cerdyn yn frawddeg negyddol, e.e. cysgu'n hwyr > Ddylwn i ddim bod wedi cysgu'n hwyr. Maent yn mynd o gwmpas yn ailadrodd y frawddeg nes cwrdd â pherson sydd â'r un cerdyn. Maen nhw wedyn yn mynd o gwmpas fel pâr yn dweud 'Ddylen ni ddim bod wedi...' Gofynnwch i bawb adrodd yn ôl ar y diwedd, gan fanteisio ar y cyfle i droi'r brawddegau i'r trydydd person wrth i'r parau adrodd yn ôl.

Ymarfer – Rhannwch y dosbarth yn barau ar gyfer Pelmanism (Atodiad 2). Rhaid creu parau synhwyrol. Ar y diwedd, bydd y parau'n ceisio cofio'r brawddegau yn yr amodol.

Hoffi a Gallu/Medru – Driliwch y bloc olaf i ddangos yr un egwyddor ar waith gyda berfau cyffredin 'hoffi/licio/lico' a 'gallu/medru' a rhannwch y dosbarth yn barau i weithio trwy'r ymarfer cyntaf. Ar ôl llunio atebion ar bapur, dylai'r parau gael cyfle i ddrilio ei gilydd. Ewch dros yr atebion fel dosbarth cyfan. Os oes gennych ddsbarth da, gellid gwneud gwaith ymestynnol trwy ymarfer personau eraill, ond o fewn yr un brawddegau. Ailadroddwch y camau hyn gyda'r ail ymarfer. Gyda'r trydydd ymarfer, y tro cyntaf rhaid gwneud yr ymarfer mecanyddol yn unig ond yr ail dro, dylid ychwanegu ond... e.e. Hoffwn i fod wedi aros yn y gwely tan naw o'r gloch hefyd ond codais i am chwech o'r gloch gyda'r plant/Liciwn i fod wedi aros yn y gwely tan naw o'r gloch hefyd ond mi godes i am chwech o'r gloch efo'r plant.

Cam 4 – Ymarfer ffwythiant – Perswadio

Deialogau – Ceir tair deialog i gyflwyno iaith perswadio. Ewch trwyddyn nhw fesul un gan ofyn i barau eu darllen a) yn nerfus a b) yn grac/flin. Wedyn, ceir yr holl linellau'n unigol yn Atodiad 3 isod. Rhaid i'r parau ail-greu'r deialogau heb edrych yn ôl yn eu llyfrau.

Mae'r camau nesaf i gyd yn arwain at sefyllfa lle bydd rhywun yn perswadio rhywun i brynu tŷ.

Storom Eirfa – Rhowch gasgliad o'r geiriau ar y bwrdd gwyn.

Gêm Stamina – Rhannwch y dosbarth yn barau i greu cymaint o frawddegau ffeithiol â phosib i ddisgrifio'r ddau lun. Gofynnwch i barau adrodd yn ôl – mae'n bosib y bydd angen rhoi sylw i gywirdeb.

Siaradwch – Rhannwch y dosbarth yn grwpiau o dri ar gyfer y gwaith siarad.

Gwylio – Dangoswch y fideo o leiaf ddwywaith er mwyn rhoi cyfle i bawb nodi o leiaf 5 peth am y tŷ. Dylent gymharu rhestri gyda'u partner cyn adrodd yn ôl. Dyma rai atebion posibl.

- i) Tŷ pâr yw e./Tŷ pâr ydy o.
- ii) Mae'r cyntedd yn anniben./Mae'r cyntedd yn flêr.
- iii) Mae ffenestri lliw bob ochr i'r drws ffrynt./Mae 'na ffenestri lliw bob ochr i'r drws ffrynt.
- iv) Mae pedair ystafell wely./Mae 'na bedair ystafell wely.
- v) Dyw'r ystafelloedd gwely ddim yn ddiddorol./Dydy'r ystafelloedd gwely ddim yn ddiddorol.
- vi) Mae'r ystafell ymolchi'n fach (gyda/efo bath a chawod).
- vii) Mae'r lolfa'n iawn.
- viii) Mae ystafell wydr y tu ôl i'r lolfa gyda drysau dwbl yn agor ma's i'r ardd./Mae 'na ystafell wydr y tu ôl i'r lolfa efo drysau dwbl yn agor allan i'r ardd.
- ix) Mae'r ardd gefn fel jyngl.
- x) Mae'r coed a'r planhigion yn gwneud yr ardd yn breifat.
- xi) Mae'r gegyn yn fach iawn.
- xii) Dyw'r tŷ ddim yn foethus./Dydy'r tŷ ddim yn foethus.
- xiii) Mae'r tŷ'n hwylus i'r orsaf.

Chwarae rôl – Rhaid i barau berswadio ei gilydd i brynu tŷ trwy ateb y cwestiynau yn y llyfr cwrs.

Cam 5 – Sgwrs

Ar ôl Gwrandawriad 1, dylid gofyn i bob dysgwr nodi un peth a ddeallon nhw o'r Sgwrs. Nodwch y rhain yn gryno ar y bwrdd gwyn a cheisiwch bwyntio atyn nhw yn ystod Gwrandawriad 2. Gwrandawriad 3 – Gwrandawriad am esgus mae'r person yn ei roi dros beidio â rhoi gwaed (e.e. rhaid trefnu apwyntiad, dim amser, ddim yn hoffi pigiadau).

Gwrandawriad 4 – Gadewch i'r dysgwyr ddilyn gyda'r sript ac yna rhannwch nhw'n barau i ymarfer darllen. Yna, tynnwch sylw arbennig at y frawddeg 'Dylwn i/Mi ddylwn i fod wedi ffonio cyn heddiw' a gofynnwch i ddysgwyr grwydro'n dweud beth ddylen nhw fod wedi'i wneud cyn dod i'r dosbarth. Gellir cael sesiwn adrodd yn ôl yn y trydydd person.

Siaradwch – Rhannwch y dosbarth yn grwpiau o dri i ateb y cwestiynau am roi gwaed.

Cam 6 – Arholiad Canolradd

Gwrando (2016) – Dilynwch yr un drefn â'r arholiad: amser i ddarllen y cwestiynau – clywed y darn ar ei hyd – clywed y darn mewn tair rhan – clywed y darn ar ei hyd eto.

Fersiwn y De

Gwyn: Croeso i raglen 'Problemau'r Bobl' gyda fi Gwyn Lewis. Dyma'r rhan o'r rhaglen lle dyn ni'n trafod eich problemau chi. Ar y lein gyda fi gynta mae Jenny Daniel, sydd eisiau sôn am y drafferth mae hi wedi'i chael ar ôl symud i mewn i'w fflat newydd. Gobeithio galla i helpu. Helo Jenny, beth sy gyda chi i'w ddweud wrthon ni?

Jenny: Diolch Gwyn. Wel, symudais i i mewn i fy fflat newydd chwe mis yn ôl, a dim ond problemau dw i wedi'u cael. Ro'n i wedi bod yn rhentu ystafell cyn hynny, ond gan mod i wedi cael swydd newydd, ro'n i'n gallu fforddio prynu am y tro cynta. Ro'n i wrth fy modd felly pan lwyddais i i gael y fflat, heb orfod gofyn i mam a dad am arian.

Gwyn: Braf iawn. Aethoch chi i weld y fflat cyn prynu?

Jenny: Do, wrth gwrs. Roedd popeth yn iawn i ddechrau. Roedd e'n fodern, yr olygfa'n hyfryd; ond y ffaith ei fod e o fewn hanner milltir i'r swyddfa – dyna pam prynais i le yn y bloc yma mewn gwirionedd. Talais i gant a hanner o filoedd am y fflat, a hynny ddeg mil yn llai na'r pris ro'n nhw'n gofyn amdano. Ro'n i'n meddwl mod i wedi cael bargaen!

Gwyn: Pwy oedd y perchennog cyn i chi brynu'r lle? Gwrddoch chi erioed?

Jenny: Do. Hi ddangosodd y lle i fi – Mrs Brown oedd ei henw hi. Roedd hi'n gwrtais iawn, yn siarad drwy'r amser ond roedd hi'n awyddus iawn i fi adael cyn naw o'r gloch. Ddwedodd hi ddim pam. O edrych yn ôl roedd hynny'n arwydd fod rhywbeth o'i le, rhywbeth doedd hi ddim eisiau i fi'i weld neu'i glywed.

**

Gwyn: Felly, dw i'n cymryd eich bod chi wedi symud i mewn yn fuan wedyn.

Jenny: Do. Aeth popeth yn rhwydd iawn gyda'r banc, a gyda'r cwmni oedd yn gwerthu'r fflat, a symudais i i mewn i'r fflat tua chwe wythnos wedyn. Daeth y broblem yn amlwg o fewn noson neu ddwy. Roedd y dyn drws nesa'n hoffi canu opera. Drwy'r nos! Ro'n i'n arfer mwynhau gwrando ar opera'n fawr, ond mae'n gas 'da fi'r peth erbyn hyn. Roedd e'n canu bob nos bron â bod...

Gwyn: : ...mae hynny'n ofnadwy. Beth wnaethoch chi?

Jenny: Wel, roedd hi'n amhosib cysgu, wrth gwrs. Es i draw a gofyn iddo stopio. Stopiodd e'r noson gynta, ond y noson wedyn dyma fe'n dechrau eto. Yr ail noson, caeodd e'r drws yn fy wyneb i. Y noson ar ôl hynny, atebodd e mo'r drws o gwbl. Do'n i ddim yn gallu credu'r peth!

Gwyn: Sut effaith mae hyn wedi'i gael arnoch chi?

Jenny: Wel, gan mod i ddim yn cael cwsg, dw i wedi bod yn hwyr yn cyrraedd y swyddfa bob dydd, a dw i wedi cael rhybudd gan y bôs o achos hynny.

Gwyn: Mae cymdogion swnllyd yn broblem i lawer o bobl. Baswn i'n dweud taw'r cam cynta yw cysylltu â'r cwmni sy'n rhedeg y bloc fflatiau. Dylen nhw ysgrifennu at y dyn i roi rhybudd iddo. Da chi, peidiwch mynd i siarad â fe, falle ei fod e'n beryglus.

Jenny: Dw i ddim yn meddwl ei fod e'n beryglus, ond mae e'n gwybod ei fod e'n achosi problem. Yr wythnos diwetha, dechreuodd e ymarfer Nessun Dorma – 'fydd neb yn cysgu'. Rhaid dweud mod i ddim wedi mwynhau'r jôc!

Fersiwn y Gogledd

Gwyn: Croeso i raglen 'Problemau'r Bobl' efo fi Gwyn Lewis. Dyma'r rhan o'r rhaglen lle dan ni'n trafod eich problemau chi. Ar y lein efo fi gynta mae Jenny Daniel, sy isio sôn am y drafferth mae hi wedi'i chael ar ôl symud i mewn i'w fflat newydd. Gobeithio medra i helpu. Helo Jenny, beth sy gynnoch chi i'w ddweud wrthon ni?

Jenny: Diolch Gwyn. Wel, symudais i i mewn i fy fflat newydd chwe mis yn ôl, a dim ond problemau dw i wedi'u cael. Ro'n i wedi bod yn rhentu ystafell cyn hynny, ond gan mod i wedi cael swydd newydd, ro'n i'n medru fforddio prynu am y tro cynta. Ro'n i wrth fy modd felly pan wnes i lwyddo i gael y fflat, heb orfod gofyn i mam a dad am bres.

Gwyn: Braf iawn. Aethoch chi i weld y fflat cyn prynu?

Jenny: Do, wrth gwrs. Roedd popeth yn iawn i ddechrau. Roedd o'n fodern, yr olygfa'n hyfryd; ond y ffaith ei fod o o fewn hanner milltir i'r swyddfa – dyna pam wnes i brynu'r lle yn y bloc yma mewn gwirionedd. Mi wnes i dalu cant a hanner o filoedd am y fflat, a hynny ddeg mil yn llai na'r pris roedden nhw'n gofyn amdano. Ro'n i'n meddwl mod i wedi cael bargaen!

Gwyn: Pwy oedd y perchennog cyn i chi brynu'r lle? Wnaethoch chi gyfarfod erioed?

Jenny: Do. Hi wnaeth ddangos y lle i mi – Mrs Brown oedd ei henw hi. Roedd hi'n gwrtais iawn, yn siarad drwy'r amser ond roedd hi'n awyddus iawn iawn i mi adael cyn naw o'r gloch. Ddudodd hi ddim pam. O edrych yn ôl roedd hynny'n arwydd fod rhywbeth o'i le, rhywbeth doedd hi ddim isio i mi'i weld neu'i glywed.

**

Gwyn: Felly, dw i'n cymryd eich bod chi wedi symud i mewn yn fuan wedyn.

Jenny: Do. Aeth popeth yn hawdd iawn efo'r banc, ac efo'r cwmni oedd yn gwerthu'r fflat, a symudais i mewn i'r fflat tua chwe wythnos wedyn. Daeth y broblem yn amlwg o fewn noson neu ddwy. Roedd y dyn drws nesa'n hoffi canu opera. Drwy'r nos! Ro'n i'n arfer mwynhau gwranddo ar opera'n fawr, ond mae'n gas gen i'r peth erbyn hyn. Roedd o'n canu bob nos bron â bod...

Gwyn: ...mae hynny'n ofnadwy. Be' wnaethoch chi?

Jenny: Wel, roedd hi'n amhosib cysgu, wrth gwrs. Mi es i draw a gofyn iddo stopio. Mi wnaeth o stopio'r noson gynta, ond y noson wedyn dyma fo'n dechrau eto. Yr ail noson, mi wnaeth o gau'r drws yn fy wyneb i. Y noson ar ôl hynny, wnaeth o ddim ateb drws o gwbl. Do'n i ddim yn medru credu'r peth!

Gwyn: Sut effaith mae hyn wedi'i gael arnoch chi?

Jenny: Wel, gan mod i ddim yn cael cwsg, dw i wedi bod yn hwyr yn cyrraedd y swyddfa bob dydd, a dw i wedi cael rhybudd gan y bôs o achos hynny.

Gwyn: Mae cymdogion swnllyd yn broblem i lawer o bobl. Mi faswn i'n deud mai'r cam cynta ydy cysylltu efo'r cwmni sy'n rhedeg y bloc fflatiau. Mi ddylen nhw ysgrifennu at dyn i roi rhybudd iddo. Da chi, peidiwch â mynd i siarad efo fo, ella'i fod o'n beryglus.

Jenny: Dw i ddim yn meddwl ei fod o'n beryglus, ond mae o'n gwybod ei fod o'n achosi problem. Wythnos diwetha, mi wnaeth o ddechrau ymarfer Nessun Dorma – 'fydd neb yn cysgu'. Rhaid deud mod i ddim wedi mwynhau'r jôc!

Siarad – Dyddiau Ysgol? Dyddiau Da?

Yn gyntaf, dylai'r parau edrych ar y llun ac enwi'r pynciau a awgrymir gan y lluniau gwahanol. Ceir blwch yn y llyfr ar gyfer nodi'r pynciau hyn. Gellir ychwanegu at y rhestr. Yna, rhannwch yn grwpiau o dri i ateb cwestiynau cyffredinol am dyddiau ysgol. Y trydydd cam yw cymysgu'r grwpiau i lenwi'r grid yn nodi pethau da a drwg am yr ysgol nawr ac yn y gorffennol. Yn olaf, rhannwch y dosbarth yn grwpiau newydd unwaith eto i drafod Dyddiau Ysgol? Dyddiau Da? Dylid eu hannog i drafod eu dyddiau ysgol nhw, ond hefyd sut mae pethau i bobl ifainc yn dyddiau hyn.

Llenwi bylchau – Gweler y Canllawiau Cyffredinol.

Cam 7 – Robin Radio

Ymadroddion defnyddiol Uned 8:

dal ati	Parau i feddwl am dair sefyllfa lle mae'n rhaid dal ati. Gellid cael pawb yn y dosbarth yn dweud fel corws 'Rhaid dal ati' ar ôl clywed pob sefyllfa.
i wneud pethau'n waeth	Rhowch sefyllfa megis – Collais i allweddî'r car./Mi golles i oriadau'r car. Rhaid i barau feddwl am frawddeg ddilynol yn dechrau gyda 'ac i wneud pethau'n waeth', e.e. roedd y car mewn maes parcio drud.
ar fy mhen i	Manteisiwch ar y cyfle i ddrilio 'ar fy mhen fy hun/ar ben fy hun'. Pob person, e.e. Tiwtor: Dw i'n mynd i'r dosbarth: ar fy mhen fy hun/ar ben fy hun. Tiwtor: Mae hi'n mynd i'r dosbarth: ar ei phen ei hun/ar ben ei hun.
Robin Radio Uned 9.	Mae enghraifft o hwngangerdd ar y Safle Rhyngweithiol – Siân James yn canu Mil Harddach Wyt.

Cam 8 – Gweithgaredd Cloi

Creu brawddegau – Rhowch gyfres o eiriau ar y bwrdd gwyn neu ar sleid PowerPoint a gofynnwch i barau greu brawddeg. Unwaith bydd y pâr yn gorffen, gellir gofyn iddyn nhw ddisodli rhywbeth yn y frawddeg, sef y gair neu eiriau a danlinellir yn yr ateb isod. Mae'r brawddegau gogleddol mewn coch.

meddwl o absennol i'n llawer yn dw heno bobl bydd
(Dw i'n meddwl bydd llawr o bobl yn absennol heno.)

i ddechrau fy wedi fy am musnes dw hun erioed meddwl
(Dw i erioed wedi meddwl am ddechrau fy musnes fy hun.)

braf hi'n i'r ychydig bydd i i wneud chwynnu os af allan ardd o
braf hi'n i'r ychydig bydd i i wneud chwynnu os a allan ardd o mi
(Os bydd hi'n braf, af i allan i'r ardd i wneud ychydig o chwynnu.)
(Os bydd hi'n braf, mi a i allan i'r ardd i wneud ychydig o chwynnu.)

chadwais anffodus dderbynneb hi ces i yn i ond mohoni
mi chadwes anffodus dderbynneb hi ges i yn i ond moni
(Ces i dderbynneb ond chadwais i mohoni hi yn anffodus.)
(Mi ges i dderbynneb ond chadwes moni hi, yn anffodus.)

fod gyda'r i dylwn mhresgripsiwn galw godi i fy wedi fferyllydd
fod efo'r i ddylwn mi mhresgripsiwn galw godi i fy wedi fferyllydd
(Dylwn i fod wedi galw gyda'r fferyllydd i godi fy mhresgripsiwn.)
(Mi ddylwn i fod wedi galw efo'r fferyllydd i godi fy mhresgripsiwn.)

Ceir brawddeg a chwestiwn yn yr un olaf:

i fe gadael edrych cartref gwaith ddesg drosto wnei y ar fi y dw di i wedi
i fo gadael edrych cartref gwaith desg drosto wnei y ar mi y dw di i wedi
(Dw i wedi gadael y gwaith cartref ar y ddesg. Wnei di edrych drosto fe i fi?)
(Dw i wedi gadael y gwaith cartref ar y ddesg. Wnei di edrych drosto fo i mi?)

Cam 9 – Geirfa Uned 10

Atgoffwch y dysgwyr i edrych ar y Gêm o Gardiau yn Uned 10 cyn y wers nesaf.

Uned 9, Atodiad 1

cysgu'n hwyr	rhentu'r tŷ
deud celwydd dweud celwydd	rhoi'r gorau i ddysgu
ymddiried ynnddi hi	ysgwyd y botel
achosi problemau	bod yn annifyr

Uned 9, Atodiad 2

<p>Mi roiais i'r papur yn y bin. Rhoiais i'r papur yn y bin.</p>	<p>Mi ddylet ti fod wedi ei ailgylchu o. Dylet ti fod wedi ei ailgylchu e.</p>
<p>Dw i wedi cael tocyn parcio.</p>	<p>Ddylet ti ddim bod wedi parcio ar y llinellau melyn.</p>
<p>Dw i wedi gwneud llawer o gamgymeriadau.</p>	<p>Mi ddylet ti fod wedi darllen dros y gwaith yn ofalus. Dylet ti fod wedi darllen dros y gwaith yn ofalus.</p>
<p>Dan ni wrth ein boddau efo eira. 'Dyn ni'n dwlu ar eira.</p>	<p>Mi ddylech chi fynd ar wyliau sgio. Dylech chi fynd ar wyliau sgio.</p>

<p>Mae o wedi methu'r prawf gyrru. Mae e wedi methu'r prawf gyrru.</p>	<p>Mi ddylai fo fod wedi stopio wrth y golau coch. Dylai fe fod wedi stopio wrth y golau coch.</p>
<p>Mae o'n canu fel angel. Mae e'n canu fel angel.</p>	<p>Mi ddylai o ymuno efo côr. Dylai fe ymuno â chôr.</p>
<p>Mae Cymru wedi ennill cwpan y byd.</p>	<p>Mi ddylen ni ddathlu. Dylen ni ddathlu.</p>
<p>Maen nhw wedi gorffen y bisgedi.</p>	<p>Mi ddylen nhw fod wedi cadw rhai i ni. Dylen nhw fod wedi cadw rhai i ni.</p>

Uned 9, Atodiad 3 (De Cymru)

Dw i ddim eisiau mynd i'r parti.

Dylet ti! Chwarae teg i Carwyn am ofyn i ni.

Ond fydda i ddim yn nabod neb.

Byddi di'n fy nabod i! Dere, bydd e'n hwyl.

O'r gorau, 'te.

Dw i ddim eisiau mynd i'r ddrama.

Dylen ni! Byddwn ni'n dysgu llawer.

Ond fydda i ddim yn deall y stori.

Wrth gwrs byddi di! Dere, pryna i'r tocynnau.

O'r gorau, 'te.

Dw i ddim eisiau mynd i'r cyfarfod.

Rhaid i ti! Ti yw'r siaradwr heno!

Ond dw i'n nerfus iawn.

Byddi di'n grêt!

Ond dw i ddim wedi siarad Cymraeg o flaen pobl o'r blaen.

Wyt i eisiau ymarfer gyda fi nawr...?

Ydw, plis!

Uned 9, Atodiad 3 (Gogledd Cymru)

Dw i ddim isio mynd i'r parti.

Mi ddylet ti! Chwarae teg i Carwyn am ofyn i ni.

Ond fydda i ddim yn nabod neb.

Mi fyddi di'n fy nabod i! Tyrd, mi fydd o'n hwyl.

O'r gorau, 'ta.

Dw i ddim isio mynd i'r ddrama.

Mi ddylen ni ! Mi fyddwn ni'n dysgu llawer.

Ond fydda i ddim yn dallt y stori.

Wrth gwrs byddi di! Tyrd, mi bryna i'r tocynnau.

O'r gorau, 'ta.

Dw i ddim isio mynd i'r cyfarfod.

Rhaid i ti! Ti ydy'r siaradwr heno!

Ond dw i'n nerfus iawn.

Mi fyddi di'n grêt!

Ond dw i ddim wedi siarad Cymraeg o flaen pobol o'r blaen.

Wyt i isio ymarfer efo fi rŵan...?

Oes, plîs!

Uned 10

Cam 1 – Sgwrsio Cychwynnol

Gan mai uned adolygu yw hon, ceir gêm o gardiau. Fel arfer, chwaraewch y gêm ddwywaith yn ystod yr uned os yn bosib – y tro cyntaf gyda'r dysgwyr yn holi ei gilydd a'r ail dro gydag ymwelwyr sy'n siarad Cymraeg yn rhugl.

Cam 2 – Ymarfer cynffoneiriau

Driliwch y cynffoneiriau a'r ymatebion yn drylwyr. Yna, rhannwch y dosbarth yn barau i nodi'r cynffoneiriau cywir yn y cwestiynau yn y llyfr. Dylid eu hannog i wneud hyn ar lafar, ar ôl gwneud cofnod ysgrifenedig. Wedyn, rhowch un o'r cardiau yn Atodiad 1 i bawb. Cam 1 – crwydro gyda brawddeg yr amser presennol – Mae e'n llun da, on'd yw e?/Mae o'n llun da, tydi? Cam 2 – brawddeg amherffaith. Cam 3 – troi'r enw i'r lluosog ar gyfer brawddeg bresennol – Maen nhw'n lluniau da, on'd ydyn nhw?/tydyn nhw? Cam 4 – brawddeg amherffaith gydag enw lluosog. Ar ddechrau pob un o'r camau hyn, dylai'r dysgwyr gadw'r un cerdyn am ychydig ac yna ei gyfnewid bob tro ar ôl i chi roi'r arwydd iddynt wneud hynny. Mae'r lliw ar y cerdyn yn dynodi cenedl yr enw.

Cam 3 – Sgwrs

Mae'r Sgwrs yn cynnwys nifer o'r ffurfiau sydd wedi codi yn Unedau 6-9. Chwaraewch y Sgwrs ddwywaith gan ofyn i bawb gyfrannu rhywbeth maen nhw wedi'i ddeall. Nodwch y pethau hyn ar y bwrdd gwyn er mwyn dechrau creu darlun o'r ddeialog. Cyn darllen dros y Sgwrs, rhannwch y dosbarth yn barau i wneud y tri ymarfer ieithyddol. Yna, rhannwch y dosbarth yn barau i ddarllen y ddeialog yn unig y tro cyntaf. Yr ail dro, dylid newid ffurfiau 'chi' yn 'ti'. Mae'r ffurfiau i gyd wedi'u hamlygu. Ewch dros yr atebion.

Cam 4 – Gwaith Arholiad

Llenwi bylchau – Gweler y Canllawiau Cyffredinol.

Gwrando (2018) – Gwnewch yr ymarfer gwrando fel y bydd e yn yr arholiad. Darllen y cwestiynau – gwrando ar y darn ar ei hyd – gwrando mewn tair rhan – gwrando ar y darn ar ei hyd eto. Mae'r cwestiwn ieithyddol yn ymarfer pryd i ddefnyddio noson (sef ar ôl rhif a chyn ansoddair – fel diwrnod).

Fersiwn y De

[Sŵn cerddoriaeth yn tawelu]

Dewi: Croeso i'r rhaglen. Mae'n siŵr fod pawb wedi clywed ar y newyddion fod theatr newydd Llanaber wedi agor o'r diwedd. Neithiwr oedd y noson gynta i bobl y dre gael mynd i'r theatr. Ar ein rhan ni yno roedd Awen Jones, ac mae hi yma yn y stiwdio i sôn am y profiad. Croeso Awen. Wel, sut noson oedd hi?

Awen: Noson dda ar y cyfan. Roedd yr adeilad yn edrych yn wych, y dderbynfa, y theatr ei hun, a'r seddi'n gyfforddus iawn. Rhaid dweud ei bod hi ychydig yn rhy dwym yn ystod y sioe i fi beth bynnag, ond dw i'n siŵr fydd hynny ddim yn broblem yn y dyfodol.

Dewi: Mae pobl Llanaber wedi bod yn aros i'r theatr agor ers amser... ydy hi flwyddyn yn hwyr?

Awen: Chwe mis yn fwy na hynny.

Dewi: Doedd dim bai ar yr adeiladwyr am hynny mewn gwirionedd...

Awen: Nac oedd. Chwarae teg, gwnaethon nhw waith da yn y diwedd, gan ddefnyddio sawl cwmni o'r ardal i wneud y to, y ffenestri ac yn y blaen. Maen nhw wedi creu gwaith i gwmnïau lleol, felly mae hynny'n beth da...

Dewi: Da iawn. Mae'n edrych yn hardd, rhaid i fi ddweud. Erbyn hyn, mae'n edrych fel tasai hi wedi bod yno erioed. Dw i'n gyrru heibio iddi ar y ffordd i'r gwaith ers blynnyddoedd, ond mae'n anodd cofio sut roedd yr hen theatr yn edrych erbyn hyn.

Awen: Dw i'n meddwl bod y lle'n edrych yn arbennig.

Dewi: Mae llawer o bobl wedi dweud eu bod yn hoff o'r adeilad newydd. Oedd y bobl yn hoffi perfformiad y noson gynta hefyd? Beth oedd enw'r sioe?

Awen: Wel, drama oedd hi, nid sioe, o'r enw Y Llanast, sy'n ddrama o'r Ffrangeg. Pam wnaethon nhw ddim gwneud rhywbeth gwreiddiol yn Gymraeg, dw i ddim yn gwybod.... dw i ddim yn deall y peth!

Dewi: Beth am y perfformiad?

Awen: Roedd y perfformiad yn dda iawn, fel basech chi'n ei ddisgwyl gan y cwmni theatr yma. Actorion da... llawer o brofiad gyda nhw. Roedd Menna Williams yn actio'r brif ran a dyna'r tro cynta erioed iddi ganu ar y llwyfan.

Dewi: Ond mae hi'n wych bob amser. Mae hi wedi arfer perfformio yn Gymraeg neu Saesneg... mae hi'n gallu gwneud popeth.

Awen: Dw i'n cytuno. Wrth siarad â phobl y dre ar y ffordd allan, roedd hi'n amlwg fod y rhan fwya wedi mwynhau.

Dewi: Mae Y Llanast yn mynd i fod yn theatr Llanaber am ddeg noson, on'd yw hi.

Awen: Ydy. Does dim sioe arall am bythefnos wedyn, ond wrth gwrs maen nhw'n dangos ffilmiau yno, os nad oes dim byd arall ar y llwyfan, felly fydd hi ddim yn dawel. Roedd y nosweithiau ffilmiau'n boblogaidd yn yr hen theatr, a dw i'n siŵr y byddan nhw'n boblogaidd yn y theatr newydd.

Dewi: Felly da iawn cwmni theatr Llanaber. Roedd hi'n noson lwyddiannus yn y dre neithiwr, mae'n amlwg. Diolch am ddod i siarad â ni amdani Awen.

Awen: Croeso!

Fersiwn y Gogledd

[Sŵn cerddoriaeth yn tawelu]

Dewi: Croeso i'r rhaglen. Mae'n siŵr fod pawb wedi clywed ar y newyddion fod theatr newydd Llanaber wedi agor o'r diwedd. Neithiwr oedd y noson gynta i bobl y dre gael mynd i'r theatr. Ar ein rhan ni yno roedd Awen Jones, ac mae hi yma yn y stiwdio i sôn am y profiad. Croeso Awen. Wel, sut noson oedd hi?

Awen: Noson dda ar y cyfan. Roedd yr adeilad yn edrych yn wych, y dderbynfa, y theatr ei hun, a'r seddi'n gyfforddus iawn. Rhaid deud bod hi ychydig yn rhy boeth yn ystod y sioe i mi beth bynnag, ond dw i'n siŵr fydd hynny ddim yn broblem yn y dyfodol.

Dewi: Mae pobl Llanaber wedi bod yn aros i'r theatr agor ers amser... ydy hi flwyddyn yn hwyr?

Awen: Chwe mis yn fwy na hynny.

Dewi: Doedd dim bai ar yr adeiladwyr am hynny mewn gwirionedd...

Awen: Nac oedd. Chwarae teg, mi wnaethon nhw waith da yn y diwedd, gan ddefnyddio sawl cwmni o'r ardal i wneud y to, y ffenestri ac yn y blaen. Maen nhw wedi creu gwaith i gwmnïau lleol, felly mae hynny'n beth da...

Dewi: Da iawn. Mae'n edrych yn hardd, rhaid i mi ddeud. Erbyn hyn, mae'n edrych fel tasai hi wedi bod yno erioed. Dw i'n gyrru heibio iddi ar y ffordd i'r gwaith ers blynyddoedd, ond mae'n anodd cofio sut roedd yr hen theatr yn edrych erbyn hyn.

Awen: Dw i'n meddwl bod y lle'n edrych yn arbennig.

Dewi: Mae llawer o bobl wedi deud bod nhw'n hoff o'r adeilad newydd. Oedd y bobl yn hoffi perfformiad y noson gynta hefyd? Be' oedd enw'r sioe?

Awen: Wel, drama oedd hi, nid sioe, o'r enw Y Llanast, sy'n ddrama o'r Ffrangeg. Pam wnaethon nhw ddim gwneud rhywbeth gwreiddiol yn Gymraeg, dw i ddim yn gwybod.... dw i ddim yn deall y peth!

Dewi: Be' am y perfformiad?

Awen: Roedd y perfformiad yn dda iawn, fel basech chi'n ei ddisgwyl gan y cwmni theatr yma. Actorion da... llawer o brofiad gynnyn nhw. Roedd Menna Williams yn actio'r brif ran a dyna'r tro cynta erioed iddi ganu ar y llwyfan.

Dewi: Ond mae hi'n wych bob amser. Mae hi wedi arfer perfformio yn Gymraeg neu Saesneg... mae hi'n medru gwneud popeth.

Awen: Dw i'n cytuno. Wrth siarad efo pobl y dre ar y ffordd allan, roedd hi'n amlwg fod y rhan fwy wedi mwynhau.

Dewi: Mae Y Llanast yn mynd i fod yn theatr Llanaber am ddeg noson, tydi.

Awen: Ydy. Does 'na ddim sioe arall am bythefnos wedyn, ond wrth gwrs maen nhw'n dangos ffilmiau yno, os nad oes dim byd arall ar y llwyfan, felly fydd hi ddim yn ddistaw. Roedd y nosweithiau ffilmiau'n boblogaidd yn yr hen theatr, a dw i'n siŵr y byddan nhw'n boblogaidd yn y theatr newydd.

Dewi: Felly da iawn cwmni theatr Llanaber. Roedd hi'n noson lwyddiannus yn y dre neithiwr, mae'n amlwg. Diolch am ddŵad i siarad efo ni amdani Awen.

Awen: Croeso!

Cam 5 – Ymarfer Siarad – Diddordebau

Y cam cyntaf yw dangos y fideo. Mae wyth o bobl wahanol yn trafod eu diddordebau. Dangoswch y fideo y tro cyntaf heb unrhyw dasg. Yna, gofynnwch i bawb ganolbwyntio ar dri o'r siaradwyr a nodi eu diddordebau nhw neu rhwch un person i bob un yn y dosbarth. Dyma'r enwau: Siân M, Catrin, Nesta, Bethan, Siân R, Ieuan, Christine, Sioned.

Nesaf, rhannwch y dosbarth yn barau i nodi'r gweithgareddau yn y lluniau. Dylent geisio gwneud hyn heb edrych ar y dewisiadau yn y blwch. Ond cânt edrych yn y blwch i wirio ar y diwedd. Ar gyfer pob gweithgaredd, dylent ddweud naill ai Faswn i byth yn gwneud hynny neu Dw i/Baswn i wrth fy modd yn gwneud hynny.

Rhannwch y dosbarth yn grwpiau i drafod y cwestiynau.

Cam 6 – Chwedl – Y Ferch o Gefn Ydfa

Ceir sgript fylchog yn y llyfr cwrs i'r dysgwyr wrando ar y chwedl a llenwi'r bylchau. Os teimlwch fod y dasg yn rhy heriol fel hyn, gellid rhoi'r geiriau ar y bwrdd gwyn neu ar sleid. Neu fel tasg wahaniaethol, gellid teipio'r geiriau ar ddarn o bapur a'u dosbarthu i'r rhai hynny hoffai gael cymorth – dylent ddewis drostynt eu hunain. Dyma'r geiriau (allan o drefn a heb eu treiglo na'u rhedeg):

cyfoethog	enwog	barn	anfon	cariadus	symud
hardd	cyfathrebu	neges	trist	trwsio	canol
cyfoeth	calon	cysylltu	trefnu	poblogaidd	gwaed
mynwent	torri	cwympo	cyffredin	afiechyd	rhwystro
cwympo	seler	priodi	coeden		

Ar ôl cwblhau'r cam hwn, rhannwch y dosbarth yn barau i wneud y cwestiwn geirfa. Gellir cael mwy o adnoddau am y chwedl trwy ddilyn y ddolen hon -

<http://ybont.org/chwedlaurlafar/>.

Cam 7 – Robin Radio

Ymadroddion defnyddiol Uned 9:

gyda phob parch

Gofynnwch i barau feddwl am un peth y gallen nhw ei ddweud yn dilyn y geiriau 'gyda phob parch', e.e. Gyda phob parch, ro'n i o'ch blaen chi yn y ciw.

Dw i'n dioddef o ddiffyg cwsg.

Disodli 'diffyg cwsg' a hefyd ymarfer cyfieithu cyflym: lack of time, lack of money, lack of work ac ati.

hwiangerdd

Dewiswch hwiangerdd syml i'w chyflwyno.

Robin Radio Uned 10.

Cam 8 – Gweithgaredd Cloi - Adolygu Geirfa – ‘Blockbusters’

Ceir grid yn y llyfr cwrs ond ceir hefyd gopïau A3 yn y blwch adnoddau generig i diwtoriaid. Rhannwch y dosbarth yn ddau hanner. Y nod yw ateb y cwestiynau'n gywir er mwyn creu llinell mewn unrhyw gyfeiriad. Rhaid i'r timau geisio blocio ei gilydd. Maen nhw'n ateb cwestiynau bob yn ail. Adolygir geirfa'r unedau blaenorol.

Dyma'r cwestiynau a'r atebion:

A	Pan dych chi'n colli dosbarth dych chi'n cael eich marcio'n absennol . Pan dach chi'n colli dosbarth dach chi'n cael eich marico'n absennol .
B	Breuddwyd fy merch yw gyrru trê'n o Gaergybi i Gaerdydd. Breuddwyd fy merch ydy gyrru trê'n o Gaergybi i Gaerdydd.
C	Caeredin yw prifddinas yr Alban. Caeredin ydy prifddinas yr Alban.
Ch	Mae chwareli mawr ym Mlaenau Ffestiniog ac ym Methesda. Mae 'na chwareli mawr ym Mlaenau Ffestiniog ac ym Methesda.
D	Dw i'n dioddef o ben tost ar ôl bod yn y cyngerdd roc trwm neithiwr. Dw i'n dioddef o gur pen ar ôl bod yn y cyngerdd roc trwm neithiwr.
Dd	Mae pawb yn y dosbarth yma'n ddwyiethog , yn gallu siarad Cymraeg a Saesneg. Mae pawb yn y dosbarth yma'n ddwyiethog , yn medru siarad Cymraeg a Saesneg.
E	Dych chi wedi bod yn eglwys gadeiriol Llandaf yng Nghaerdydd? Dach chi wedi bod yn eglwys gadeiriol Llandaf yng Nghaerdydd?
F	Dewch yma ar frys . Mae'r cacennau bron â mynd!
Ff	Mae'r fferyllydd yn gweithio bob dydd Sadwrn, rhag ofn bod pobl yn dost. Mae'r fferyllydd yn gweithio bob dydd Sadwrn, rhag ofn bod pobl yn sâl.
G	Rhaid i fi gael gorffwys dros y penwythnos, dw i wedi blino'n lân! Rhaid i mi gael gorffwys dros y penwythnos, dw i wedi blino'n lân!
Ng	O na! Mae fy ngliniadur wedi torri, ac mae llawer o waith pwysig arno fe! O na! Mae fy ngliniadur wedi torri, ac mae 'na llawer o waith pwysig arno fo!
H	Hyd yn hyn, mae popeth yn mynd yn dda yn y cyfarfod.

I	Ro'n i'n mwynhau mynd i'r clwb ieuenctid pan o'n i'n ifanc!
L	Ces i lawdriniaeth ar fy nhroed i yn yr ysbyty yr wythnos diwetha. Mi ges i lawdriniaeth ar fy nhroed i yn yr ysbyty wythnos diwetha.
LI	Mae'r côr wedi llwyddo i gyrraedd llwyfan yr Eisteddfod!
M	Mordaith o amgylch y byd fasi'r gwyliau perffaith i fi. Mordaith o amgylch y byd fasi'r gwyliau perffaith i mi.
N	Rhaid i fi ysgrifennu nodyn at athro fy mhlant i – yn Gymraeg! Rhaid i mi sgwennu nodyn at athro fy mhlant i – yn Gymraeg!
O	Mae lluniau bendigedig yn oriel yr Amgueddfa Genedlaethol yng Nghaerdydd. Mae 'na luniau bendigedig yn oriel yr Amgueddfa Genedlaethol yng Nghaerdydd.
P	Mae'n syniad da perswadio pawb yn y dosbarth i fynd i weld y ddrama.
Ph	Mae fy mam-gu yn hoff iawn o arddio – ei phleser mwya hi yw tyfu llysiau. Mae fy nain yn hoff iawn o arddio – ei phleser mwya hi ydy tyfu llysiau.
R	Ces i rybudd gan ffrind bod camera cyflymder newydd ar y ffordd ger y swyddfa. Mi ges i rybudd gan ffrind bod 'na gamera cyflymder newydd ar y ffordd ger y swyddfa.
Rh	Dw i ddim yn berson rhamantus iawn, dw i byth yn prynu blodau i fy mhartner i!
S	Mae'r gwasanaeth o safon uchel yn y gwesty yma, ond mae e'n ddrud! Mae'r gwasanaeth o safon uchel yn y gwesty yma, ond mae o'n ddrud!
T	Person talentog iawn sy wedi ennill y gystadleuaeth.
Th	Bydd y gwasanaeth bws yn ddefnyddiol i bobl leol a thwristaid dros yr haf. Mi fydd y gwasanaeth bws yn ddefnyddiol i bobl leol a thwristaid dros yr haf.
U	Ble mae fy sbectol? Yn union ble gadawest ti hi! Lle mae fy sbectol? Yn union lle gadawest ti hi!
W	Gwisgodd Ceri siwmpwr wlân i fynd ma's i wneud dyn eira gyda'r plant. Mi wisgodd Ceri siwmpwr wlân i fynd allan i wneud dyn eira efo'r plant.
Y	Peidiwch ag ymdiheuro , dw i'n hoffi clywed roc trwm am saith o'r gloch y bore!

Uned 10, Atodiad 1

llun	ffilm
gwers	amgueddfa
ffrind	drama
hogyn bachgen	hogan merch
gwesty	pwll nofio
dyn	erthygl
car	côr
cwsmer	crempog

Uned 11

Cam 1 – Sgwrsio Cychwynnol

Rhannwch y dosbarth yn grwpiau o dri i gytuno ar bedwar person (yn fyw neu'n farw) yr hoffent eu gwahodd i swper. Dylid eu hannog i drafod pob enw sy'n cael ei gynrig, nid cynrig enwau yn unig. Ar ôl iddynt gytuno, dylid gofyn iddynt lunio bwydlen. Bydd yn bwysig cynnal sesiwn adrodd yn ôl i weld a oes rhai pobl sy'n codi'n gyson yn y rhestri. Gellid ceisio dod i gytundeb ar bedwar person o fewn y dosbarth cyfan.

Cam 2 – Adolygu amser gorffennol yr amodol

Er mwyn ymarfer y patrwm, 'Dylwn i fod wedi...', rhowch un o'r cardiau yn Atodiad 1 i bawb. Dylai pawb ofyn dau gwestiwn i'w gilydd:

Beth wnest ti/wnaethoch chi neithiwr?	(Ddoe = Edrychais i ar y teledu)
Beth ddylet ti/ddylech chi fod wedi'i wneud?	(Ond = Dylwn i fod wedi gwneud y gwaith cartref)

Dylid cael pawb yn ôl at ei gilydd er mwyn ymarfer y trydydd person. Gellid hefyd ofyn i'r dosbarth bersonoli fel cam olaf.

Cam 3 – Cyflwyno'r goddefol

Adolygu - Mae'r goddefol yng nghyd-destun 'geni' a 'magu' eisoes wedi'i gyflwyno – pob person – yn uned 5 yn y Cwrs Sylfaen. Cychwynnir felly gyda dril disodli. Mae'r ddwy frawddeg yn ymarfer y treigladd trwynol yn dilyn 'yn' – gofynnwch i'r dysgwyr beidio â dweud y gwir yn yr ymarfer disodli hwn. Pwrpas y cwestiynau yw adolygu pob person yn y ferf.

Rhowch yr holiadur ar waith, gan sicrhau adrodd yn ôl yn y trydydd person.

Cyflwyno'r goddefol - Defnyddir 'talw' er mwyn cyflwyno'r cysyniad o ddefnyddio'r amhersonol gyda berfau eraill. Yn Atodiad 2, ceir cardiau ac arnynt ferfenwau i'r dosbarth gael ymarfer wrth i chi fynd trwy'r personau'n drefnus.

Ceir ymarfer syml i ymarfer yng nghyd-destun 'anafu'. Rhannwch y dosbarth yn barau i gwblhau'r ymarfer ond sicrhewch ei fod yn troi yn ddril llafar sy'n digwydd yn gyflym cyn symud ymlaen.

Rhannwch y dosbarth yn barau a rhowch ddis i bob pâr. Rhaid creu brawddegau'n defnyddio'r tri llun fel sbardun – deffro/dihuno, cicio, talu. Wrth daflu'r un rhif ar y dis am yr ail dro, rhaid symud at yr ail lun. Wedyn, rhaid symud ymlaen at y trydydd llun. Ond gall parau wedyn symud yn ôl at y llun cyntaf ac ailgychwyn.

Wrth symud at y blociau'n cyflwyno'r trydydd person yng nghyd-destun gwrthrychau, dylid pwysleisio bod cynhyrchu'r patrwm yn bwysicach na gwybod cenedl yr enw bob tro.

Yna, rhannwch yn barau a rhowch un siwt o gardiau i bob pâr. Rhaid creu brawddeg oddefol gyda'r enw a'r berfenw. Er mwyn hwyluso'r gweithgaredd hwn, mae'r enwau gwrywaidd unigol yn las, yr enwau benywaidd unigol yn goch a'r geiriau lluosog yn borffor. Ar ôl i barau orffen y gweithgaredd hwn, gellir disodli'r berfenwau er mwyn cael cyfuniadau newydd. Gofynnwch i'r parau adrodd yn ôl.

Gwyllo - Y cam nesaf yw cyflwyno'r cysyniad o ddefnyddio 'gan' yn yr amheronol, sy'n syniad newydd i'r dysgwyr. Ceir pedair brawddeg i'w drilio yn drylwyr. Gellir oedi i ddisodli gwneuthurwyr ceir, rhaglenni radio a rhaglenni teledu er mwyn cael digon o ymarfer. Yna, ceir clip fideo yn dangos tri chanwr yn canu:

Gwilym Bowen Rhys yn canu 'Machlud'
Eadyth yn canu 'Tri Dymuniad'
Sian James yn canu 'Oes gafr eto?'

Bydd enwau'r cantorion yn ymddangos ar y sgrin. Mae lle i nodi'r enwau yn y llyfr ac yna rhaid creu brawddegau 'Cafodd y gân ei chanu gan...'. Ewch ymlaen i chwarae gêm. Meddyliwch am gân a dweud, e.e. 'Cafodd y gân ei chanu gan Y Beatles'. Pan fydd aelod o'r dosbarth yn dyfalu'r gân rydych yn meddwl amdani, maen nhw'n cael tro. Gellid hefyd wneud yr un peth gyda llyfrau – 'Cafodd y llyfr ei ysgrifennu gan Charles Dickens'.

Siaradwch - Er mwyn cael cyfle i sgwrsio yng nghanol gwaith iaith, rhannwch y dosbarth yn grwpiau bach ar gyfer y gwaith llafar. Cynhaliwch sesiwn adrodd yn ôl.

Wedyn, ceir ymarfer paru ar gyfer parau. Mae'n bwysig eu bod yn creu brawddegau, yn ogystal â pharu'r atebion. Cynhaliwch sesiwn adrodd yn ôl.

Rhannwch y dosbarth yn ddau grŵp a rhowch gerdyn Partner A i un grŵp a Phartner B i'r llall (Atodiad 3). Rhaid darllen y paragraffau'n uchel, un frawddeg ar y tro nes bod pawb wedi cael cyfle i ddarllen. Gwiriwch fod pawb yn deall. Yna, gofynnwch i un o'r dysgwyr cryfaf ym mhob grŵp roi cynnig ar ddweud cynnwys y paragraffau heb edrych. Bydd gweddill y grŵp yn rhoi cymorth yn ôl yr angen. Pan fydd pawb wedi cael cyfle, gofynnwch iddynt gwblhau'r grid yn eu llyfrau. Wedyn, rhannwch y dosbarth yn barau (un o bob grŵp) i ganfod y gwahaniaethau yn eu storïau nhw.

Y gwahaniaethau:

Partner A

geni yn Glasgow
Cafodd y tad ei anfon i Gymru i
weithio mewn eglwys yng Nghaernarfon.
ficer
Cafodd/Mi gaeth y beic modur (fy meic
modur) ei fwrw/daro gan gar.
chwe mis wedyn

Partner B

geni yn Llundain
Cafodd y fam ei hanfon i Gaerdydd i weithio
mewn gwesty mawr.
cogydd
Cafodd/Mi gaeth fy meic (y beic)
ei fwrw/daro gan gar.
naw mis wedyn

priodi yn yr eglwys

Cafodd/Mi gaeth y plant eu geni yn
Aberystwyth

priodi yn y gwesty

Cafodd y plant eu geni ym Mhorthcawl/
Mi gaeth y plant eu geni ym Mangor.

Sgwrs - Mae hon yn ddeialog heriol. Ar ôl ei chwarae'r tro cyntaf, gofynnwch i'r dysgwyr nodi un gair a ddeallon nhw o'r ddeialog. Nodwch y geiriau hyn ar y bwrdd. Dywedwch fod rhaid iddynt wrando am arwyddocâd y geiriau hyn wrth wrando am yr ail dro (a'r trydydd os bydd angen). Yna, gadewch i'r dysgwyr ddilyn gyda'r sgript. Rhannwch nhw'n barau i ymarfer darllen. I gloi, gofynnwch i bawb roi cynnig ar gyfieithu *too much land will be lost*. Gellir disodli tir gyda arian, gwaith, amser.

Gwyllo 1 - Dangoswch y fideo o Myrddin ap Dafydd ac Aneirin Karadog. Dyma rai atebion posib:

Un peth yn gyffredin – wedi byw fel plentyn yn Llanrwst; mae'r ddau yn feirdd

Un ffaith am Myrddin – Cafodd/Gaeth e ei fagu mewn siop.

Un ffaith am Aneirin – Gaeth e ei eni yn Ysbyty H M Stanley, Llanelwy. Roedd e'n byw yn Llanrwst am flwyddyn. Mae brawd gyda fe. Roedd ei rieni yn cadw gwely a brecwast yn Llanrwst. Roedd ei dad yn gweithio yn ysgol y Creuddyn. Mae e wedi byw yg Nghwm Tawe, Cwm Llynfell, Pontardawe, Gaeth e ei fagu gan fwyaf ym Mhontardawe.

Gwyllo 2 - Dangoswch yr ail fideo o ffoaduriaid yn dysgu Cymraeg. Mae'r atebion isod. Rhaid sicrhau bod y dysgwyr yn defnyddio'r patrwm targed yn gywir wrth ateb cwestiynau 1 a 2.

1. Ble cafodd Theresa ei geni?/Lle gaeth Theresa ei geni? – yn Zimbabwe
2. Ble cafodd Theresa ei magu?/Lle gaeth Theresa ei magu? – yn Llundain
3. I bwy mae Theresa yn gweithio? - Gyda'r Groes Goch/ ffoaduriaid.
4. Ble mae'r dosbarthiadau?/Lle mae'r dosbarthiadau? – Casnewydd

Cam 4 – Disgrifio

Disgrifio ystafelloedd yw'r nod yma. Er mwyn paratoi, dylid arddweud y paragraff isod:

De Cymru:

Fy hoff ystafell yn y tŷ yw'r lolfa. Coch yw fy hoff liw ac mae llawer o goch yn yr ystafell – sofffa a chadair, llenni a phapur wal smotiog. Mae piano, tân nwy a theledu yn y lolfa ac mae llawer o luniau ar y wal. Cafodd un o'r lluniau ei brynu yn Yr Eidal. Dw i'n hoffi pethau lliwgar ac yn aml iawn dw i'n prynu blodau i fynd yn y lolfa. Mae'r ystafell yn eithaf anniben achos mae papurau newydd, llyfrau a chlustogau ar y llawr bob amser. Dw i ddim yn hoffi tacluso.

Gogledd Cymru:

Fy hoff ystafell yn y ty ydy'r lolfa. Coch ydy fy hoff liw ac mae 'na lawer o goch yn yr

ystafell - sofffa a cadair, llenni a phapur wal. Mae 'na bianco, tan nwy a theledu yn y lolfa ac mae 'na lawer o luniau ar y wal. Mi gaeth un o'r lluniau ei brynu yn Yr Eidal. Dw i'n licio pethau lliwgar ac yn aml iawn dw i'n prynu blodau i fynd yn y lolfa. Mae'r ystafell yn eitha bler achos mae 'na bapurau newydd, llyfrau a chlustogau ar y llawr bob amser. Dw i ddim yn hoffi tacluso.

(Dewis arall yw rhoi'r paragraff ar y wal gyda * ar ôl Yr Eidal. Rhaid i un partner fynd at y wal, cofio cymaint â phosib o'r geiriau a'u harddweud wrth y partner sy'n eu cofnodi. Rhaid newid rôl wrth gyrraedd y *.)

Pan fyddwch wedi gorffen, rhowch gyfle i bawb wirio eu gwaith. Bydd angen i chi roi copi cywir o'r paragraff mewn sleid PowerPoint neu ei ddsbarthu ar ddarn o bapur. Gofynnwch iddynt rannu un peth a barodd broblem iddyn nhw wrth gofnodi. Hyderir y bydd y paragraff hwn yn helpu gyda chywirdeb wrth i'r dysgwyr wneud y dasg o lunio brawddegau am y gwahanol ystafelloedd. Cynhaliwch sesiwn adrodd yn ôl ar gyfer pob llun er mwyn ceisio cael gwared ar unrhyw wallau sy'n codi. Gellir hefyd awgrymu ffyrdd o wella'r brawddegau bob tro.

Cam 5 – Gwaith Arholiad

Gwrando (2012) – Bwletin newyddion

Mae'r bwletinau newyddion yn heriol felly fel cam cyntaf, dylai'r dysgwyr ddilyn gyda'r sgrïpt a llenwi'r bylchau. Mae'n debyg bydd angen chwarae'r darn fwy nag unwaith. Dylid ei chwarae eto wrth i'r dysgwyr roi cynnig ar ateb y cwestiynau. Fel cam olaf, gofynnwch i bob pâr ddewis un o'r bwletinau ar gyfer ymarfer darllen. Neu, gallech chi roi un bwletin i bob pâr fel bod y bwletinau i gyd (neu'r rhan fwyaf ohonynt) yn gallu cael eu darllen gerbron y dosbarth.

Dyma'r atebion:

Bu **tân** difrifol yn ffatri Protechnics Abertawe y bore 'ma. Mae'r tân wedi ei ddiffodd erbyn hyn, ond mae mwg du trwchus yn dod o'r ffatri o hyd, a'r ffordd fawr i mewn i'r ddinas ar gau oherwydd hynny. Dydy'r heddlu ddim yn gwybod beth oedd achos y tân eto, ond **chafodd** neb ei **anafu**.

2. **Cafodd** dau fachgen eu **hachub** ar ôl iddyn nhw fynd i drafferthion ar y môr ger arfordir Ynys Môn. Roedd y ddau'n ceisio hwylio i Amlwch, ond **torrodd** y mast ar y cwch. Yn lwcus iddyn nhw, **cawson** nhw eu **gweld** gan bysgotwr ar y lan, a ffoniodd y gwasanaethau achub. Roedd y ddau'n iawn ar ôl y digwyddiad, ond yn oer ar ôl treulio **deg** awr ar y môr.

3. Newyddion drwg i ardal Pant Gwyn heddiw. Dywedodd **llefarydd** ar ran cwmni dillad Gwen Ann eu bod nhw'n cau eu ffatri yn y dre. Mae'r gweithwyr wedi bod yn **protestio** wrth y ffatri, ac yn siomedig iawn bod y cwmni'n symud y gwaith i safle newydd yng Ngogledd Lloegr. Mae'r cwmni'n dweud bod **swyddi** ar gael i'r gweithwyr i gyd yn y ffatri newydd, ond does neb eisïau gadael Pant Gwyn.

4. Newyddion tramor nesa. Mae llawer o bobl wedi cael eu **lladd** mewn llifogydd yng ngogledd Pacistan. Bu'n bwrw glaw am wythnosau, ac mae'r afon Indus wedi gorlifo mewn sawl lle. Mae'n anodd cael bwyd a meddyginiaeth i sawl ardal, gan fod llawer o'r **ffyrdd** a'r pontydd wedi cael eu dinistrio. Mae ofn fod **cannoedd** o bobl wedi colli eu bywydau.

5. Bu farw'r **awdur** Eluned Wilkins yn ei chartref yng Nghaerdydd ddoe, dim ond diwrnod ar ôl dathlu ei phen-blwydd yn naw deg oed. Bu'n athrawes mewn ysgol Saesneg yng Nghaerdydd am dros **bedwar deg** mlynedd, ond bydd pobl yn cofio amdani fel awdur llyfrau Cymraeg i blant. Mae hi'n **gadael** tri o blant a deg o wyrion.

6. Mae'r seiclw'r Geraint Jones yn edrych ymlaen yn fawr at y Gemau Olympaidd **ymhen** dau fis. Mewn cyfweiliad ar Radio Cymru y bore 'ma, dwedodd ei fod wedi gwella o'r **anaf** a gafodd wyth mis yn ôl wrth seiclo yn Sbaen. Ar y **pryd**, doedd o ddim yn meddwl y basai'n gallu seiclo byth eto, ond mae o a'i deulu'n gobeithio am **fedal** yng ngemau Llundain ym mis Awst.

7. Mae'r tywydd **sych** yn dal i achosi problem ledled Cymru a Lloegr. Yn ôl y swyddfa **dywydd**, bydd y tywydd poeth a sych yn para wythnos arall o leiaf. **Newyddion** drwg i'r garddwyr, ond newyddion da i'r **diwydiant** twristiaeth. Mae nifer y bobl sydd wedi bwcio gwestai glan môr yn uwch nag erioed, meddai llefarydd **ar ran y** Bwrdd Croeso.

Cam 6 – Robin Radio

Ymadroddion defnyddiol Uned 10:

ers fy mhлentyndod

Gofynnwch i barau feddwl am frawddegau perthnasol iddyn nhw sy'n cynnwys yr ymadrodd hwn, e.e. Dw i'n dwlu ar chwaraeon ers fy mhлentyndod.

gofal dwys.

Gofynnwch i barau feddwl am un cyfleoliad arall ar gyfer gofal, e.e. gofal plant, cartref gofal, gofal ieuchyd.

'Dyn/Dan ni'n griw siaradus. Disodli 'siaradus'.

Robin Radio Uned 11.

Cam 7 – Gweithgaredd Cloi – Dweud Stori

Dywedwch y stori isod, neu unrhyw stori o'ch dewis chi, ar lafar wrth y dosbarth:

Fersiwn y de:

Aeth teulu'r Jonesiaid i **Awstralia** ar eu **gwyliau**. Ro'n nhw eisiau gweld tipyn o'r **wlad**, felly llogon nhw **gar**. Un **diwrnod**, neidiodd cangarw o flaen y **car**. Yn anffodus, cafodd

e ei **fwrw** ac aeth e dros y **car**. Stopiodd Mrs Jones a rhedodd y teulu **allan**. Roedd y cangarw yn **gorwedd** yn dawel ar y **llawr**. Tynnodd Mr Jones ei **siaced** a rhoiodd e hi dros y **cangarw**. Ar ôl munud neu ddwy, cododd y **cangarw**, yna cododd ei **ben** a sboncio bant – gyda siaced Mr **Jones**. Ble roedd ei **basbort**? Yn ei siaced, **wrth gwrs!**

Fersiwn y gogledd:

Mi aeth teulu'r Jonesiaid i **Awstralia** ar eu **gwyliau**. Roedden nhw isio gweld tipyn o'r **wlad**, felly mi logon nhw **gar**. Un **diwrnod**, mi neidiodd cangarw o flaen y **car**. Yn anffodus, mi gaeth o ei **darw** ac mi aeth o dros y **car**. Mi stopiodd Mrs Jones ac mi redodd y teulu **allan**. Roedd y cangarw yn **gorwedd** yn ddistaw ar y **llawr**. Mi dynnodd Mr Jones ei **siaced** ac mi roiodd o hi dros y **cangarw**. Ar ôl munud neu **ddau**, mi gododd y **cangarw**, yna mi gododd ei **ben** a sboncio i ffwrdd – efo siaced Mr **Jones**. Lle oedd ei **basbort**? Yn ei siaced, **wrth gwrs!**

Yr ail dro, stopiwch ar ddiwedd pob brawddeg (y geiriau mewn coch). Y trydydd tro, stopiwch ble mae'r geiriau mewn glas hefyd. Gellid wedyn rannu'r dosbarth yn barau i geisio dweud y stori wrth ei gilydd.

Cam 8 – Geirfa Uned 12

Uned 11, Atodiad 1

<p>✓ aros yn y tŷ X mynd i agoriad y neuadd</p>	<p>✓ rhoi'r papurau yn y bin X ailgylchu'r papurau</p>
<p>✓ mynd i arddangosfa yn yr amgueddfa X gwneud y siopa bwyd</p>	<p>✓ chwarae gemau cyfrifiadur drwy'r dydd X mynd allan i gael awyr iach</p>
<p>✓ chwarae gemau cyfrifiadur drwy'r dydd X mynd allan i gael awyr iach</p>	<p>✓ cysgu yn y gadair freichiau X mynd i'r gwely</p>
<p>✓ gyrru'n rhy gyflym heibio camerâu cyflymder X gyrru'n arafach</p>	<p>✓ eistedd yn yr ardd X chwynnu</p>
<p>✓ darllen erthygl yn y Guardian X darllen erthygl ar golwg 360</p>	<p>✓ prynu car newydd sbon X prynu car ail-law</p>
<p>✓ cerdded hanner ffordd i fyny'r mynydd X cerdded i'r copa</p>	<p>✓ gweiddi ar y plant drws nesa X bod yn fwy cwrtais</p>
<p>✓ dweud dim byd yn y cyfarfod X cyfrannu at y sgwrs</p>	<p>✓ ymlacio gyda ffrindiau X peintio'r drws ffrynt</p>
<p>✓ mynd allan heb frwsio fy ngwallt X edrych yn y drych cyn gadael y tŷ</p>	<p>✓ prynu dillad ar-lein X edrych dros yr eirfa cyn y dosbarth</p>

Uned 11, Atodiad 2

perswadio	recordio
stopio	anfon
arestio	ysgwyd
atgoffa	bwrw
cicio	cyflogi
cyflwyno	derbyn
enwi	gwthio
gweld	dysgu

Uned 11, Atodiad 3

Partner A - De Cymru

Dw i ddim yn dod o'r ardal yma yn wreiddiol. Ces i fy ngeni yn Glasgow ond symudon ni i Gymru pan gafodd fy nhad ei anfon i Gymru i weithio mewn eglwys yng Nghaernarfon. Ficer yw e.

Cwrddais i â fy mhartner i pan gafodd fy meic modur ei fwrw gan gar mewn maes parcio. Car fy mhartner oedd e! Chwe mis wedyn priodon ni yn yr eglwys lle roedd fy nhad yn ficer. Ac wedyn symudon ni i Aberystwyth. Cafodd y plant eu geni yna.

Partner B - De Cymru

Dw i ddim yn dod o'r ardal yma yn wreiddiol. Ces i fy ngeni yn Llundain ond symudon ni i Gymru pan gafodd fy mam ei hanfon i Gaerdydd i weithio mewn gwesty mawr yno. Cogydd yw hi.

Cwrddais i â fy mhartner pan gafodd fy meic ei fwrw gan gar mewn maes parcio. Car fy mhartner oedd e! Naw mis wedyn priodon ni yn y gwesty ble roedd fy mam yn gweithio. Ac wedyn symudon ni i Borthcawl. Cafodd y plant eu geni yna.

Partner A - Gogledd Cymru

Dw i ddim yn dŵad o'r ardal yma yn wreiddiol. Mi ges i fy ngeni yn Glasgow ond mi symudon ni i Gymru pan gaeth fy nhad ei anfon i Gymru i weithio mewn eglwys yng Nghaernarfon. Ficer ydy o.

Mi wnes i gyfarfod fy mhartner i pan gaeth fy meic modur ei daro gan gar mewn maes parcio. Car fy mhartner oedd o! Chwe mis wedyn mi briodon ni yn yr eglwys lle roedd fy nhad yn ficer. Ac wedyn mi symudon ni i Aberystwyth. Mi gaeth y plant eu geni yna.

Partner B - Gogledd Cymru

Dw i ddim yn dŵad o'r ardal yma yn wreiddiol. Mi ges i fy ngeni yn Llundain ond mi symudon ni i Gymru pan gaeth fy mam ei hanfon i Gaerdydd i weithio mewn gwesty mawr yno. Cogydd ydy hi.

Mi wnes i gyfarfod fy mhartner pan gaeth fy meic ei daro gan gar mewn maes parcio. Car fy mhartner oedd o! Naw mis wedyn mi briodon ni yn y gwesty lle roedd fy mam yn gweithio. Ac wedyn mi symudon ni i Fangor. Mi gaeth y plant eu geni yna.

Uned 12

Cam 1 – Sgwrsio Cychwynnol – Rhestr bwced

Mae llunio 'rhestr bwced' yn rhywbeth sy'n ffasiynol ar hyn o bryd. Rhowch ddarn o bapur i bawb nodi un peth fyddai ar eu 'rhestr bwced' ddelfrydol nhw. Casglwch y papurau a'u hail-ddosbarthu. Rhaid cael pawb ar eu traed yn crwydro ac yn holi ei gilydd a yw'r peth ar y papur yn apelio atyn nhw. Anogwch gymaint o sgwrsio â phosib. Wrth gwrdd â'r person sy biau'r papur, rhaid iddynt ddweud pam gwnaethon nhw eu dewis nhw. Gellir cael sesiwn adrodd yn ôl.

Cam 2 – Adolygu disgrifio

Ceir lluniau o'r pum lolfa a welwyd yn Uned 11 ar gardiau yn Atodiad 1. Rhowch gerdyn i bob un. Rhaid iddynt godi a disgrifio'r lolfa sydd ar eu cerdyn nhw. Wrth gwrdd â phartner a chanddo'r un cerdyn, dylent fynd i eistedd a disgrifio eu lolfa nhw gartref i'w gilydd.

Er mwyn meithrin cywirdeb cyn cychwyn y gweithgaredd, gellid cael y dysgwyr i gyfieithu'r brawddegau canlynol:

There is a lamp beside the sofa.

There is a mirror above the fire place.

There is a coffee table in the middle of the room.

There are flowers in the window.

The furniture is brown.

Cam 3 – Adolygu'r goddefol

Un camgymeriad cyffredin yw defnyddio'r amherffaith wrth geisio ffurfio'r amhersonol oherwydd ymyrraeth y Saesneg (I was). Felly, ceir gêm drac yn yr Uned i barau ymarfer cyfieithu er mwyn gallu gwahaniaethu rhwng brawddegau megis *I was kicked* ac *I was kicking*.

Gellir defnyddio personau eraill, heblaw am y person cyntaf.

Cam 4 – Cyflwyno'r amhersonol

Dylid pwysleisio yn y lle cyntaf mai ffurf ysgrifenedig yw **-wyd** yn bennaf. Driliwch y brawddegau (sydd o fewn cyd-destun newyddion). Dylid egluro bod angen canfod bôn y ferf ac yna ychwanegu'r terfyniad **-wyd**.

Wedyn, adeiladwch ar y dril trwy wneud yr ymarfer disodli. Rhaid disodli'r geiriau sy wedi'u tanlinellu.

Yna, rhannwch y dosbarth yn barau ar gyfer yr ymarfer paru. Ar ôl iddynt gael hyd i'r atebion cywir, dylid eu hannog i guddio ochr chwith y grid er mwyn cofio'r berfau perthnasol. Gellid wedyn ofyn iddynt geisio cofio ail hanner y brawddegau sydd ar yr ochr dde.

Yn y dril nesaf, cyflwynir berfau afreolaidd. Er mwyn eu hymarfer, dylid disodli'r geiriau a danlinellir.

Wedyn, ceir cyfres o wyth o luniau i sbarduno brawddegau amhersonol. Rhannwch y dosbarth yn barau i feddwl am frawddegau, e.e.

Ganwyd y babi yn yr ysbyty.

Arestwyd y dyn gan yr heddlu.

Talwyd y bil.

Postwyd y llythyr.

Adeiladwyd wal.

Dangoswyd y faner.

Ffilmiwyd y dyn.

Llongyfarchwyd yr enillydd.

Yna, rhannwch y dosbarth yn barau newydd i droi'r brawddegau o'r goddefol i'r amhersonol a fel arall.

Darllen – Ceir cyfres o bytiau a allai fod wedi ymddangos mewn papur bro, pob un yn cynnwys ffurf neu ffurfiau amhersonol. Yn syml iawn, gofynnwch i barau danlinellu'r ffurfiau amhersonol.

Neu gallwch ddarllen y paragraff cyntaf eich hun, ac yna cael aelodau o'r dosbarth sy'n hapus i ddarllen yn uchel ddarllen y paragraffau dilynol, gyda phawb arall yn tanlinellu'r ffurfiau amhersonol. Ar ôl pob paragraff, gallwch ofyn cwestiynau cyflym ar lafar i wirio eu dealltwriaeth – er enghraifft

1. Lle oedd/Ble roedd cyfarfod Merched y Wawr?

At be/beth oedden nhw'n codi arian?

2. Pwy ydy/yw Nel?

Be/Beth sy'n arbennig am Jac?

Pwy gafodd degan meddal?

3. Be/Beth oedd Bill Hughes yn hoffi ei wneud yn ei amser sbâr?

Faint o bobol ddaeth i'r angladd?

Pwy ganodd yn yr angladd?

Be/Beth ddigwyddodd ar ôl yr angladd?

4. Be/Beth sy yn y goedwig?

I be/beth mae hi'n beryglus?

Pam fydd/bydd hi'n anodd ei ffeindio?

5. Be/Beth sy wedi agor ym Mryncastell?

6. Pwy ydy/yw Catrin Zara?

Beth/Be fydd yn digwydd nesa yn y parc?

7. Pwy enillodd y gêm?

8. Pwy ydy/yw Jess Davies?

Be/Beth oedd hi'n trio wneud?

Gwrando – Bwletin newyddion

Gwrandawriad 1 - Codi llaw bob tro maen nhw'n clywed enw lle (gwlad, tref neu le arall)

Gwrandawriad 2 - Codi llaw bob tro maen nhw'n clywed -wyd

Gwrandawriad 3 - Llenwi'r bylchau (atebion isod)

Arestiwyd dyn am ddwyn arian o Fanc Llanaber. Mae'r heddlu eisiau diolch i staff y banc am eu help i ddal y dyn peryglus yma. Bydd e yn y llys y mis nesaf.

Lladdwyd un person ac anafwyd tri arall mewn damwain ddifrifol ar yr A470 yn gynnar y bore 'ma. Aethpwyd â'r tri i ysbyty Bryncastell. Roedd hi'n niwlog iawn ar y pryd.

Croesawyd deg teulu o Syria i Geredigion dros y mis diwethaf. Bydd y plant yn mynd i ysgolion leol lle byddan nhw'n dysgu'r Gymraeg a'r Saesneg. Diolchodd arweinydd y cyngor i'r bobl leol am eu croeso cynnes i'r teuluoedd yma.

Cynhaliwyd seremoni Personoliaeth Chwaraeon y Flwyddyn Cymru yng Nghaerdydd neithiwr. Aeth y wobwr am yr unigolyn gorau i'r seiclwyr Tomos Griffiths. Enillwyd gwobr tîm y flwyddyn gan dîm dartiau Tafarn y Bryn, Bryncastell, enillodd gystadleuaeth tîm dartiau gorau Ewrop yn Berlin y mis diwetha.

A'r tywydd i gloi. Synnwyd pawb gan gryfder y gwynt neithiwr, a gwelwyd coed wedi eu chwythu i lawr mewn rhai mannau. Canslwyd rhai trenau rhwng Caerdydd ac Abertawe ond bydd pethau'n gwella, a bydd y tymheredd yn codi dros y penwythnos. Ewch dros yr atebion.

Gwyllo – Sain Ffagan

Wrth wyllo'r tro cyntaf, dylai'r dysgwyr nodi'r ffurfiau **-wyd** maen nhw'n eu clywed.

Dylent drafod eu hatebion gyda phartner cyn adrodd yn ôl.

Dyma'r atebion: agorwyd/symudwyd/cyhoeddwyd/symudwyd/dechreuwyd/ gwelwyd/cafwyd hyd i/ agorwyd/ penderfynwyd/enillwyd

Dyma'r atebion i'r cwestiynau:

1. Ym mha flwyddyn agorwyd Amgueddfa Sain Ffagan? 1948
2. Sawl tŷ teras sy yn y rhes? 6
3. O ble symudwyd y tai? Rhyd y Car, ger Merthyr Tudful.
4. Beth yw Llwybrau Llafar? pecyn i ddysgwyr
5. Sut dych chi'n gallu defnyddio Llwybrau Llafar? ar bapur, tabled electronig neu ffôn symudol.
6. Beth ddigwyddodd yn 2007? Symudwyd Eglwys Sant Teilo i Sain Ffagan
7. Pwy sy wedi bod yn gweithio ar yr eglwys? Arlunwyr o Sbaen
8. Beth sy yn Sefydliad y Gweithwyr? Gwybodaeth i ddysgwyr
9. Beth sy'n arbennig am staff yr adeiladau? Mae pob un yn siarad Cymraeg
10. Beth yw **Cymru a Byw a Bod**? Oriolau
11. Faint yw cost tocyn mynediad i Sain Ffagan? dim
12. Pryd enillodd Sain Ffagan wobwr? 2019
13. Faint o bobl sy'n ymweld â'r amgueddfa bob blwyddyn? Hanner miliwn
Dylid chwarae'r fideo o leiaf ddwywaith eto i'r dysgwyr gael ateb y cwestiynau.

Dyma gopi o'r sgrïpt:

Dach chi wedi bod yn Amgueddfa Werin Sain Ffagan erioed?

Agorwyd Amgueddfa Sain Ffagan, ddim yn bell o Gaerdydd, yn 1948 i arddangos bywyd Cymru ddoe a heddiw i bobol Cymru. Symudwyd adeiladau yma o bob rhan o Gymru - garreg wrth garreg.

Er enghraifft, dach chi'n medru teithio nol mewn amser wrth edrych ar res o dai teras Rhyd y Car, ger Merthyr Tydfil. Mae dodrefn y chwech tŷ o 1985, 1955, 1925, 1895, 1855 a 1805.

Cyhoeddwyd pecyn newydd i ddysgwyr yn 2018 o'r enw Llwybrau Llafar i'ch helpu chi i gael gwybodaeth am yr adeiladau. Dach chi'n medru benthyg y pecyn ar bapur, neu ddefnyddio tabled electronig neu ffôn symudol.

Dyma Eglwys Sant Teilo o'r Oesoedd Canol. Symudwyd yr eglwys yma o ardal Pontarddulais yn 2007. Pan ddechreuwyd symud yr eglwys, gwelwyd bod darluniau o dan y waliau oedd wedi eu peintio'n wyn. Felly cafwyd hyd i arlunwyr o Sbaen i beintio'r lluniau fel y lluniau fasai ar y waliau tua phum can mlynedd yn ôl.

Yn Sefydliad y Gweithwyr, Oakdale, mae mwy o wybodaeth ar gael i helpu dysgwyr mewn iaith syml. A dweud y gwir, os dach chi'n dysgu Cymraeg, mae Sain Ffagan yn lle gwych i ddod. Mae'r staff yn yr hen adeiladau i gyd yn siarad Cymraeg ac yn llawn gwybodaeth am y safle, ac mae pob arwydd yn ddwyieithog.

Mae dwy oriel fendigedig – Cymru a Byw a Bod lle mae cyfle i weld sut roedd bywyd yng Nghymru yn y ddau gan mil o flynyddoedd diwetha! Agorwyd yr Oriolau newydd yn Hydref 2018.

Ym mis Ebrill 2001 penderfynwyd, yn y Cynulliad, y dylai pob safle gan Amgueddfa Genedlaethol Cymru fod am ddim i bawb.

Felly achos bod Sain Ffagan yn rhan o'r Amgueddfa Genedlaethol, cewch chi ddod i mewn am ddim!

Yn 2019 enillwyd y wobr am amgueddfa orau Prydain gan Sain Ffagan.

Yma, dach chi'n gallu dysgu am hanes a diwylliant Cymru mewn un diwrnod.

Mae hanner miliwn o bobol yn ymweld â Sain Ffagan bob blwyddyn – rhaid i chi fod yn un ohonyn nhw eleni!

I gloi'r adran hon, ceir cwestiynau i sbarduno gwaith llafar.

Cam 5 – Ymarfer – Ymddiheuro

Yn gyntaf, rhannwch y dosbarth yn barau i feddwl am sefyllfaoedd lle byddai rhywun yn ymddiheuro, e.e. cyrraedd yn hwyr, torri rhywbeth, anghofio rhywbeth.

Gwrando – Wrth wrando, rhaid i'r dysgwyr nodi'r ffyrdd gwahanol o ymddiheuro. Ceir y sgriptiau isod a thanlinellir yr ymddiheuriadau:

Fersiwn y de:

A: Awch! Safoch chi ar fy nhroed i.

B: Sori!

A: Dim problem ond byddwch yn fwy gofalus y tro nesa.

A: Mae'n flin gyda fi eich cadw chi. Dych chi wedi bod yn aros yn hir?

B: Nac ydw, dim ond dwy funud. Does dim eisiau i chi ymddiheuro.

A: Wel, dewch i mewn ac eisteddwch.

A: Peidiwch â bod yn grac ond dw i wedi marcio eich car chi.

B: Beth!

A: Mae'n flin iawn gyda fi. Bydda i'n talu am unrhyw ddifrod.

Fersiwn y gogledd:

A: Awch! Mi safoch chi ar fy nhroed i.

B: Sori!

A: Dim problem ond byddwch yn fwy gofalus y tro nesa.

A: Mae'n ddrwg gen i eich cadw chi. Dach chi wedi bod yn aros yn hir?

B: Naddo, dim ond dau funud. Does dim isio i chi ymddiheuro.

A: Wel, dewch i mewn ac eisteddwch.

A: Peidiwch â bod yn flin ond dw i wedi marcio eich car chi.

B: Be!

A: Mae'n ddrwg iawn gen i. Mi fydda i'n talu am unrhyw ddifrod.

Cwblhau deialogau – Rhannwch y dosbarth yn barau i gwblhau'r deialogau. Cynorthwywch ar hyd yr adeg a chynhaliwch sesiwn adrodd yn ôl.

Sgwrs – Chwaraewch y Sgwrs heb unrhyw dasg o gwbl y tro cyntaf. Wedyn, ysgrifennwch y cwestiynau hyn ar y bwrdd:

Beth/Be brynodd y cwsmer yn yr archfarchnad?	(Creision yd)
Beth/Be oedd yn y bocsy?	(Plastig ac un neu ddau ddarn o greision yd)
Beth/Be gynigiodd y person ar y ffôn yn gynta?	(Dau focs o greision yd)
Beth/Be gynigiodd hi wedyn?	(Ugain bocsy)
Sut bydd/fydd y cwsmer yn gallu cael y bocsys?	(Argraffu taleb a mynd â hi i'r archfarchnad)

Rhannwch y dosbarth yn barau i ddarllen y ddeialog.

Creu deialog – Rhannwch y dosbarth yn barau i greu deialog wedi'i seilio ar fynd â rhywbeth yn ôl i archfarchad. Bydd yn rhaid cynnwys ymddiheuriad yn rhan o'r ddeialog.

Cam 6 – Gwaith Arholiad

Prawf llafar – Y pwnc dan sylw yw 'Mae bywyd yn anodd i bobl ifanc y dyddiau yma'. Chwaraewch y fideo o Tedy'n siarad fel bod y dysgwyr yn dod yn gyfarwydd â rhai o'r syniadau y byddan nhw eu hunain yn eu trafod maes o law. Dyma'r atebion i'r cwestiynau:

Beth/Be sy'n wahanol am bobl ifanc yng Nghymru a phobl ifanc ym Mhatagonia?
 Arholiadau – Mae Tedy'n astudio naw pwnc. Yng Nghymru mae pobl ifanc yn gwneud tri phwnc. (Hefyd, does dim arholiadau TGAU a Lefel A ym Mhatagonia felly mae llai o bwysau ar bobl ifanc.)
 Ceir – Mae ceir gyda llawer o bobl ifanc yng Nghymru. Does dim llawer o bobl ifanc yn gyrru ym Mhatagonia.
 Beth/Be yw'r pethau mae pobl ifanc yng Nghymru ac ym Mhatagonia'n (eu) mwynhau?
 Mynd i'r dafarn
 Mynd am dro
 Mynd i gaffi
 Pa broblemau sy gyda phobl ifanc/gan bobl ifanc yng Nghymru ac ym Mhatagonia?
 Mae mwy o gystadleuaeth am swyddi.
 Mae mwy o bwysau ar bobl ifanc achos Facebook, Instagram a TikTok.

Beth sy'n gwella bywyd i bobl ifanc yng Nghymru ac ym Mhatagonia?
 Mae help ar gael i bobl sy'n drist.
 'Dyn ni'n derbyn gwahaniaethau.
 Mae'n hawdd cadw mewn cysylltiad.
 Mae Tedy'n defnyddio nifer o ymadroddion sy'n ddefnyddiol iawn wrth fynegi barn.
 Tynnwch sylw'r dysgwyr at yr ymadroddion hyn. Heriwch nhw i geisio eu defnyddio
 wrth fynegi barn ar y pwnc hwn.
 Dw i'n meddwl bod...
 er enghraifft
 yn gynta, yn ail, yn drydydd
 Wedi dweud hynny,
 Ar y llaw arall,

Wedyn, er mwyn paratoi i drafod y pwnc, rhaid i grwpiau roi'r syniadau yn y blychau
 gwahanol, gan ychwanegu unrhyw syniadau eraill sydd ganddynt. Yna, dylid newid y
 grwpiau er mwyn trafod y dasg.

Gwrando (2010) – Bwletin newyddion

Gellir clywed y bwletin dair gwaith. Dyma'r drefn:

Amser i ddarllen y cwestiynau

Gwrando ar bob bwletin

Gwrando ar y bwletinau fesul un gydag amser i ysgrifennu'r ateb bob tro

Gwrando ar bob bwletin

Darllen dros yr atebion

Mynd dros yr atebion

Dyma'r sgrïpt:

1. Carcharwyd pum dyn am gyfanswm o bum deg mlynedd yn Llys y Goron, Caerdydd
 heddiw. Cafwyd y dynion yn euog o werthu cyffuriau ar draws de Cymru. Bu Heddlu De
 Cymru yn gweithio ar yr achos am dair blynedd a diolchodd y Prif
 Arolygydd i'r holl staff a weithiodd mor galed.

2. Mae dyn wedi'i anafu'n ddifrifol yn agos i gopa'r Wyddfa, ond dydy'r ambiwlans
 awyr ddim yn gallu ei gyrraedd oherwydd y niwl. Credir bod y dyn yn dod o ardal
 Lerpwl yn wreiddiol. Mae tim achub Eryri yn rhybuddio pobl i beidio â cherdded ar y
 mynydd mewn tywydd gwael.

3. Mae'r Aelod Seneddol John Jones yn y newyddion eto. Mae'n debyg fod Mr Jones
 wedi hawlio dwy fil o bunnoedd y llynedd am lanhau'r pwll nofio yn ei gartre yng
 Nghymru. Mae rhai o'r un blaid â Mr Jones wedi galw arno i ymddiswyddo, ond
 dwedodd e y bydd e'n talu'r arian yn ôl. Camgymeriad oedd hyn, meddai Mr Jones.

4. Bu farw'r cyn-chwaraewr rygbi, Bob Davies, yn naw deg oed. Chwaraeodd e dros
 hanner cant o weithiau i Gymru ac am flynyddoedd i dîm rygbi Caerdydd. Bydd
 hefyd yn cael ei gofio am ei waith yn codi arian i achosion da. Mae'n gadael gwraig,
 dau o blant a phump o wyrion.

5. Agorwyd ffordd osgoi newydd Aberwylan y bore 'ma gan Brif Weinidog Cymru.
 Cymerodd y ffordd bum mlynedd i'w hadeiladu, ond bydd yn lleihau problemau
 traffig ofnadwy Aberwylan. Ond nid pawb oedd yn rhoi croeso i'r newyddion.
 Dwedodd llefarydd ar ran siopau'r dre eu bod nhw'n poeni y bydd llai o bobl yn dod i
 mewn i'r dre i siopa.

6. Yn y gêm gwpan a chwaraewyd yn Stadiwm Liberty neithiwr, gêm gyfartal oedd hi – dwy gôl yr un, rhwng Abertawe a Chaerdydd. Bydd y gêm yn cael ei hailchwarae yng Nghaerdydd nos Fercher nesaf, a'r gic gyntaf am chwarter i wyth.

7. A'r tywydd i orffen. Bydd y niwl a glaw mân yn clirio yn ystod y bore i adael prynhawn braf a sych. Bydd y tywydd braf yn parhau dros y penwythnos, cyn i dywydd gwlypach ledu o'r de ddydd Llun.

Ysgrifennu llythyr – Rhaid ysgrifennu llythyr fel rhan o'r arholiad ac felly ceir yma llythyr sy'n cynnwys ymadroddion defnyddiol. Dylid arddweud y llythyr:

Fersiwn y de:

Annwyl Gyngorydd Smith

Diolch yn fawr iawn am eich llythyr yn dweud am eich polisi newydd o gasglu'r biniau ysbwriel bob pedair wythnos. Cynhaliwyd cyfarfod yn Neuadd y pentref i drafod y mater a dw i'n ysgrifennu atoch chi ar ran llawer o bobl sy'n byw yn Y Stryd Fawr. Mae pobl yn anhapus iawn am y polisi yma. 'Dyn ni'n deall bod rhaid i chi arbed arian ond tybed dych chi'n gallu ateb y ddau gwestiwn yma. Yn y gaeaf, mae llawer ohonon ni'n hapus gyda'r polisi newydd, ond ydy hi'n bosib casglu'r biniau'n amlach yn ystod misoedd yr haf? 'Dyn ni'n poeni bydd y biniau'n drewi pan mae'r tywydd yn twymo. Yn ail, ydy hi'n bosib helpu teuluoedd mawr a chasglu eu biniau nhw yn fwy aml?

Dw i'n edrych ymlaen at glywed oddi wrthoch chi.

Yn gywir
Gareth Jones

Fersiwn y gogledd:

Annwyl Gyngorydd Smith

Diolch yn fawr iawn am eich llythyr yn deud am eich polisi newydd o gasglu'r biniau ysbwriel bob pedair wythnos. Cynhaliwyd cyfarfod yn Neuadd y pentref i drafod y mater a dw i'n ysgrifennu atoch chi ar ran llawer o bobol sy'n byw yn Y Stryd Fawr. Mae pobol yn anhapus iawn am y polisi yma. Dan ni'n dallt bod rhaid i chi arbed pres ond tybed dach chi'n medru ateb y ddau gwestiwn yma. Yn y gaeaf, mae 'na lawer ohonon ni'n hapus efo'r polisi newydd, ond ydy hi'n bosib casglu'r biniau'n amlach yn ystod misoedd yr haf? Dan ni'n poeni bydd y biniau'n drewi pan mae'r tywydd yn cynhesu. Yn ail, ydy hi'n bosib helpu teuluoedd mawr a chasglu eu biniau nhw yn fwy aml?

Dw i'n edrych ymlaen at glywed oddi wrthoch chi.

Yn gywir

Fel arfer gydag arddywediad, rhowch ddigon o amser i'r dysgwyr wirio eu gwaith ac yna nodi un peth a barodd broblem iddynt, os ydynt yn fodlon gwneud hynny. Yna, anogwch y dysgwyr i gyfieithu'r ymadroddion/brawddegau defnyddiol a geir yn y llyfr heb edrych yn ôl ar y sgrïpt. Bydd angen i chi ddosbarthu copi o'r sgrïpt neu ei roi ar

sleid er mwyn i'r dysgwyr allu gwirio.

Siarad – Rhannwch y dosbarth yn grwpiau bach i drafod y cwestiynau am lythyrau.

Amdani – 'Y Llythyr' yw'r llyfr nesaf yng nghyfres Amdani i dynnu sylw ato.

Cam 7 – Robin Radio

Ymadroddion defnyddiol Uned 11:

Y Fflamau Ffyrnig   Gofynnwch i barau gyflythrennu'r enwau canlynol trwy ddefnyddio ansoddair: canlyniadau (cynta, cynnar, cyflym, cyffrous, clir, creulon, costus, cyfartal, cyffredin, cywir), digwyddiadau (diddorol, diflas, difrifol, digalon, drwg, defnyddiol, diweddar, dwyieithog), gwasanaethau (gwyach, gorau, gwreiddiol, gwael, gwahanol, gweinyddol, gwell, gwirfoddol).

i adrodd yr hanes
gwefus goch

Gofynnwch i barau gyfieithu'r canlynol: red light, red wine, red shirt, red meat, red hair, red pepper, red dragon.

Cam 8 – Gweithgaredd cloi – Gemau Geirfa

Rhannwch y dosbarth yn dimau o 3-5. Cynhaliwch dair rownd:

Rownd 1 – Enwi bwydydd yn Gymraeg

Rownd 2 – Llefydd yn dechrau gyda Llan-

Rownd 3 – Pethau basech chi'n ffeindio yn yr ystafell wely

Rhowch funud i'r timau nodi cymaint â phosib o'r uchod. Cynhaliwch sesiwn adrodd yn ôl a sgorio ar ôl pob rownd. Bydd y tîm ond yn sgorio pwynt os oes gair gyda nhw sy ddim gan unrhyw dîm arall.

Cam 9 – Geirfa Uned 13

Uned 12, Atodiad 1

Uned 13

Cam 1 – Siarad Cychwynnol – Dysgu Cymraeg a dysgu ieithoedd

Dysgu Cymraeg yw'r pwnc y tro hwn. Ceir holiadur i annog siarad ymhlith parau, ceir cyfres o gwestiynau i grwpiau bach eu trafod, a thasg i lunio cynghorion ar gyfer dechreuwyr. Dylid cynnal sesiwn adrodd yn ôl ar ôl pob cam.

Cam 2 – Adolygu'r amhersonol

Rhannwch y dosbarth yn barau i gwblhau'r dasg yn y llyfr, sef dilyn y cyfarwyddiadau i greu brawddegau cyflawn am storïau yn y newyddion, ac yna ychwanegu ail frawddeg o'u dewis nhw. Gofynnwch i bob pâr adrodd yn ôl gyda'u stori fwyaf diddorol.

Cam 3 – Cyflwyno brawddegau pwysleisiol

Sy - Mae'r dosbarth eisoes yn gyfarwydd â defnyddio 'sy' mewn cymal ac mewn cwestiwn. Mae'r gwaith yma'n codi yn Uned 22 yn y Cwrs Mynediad ac Uned 2 yn y Cwrs Sylfaen.

Adolygu 'sy' mewn cymal – Dwedwch frawddeg debyg i 'Mae ffrind gyda fi sy'n ysgrifennu llyfrau i blant'. Rhaid i'r dosbarth ddilyn y patrwm trwy greu brawddeg am ffrind iddyn nhw. Yna, trowch at y llyfr a'r cwestiwn ac ateb am y garddwr. Gyda phartner, rhaid i'r dysgwyr ymarfer brawddegau'n defnyddio 'sy' ar gyfer Beth yw mecanic/meddyg/hyrs?

'sy' mewn cymalau pwysleisiol – Defnyddiwch eich gwybodaeth am aelodau'r dosbarth i gyflwyno'r pwyslais, e.e.

Pwy sy'n byw yn...? X sy'n byw yn...

Gellir gwneud hyn am bob un o'r pedair brawddeg gyntaf yn y bloc yn y llyfr.

Darllenwch dros y bloc dril yn y llyfr. Rhannwch y dosbarth yn barau ar gyfer y gweithgaredd bwch gwybodaeth – rhaid ateb gyda phwyslais.

Ffordd naturiol arall o ddefnyddio 'sy' yw er mwyn cywiro. Dywedwch frawddegau sy'n ffeithiol anghywir am aelodau'r dosbarth gan ofyn i'r dysgwyr eich cywiro trwy ddefnyddio 'sy', e.e. Mae Jeff yn byw ym Mhontypridd. Cywiriad – Siân sy'n byw ym Mhontypridd. Ceir enghreifftiau pellach yn y llyfr.

Oedd – Eglurwch y dylid defnyddio 'oedd' yn lle 'sy' yn yr amherffaith. Defnyddiwch wybodaeth am aelodau'r dosbarth i ymarfer os yn bosib ac yna darllenwch dros y brawddegau yn y bloc. Llungopiwch dudalen rhaglenni teledu ar gyfer y diwrnod

cynt a chael parau i holi ei gilydd cwestiynau fel 'Beth oedd ar S4C am naw o'r gloch neithiwr?' Dylid ateb gyda phwyslais.

Fydd – Trowch at yr holiadur yn y llyfr. Bydd angen i'r dysgwyr holi cwestiynau uniongyrchol felly paratowch ar gyfer hyn trwy ymarfer, 'Fyddi di/Fyddwch chi'n mynd ar wyliau yn ystod y chwe mis nesa?' Wrth adrodd yn ôl, bydd y dysgwyr yn defnyddio pwyslais i ateb.

Gwyllo – Dangoswch y fideo ar Batagonia gan ofyn i'r dysgwyr ateb gyda phwyslais wrth ddweud o ble mae'r gwahanol bobl yn dod. Yr atebion: Patagonia - Florencia, Elvira, Fabio. Cymru - Ann-Marie.

Os oes gan y dysgwyr ddiddordeb mewn dysgu mwy am Batagonia, gellid eu cyfeirio at https://es.wikipedia.org/wiki/Provincia_del_chubut..

Sgwrs – Chwaraewch y sgwrs y tro cyntaf heb unrhyw dasg o gwbl. Yr ail dro, gofynnwch i bawb gofio un ffaith am Alan ac un am Elen. Y trydydd tro, gadewch iddynt ddilyn gyda'r sgrïpt. Yna, rhaid llenwi'r tabl yn cymharu Alan ac Elen. Yn olaf, er mwyn hoelio sylw ar frawddegau pwysleisiol, gofynnwch iddynt droi'r isod yn bwysleisiol:

Dych chi'n eu dysgu nhw.

Chi sy'n eu dysgu nhw.

Mae e'n dod gyntaf.

Fe sy'n dod gyntaf.

Mae Alan yn mynd i gystadlu.

Alan sy'n mynd i gystadlu.

Cam 4 – Ymarfer – Trefnu digwyddiad

Disgrifio - Yn gyntaf, rhannwch y dosbarth yn barau i greu cymaint o frawddegau â phosib am y llun. Gellid gosod nod, e.e. i lunio deg brawddeg neu roi terfyniad amser.

Os ydych am ymestyn y gweithgaredd, ceir dau lun yn Atodiadau 1a ac 1b a gellid gofyn i'r parau ganfod rhai gwahaniaethau yn y lluniau.

Siarad – Rhannwch y dosbarth yn grwpiau bach i drafod y cwestiynau.

Gwranddo – Mae'r bobl yn ceisio trefnu

1. cyfarfod
2. cymryd rhan mewn cystadleuaeth badminton.
3. mynd i weld ffilm a sgwrs
4. taith gerdded
5. parti pen-blwydd i blentyn

Fel ail gam, chwaraewch y sgysiau fesul un i barau nodi un ffaith am bob un. Dyma'r sgrïptiau:

De Cymru

A: Pwy sy'n cadw dyddiadur llogi stafelloedd y swyddfa?

B: Fi sy'n gwneud fel arfer. Pam?

A: Mae cyfarfod dydd lau a rhaid i fi gael ystafell breifat gyda sgrîf drwy'r dydd.

B: Faint o bobl dych chi'n disgwyl?

A: Tua deg. A phedwar ar y sgrin fideo.

B: Dych chi angen archebu bwffe hefyd?

A: Ydyn, bydd bwyd plaen yn gwneud y tro – fel brechdanau salad, a bara brith. Rhaid i ni gael rhywbeth, mae rhai pobl yn dod yma o bell.

A: Helo – ydw i'n siarad â rheolwr y Ganolfan Hamdden?

B: Ydych – sut galla i helpu?

A: Dw i eisiau cymryd rhan yn y gystadleuaeth badminton dydd Sadwrn. Oes angen i fi ddod â rased neu gaf i fenthyg un?

B: Dych chi'n gallu benthyg rased ond fel arfer mae pobl yn dod â rased gyda nhw

A: Diolch. Gaf i archebu lle i ddau, os gwelwch yn dda?

B: Gyda rasedi?

A: Ie, os gwelwch yn dda.

B: Dim problem, gaf i rai manylion personol?

A: Helo Twm, wyt ti'n brysur nos Fawrth?

B: Pam?

A: Dw i'n gwybod bod diddordeb gyda ti yn y Rhyfel Byd Cyntaf.

B: Oes, pam?

A: Mae ffilm Gymraeg arbennig yn y sinema gyda sgwrs wedyn.

B: Beth yw enw'r ffilm?

A: Hedd Wyn...

A: Helo Huw, wyt ti'n brysur bore dydd Sadwrn yma?

B: Mae'n dibynnu. Pam?

A: Mae taith gerdded natur gyda ni yn y goedwig. Dw i'n chwilio am bobl i helpu.

B: Dw i wedi clywed bod storm ar y ffordd. Dw i ddim eisiau gwlychu, mae'n flin gyda fi.

A: Bore da, Canolfan y Nant. Pwy sy'n siarad?

B: Mrs Elin Jones sy'n siarad. Ga i siarad â gofalwr y Ganolfan os gwelwch yn dda?

A: Fi sy'n siarad. Sut galla i helpu?

B: Ydy'r neuadd yn rhydd dydd Sadwrn y degfed o Fai os gwelwch yn dda?

A: Arhoswch funud...ydy, ar hyn o bryd.

B: Wel, mae fy merch Betsan yn cael gwersi bale yn y neuadd bob nos Fawrth – ac ro'n i'n meddwl... mae hi'n wyth oed ar y degfed o Fai...

Gogledd Cymru:

A: Pwy sy'n cadw dyddiadur llogi stafelloedd y swyddfa?

B: Fi sy'n gwneud fel arfer. Pam?

A: Mae 'na gyfarfod dydd lau a rhaid i mi gael ystafell breifat efo sgrîn drwy'r dydd.

B: Faint o bobol dach chi'n disgwyl?

A: Tua deg. A phedwar ar y sgrin fideo.

B: Dach chi angen archebu bwffe hefyd?

A: Ydyn, mi fydd bwyd plaen yn gwneud y tro – fel brechdanau salad, a bara brith. Rhaid i ni gael rhywbeth, mae rhai pobol yn dŵad yma o bell.

A: Helo – ydw i'n siarad efo rheolwr y Ganolfan Hamdden?

B: Ydych – sut fedra i helpu?

A: Dw i isio cymryd rhan yn y gystadleuaeth badminton dydd Sadwrn. Oes angen i mi ddŵad â raced neu ga i fenthyg un?

B: Dach chi'n medru benthyg raced ond fel arfer mae pobol yn dŵad â raced efo nhw.

A: Diolch. Ga i archebu lle i ddau, os gwelwch yn dda?

B: Efo racedi?

A: Ia, os gwelwch yn dda.

B: Dim problem, ga i rai manylion personol?

A: Helo Twm, wyt ti'n brysur nos Fawrth?

B: Pam?

A: Dw i'n gwybod bod gen ti ddiddordeb yn y Rhyfel Byd Cyntaf.

B: Oes, pam?

A: Mae 'na ffilm Gymraeg arbennig y sinema efo sgwrs wedyn.

B: Be ydy enw'r ffilm?

A: Hedd Wyn...

A: Helo Huw, wyt ti'n brysur bore dydd Sadwrn yma?

B: Mae'n dibynnu. Pam?

A: Mae gynnon ni daith gerdded natur yn y goedwig. Dw i'n chwilio am bobol i helpu.

B: Dw i wedi clywed bod storm ar y ffordd. Dw i ddim isio gwlychu, mae'n ddrwg gen i.

A: Bore da, Canolfan y Nant. Pwy sy'n siarad?

B: Mrs Elin Jones sy'n siarad. Ga i siarad efo gofalwr y Ganolfan os gwelwch yn dda?

A: Fi sy'n siarad. Sut fedra i helpu?

B: Ydy'r neuadd yn rhydd dydd Sadwrn y degfed o Fai os gwelwch yn dda?

A: Arhoswch funud...ydy, ar hyn o bryd.

B: Wel, mae fy merch Betsan yn cael gwersi bale yn y neuadd bob nos Fawrth – ac ro'n i'n meddwl... mae hi'n wyth oed ar y degfed o Fai...

Fel cam olaf, rhowch un o'r cardiau yn Atodiad 2 i bob pâr. Rhaid iddynt ymarfer darllen y ddeialog nifer o weithiau ac yna ceisio cyfleu'r ystyr heb edrych ar y sgript.

Ysgrifennu – Rhannwch y dosbarth yn barau i lunio ebost yn nodi'r trefniadau ar gyfer parti pen-blwydd syrpreis i'r tiwtor.

Cam 5 – Gwaith Arholiad

Gwranddo (2014) – Gwnewch y bwletin newyddion yn y ffordd arferol. Dyma'r sgrïpt:

Dyma'r bwletin newyddion.

1. Mae newyddion yn ein cyrraedd ni am ddamwain ddifrifol rhwng pum car ar yr M4 ger Abertawe. Cafodd dau berson eu hanafu ac maen nhw wedi mynd i Ysbyty Treforys. Bydd y ffordd wedi'i chau am ddwy awr arall oherwydd y ddamwain, yn ôl yr heddlu. Byddwn ni'n dod â rhagor o newyddion i chi yn ystod y dydd.
  2. Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y bydd dau gant o swyddi newydd yn dod i dde Cymru. Bydd cwmni gwneud ffonau symudol yn adeiladu ffatri yn ardal Pontypridd y flwyddyn nesa. Mae hyn yn newyddion da, gan fod cwmni ceir Ford newydd gau eu ffatri nhw yn y dre. Mae gobaith y bydd llawer o'r gweithwyr yn cael swyddi yn y ffatri newydd.
  3. Yn China ddoe, arestiwyd protestiwr am beintio slogan ar wal yng nghanol Beijing. Bydd Phil Jones, sy'n dod yn wreiddiol o Lyn Ebwy, yn ymddangos o flaen llys yfory. Dywedodd grŵp cefnogwyr Phil ei fod o eisiau tynnu sylw'r byd at y ffordd mae Tsieina'n trin pobl Tibet, ac mae'n gobeithio na fydd o'n gorfod mynd i'r carchar.
  4. Cyhoeddodd cwmni trydan Tonfedd eu bod nhw'n mynd i godi prisiau'n gynnar yn y flwyddyn newydd. Bydd cwmni Tonfedd yn dilyn y cwmnïau trydan eraill i gyd, gan fod pob un wedi codi prisiau o ddeg y cant. Dywedodd y llefarydd ar ran y cwmni fod dim dewis arall ganddyn nhw ond gwneud hyn.
  5. Mewn seremoni yng Nghaerdydd neithiwr, cyhoeddwyd enw awdur 'Llyfr y Flwyddyn' eleni. Enillodd Elin Prosser y wobwr am ei nofel ddiweddara 'Pobol y Paith', sy'n sôn am deulu'n symud i Batagonia. Hi yw'r awdur cynta sy ddim yn byw yng Nghymru i ennill y wobwr, mae'n debyg. Dywedodd Elin ei bod 'wrth ei bodd'.
  6. Mae meddyg o Abertawe, Jason Jenkins, wedi llwyddo i seiclo o gwmpas y byd i godi arian i 'Blant mewn Angen'. Er bod ei fag wedi cael ei ddwyn yn Sbaen, cael y ffliw ar ôl cyrraedd adre oedd y profiad gwaetha. Mae e'n well erbyn hyn, ac yn falch ei fod wedi codi dros gan mil o bunnoedd.
  7. Ac yn ola, y tywydd. Mae'r haul bendigedig yn mynd i bara am ddyddiau eto. Mae hi'n dawel iawn, heb wynt o gwbl. Wrth gwrs, bydd rhaid i drefnwyr regata Pwllheli ganslo regata fawr dydd Sul os na fydd hynny'n newid... neu fydd neb yn gallu hwylio! Ar hyn o bryd, mae'n edrych fel bod y tywydd sefydlog braf yn mynd i aros gyda ni am wythnos arall.
- ....a dyna'r bwletin newyddion.

Gan fod nifer o rifau'n codi yn y darn, ceir ymarfer cyfieithu syml i atgyfnerthu'r rhifau hyn.

Ysgrifennu – Ceir ymarfer Llenwi Bylchau yn atgyfnerthu'r llythyrr wnaed yn Uned 12.

Cam 6 – Robin Radio

Ymadroddion defnyddiol Uned 12:

dan deimlad	Gofynnwch i barau feddwl am eiriau eraill sy'n dilyn dan, e.e. dan do, dan bwysau,
diffyg cwsg	Gofynnwch i barau gyfieithu lack of money, lack of work, lack of water, lack of time. Gofynnwch i'r barau ddweud wrth ei gilydd am eu patrymau cwsg nhw ac a ydyn nhw'n dioddef o ddiffyg cwsg.
am y tro	Gofynnwch i bawb godi a dweud 'Hwyl am y tro' wrth ei gilydd – yn hwyliog, yn flinedig, yn ddiflas, yn normal.

Robin Radio Uned 13.

Cam 7 – Gweithgaredd cloi – Dyfalu'r enwogion

Rhannwch y dosbarth yn ddau dîm (neu fwy mewn dosbarth mawr). Ysgrifennwch enwau pobl enwog neu bobl sy yn y newyddion i'r dosbarth ar gardiau. Dylai pawb fod yn fyw. Ewch dros y cwestiynau bydd yn rhaid eu gofyn i ddyfalu pwy yw'r person enwog, e.e. Ydy e/o/hi'n chwarae tennis? Ras yw hi i ddyfalu pwy yw pob un o'r bobl enwog yn y pecyn. Bydd person gwahanol yn y tîm yn cymryd y cerdyn bob tro. Ar y dechrau, rhaid i'r person â'r cerdyn ddechrau trwy ddweud 'Dyn ydy o/Dyn yw e/ Dynes ydy hi/Menyw yw hi'. Mae gweddill y bobl yn y tîm wedyn yn gwybod pa ragenw i'w ddefnyddio. Cânt ofyn deg cwestiwn i geisio dyfalu. Os na fyddant yn gywir, bydd person o'r tîm arall yn cael dyfalu.

Syniadau ar gyfer cardiau: y prif weinidog, chwaraewr enwog mewn tîm pêl-droed/rygbi, cantorion/actorion poblogaidd, awduron.

Cam 8 – Geirfa Uned 14

Uned 13, Atodiad 1a

Uned 13, Atodiad 1b

Uned 13, Atodiad 2 - De Cymru

Sgwrs 1

A: Pwy sy'n cadw dyddiadur llogi stafelloedd y swyddfa?

B: Fi sy'n gwneud fel arfer. Pam?

A: Mae cyfarfod dydd lau a rhaid i fi gael ystafell breifat gyda sgrîn drwy'r dydd.

B: Faint o bobl dych chi'n disgwyl?

A: Tua deg. A phedwar ar y sgrin fideo.

B: Dych chi angen archebu bwffe hefyd?

A: Ydyn, bydd bwyd plaen yn gwneud y tro – fel brechdanau salad, a bara brith.

Rhaid i ni gael rhywbeth, mae rhai pobl yn dod yma o bell.

Sgwrs 2

A: Helo – ydw i'n siarad â rheolwr y Ganolfan Hamdden?

B: Ydych – sut galla i helpu?

A: Dw i eisiau cymryd rhan yn y gystadleuaeth badminton dydd Sadwrn. Oes angen i fi ddod â rased neu gaf i fenthyg un?

B: Dych chi'n gallu benthyg rased ond fel arfer mae pobl yn dod â rased gyda nhw

A: Diolch . Gaf i archebu lle i ddau, os gwelwch yn dda?

B: Gyda rasedi?

A: Ie, os gwelwch yn dda.

B: Dim problem, gaf i rai manylion personol?

Sgwrs 3

A: Helo Twm, wyt ti'n brysur nos Fawrth?

B: Pam?

A: Dw i'n gwybod bod diddordeb gyda ti yn y Rhyfel Byd Cyntaf.

B: Oes, pam?

A: Mae ffilm Gymraeg arbennig y sinema gyda sgwrs wedyn.

B: Beth yw enw'r ffilm?

A: Hedd Wyn...

Sgwrs 4

A: Helo Huw, wyt ti'n brysur bore dydd Sadwrn yma?

B: Mae'n dibynnu. Pam?

A: Mae taith gerdded natur gyda ni yn y goedwig. Dw i'n chwilio am bobl i helpu.

B: Dw i wedi clywed bod storm ar y ffordd. Dw i ddim eisiau gwlychu, mae'n flin gyda fi.

Sgwrs 5

A: Bore da, Canolfan y Nant. Pwy sy'n siarad?

B: Mrs Elin Jones sy'n siarad. Ga i siarad â gofalwr y Ganolfan os gwelwch yn dda?

A: Fi sy'n siarad. Sut galla i helpu?

B: Ydy'r neuadd yn rhydd dydd Sadwrn y degfed o Fai os gwelwch yn dda?

A: Arhoswch funud...ydy, ar hyn o bryd.

B: Wel, mae fy merch Betsan yn cael gwersi bale yn y neuadd bob nos Fawrth – ac ro'n i'n meddwl... mae hi'n wyth oed ar y degfed o Fai...

Uned 13, Atodiad 2 - Gogledd Cymru

Sgwrs 1

A: Pwy sy'n cadw dyddiadur llogi stafelloedd y swyddfa?

B: Fi sy'n gwneud fel arfer. Pam?

A: Mae 'na gyfarfod dydd lau a rhaid i mi gael ystafell breifat efo sgrîn drwy'r dydd.

B: Faint o bobol dach chi'n disgwyl?

A: Tua deg. A phedwar ar y sgrin fideo.

B: Dach chi angen archebu bwffe hefyd?

A: Ydyn, mi fydd bwyd plaen yn gwneud y tro – fel brechdanau salad, a bara brith.

Rhaid i ni gael rhywbeth, mae rhai pobol yn dŵad yma o bell.

Sgwrs 2

A: Helo – ydw i'n siarad efo rheolwr y Ganolfan Hamdden?

B: Ydych – sut fedra i helpu?

A: Dw i isio cymryd rhan yn y gystadleuaeth badminton dydd Sadwrn. Oes angen i mi ddŵad â raced neu ga i fenthyg un?

B: Dach chi'n medru benthyg raced ond fel arfer mae pobol yn dŵad â raced efo nhw.

A: Diolch. Ga i archebu lle i ddau, os gwelwch yn dda?

B: Efo racedi?

A: Ia, os gwelwch yn dda.

B: Dim problem, ga i rai manylion personol?

Sgwrs 3

A: Helo Twm, wyt ti'n brysur nos Fawrth?

B: Pam?

A: Dw i'n gwybod bod gen ti ddiddordeb yn y Rhyfel Byd Cyntaf.

B: Oes, pam?

A: Mae 'na ffilm Gymraeg arbennig y sinema efo sgwrs wedyn.

B: Be ydy enw'r ffilm?

A: Hedd Wyn...

Sgwrs 4

A: Helo Huw, wyt ti'n brysur bore dydd Sadwrn yma?

B: Mae'n dibynnu. Pam?

A: Mae gynnon ni daith gerdded natur yn y goedwig. Dw i'n chwilio am bobol i helpu.

B: Dw i wedi clywed bod storm ar y ffordd. Dw i ddim isio gwlychu, mae'n ddrwg gen i.

Sgwrs 5

A: Bore da, Canolfan y Nant. Pwy sy'n siarad?

B: Mrs Elin Jones sy'n siarad. Ga i siarad efo gofalwr y Ganolfan os gwelwch yn dda?

A: Fi sy'n siarad. Sut fedra i helpu?

B: Ydy'r neuadd yn rhydd dydd Sadwrn y degfed o Fai os gwelwch yn dda?

A: Arhoswch funud...ydy, ar hyn o bryd.

B: Wel, mae fy merch Betsan yn cael gwersi bale yn y neuadd bob nos Fawrth – ac ro'n i'n meddwl... mae hi'n wyth oed ar y degfed o Fai...

Uned 14

Cam 1 – Sgwrsio cychwynnol – Y Lein ddillad

Os yn bosib, ewch â llinyn a phegiau i'r dosbarth er mwyn gallu hongian y cardiau fel eu bod yn edrych fel lein ddillad. Rhannwch y dosbarth yn barau gan ofyn iddynt ddewis un cerdyn yr un. Maen nhw wedyn yn trafod y pynciau. Rhowch tua phum munud ar gyfer pob pâr a gellir ailadrodd y gweithgaredd tua chwe gwaith. Dylid newid y parau bob tro.

Cam 2 – Adolygu pwyslais

Ceir holiadur i ymarfer tri chwestiwn – Beth oedd i swper neithiwr?/Beth sy i swper heno?/Beth fydd i swper nos yfory? Modelwch yr atebion yn ofalus cyn rhoi'r holiadur ar waith.

Wedyn, ceir ymarfer gyda dis i ymarfer Person sy'n... Dyma'r atebion:

Beth yw/Be ydy nyrs?	Person sy'n trin cleifion mewn ysbyty.
Beth yw/Be ydy tafarnwr?	Person sy'n gweini ar gwsmeriaid sychedig.
Beth yw/Be ydy plymwr?	Person sy'n trwsio pibell dŵr twym/poeth.
Beth yw/Be ydy bardd?	Person sy'n ysgrifennu cerddi dwys.
Beth yw/Be ydy garddwr?	Person sy'n chwynnu gerddi gwyllt.
Beth yw/Be cogydd?	Person sy'n cymysgu cawl â llwy bren.

Cam 3 - Cyflwyno taw/mai

Yw - Yn gyntaf, ewch o gwmpas y dosbarth yn gofyn Pwy yw e/hi?; Pwy ydy o/hi?; Pwy ydyn nhw? er mwyn atgoffa pobl o'r gystrawen bwysig X yw e/hi; X ydy o/hi; X ydyn nhw. Yna, atgoffwch y dosbarth bod angen defnyddio 'bod' ar ôl gwybod. Defnyddiwch enwau'r bobl yn y dosbarth ar gyfer y dril. Bydd angen egluro yma ein bod yn defnyddio mai/taw yn lle bod pan fydd cymal pwysleisiol. Er mwyn ymarfer y patrwm, ceir pedwar llun dingbat i ddyfalu enwau llefydd. Dylid ymateb:

Dw i'n gwybod/meddwl   taw/mai   Caerdydd/Llantrisant/Beddgelert/Penyfan
yw e/ydy o.

Er mwyn cyflwyno'r bloc nesaf, unwaith eto dechreuwch drwy ailgyflwyno X yw'r/ydy'r tala. Gofynnwch i'r dynion i gyd godi er mwyn ymarfer y patrwm. Yna, driliwch Dw i'n gwybod taw X yw'r/mai X ydy'r. Gofynnwch iddo eistedd a fydd yn gadael dyn arall fel y tala er mwyn cael dril. Ewch ymlaen fel hyn nes bydd dau ddyn ar ôl. Gwnewch yr un peth ar gyfer y merched. Os nad yw pobl yn rhy sensitif, gallwch ddefnyddio aelodau'r

dosbarth i ymarfer 'hena' ac 'ifanca' hefyd.

Rhannwch y dosbarth yn barau i ymarfer defnyddio gradd eithaf ansoddeiriau. Bydd modd gofyn y cwestiynau isod ar gyfer pob ansoddair:

Pwy yw'r bachgen hena?/Pwy ydy'r hogyn hyna?

Pwy yw'r ferch hena?/Pwy ydy'r hogan hyna?

Pwy yw'r plentyn hena?/Pwy ydy'r plentyn hyna?

Yr ansoddeiriau i'w hymarfer yw hen, ifanc, tal, byr, cyflym, araf.

Er mwyn ymarfer y patrwm pwysleisiol, gall y dysgwyr ymarfer y patrwm 'Dw i'n gwybod taw/mai...' bob tro.

Ar ol cwblhau'r gwaith yma, gellir defnyddio'r tabl i ymarfer gradd gymharol yr ansoddair trwy enwi dau blentyn a gofyn i unigolion greu brawddeg, e.e. Gareth a Martin - tal > Mae Martin yn dalach na Gareth.

Gellir hefyd ddefnyddio'r tabl i ymarfer dweud y dyddiad trwy ofyn i unigolion am ddyddiadau geni'r plant.

Mynegi barn – Rhowch y tair brawddeg ar y bwrdd gwyn gan roi cyfle i'r dysgwyr ymarfer trwy ddisodli cyn rhoi'r holiadur ar waith. Ewch dros y cwestiynau y bydd angen eu gofyn, e.e. Beth yw/Be ydy'r tŷ bwyta gorau?

Amser gorffennol – Driliwch y bloc yn drylwyr cyn rhoi'r holiadur ar waith. Unwaith eto, rhaid gofyn y cwestiwn, e.e. Pwy oedd y pel-droediwr gorau erioed? Os bydd dau ddysgwr neu fwy'n cytuno, cânt gwblhau'r ymarfer ysgrifenedig sy yn y llyfr.

Sy – Driliwch frawddegau sy'n defnyddio 'sy' trwy ddefnyddio gwybodaeth am aelodau'r dosbarth, e.e. Dw i'n gwybod taw John sy'n byw yn Abertawe (dim Dafydd). Darllenwch dros y bloc yn y llyfr i atgyfnerthu. Yna, er mwyn ymarfer y patrwm, cynhaliwch y cwis isod. Rhaid i'r dysgwyr roi'r atebion gan ddweud naill ai 'Dyn ni'n gwybod taw.../Dan ni'n gwybod mai... neu 'Dyn ni'n meddwl taw.../Dan ni'n meddwl mai... Cofiwch ofyn cwestiynau cyfoes.

Pwy sy'n byw yn 10 Stryd Downing ar hyn o bryd?

Pwy sy'n byw yn y Tŷ Gwyn ar hyn o bryd?

Pwy sy'n hyfforddi tîm rygbi Cymru?

Pwy sy'n hyfforddi tîm pêl-droed Cymru?

Pwy sy'n cyflwyno l'm a Celebrity? (Ant a Dec)

Pwy sy'n cyflwyno XXX?

Pa afon sy'n mynd trwy Baris? (Seine)

Pa afon sy'n mynd trwy Rufain? (Tiber)

Faint o chwaraewyr sy'n chwarae mewn tîm pêl-rwyd? (7)

Faint o chwaraewyr sy'n chwarae mewn tîm hoci? (11)

Y dyfodol – Rhowch *post-it* i bawb. Rhaid i bawb ysgrifennu brawddeg am rywbeth byddan nhw'n ei wneud yn ystod y deuddeg mis nesaf yn dechrau gyda 'bydda i...'. Casglwch y *post-its* a'u rhoi ar y wal. Dewiswch un a dweud 'Dw i'n meddwl taw XX fydd yn XX'. Rhaid i bawb greu brawddeg debyg a bydd pawb yn cael pwynt am ddyfalu'n gywir. Ewch drwy'r rhestr gan ofyn bob tro 'Pwy fydd yn...?' Darllenwch dros y bloc yn y llyfr.

Pob amser yn y ferf - Er mwyn dangos pob amser yn y ferf o fewn un bloc, ceir un dril ychwanegol. Os byddwch am ymarfer yr amodol, gellid dangos copi o ganlyniadau gemau pêl-droed neu rygbi y penwythnos blaenorol. Gall y dysgwyr greu brawddegau fel 'Ro'n i'n meddwl taw/mai Caerdydd fasai'n ennill'.

Llun y caffi – Ceir lun o gaffi a chyfres o gwestiynau. Rhannwch y dosbarth yn barau i'w hateb gan ymarfer y patrwm targed. Bydd angen iddyn nhw ddefnyddio eu dychymyg i ateb y cwestiynau.

Gofyn cwestiynau – Ceir dau lun arall. Rhannwch y dosbarth yn barau, gyda hanner y parau'n creu cwestiynau ar lun y bar a'r hanner arall yn creu cwestiynau ar lun y bwyty. Dylid defnyddio cwestiynau'r caffi fel patrwm. Bydd parau'n cyfnewid cwestiynau er mwyn llunio atebion.

Bod/Taw – I gwblhau'r adran hon, ceir cyfres o frawddegau i'w huno i sicrhau bod y dysgwyr yn gwybod y gwahaniaeth rhwng y defnydd o 'bod' a 'mai/taw'. Rhai 'tips':

- Mae brawddegau heb bwyslais bob amser yn dechrau gyda berf.
- Os byddwn ni'n defnyddio 'taw/mai', bydd y cymal sy'n dilyn yn gyflawn.

Cam 4 – Y lluosog

Cerdd – Darllenwch dros y gerdd gan Emyr Davies. Rhannwch y dosbarth yn barau i'w darllen. Yna, darllenwch hi eto ond gan adael saib lle mae'r ffurfiau lluosog er mwyn i'r dysgwyr eu dweud. Gellid hefyd roi'r ffurfiau lluosog a gofyn am yr unigol.

Rhannwch y dosbarth yn barau i gwblhau'r tabl. Dywedwch wrthynt am roi cynnig ar hyn heb ddefnyddio geiriadur. Wrth adrodd yn ôl, rhaid defnyddio taw/mai:

e.e. Beth yw/Be ydy unigol meibion? 'Dyn ni'n meddwl/gwybod taw mab yw e.
Dan ni'n meddwl/gwybod mai mab ydy o.

Cam 5 – Ymarfer – Dweud stori

Stori'r Eisteddfod – Rhannwch y dosbarth yn dri grŵp. Rhowch stori A, B neu C i bob grŵp (Atodiad 1). Gofynnwch iddyn nhw ddarllen y stori'n uchel i'w gilydd fesul brawddeg. Helpwch gyda unrhyw broblemau. Ar ôl iddyn nhw orffen, gofynnwch iddyn nhw edrych ar y grid a llenwi'r golofn berthnasol. Wedyn, casglwch y cardiau a dywedwch wrthyn nhw am ddweud y stori trwy ddefnyddio'r wybodaeth yn y grid. Yna, rhowch y dosbarth mewn grwpiau newydd gydag un person o bob grŵp gwreiddiol. Rhaid i'r dysgwyr ddweud eu stori nhw o'r manylion yn y grid, tra mae'r lleill yn llenwi'r colofnau. Gellir gofyn cwestiynau am unrhyw wybodaeth goll ar ddiwedd y stori. Fel dosbarth, er mwy atgyfnerthu'r ffurfiau lluosog, gellid edrych ar y geiriau lluosog yn y storïau.

Sgyrsiau – Ceir tair stori lle mae staff y siop trin gwallt yn adrodd storïau. Chwaraewch y sgyrsiau a rhowch ddigon o gyfle i'r parau ymarfer eu darllen, gyda theimlad! Yna, gofynnwch i bob pâr ddewis un o'r sgyrsiau ac ychwanegu dwy neu dair llinell arall er mwyn gorffen y storïau.

Ysgrifennu – Rhannwch y dosbarth yn barau i ysgrifennu stori chwe brawddeg yn defnyddio cymaint â phosib o'r ffurfiau lluosog a geir yn y tabl yn yr uned. Gwiriwch ar hyd yr adeg yn ystod y dasg hon, gan gynorthwyo gyda chywirdeb. Gofynnwch i'r parau ddarllen eu stori ddwywaith. Ar yr ail ddarlleniad, dylai pawb arall yn y dosbarth godi llaw wrth glywed y ffurfiau lluosog. Gofynnwch ar ôl pob stori pa ffurfiau lluosog a ddefnyddiwyd.

Cam 6 – Sgwrs

Gwrandawriad 1 – Y dysgwyr i nodi faint o weithiau maen nhw'n clywed taw/mai. (4)

Gwrandawriad 2 – Y dysgwyr i ysgrifennu o leiaf un o'r ymadroddion/brawddegau sy'n cynnwys taw/mai. Nodwch nhw ar y bwrdd a chael y dysgwyr ar eu traed yn eu hymarfer nhw fesul un trwy eu dweud wrth ei gilydd.

Dyma nhw:

Fallai taw dawmain sy'n stopio'r traffig./Ella mai damwain sy'n stopio'r traffig.

Dw i'n gobeithio taw/mai ni fydd yn ennill.

Ond dw i'n poeni taw/mai Caerdydd fydd yn ennill.

O na, dw i'n meddwl taw taran glywais i fan 'na./O na, dw i'n meddwl mai taran glywes i fan 'na.

Gwrandawriad 3 – Chwaraewch y Sgwrs unwaith eto cyn rhannu'r dosbarth yn barau gan roi un dis ac un beiro i bob pâr. Mae'r partneriaid yn taflu'r dis bob yn ail. Wrth daflu 6, mae'r partner yn dechrau llenwi'r cyfieithiadau yn y grid ac yn parhau i wneud nes bod y partner yn taflu 6 ac yn cymryd y beiro. Yr enillydd ydy'r person sy'n llenwi'r grid gyntaf. Dylid annog y dysgwyr i beidio ag edrych yn ôl ar yr atebion.

Gwrandawriad 4 – Chwaraewch y sgwrs unwaith eto i sicrhau bod pawb yn deall popeth.

Cam 7 – Gwaith arholiad

Sgwrs – Rhannwch y dosbarth yn grwpiau i drafod y pwnc. Gellir gwneud Storum Eirfa ar ddulliau teithio i ddechrau.

Gwrando (2011) – Bwletin newyddion. Dyma'r sgript:
Dyma'r bwletin newyddion.

1. Newyddion drwg i ardal Abertawe. Bydd cwmni Technoprint yn cau eu ffatri yno oherwydd y problemau economaidd. Mae wyth deg o bobl yn gweithio yno, ond bydd pob un yn cael cynnig swydd yn ffatri arall y cwmni ym Mhen-y-bont. Dywedodd llefarydd ar ran y gweithwyr fod y newyddion am y ffatri yn Abertawe'n sioc fawr iddyn nhw.
2. Bu lladrad yn siop 'Dillad Del' yn Aberystwyth bore ddoe. Cafodd gwerth cannoedd o bunnoedd o ddillad eu dwyn. Mae'r heddlu'n meddwl mai rhywun lleol sy'n gyfrifol ac maen nhw wedi apelio am dystion. Dyma'r trydydd tro i ladron ddwyn o'r siop yma eleni.
3. Newyddion tramor. Bu protest fawr ym Madrid dydd Llun a chafodd hanner cant o bobl eu harestio. Er bod problemau economaidd Sbaen yn gwella, mae lefelau diweithdra'n uchel iawn. Mae mwy o bobl allan o waith yno nag mewn unrhyw wlad arall yn Ewrop, a daeth miloedd ohonyn nhw i brotestio yn y brifddinas.
4. Yng Nghymru, daeth tîm achub Bannau Brycheiniog o hyd i'r ddau berson a fu ar goll ar y mynyddoedd yn fyw ac yn iach. Roedd y ddau wedi mynd i gerdded heb ddillad nac esgidiau addas. Dywedodd llefarydd ar ran y tîm achub y dylai pobl baratoi cyn mynd i ddringo, gan fod y tywydd yn y mynyddoedd yn gallu newid yn gyflym.
5. Bu farw'r cyflwynydd radio Olwen Lewis yn saith deg saith oed. Bu Olwen yn gweithio ar raglenni plant am gyfnod ac yn gweithio yn y Senedd, ond fel llais newyddion Radio Cymru y mae hi fwy enwog. Mae hi'n gadael gŵr a thri o blant.
6. Bydd gêm rygbi ola'r tymor rhwng Sgarlets Llanelli a thîm Caeredin yn dechrau heno am hanner awr wedi saith. Dyma'r gêm fydd yn penderfynu pwy sy'n cael chwarae yng nghwpan Ewrop y flwyddyn nesa. Dywedodd hyfforddwr y Sgarlets fod

hon yn gêm hollbwysig iddyn nhw.

7. Y tywydd i gloi. Mae'r tywydd oer a gwlyb wedi hen fynd o'r diwedd. Mae dau neu dri diwrnod o dywydd heulog poeth gyda ni i ddod o heno ymlaen. Gallai hi fod yn wyntog iawn ar arfordir y gogledd erbyn y bore, ond dylai hi fod yn sych ymhob man.

Cam 6 – Robin Radio

Ymadroddion defnyddiol Uned 13:

carreg fedd

Gofynnwch beth yw'r lluosog – cerrig beddau

tafodiaith

Dangoswch fod y gair yn dod trwy gyfuno tafod a iaith.
Gofynnwch beth yw: crossroads (croesfordd), total (cyfanswm), sleet (eirlaw).

galw draw

Defnyddiwch yr ymadrodd hwn i ymarfer pob person yn y berf. Gofynnwch i unigolion gyfieithu:

I am calling over. I am calling over tonight.

I was calling over. I used to call over often.

I will be calling over. I will be calling over tomorrow.

I would call over. I would call over if I could.

I have called over. I have called over but there's no-one here.

I called over. I called over last night.

I'll call over. I'll call over after class.

Gellid gwneud y gwaith yma ar fyrddau bach gwyn.

Robin Radio Uned 14.

Cam 7 – Gweithgaredd cloi – Llun o'r ffôn

Mae gan y rhan fwyaf o bobl luniau ar eu ffonau y dyddiau hyn. Gwnewch yn siŵr bod un gyda chi. Dangoswch y llun a phasiwch y llun o gwmpas tra byddwch chi'n siarad amdano fe. Gofynnwch i bobl wneud yr un peth. Gellid dweud wrth bobl ymlaen llaw y byddwch yn gofyn iddyn nhw wneud hyn.

Cam 8 – Geirfa Uned 15

Uned 14, Atodiad 1 (De Cymru)

Stori A

Roedd yr Eisteddfod Genedlaethol wedi cyrraedd. Ar y dydd Llun roedd hi'n braf iawn ac roedd Dafydd Huws eisiau mynd i'r Wyl. Aeth e ar y bus a chyrhaeddodd e'r Eisteddfod am ddeg o'r gloch. Prynodd e docyn maes oedd yn ugain punt ac aeth e i mewn i'r Eisteddfod. I ddechrau, aeth e i stondin Dysgu Cymraeg. Roedd posteri lliwgar ar y waliau, llawer o wybodaeth am gyrsiau dysgwyr a chwis i ddysgwyr. Wedyn, aeth Dafydd i ardal Llwyfan y Maes i chwilio am fwyd. Cafodd e bysgod, sglodion a phys a pheint o gwrw. Yn y prynhawn, aeth Dafydd i'r Pafiliwn achos roedd e eisiau gweld seremoni'r Coroni. Erbyn hanner awr wedi pump, roedd Dafydd wedi blino'n lân. Aeth e adre ar y bus i gael swper ond ddim cyn prynu tocyn i fynd i'r ddrama nos Fawrth.

Stori B

Roedd yr Eisteddfod Genedlaethol wedi cyrraedd. Ar y dydd Llun roedd hi'n wlyb iawn ond roedd Ann Jones eisiau mynd i'r Wyl. Aeth hi yn ei char a chyrhaeddodd hi'r Eisteddfod am un ar ddeg o'r gloch. Prynodd hi docyn maes oedd yn bymtheg punt ac aeth hi i mewn i'r Eisteddfod. I ddechrau, aeth hi i Babell Mudiad Meithrin. Roedd pawb yn yfed coffi ac yn gwyllo'r plant bach yn chwarae. Roedd posteri lliwgar ar y waliau, llawer o deganau a llawer o sŵn! Roedd sioe i blant bach hefyd am hanner awr wedi deuddeg. Wedyn, aeth Ann i'r tŷ bwyta ar y maes. Cafodd hi bitsa a gwydraid o win coch. Yn y prynhawn, aeth Ann i'r Pafiliwn achos roedd hi eisiau gweld seremoni'r Coroni. Erbyn chwech, roedd Ann wedi blino'n lân. Aeth hi'n ôl i'r maes parcio ac adre yn ei char i gael swper ond ddim cyn prynu tocyn i fynd i Gig y Pafiliwn nos lau.

Stori C

Roedd yr Eisteddfod Genedlaethol wedi cyrraedd. Ar y dydd Gwener roedd hi'n braf iawn ac roedd Hefin Jones eisiau mynd i'r Wyl. Aeth e ar y trê'n a chyrhaeddodd e'r Eisteddfod am hanner awr wedi deg. Prynodd e docyn maes oedd yn ugain punt ac aeth e i mewn i'r Eisteddfod. I ddechrau, aeth e i'r Lle Celf. Roedd lluniau lliwgar ar y waliau, a llawer o fodelau hyfryd. Roedd arlunydd yn siarad am ei waith. Wedyn, aeth Hefin i chwilio am y fan hufen iâ. Cafodd e hufen iâ mefus. Yn y prynhawn, aeth Dafydd i'r Pafiliwn achos roedd e eisiau gweld seremoni'r Cadeirio. Erbyn chwarter i chwech, roedd Hefin wedi blino'n lân. Aeth e adre ar y trê'n i gael swper ond ddim cyn prynu tocyn i fynd i'r gig comedi nos Sadwrn.

Uned 14, Atodiad 1 (Gogledd Cymru)**Stori A**

Roedd yr Eisteddfod Genedlaethol wedi cyrraedd. Ar y dydd Llun roedd hi'n braf iawn ac roedd Dafydd Huws iso mynd i'r Wyl. Mi aeth o ar y bus ac mi gyrhaeddodd o'r Eisteddfod am ddeg o'r gloch. Mi brynodd o docyn maes oedd yn ugain punt ac aeth o mewn i'r Eisteddfod. I ddechrau, mi aeth o i stondin Dysgu Cymraeg. Roedd 'na bosteri lliwgar ar y waliau, llawer o wybodaeth am gyrsiau dysgwyr a chwys i ddysgwyr. Wedyn, mi aeth Dafydd i ardal Llwyfan y Maes i chwilio am fwyd. Mi gaeth o bysgod, sglodion a phys a pheint o gwrw. Yn y prynhawn, mi aeth Dafydd i'r Pafiliwn achos roedd o isio gweld seremoni'r Coroni. Erbyn hanner awr wedi pump, roedd Dafydd wedi blino'n lân. Mi aeth o adre ar y bus i gael swper ond ddim cyn prynu tocyn i fynd i'r ddrama nos Fawrth.

Stori B

Roedd yr Eisteddfod Genedlaethol wedi cyrraedd. Ar y dydd Llun roedd hi'n wlyb iawn ond roedd Ann Jones iso mynd i'r Wyl. Mi aeth hi yn ei char ac mi gyrhaeddodd hi'r Eisteddfod am un ar ddeg o'r gloch. Mi brynodd hi docyn maes oedd yn bymtheg punt ac mi aeth hi mewn i'r Eisteddfod. I ddechrau, mi aeth hi i Babell Mudiad Meithrin. Roedd pawb yn yfed coffi ac yn gwyllo'r plant bach yn chwarae. Roedd 'na bosteri lliwgar ar y waliau, llawer o deganau a llawer o sŵn! Roedd 'na sioe i blant bach hefyd am hanner awr wedi deuddeg. Wedyn, mi aeth Ann i'r tŷ bwyta ar y maes. Mi gaeth hi bitsa a gwydraid o win coch. Yn y prynhawn, mi aeth Ann i'r Pafiliwn achos roedd hi isio gweld seremoni'r Coroni. Erbyn chwech, roedd Ann wedi blino'n lân. Mi aeth hi'n ôl i'r maes parcio ac adre yn ei char i gael swper ond ddim cyn prynu tocyn i fynd i Gig y Pafiliwn nos lau.

Stori C

Roedd yr Eisteddfod Genedlaethol wedi cyrraedd. Ar y dydd Gwener roedd hi'n braf iawn ac roedd Hefin Jones iso mynd i'r Wyl. Mi aeth o ar y trê ac mi gyrhaeddodd o'r Eisteddfod am hanner awr wedi deg. Mi brynodd o docyn maes oedd yn ugain punt ac mi aeth o mewn i'r Eisteddfod. I ddechrau, mi aeth o i'r Lle Celf. Roedd 'na luniau lliwgar ar y waliau, a llawer o fodelau hyfryd. Roedd 'na arlunydd yn siarad am ei waith. Wedyn, mi aeth Hefin i chwilo am y fan hufen iâ. Mi gaeth o hufen iâ mefus. Yn y prynhawn, mi aeth Dafydd i'r Pafiliwn achos roedd o isio gweld seremoni'r Cadeirio. Erbyn chwarter i chwech, roedd Hefin wedi blino'n lân. Mi aeth o adre ar y trê i gael swper ond ddim cyn prynu tocyn i fynd i'r gig comedi nos Sadwrn.

Uned 15

Cam 1 – Sgwrsio Cychwynnol

Gan mai uned adolygu yw hon, ceir gêm o gardiau. Fel arfer, chwaraewch y gêm ddwywaith yn ystod yr uned os yn bosib – y tro cyntaf gyda'r dysgwyr yn holi ei gilydd a'r ail dro gydag ymwelwyr sy'n siarad Cymraeg yn rhugl.

Cam 2 – Darllen ac ysgrifennu

Mae'r paragraff hwn yn crynhoi'r gwaith gramadegol a wnaed yn Unedau 11-14. Darllenwch chi'r paragraff yn gyntaf, gan sicrhau bod pawb yn deall. Gofynnwch i barau ei ddarllen unwaith neu ddwy. Yna, gofynnwch i'r parau edrych ar lun Y Bar Tapas a Gwin ac ailysgrifennu'r paragraff gan newid y manylion a danlinellir i ddisgrifio'r llun a ddewiswyd ganddynt.

Cam 3 – Adolygu taw/mai

Rhannwch y dosbarth yn barau i baru'r dotiau a'r enwau llefydd. Maen nhw wedyn yn creu brawddegau megis Dw i'n gwybod/meddwl taw X yw e. Dyma'r atebion:

Cam 4 – Adolygu'r amhersonol (-wyd)

Mae'r thema o adnabod Cymru'n parhau gyda brawddegau sy'n cynnwys yr amhersonol.

Dyma'r atebion:

Agorwyd y Cae Ras yn Wrecsam yn 1864.

Ailenwyd Canolfan Hamdden y Fflint ar ôl Jade Jones yn 2012.

Agorwyd Venue Cymru yn Llandudno yn 2005.

Agorwyd Theatr y Werin yn Aberystwyth yn 1972.

Ganwyd Dylan Thomas yn Cwmdonkin Drive, Abertawe yn 1914.

Agorwyd Llyfrgell Genedlaethol Cymru yn Aberystwyth yn 1907.

Agorwyd Canolfan y Mileniwm ym Mae Caerdydd yn 2009.

Cam 5 – Ymarfer – Siarad am fyd gwaith

Yn Atodiad 1, ceir cardiau i sbarduno trafodaeth ar fyd gwaith. Rhowch un cerdyn i bawb a rhaid iddynt lunio cwestiwn yn cynnwys y gair, gan gofio y bydd angen defnyddio'r presennol a'r gorffennol oni bai bod pawb yn y dosbarth naill ai mewn gwaith neu wedi ymddeol, e.e. Faint o oriau dych chi/o'ch chi'n gweithio bob wythnos? Rhaid holi'r cwestiwn i bawb, gan annog cymaint â phosib o siarad rhydd.

Gwyllo – Dangoswch y fideo. Dyma'r atebion i'r cwestiynau.

Pwy sy'n gweithio mewn tri lle? Elen

Pwy sy'n helpu oedolion fel arfer? Owain

Pwy sy'n gweithio'n rhan amser? Nesta

Pwy sy'n gweithio gyda phlant? Elen a Nesta

Pwy oedd yn cael llyfrau gan Siôn Corn? Myrddin ap Dafydd

Pwy sy'n gweithio gyda hen bobl? Elen

Pwy dych chi'n feddwl sy wedi creu ei chwmni/gwmni ei hun? Myrddin ap Dafydd

Cymharu lluniau – Rhannwch y dosbarth yn barau i nodi pum peth gwahanol am y ddau lun. Yna, dylai'r parau drafod pa lun sydd debyca i'w gweithle nhw.

Holiadur – Rhaid i'r dysgwyr holi ei gilydd am eu swyddi cyntaf a'u swyddi presennol neu eu swyddi olaf os ydyn nhw wedi ymddeol. Anogwch gymaint â phosib o siarad rhydd.

Siaradwch – Rhannwch y dosbarth yn grwpiau bach i drafod y cwestiynau.

Sgwrs – Ar ôl chwarae'r sgwrs ddwywaith, gofynnwch i bawb ddweud un gair oedd yn y Sgwrs. Nodwch y geiriau ar y bwrdd gwyn a phenderfynwch, fel dosbarth, ym mha cyd-destun y defnyddiwyd nhw yn y Sgwrs. Chwaraewch y darn unwaith eto ac yna rhannwch y dosbarth yn barau i ddarllen.

Tynnwch sylw at yr ymadrodd 'cadw llygad ar' a gofynnwch i'r dysgwyr gyfieithu'r ymadroddion eraill yn y llyfr.

Cam 6 – Cyflwyno'r amhersonol (yr amser presennol)

Tynnwch sylw at y cwestiwn Pryd 'dyn/dan ni'n cael ein talu? sy yn y ddeialog. Driliwch bob person gan ddefnyddio'r berf 'talw'. Gellir hefyd ychwanegu rhai berfau eraill – dysgu, hyfforddi, gweld. Yna, darllenwch dros y brawddegau enghreifftiol eraill, gan ddisodli'r geiriau sy wedi'u tanlinellu.

Rhannwch y dosbarth yn barau i edrych ar y tabl. Rhaid cyfuno colofnau er mwyn gwneud brawddegau synhwyrol. Ceir llinellau o dan y grid i ysgrifennu'r brawddegau. Dyma'r atebion:

Dw i'n cael fy mesur am siwt	â'r tâp mesur	yn y siop ddillad
Mae'r streic yn cael ei galw	gan y gweithwyr	yn y gwaith dur
Mae ei thymheredd yn cael ei fesur	gan y nyrs	ar y ward
Mae'r dril yn cael ei ddefnyddio	gan y deintydd	ar y dant drwg
Mae'r gwm cnoi'n cael ei lanhau	o'r bwrdd	gyda'r clwtyn gwlyb
Mae'r teulu dieithr yn cael eu croesawu	gan y gymuned	yn y parti croeso

Er mwyn ymestyn y dysgwyr, gofynnwch iddynt guddio'r golofn ar y chwith er mwyn cofio'r patrymau amhersonol.

Yn olaf, ceir set o gardiau ymarfer yn Atodiad 2. Rhannwch y dosbarth yn barau i weithio trwy'r cardiau. Yn gyntaf, dylent edrych ar amser gorffennol yr amhersonol a throï'r brawddegau i'r presennol. Ar ol cwblhau'r cam hwn, cânt wneud yr ymarfer eto ond yn troi o'r presennol i'r gorffennol y tro hwn.

Cam 7 – Geirfa

Cenedl enwau – Yn gyntaf, rhoddir sylw i feithrin ymwybyddiaeth o genedl enwau a'r patrwm treiglo. Ceir dau lun i enghreifftio hyn yn y llyfr. Eisteddwch mewn cylch gan fynd o gwmpas a phawb yn ychwanegu gair i fynd gyda llyfr i wneud pâr. Pan fydd rhywun yn methu â meddwl am air, gwnewch yr un peth gyda'r gair cot. Dylid wedyn rannu'r dosbarth yn barau neu'n grwpiau bach i chwarae gêm stamina – rhaid enwi cymaint o gyfleoliadau â phosib, e.e.

Gwrywaidd

cerdyn (credyd/Nadolig)
bag (plastig/llaw/lledr)
dosbarth (Cymraeg/derbyn/nofio)
lyfr (llywio, darllen, Cymraeg, Saesneg)

Benywaidd

pêl (droed/fasged/rygbi)
ystafell (wely/fwyta)
ysgol (feithrin/gynradd/gyfun/Gymraeg)
siop (fara/esgidiau/lyfrau)

maes (parcio/chwarae)

cot (law, ledr)

tocyn (tymor/trên)

rhaglen (deledu/radio/ddogfen/newyddion)

tŷ (bach/haf)

gêm (gardiau/griced/hoci)

Adolygu Geirfa Unedau 11-15 – Ceir grid yn y llyfr cwrs ond ceir hefyd gopïau A3 yn y blwch adnoddau generig i diwtoriaid. Rhannwch y dosbarth yn ddau hanner. Y nod yw ateb y cwestiynau'n gywir er mwyn creu llinell mewn unrhyw gyfeiriad. Rhaid i'r timau geisio blocio ei gilydd. Maen nhw'n ateb cwestiynau bob yn ail. Adolygir geirfa'r unedau blaenorol. Wrth i dîm ddewis llythren, rhaid ysgrifennu'r cliw ar y bwrdd, gan adael bwllch ar gyfer yr ateb cywir.

Dyma'r cwestiynau a'r atebion:

A	Os bydd 'na dân, chwiliwch am yr allanfa dân ar unwaith! Os bydd tân, chwiliwch am yr allanfa dân ar unwaith!
B	Mae rhai'n deud mai baner y ddraig goch ydy'r orau yn y byd! Mae rhai'n dweud taw baner y ddraig goch yw'r orau yn y byd!
C	Mae 'na gamgymeriad yn y bill! Dydy o ddim yn chwe deg punt! Mae camgymeriad yn y bill! Dyw e ddim yn chwe deg punt!
Ch	Mae'r adran cynnal a chadw yn fwy prysur yn y gaea ac ar ôl stormydd.
D	Mae'r swyddog iechyd a diogelwch yn bwysig ar noson Tân Gwylt!
Dd	Ro'n i mewn tipyn o ddyled efo'r cerdyn credyd ar ôl y Nadolig. Ro'n i mewn tipyn o ddyled gyda'r cerdyn credyd ar ôl y Nadolig.
E	"Bore da, ga i estyniad 273 os gwelwch chi'n dda?"
F	Dydy Huw ddim yn hoffi/licio rhannu ei feddyliau personol efo neb. Dyw Huw ddim yn hoffi rhannu ei feddyliau personol gyda neb.
Ff	Roedd hi'n anodd ffarwello â'r ferch pan aeth hi i ffwrdd i'r coleg.
G	Gêm gyfartal oedd hi rhwng Caerdydd ac Abertawe – un gôl yr un.
Ng	Mae Myrddin ap Dafydd yn gweithio yng ngwasg Carreg Gwalch
H	Doedd gen i ddim car pan o'n i'n byw yn Llundain. Felly, dw i wedi colli hyder a ddim isio gyrru. Doedd dim car gyda fi pan o'n i'n byw yn Llundain. Felly, dw i wedi colli hyder a ddim eisiau gyrru.
I	Mae'n well gen i fwyd iach/iachus na sothach fel creision a siocled. Mae'n well gyda fi fwyd iach/iachus na rwtsch fel creision a siocled.
L	Mae lapio'r parseli adeg y Nadolig yn cymryd mwy o amser na'r agor!
LI	Mae'r llwch yn ofnadwy yn y swyddfa yma, does neb byth yn glanhau.

M	Yr Urdd ydy'r mudiad ieuenctid i blant a phobl ifanc sy'n siarad Cymraeg. Yr Urdd yw'r mudiad ieuenctid i blant a phobl ifanc sy'n siarad Cymraeg.
N	Mae 'na nifer o bobl wedi ymuno efo'r dosbarth ers iddo fo ddechrau. Mae nifer o bobl wedi ymuno â'r dosbarth ers iddo fe ddechrau.
O	Gair arall am "achos..." ydy " oherwydd ". Gair arall am "achos..." yw "oherwydd".
P	Roedd y Prif Weinidog ar newyddion S4C o'r Senedd neithiwr.
Ph	Roedd 'na lawer o weiddi a phrotestio y tu allan i'r Senedd! Roedd llawer o weiddi a phrotestio y tu allan i'r Senedd!
R	Mi gaeth y rhaglen ei recordio yn yr Eisteddfod Genedlaethol. Cafodd y rhaglen ei recordio yn yr Eisteddfod Genedlaethol.
Rh	Clymwch y rhaffau yn iawn neu mi fydd y cwch yn mynd efo'r tonnau. Clymwch y rhaffau yn iawn neu bydd y cwch yn mynd gyda'r tonnau.
S	Mae'n braf cael tywydd sych os dach chi'n mynd i wersylla! Mae'n braf cael tywydd sych os dych chi'n mynd i wersylla!
T	Be ydy'r trefniadau ar gyfer y cyfarfod? Beth yw'r trefniadau ar gyfer y cyfarfod?
Th	Roedd 'na lawer o fellt a tharanau neithiwr yn ystod y storm. Roedd llawer o fellt a tharanau neithiwr yn ystod y storm.
U	Mae pob un/unigolyn yn y dosbarth yn bwysig.
W	Mae 'na lawer o weithgareddau diddorol iawn yn y gweryll gwyliau. Mae llawer o weithgareddau diddorol iawn yn y gweryll gwyliau.

Cam 8 – Chwedl – Ffynnon Gwenffrewi

Dangoswch y fideo heb unrhyw dasg. Yna, wrth wyllo am yr ail a'r trydydd tro, dylai'r dysgwyr lenwi'r bylchau yn y sgript:

Dyma ffynnon Gwenffrewi yn Nhreffynnon, Sir y Fflint.

Mae miloedd o ymwelwyr yn dod i ffynnon Gwenffrewi bob blwyddyn. Ers mil, tri chant o flynyddoedd mae pobl yn dod yma i weddio ac i ofyn am gael eu gwella.

Yn y seithfed ganrif, yn ôl yr hanes, gwrthododd Gwenffrewi fod yn gariad i Caradog, achos ei bod hi eisiau bod yn lleian. Gwylltiodd Caradog. Torrodd ei phen hi i ffwrdd. Lle arhosodd ei phen hi ar y llawr, llifodd dŵr pur o'r ddaear, a dyna ddechrau'r ffynnon.

Daeth Sant Beuno, ewythr Gwenffrewi, a rhoi ei phen hi yn ôl ar ei hysgwyddau hi. Gweddiodd, a daeth Gwenffrewi yn ôl yn fyw. Mi wnaeth hi fyw fel lleian am dros ugain mlynedd.

Roedd Gwenffrewi yn ferch o gig a gwaed – ac mae hi wedi cael ei derbyn fel santes ers iddi hi farw. Roedd sôn mewn hen lyfrau bod gan Gwenffrewi graith o gwmpas ei gwddw felly efalle bod rhan o'r stori yn wir.

Gweddiodd Gwenffrewi i Dduw wella pawb oedd yn mynd i mewn i ddŵr y ffynnon. Mae hanes ers y ddeuddegfed ganrif bod pobl yn gwella ar ôl bod yn y dŵr.

Yn yr arddangosfa ger y ffynnon, dach chi'n medru gweld llawer o ffyn wedi eu gadael gan bobl dros y blynyddoedd ar ôl iddyn nhw gael eu gwella.

Mae'r dref, Treffynnon (Holywell yn Saesneg), yn cael ei galw'n "Lourdes Cymru". Mae'r safle hanesyddol yma yn werth ei weld, dewch yma am dro!

Yna, rhannwch y dosbarth yn barau i ateb y cwestiynau am y chwedl trwy lenwi'r bylchau mewn brawddegau sy'n ymarfer yr amhersonol.

Dyma'r atebion:

Gwrthodwyd Caradog gan Gwenffrewi.

Torrwyd pen Gwenffrewi i ffwrdd gan Caradog.

Rhoddydwyd pen Gwenffrewi yn ôl ar ei hysgwyddau gan Sant Beuno.

Derbyniwyd Gwenffrewi fel santes ar ôl iddi hi farw.

Dywedydwyd bod craith gyda/gan Gwenffrewi.

Gadawyd llawer o ffyn ger y ffynnon ar ôl i bobl gael eu gwella.

Galwyd y dref yn Lourdes Cymru ers canrifoedd.

Treffynnon yw/ydy'r enw Cymraeg ar y dre.

Holywell yw/ydy'r enw Saesneg ar y dre.

Dw i'n siŵr taw/mai stori wir yw/ydy hanes Gwenffrewi neu Dw i'n siŵr taw/mai chwedl yw/ydy hanes Gwenffrewi.

Cam 9 – Arholiad Canolradd

Gwrandd (2018) – Bwletin newyddion. Dyma'r sgrïpt:

Dyma'r newyddion.

1. Daeth newyddion trist heddiw fod un o awduron mwya Cymru wedi marw'n sydyn. Roedd Caradog Price yn enwog drwy Gymru am ei nofelau ditectif. Cafodd ei lyfrau eu troi'n ffilmiau wrth gwrs, a dyna sut daeth ei dalent i sylw pobl yn America, Japan a llawer o wledydd eraill. Bydd rhaglen arbennig ar S4C i gofio amdano heno am naw o'r gloch.

2. Roedd protest fawr yn neuadd sir Llanaber y bore 'ma. Roedd dros ddau gant o bobl wedi dod i brotestio am benderfyniad y cyngor i gau ysgol fach Aberwylan. Yr ysgol agosa yw Llanaber, ac mae deg milltir yn rhy bell i'r plant lleiaf deithio, yn ôl y protestwyr. Cafodd dau o'r rhieni eu harestio am beintio slogan ar wal y neuadd.

3. Newyddion tramor nesa. Mae fferi sy'n cario dros bum cant o dwristiaid wedi taro yn erbyn wal ger Dubrovnik yn Croatia. Digwyddodd y ddamwain tua dau o'r gloch y

bore, pan oedd y teithwyr yn cysgu. Does neb wedi cael ei anafu, a does dim perygl i'r fferi, ond fydd y teithwyr ddim yn gallu hwylio ymlaen i'r Eidal. Bydd cwmni Med-Cruise yn trefnu eu bod nhw'n gallu hedfan adre.

4. Mae meddyg Cymraeg o Orllewin Cymru ar ei ffordd i Sierra Leone, i helpu'r bobl sy'n dioddef o feirws Ebola. Mae Dr Ifan Tomos yn gweithio fel meddyg teulu, ond wedi cael chwe mis i ffwrdd o'r gwaith i fynd i Affrica. Mae e wedi addo anfon adroddiad wythnosol i Radio Cymru, ac ysgrifennu llyfr am ei brofiadau ar ôl dod adre. Pob lwc iddo fe.

5. Chwaraeon nesa. Mae tîm pêl-droed Chelsea wedi gwario tri deg miliwn o bunnoedd ar chwaraewyr newydd i ddod atyn nhw y tymor nesa. Mae dau chwaraewr o Dde Affrica ac un o America wedi cytuno i chwarae i'r tîm. Hefyd, dwedodd llefarydd ar ran y clwb fod Antonio Parizzi o'r Eidal yn ymuno â nhw. Cyfnod cyffrous i dîm Chelsea felly.

6. Roedd prif weinidog Cymru yn Llanaber heddiw i agor neuadd newydd. Cafodd neuadd Bryn Bach ei chodi'n wreiddiol dros gant o flynyddoedd yn ôl; ond pan fuodd tân yno bymtheg mlynedd yn ôl, bu'n rhaid ei chau. Mae pobl yr ardal wedi bod yn codi arian i adnewyddu'r adeilad, ac mae'r neuadd wedi ailagor o'r diwedd. Bydd yn gartref i'r ysgol feithrin, ac yn ganolfan i'r pentre i gyd.

7. A'r tywydd i gloi. Mae disgwyl i'r glaw gyrraedd Cymru dros nos. Bydd hi'n eitha oer dros y penwythnos hefyd – anlwcus felly os ydych chi wedi trefnu gwyliau bach ar lan y môr – ond bydd hyn yn newyddion arbennig i'r garddwyr sy'n gwranddo, ar ôl dau fis mor sych. Ond mae'r tywydd diflas yma i aros – newyddion drwg i'r plant sy'n gorffen yr ysgol wythnos nesa.

A dyna'r bwletin newyddion.

Llenwi bylchau – Rhannwch y dosbarth yn barau i wneud yr ymarfer llenwi bylchau. Ceir dau ymarfer i ddilyn i atgyfnerthu dau o'r pwyntiau yn y bylchau – diddordeb mewn, ac er bod.

Diddordeb mewn – Rhannwch y dosbarth yn barau i feddwl am ymatebion priodol. Cynhaliwch yr ymarfer hwn fel dril llafar.

Er bod – Rhannwch y dosbarth yn barau newydd i greu hanner cyntaf y brawddegau yn defnyddio er + bod. Ewch dros yr atebion.

Cam 10 – Robin Radio

Ymadroddion defnyddiol Uned 14:

rhieni maeth

Gofynnwch i barau lunio tair brawddeg yn dechrau gyda, I fod yn rhieni maeth, rhaid i chi...

cynnal sgwrs

Gofynnwch i barau feddwl am o leiaf dri gair sy'n gallu dod ar ôl cynnal, e.e. parti, cyfarfod, dosbarth, cyngerdd.

diffyg hyder

Cafwyd cyfle i ymarfer diffyg yn ddiweddar felly unwaith eto, gofynnwch pa eiriau sy'n gallu cael eu cyplysu gyda diffyg, e.e. cwsg, amser, arian, dŵr.

Robin Radio Uned 15.

Cam 11 – Gweithgaredd Cloi – Adnabod y gwall.

Rhowch gerdyn coch a cherdyn gwyrdd i bob dysgwr (neu rywbeth cyfatebol). Darllenwch y gyfres o frawddegau isod. Ar ddiwedd pob brawddeg, rhaid codi'r cerdyn coch neu'r cerdyn gwyrdd – cerdyn gwyrdd os yw'r frawddeg yn ffeithiol gywir, cerdyn coch os yw'n anghywir. Ar y diwedd, dychwelwch at y rhai 'anghywir' a gofynnwch am syniadau ar sut i'w cywiro.

Aeth y plant i'r parc i chwarae gyda'r cymylau.

Mae John yn mynd i'r maes awyr i weld yr awyrennau.

Mae Aelodau o'r Senedd yn gweithio yn Llundain.

Mae hi'n bwysig ailgylchu amaethyddiaeth i helpu'r amgylchedd.

Ro'n i ar ddihun/Ro'n i'n effro am bump o'r gloch y bore 'ma.

Prynais i fy nghot yn y sêl ac achub tri deg punt.

Mae'r buchod yn cysgu yn yr amgueddfa yn ystod y gaeaf.

Hoffwn i fynd i'r banc ar ddydd Sadwrn ond mae'r bwthyn ar gau.

Cafodd y dyn ei garcharu am naw mis gan Lys y Goron Abertawe.

Teithiodd y celwyddau yn bell i weld y gêm gwpan.

Cam 12 – Geirfa Uned 16

Uned 15, Atodiad 1

swyddfa	oriau
dillad arbennig	gwaith papur
prif dasgau	technoleg
gwyliau	tu allan
teithio	cynnig gwasanaeth
ffrindiau	cyfarfodydd
egwyl ginio	parti Nadolig
hyfforddiant	sgiliau

Uned 15, Atodiad 2

<p>Mi gaeth y streic ei thorri. Cafodd y streic ei thorri.</p>	<p>Mae'r streic yn cael ei thorri.</p>
<p>Mi gaeth y tŷ ei adnewyddu. Cafodd y tŷ ei adnewyddu.</p>	<p>Mae'r tŷ'n cael ei adnewyddu</p>
<p>Mi gaeth y gwaith adeiladu ei gwblhau. Cafodd y gwaith adeiladu ei gwblhau.</p>	<p>Mae'r gwaith adeiladu'n cael ei gwblhau.</p>
<p>Mi gaeth y cig ei bwysu. Cafodd y cig ei bwysu.</p>	<p>Mae'r cig yn cael ei bwysu.</p>
<p>Mi gaeth y llawr ei fesur. Cafodd y llawr ei fesur.</p>	<p>Mae'r llawr yn cael ei fesur.</p>
<p>Mi gaeth y canlyniadau eu cyhoeddi o'r llwyfan. Cafodd y canlyniadau eu cyhoeddi o'r llwyfan.</p>	<p>Mae'r canlyniadau'n cael eu cyhoeddi o'r llwyfan.</p>
<p>Mi gaeth y penderfyniad ei wneud gan y bwrdd. Cafodd y penderfyniad ei wneud gan y bwrdd.</p>	<p>Mae'r penderfyniad yn cael ei wneud gan y bwrdd.</p>
<p>Mi gaeth y dringwyr eu hachub gan hofrennydd. Cafodd y dringwyr eu hachub gan hofrennydd.</p>	<p>Mae'r dringwyr yn cael eu hachub gan hofrennydd.</p>
<p>Mi gaeth y ceir newydd eu cludo ar gefn lorri. Cafodd y ceir newydd eu cludo ar gefn lorri.</p>	<p>Mae'r ceir newydd yn cael eu cludo ar gefn lorri.</p>
<p>Mi gaeth y bardd ei goroni. Cafodd y bardd ei goroni.</p>	<p>Mae'r bardd yn cael ei goroni.</p>

Uned 16

Cam 1 – Siarad cychwynnol – Byw yn wyrdd

Rhannwch y dosbarth yn grwpiau bach i drafod y cwestiynau. Dylid annog cymaint â phosib o siarad rhydd. Mae hyn yn bwysicach nag ateb y cwestiynau i gyd.

Cam 2 – Adolygu taw/mai

Ceir 10 cwestiwn cwis isod – Pa un sy ddim yn perthyn? Gellid eu dweud ar lafar neu eu rhoi ar sleid. Rhaid ymarfer y patrwm isod wrth adrodd yn ôl:

'Dyn/Dan ni'n meddwl/gwybod taw/mai XX yw e/lydy o'.

omlet	quiche	souffle	risotto	dim wyau
Picnic	Maltesers	Crunchie	Milk Tray	Mars (nid Cadburys)
Cameron	Thatcher	Blair	May	Llafur (dim Ceidwadwr)
radius	femur	tibia	fibula	asgwrn braich (dim coes)
Spectre	Casino Royale	Golden Eye	Quantum of Solace	Pierce Brosnan (nid Craig)
Paris	Tokyo	Sydney	Ottawa	ddim yn brifddinas
Arsenal	Crystal Palace	Chelsea	Everton	ddim yn Llundain
James	Rita	Daniel	Esther	ddim yn llyfr yn y Beibl
Awstria	Canada	Yr Ariannin	Japan	dim baner goch a gwyn
pêl-droed	tennis	hoci	criced	y bêl yn cael ei chicio
Bleak House	Great Expectations	A Christmas Carol	The Canterbury Tales	Chaucer (dim Dickens)

Cam 2 – Cywasgiadau

Er y bydd y dysgwyr yn gyfarwydd â gweld cywasgiadau fel a'r ac a'i, nid ydynt wedi cael eu dysgu'n ffurfiol.

a – Ceir cyfres o luniau i gyflwyno'r syniad a dangos y gwahaniaeth rhwng yr amhendant a'r pendant gan ddefnyddio'r fannod. Mae hwn yn gyfle i egluro dipyn cyn troi at y driliau. Driliwch y cywasgiadau a'r rhagenwau'n drylwyr gan greu tabl o'r cywasgiadau wrth eu cyflwyno. Cedwir fy a dy yn y dril er nad ydynt yn cywasgu. Ni ddylid sôn am a'm ac a'th. Yn dilyn y dril, ceir ymarfer cyfieithu.

o – Driliwch y brawddegau'n drefnus gan greu tabl ar y bwrdd gwyn wrth fynd ymlaen. I ymarfer, rhowch ddau ddis i bob pâr. Dis 1 – gorffennol 'dod' (1 = Des i/Mi Ddes i); Dis 2 – rhagenw yn dilyn o (6 = o'u). Dylid ymarfer y geiriau parti/dosbarth/cwrs/tŷ/cartref. Penderfynwch chi pryd y dylent newid y gair.

i – Unwaith eto, driliwch y brawddegau'n drefnus gan greu tabl o'r cywasgiadau ar y bwrdd gwyn. Er mwyn ymarfer, rhannwch y dosbarth yn barau gan roi dwy siwt gyfan o becyn o gardiau i bob pâr – un goch ac un ddu. Os bydd y dysgwr yn troi cerdyn du, bydd yn rhaid siarad am Siôn. Rhaid creu brawddeg am Siân wrth droi cerdyn coch. Rhaid defnyddio'r anrheg sy gyferbyn â'r cerdyn yn y tabl ond gellir dewis y person mwyaf addas i dderbyn yr anrheg yna.

Gilydd – Yn olaf, ceir dril pwysig i gyflwyno 'gilydd'. Driliwch yn drylwyr iawn a rhowch yr ymarfer ar waith. Gellir rhoi amser i barau greu'r atebion ar bapur yn y lle cyntaf os y dymunwch ond rhaid cynnal dril llafar erbyn diwedd y gweithgaredd.

Traeth Abercastell – Chwaraewch y darn nifer o weithiau, gan adael i'r dysgwyr lenwi'r bylchau. Mae pob bwlch yn profi cywasgiad. Dyma'r atebion:

De Cymru

Dyma un o draethau prydfertha Cymru. Mae llawer o bobl leol ac ymwelwyr yn hoffi dod yma **gyda'i gilydd** i fwynhau ac i ymlacio. Edrychwch ar yr hen ddyd a menyw yn eistedd ar eu cadeiriau nhw. Maen nhw'n ofalus iawn **o'u** pennau nhw, yn gwisgo het a hances rhag ofn iddyn nhw losgi yn yr haul poeth. Mae'r fam-gu'n rhoi lolipop **i'w** hwyres hi. Mae'r tad-cu'n edrych ymlaen at ei hufen iâ e.

Edrychwch ar y dyn ifanc yn gofyn **i'w** gyfar e dynnu llun o'r môr, a'r bachgen bach yn dangos y gwylanod **i'w** fam e. Mae un **o'r** tadau'n cario ei fab e ar ei ysgwyddau ac mae'r bachgen yn gofyn **i'w** dad e fynd yn gyflymach.

Mae rhai pobl ar y ffordd i mewn i'r môr – mam, tad **a'u** dau blentyn bach nhw, a grŵp o ffrindiau sy'n mynd i mewn i'r dŵr i chwarae pêl **gyda'i** gilydd.

Mae merch fach yn dangos ei chastell tywod **i'w** mam **a'i** chariad hi.

Dw i'n cerdded gyda fy ffrind **a'i** chi hi. Dw i ar y ffôn yn gofyn i fy mhlant i roi pítsa yn y ffwrn i ni gael swper **gyda'n** gilydd ar ôl i ni gyrraedd adre.

Gogledd Cymru

Dyma un o draethau prydfertha Cymru. Mae llawer o bobol leol ac ymwelwyr yn hoffi dod yma **efo'i** gilydd i fwynhau ac i ymlacio. Edrychwch ar yr hen ddyd a dynes yn eistedd ar eu cadeiriau nhw. Maen nhw'n ofalus iawn **o'u** pennau nhw, yn gwisgo het a hances rhag ofn iddyn nhw losgi yn yr haul poeth. Mae'r nain yn lolipop **i'w** hwyres hi. Mae'r taid yn edrych ymlaen at ei hufen iâ o.

Edrychwch ar y dyn ifanc yn gofyn **i'w** gyfar o dynnu llun o'r môr, a'r hogyn bach yn dangos y gwylanod **i'w** fam o. Mae un o'r tadau'n cario ei fab o ar ei ysgwyddau ac mae'r bachgen yn gofyn **i'w** dad o fynd yn gyflymach.

Mae rhai pobol ar y ffordd i mewn i'r môr – mam, tad a'u dau blentyn bach nhw, a grŵp o ffrindiau sy'n mynd i mewn i'r dŵr i chwarae pêl **efo'i** gilydd.

Mae merch fach yn dangos ei chastell tywod **i'w** mam **a'i** chariad hi.

Dw i'n cerdded efo fy ffrind **a'i** chi hi. Dw i ar y ffôn yn gofyn i fy mhlant i roi pítsa yn y ffwrn i ni gael swper **efo'n** gilydd ar ôl i ni gyrraedd adre.

Cam 4 – Ymarfer – Egluro

Treiglo – Defnyddir treigladau i ddechrau ar y gwaith o ymarfer y ffwythiant 'eglurow'. Rhaid i'r parau ddewis yr eglurhad dros bob un o'r treigladau a rhoi'r eglurhad o fewn yr un patrwm â'r frawddeg enghreifftiol. Yr ail dro, rhaid gwneud hyn heb gymorth gyda'r eglurhad.

Gwylio – Chwaraewch y fideo o Eseia Grandis yn egluro sut daeth e i Gymru a dysgu'r Gymraeg er mwyn i'r dysgwyr ateb y cwestiynau. Ceir y sgript yn y llyfr ond anogwch y dysgwyr i beidio ag edrych ar y sgript ar gyfer y cam cyntaf hwn. Ar ôl bod dros yr atebion, chwaraewch y fideo eto – y tro hwn gyda'r dysgwyr yn dilyn gyda'r sgript. Ymdriniwch ag unrhyw gwestiynau sy'n codi ac yna rhowch sylw i'r frawddeg 'Dan ni fel teulu'n dod o...'. Gofynnwch i bawb godi ar eu traed a rhoi ychydig o wybodaeth am eu teuluoedd nhw gyda'r un frawddeg.

Cardiau diffinio - Yn Atodiad 1 ceir ugain o gardiau yn cynnwys 5 gair Mynediad, 5 gair Sylfaen a 10 gair Canolradd. Rhannwch y dosbath yn barau a rhowch becyn o gardiau i bob par. Rhaid gosod y cardiau wyneb i lawr fel nad ydynt yn gweld y geiriau. Dylid gwneud yn siŵr bod y geiriau hawsaf yn dod ar y dechrau. Mae'r parau'n codi'r geiriau fesul un er mwyn ymarfer egluro beth yw'r cerdyn trwy ddiffinio'r gair.

Cam 5 – Gwaith arholiad

Siarad – Anifeiliaid anwes yw'r pwnc y tro hwn. Cyn cychwyn trafod, gofynnwch i barau labelu'r llun ag enwau'r anifeiliaid – yr unigol a'r lluosog. Er mwyn dechrau gwyntyllu syniadau, rhannwch y dosbarth yn grwpiau bach i lenwi'r tabl. Dylid wedyn newid y grwpiau er mwyn trafod y pwnc ac ateb y cwestiynau yn y llyfr.

Gwrando (2017) – Bwletin newyddion. Yn dilyn yr ymarfer Gwrando, gofynnwch i barau ailysgrifennu un o'r storiâu yn eu geiriau eu hunain. Dyma'r sgrïpt: Dyma'r bwletin newyddion.

1. Mae tân mawr wedi bod yn llosgi mewn ffatri gemegau ym Mhort Talbot ers oriau mân y bore. Mae'r heddlu'n rhybuddio pobl yr ardal i gadw eu ffenestri i gyd ar gau, gan fod nwyon peryglus yn cael eu gollwng i'r awyr. Mae'r mwg yn achosi trafferthion mawr i yrwyr ar draffordd yr M4 rhwng cyffyrdd 38 a 40 hefyd.
  2. Yn gynnar y bore 'ma, daeth Tîm Achub Mynydd Eryri o hyd i bedwar dringwr oedd wedi bod ar goll yn y mynyddoedd ers neithiwr. Bu'r tîm achub allan yn chwilio drwy'r nos mewn tywydd stormus iawn. Roedd y pedwar dringwr wedi paratoi'n dda ar gyfer eu taith i'r mynyddoedd ac maen nhw i gyd yn iawn, ond torrodd un aelod o'r Tîm Achub ei fraich pan syrthiodd o ar y creigiau gwlyb.
  3. Roedd y Prif Weinidog ar y prom yn Aberystwyth y bore 'ma i lansio prosiect i adeiladu fferm wynt fwy'r byd yn y môr oddi ar arfordir Ceredigion. Roedd tua dau gant o brotestwyr ar y prom yn poeni am effaith y fferm wynt ar fywyd gwylt ac ar dwristiaeth. Ond roedd tua mil o bobl eraill yno hefyd i brotestio yn erbyn penderfyniad y llywodraeth i gau'r uned ddamweiniau yn ysbyty'r dref.
  4. Mae Undebau'r Athrawon yn cynnal streic undydd eto heddiw. Dyma'r drydedd streic eleni, ond mae'n debyg bod pob ysgol wedi gallu aros ar agor y tro yma, achos bod llai o athrawon wedi cerdded allan. Mae'r streicwyr yn protestio am y toriadau i'r cynlluniau pensiwn.
  5. Aeth y tocynnau ar werth am 9.00 o'r gloch y bore 'ma ar gyfer cyngerdd y gantores Americanaidd Beyoncé Jones yn Stadiwm Genedlaethol Caerdydd ym mis Rhagfyr. Roedd pob un o'r 60,000 o docynnau wedi cael ei werthu o fewn deg munud. Roedd rhai pobl wedi bod yn cysgu ar y palmant y tu allan i'r swyddfa docynnau ers tair noson er mwyn bod yn siŵr o gael tocynnau.
  6. Chwaraeon. Cafodd seiclwyr Cymru ddiwrnod llwyddiannus iawn ym Mhencampwriaethau Beicio'r Byd yng Nghanada ddoe, gan ennill un fedal aur ac un fedal arian. Mae'n bosib basen nhw wedi ennill medal arall hefyd tasai Gareth Jones ddim wedi cael damwain hanner ffordd trwy'r ras. Roedd o ar y blaen ar y pryd, ond gorffennodd o'n chweched yn y diwedd.
  7. A'r tywydd i gloi. Bydd hi'n gymylog ledled Cymru trwy'r dydd yfory, gyda rhai cawodydd yn y De yn ystod y bore. Mae'n bosib y bydd yr haul yn torri trwy'r cymylau erbyn y prynhawn yn y Gogledd, ond bydd y gwynt yn codi yn ystod y nos a glaw trwm yn lledu i bob rhan o Gymru erbyn bore Gwener.
- A dyna'r bwletin newyddion.

Cam 6 – Robin Radio

Ymadroddion defnyddiol Uned 15:

ymlaen llaw

Gofynnwch i barau feddwl am dri pheth basen nhw'n eu bwcio ymlaen llaw, yn hytrach na throi i fyny yn rhywle. Dylid adrodd yn ôl fel hyn, e.e. Basen ni'n prynu tocynnau theatr ymlaen llaw.

yn hollol wastad

Gofynnwch i barau gyfieithu completely correct, completely empty, completely disheartened, completely safe, completely bilingual.

o fewn clyw

Dewiswch frawddeg addas i'ch dosbarth chi yr hoffech ei hailadrodd nifer o weithiau. Dywedwch y frawddeg (heb fod yn rhy uchel) drosodd a throsodd ond gan symud yn bellach ac yn bellach i ffwrdd o'r dysgwyr. Bob tro rydych yn dweud y frawddeg, rhaid iddyn nhw ddweud 'Rwyt ti/ Dych chi o fewn clyw' neu 'Dwyt ti ddim/Dych/Dach chi ddim o fewn clyw'.

Robin Radio Uned 16.

Cam 7 – Gweithgaredd cloi

Rhowch ddarn o bapur gwag i bob person. Rhaid ysgrifennu atebion i'r cwestiynau isod. Ar ôl ateb pob cwestiwn, rhaid plygu'r papur a'i basio at y person nesaf. Ar y diwedd, rhaid sgrynsho'r papur a'i daflu i ganol yr ystafell. Gofynnwch i bawb godi un darn o bapur a chrwydro'r dosbarth yn canfod y bobl a ysgrifennodd yr atebion.

Beth yw'ch enw canol chi?

Ble aethoch chi ar eich gwyliau diwetha?

Beth yw'ch hoff raglen deledu chi ar hyn o bryd?

Pa ffilm weloch chi yn y sinema ddiwetha?

Beth fyddwch chi'n wneud dydd Sul?

Beth wnaethoch chi ar ôl gadael yr ysgol?

Cam 8 – Geirfa Uned 17

Uned 16, Atodiad 1

 Abertawe	 blodau
 cadair	 ffatri
 ebost	 defaid
 gwydr	 hofrennydd
 lleuad	 maes awyr

 nyth	 pennawd
 Rhufain	 sibrwd
 troellog	 ymddiswyddo
 arbennig	 cerddorfa
 enfys	 fferyllydd

Uned 17

Cam 1 – Sgwrsio Cychwynnol

Ceir tri chwestiwn Pam mae pobl yn...? Ymdriniwch â nhw fesul un, gan gynnwys cael pobl ar eu traed yn holi barn ei gilydd. Bydd hwn yn gyfle i newid y grwpiau bob tro. Dylid annog cymaint â phosib o siarad rhydd. Dyma'r atebion:

Dysgu Cymraeg:

- byw mewn cymuned neu ardal lle mae pobl yn siarad Cymraeg bob dydd 1
- teimlad o berthyn i Gymru a'r diwylliant 3
- cefnogi plant mewn addysg Gymraeg 2

Dod ar wyliau i Gymru:

- cymryd rhan mewn gweithgareddau yn yr awyr agored 3
- mwynhau traethau, cefn gwlad a phrydferthwch naturiol Cymru 2
- ymweld â lleoedd diddorol neu hanesyddol 1

Defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol:

- llenwi amser sbâr 3
- cadw mewn cysylltiad â ffrindiau 1
- derbyn newyddion 2

Cam 2 – Adolygu egluro

Rhannwch y dosbarth yn barau i egluro i'w gilydd sut i goginio eu hoff fwyd. Dylent fod wedi paratoi hyn fel rhan o Waith cartref Uned 16. Gellid newid y parau nifer o weithiau.

Cam 3 – Cyflwyno trefnolion

Adolygu - Mae'r trefnolion hyd at y degfed eisoes wedi'u cyflwyno (uned 24 Sylfaen). Ceir ymarfer disodli i ddechrau – dylid personoli'r tair brawddeg gyntaf. Mae'r ddwy olaf yn adolygu trefnolion benywaidd ac yn gyfle i ymarfer enwau gwledydd hefyd.

Cyflwyno – Cyn troi at y trefnolion, adolygwch y rhifolion traddodiadol rhwng 1 a 31. Gellid chwarae gêm 'buzz', sef dweud y gair 'buzz' yn hytrach na rhifau sy'n lluosrifau o 3 (neu unrhyw rif arall). Os yw person yn anghywir, maen nhw allan o'r gêm. (Gellid gwneud hyn hefyd unwaith mae'r trefnolion wedi'u dysgu). Mae angen mynd trwy'r trefnolion yn drefnus gyda digon o ailadrodd yn tynnu sylw at unrhyw batrymau, e.e. ychwanegu terfyniad ar y diwedd pan fydd y rhif yn un gair ond at y gair cyntaf pan fydd tri gair yn y rhif. Gwnewch hyn heb fod pobl yn edrych yn eu llyfrau os yn bosib, ond yna dylid rhoi cyfle i bobl edrych ar y grid yn eu llyfrau. Ceir set o gardiau syml iawn yn Atodiad 1 i'r dysgwyr brofi ei gilydd. Gellir newid y cardiau bob ychydig o funudau.

Ymarfer - Rhannwch y dosbarth yn barau i ateb y cwestiynau Beth yw dyddiad...? Anogwch nhw i wneud hyn heb edrych ar y siart, os yn bosib.

Penblwyddi – Gofynnwch i bawb godi a sefyll mewn rhes. Rhaid iddynt drefnu eu hunain yn nhrefn gronolegol eu penblwyddi – o Ionawr i Ragfyr. Rhaid holi un o'r bobl nesaf atynt bob tro 'Pryd mae dy ben-blwydd di?' gan gyfnewid lle gyda'r person hwnnw os yn briodol nes bod y rhes yn gyflawn. Wedyn, gofynnwch i barau ddweud wrth ei gilydd pryd mae penblwyddi'r bobl yn y siart yn y llyfr. Yn olaf, rhannwch y dosbarth yn grwpiau o dri ar gyfer gêm stamina – rhaid iddynt nodi penblwyddi ffrindiau/teulu am gyhyd ag y gallant neu nes eich bod yn penderfynu eu stopio – Y patrwm i'w ddefnyddio yw 'Mae (Roedd) pen-blwydd X ar X'.

Digwyddiadau Hanesyddol – Rhannwch y dosbarth yn barau i baru'r digwyddiad a'r dyddiad. Dyma'r atebion:

1	Hedfanodd y brodyr Wright yr awyren gynta.	17.12.1903
2	Cwmpodd Wal Berlin.	9.11.1989
3	Cerddodd dyn ar y lleuad am y tro cyntaf.	20.7.1969
4	Saethwyd Mahatma Gandhi.	30.1.1948
5	Buodd Muhammad farw.	8.6.632
6	Agorwyd y Senedd yng Nghaerdydd.	26.5.1999
7	Rhyddhawyd Nelson Mandela.	11.2.1990

Calendr y Flwyddyn – Ceir ymarfer Darllen a Siarad tawel i orffen. Ceir tabl o ddigwyddiadau Menter Iaith Abercastell – un digwyddiad bob mis. Yn gyntaf, rhaid llenwi'r bylchau ar gyfer misoedd Chwefror, Mai ac Awst gyda gwybodaeth gyfoes. Yna, rhaid i'r dysgwyr ddarllen y calendr a phenderfynu ble hoffon nhw fynd bob mis. Rhaid iddynt gofio dweud y dyddiad bob tro. Ar y diwedd, byddan nhw'n cytuno ar un lle na fyddent yn hoffi mynd. Gellid cael sesiwn adrodd yn ôl fel dosbarth. Mae hwn hefyd yn gyfle i sôn am weithgarwch y Fenter Iaith leol. Gellid gwahodd un o'r swyddogion i'r dosbarth.

Cam 4 – Ymarfer – Gwneud cais

Gwahaniaethir rhwng cais fel *request* a chais fel *application*.

Ymarfer patrymau – Darllenwch dros y patrymau yn y blychau. Does dim iaith newydd yma ond mae'n debyg y bydd angen atgoffa'r dysgwyr o rai o'r patrymau. Er mwyn ymarfer, ceir set o gardiau yn Atodiad 2 gyda'r Saesneg ar un ochr a'r Gymraeg ar yr ochr arall. Rhaid i'r dysgwyr brofi ei gilydd.

Ymarferion yn y llyfr – Ceir cyfres o dri ymarfer yn y llyfr i barau weithio trwyddyn nhw.

Pelmanism ar droed – Yn Atodiad 3, ceir dwy set o gardiau gwneud cais ac ymateb. Rhowch gardiau gwneud cais i hanner y dosbarth a chardiau ymateb i'r hanner arall. Rhaid iddynt ganfod pâr o gardiau. Bydd y person sy'n gwneud y cais yn cymryd y cerdyn ymateb cywir i greu pâr. Mae digon o gardiau i'r ddau hanner allu cyfnewid rôl. Os bydd y dosbarth yn un bach iawn, gellir gwneud pelmanism confensiynol.

Sgwrs – Chwaraewch y ddeialog ac yna rhannwch y dosbarth yn barau i ymarfer darllen. Ysgrifennwch y ddeialog ar y bwrdd gwyn tra bydd y parau'n ymarfer. Gofynnwch i'r parau ddarllen o'r bwrdd gwyn unwaith y byddwch wedi gorffen. Ewch ati i ddileu rhannau o'r ddeialog yn raddol fel bod y dysgwyr yn dibynnu fwyfwy ar eu cof yn hytrach na darllen.

Gwranddo – Rhaid i'r dysgwyr lenwi'r bylchau yn y ddeialog wrth wrando ar y ddeialog am wneud cais am drwydded alcohol. Yr ail gam yw eu bod yn ail-greu'r ddeialog gyda'u geiriau eu hunian.

Cam 5 – Gwaith Arholiad

Gwranddo (2012) – Ceir deialog yn yr uned hon. Dyma'r sgript:

Fersiwn y de

Croeso i raglen Siawns am Sgwrs gyda fi Elen Mair. Gyda ni heddiw yn y stiwdio mae Jonathan Jenkins, pennaeth ysgol gynradd Llanoged. 'Dyn ni wedi dod i'r ysgol am ddau reswm: mae Jonathan yn ymddeol heddiw ar ôl tri deg pum mlynedd yn dysgu. Yr ail reswm yw bod ysgol y pentre'n cau. Bore da, Jonathan.

B. Diolch yn fawr. Un peth cyn dechrau. Ers tri deg mlynedd dw i'n gweithio yma, nid tri deg pump. Mae'n teimlo fel mwy na hynny hefyd!

A. Mae'n ddrwg 'da fi. Rhaid bod chi'n hapus i ymddeol ar ôl cymaint o amser.

B. Ydw. Ro'n i wrth fy modd yn dysgu'r plant, ond ddim yn gwneud yr holl waith papur oedd yn dod gyda'r swydd. Felly, mae hynny'n braf.

A. Mae'n siŵr. Mae'n ddiwrnod trist hefyd, os yw'r ysgol yn cau am byth.

B. Ydy. Ro'n i'n gwybod bod y diwrnod hwn yn dod, ers pan agorodd yr ysgol fawr newydd yn y pentre nesa. Roedd mwy a mwy o'r rhieni'n mynd â'u plant i'r ysgol newydd.

A. Felly, faint o blant sy ar ôl yn ysgol Llanoged erbyn hyn?

B. Dim ond deg. Mae pedwar o'r plant yna'n symud ymlaen i'r ysgol uwchradd nawr, a doedd dim plant newydd yn mynd i ddechrau gyda ni ym mis Medi beth bynnag.

Chwech o blant sydd ar ôl felly. Yn anffodus, bydd rhaid iddyn nhw deithio pum milltir i'r ysgol bob dydd o hyn ymlaen. Fydd hi ddim yn hawdd i'r plant lleia wneud hynny.

**

A. Felly beth fydd yn digwydd i'r adeilad yma, yn Llanoged?

B. Hoffwn i weld y lle'n dod yn ganolfan i'r gymuned... lle i hen bobl y pentre gwrdd, a

Ile i'r bobl ifanc ddefnyddio'r cae chwarae. Ond mae'n bosib iawn taw codi tai newydd wnaiff y cyngor. Does neb yn gwybod.

A. Ond mae cymaint o hanes i'r adeilad yma. Basai hynny'n drueni.

B. Basai. Dych chi'n iawn. Mae e dros gant oed. Mae llun gyda ni o'r ysgol yn cael ei hagor ym mil naw dim naw. Dw i ddim yn ddigon hen i gofio hynny cofiwch!

A. Mae llawer o bobl enwog wedi cael eu haddysg yma dros y blynyddoedd.

B. Oes wir. Buodd y chwaraewr pêl-droed Wayne Chapman gyda ni. Roedd hi'n braf ei glywed e'n siarad Cymraeg yn rhugl ar y teledu yr wythnos o'r blaen. Pan ddaeth e i'r ysgol gynta, doedd dim gair o Gymraeg gyda fe.

A. Diolch i chi mae hynny, mae'n siŵr. Beth fydd Jonathan Jenkins yn ei wneud â'i amser o hyn ymlaen?

B. Fydda i ddim yn ymlacio, mae hynny'n sicr. Dw i a'r wraig yn bwriadu teithio i Ganada. Nid i weld y pethau twristaidd fel Rhaeadr Niagara, ond mae teulu gyda ni yn y wlad, a 'dyn ni erioed wedi cwrdd â nhw.

A. Bydd hynny'n braf iawn. Gobeithio y gallwn ni gael sgwrs am hynny ar ôl i chi ddod yn ôl! Jonathan Jenkins, diolch am y sgwrs a phob hwyl ar eich ymddeoliad.

Fersiwn y Gogledd

A. Croeso i raglen Siawns am Sgwrs efo fi Elen Mair. Efo ni heddiw yn y stiwdio mae Jonathan Jenkins, pennaeth ysgol gynradd Llanoged. Dan ni wedi dad i'r ysgol am ddau reswm: mae Jonathan yn ymddeol heddiw ar ôl tri deg pum mlynedd yn dysgu. Yr ail reswm ydy bod ysgol y pentre'n cau. Bore da, Jonathan.

B. Diolch yn fawr. Un peth cyn dechrau. Ers tri deg mlynedd dw i'n gweithio yma, nid tri deg pump. Mae'n teimlo fel mwy na hynny hefyd!

A. Mae'n ddrwg gen i. Rhaid bod chi'n hapus i ymddeol ar ôl cymaint o amser.

B. Ydw. Ro'n i wrth fy modd yn dysgu'r plant, ond ddim yn gwneud yr holl waith papur oedd yn dad efo'r swydd. Felly, mae hynny'n braf.

A. Mae'n sir. Mae'n ddiwrnod trist hefyd, os ydy'r ysgol yn cau am byth.

B. Ydy. Ro'n i'n gwybod bod y diwrnod hwn yn dad, ers pan wnaeth yr ysgol fawr newydd agor yn y pentre nesa. Roedd mwy a mwy o'r rhieni'n mynd â'u plant i'r ysgol newydd.

A. Felly, faint o blant sy ar ôl yn ysgol Llanoged erbyn hyn?

B. Dim ond deg. Mae pedwar o'r plant yna'n symud ymlaen i'r ysgol uwchradd ran, a doedd dim plant newydd yn mynd i ddechrau efo ni ym mis Medi beth bynnag. Chwech o blant sy ar ôl felly. Yn anffodus, mi fydd rhaid iddyn nhw deithio pum milltir i'r ysgol bob dydd o hyn ymlaen. Fydd hi ddim yn hawdd i'r plant lleia wneud hynny.

**

A. Felly be' fydd yn digwydd i'r adeilad yma, yn Llanoged?

B. Mi faswn i'n hoffi gweld y lle'n dad yn ganolfan i'r gymuned... lle i hen bobl y pentre gyfarfod, a lle i'r bobl ifanc ddefnyddio'r cae chwarae. Ond mae'n bosib iawn mai codi tai newydd wneith y cyngor. Does neb yn gwybod.

A. Ond mae cymaint o hanes i'r adeilad yma. Mi fasai hynny'n bechod.

B. Basai. Dach chi'n iawn. Mae o dros gant oed. Mae gynnon ni lun o'r ysgol yn cael ei hagor ym mil naw dim naw. Dw i ddim yn ddigon hen i gofio hynny cofiwch!

A. Mae 'na lawer o bobl enwog wedi cael eu haddysg yma dros y blynyddoedd.

B. Oes wir. Mi fuodd y chwaraewr pêl-droed Wayne Chapman efo ni. Roedd hi'n braf ei glywed o'n siarad Cymraeg yn rhugl ar y teledu yr wythnos o'r blaen. Pan ddaeth o i'r ysgol gynta, doedd gynno fo ddim gair o Gymraeg.

A. Diolch i chi mae hynny, mae'n sicr. Be' fydd Jonathan Jenkins yn ei wneud â'i amser o hyn ymlaen?

B. Fydda i ddim yn ymlacio, mae hynny'n sir. Dw i a'r wraig yn bwriadu teithio i Ganada. Nid i weld y pethau twristaidd fel Rhaeadr Niagara, ond mae gynnon ni deulu yn y wlad, a dan ni erioed wedi'u cyfarfod nhw.

A. Mi fydd hynny'n braf iawn. Gobeithio y medrwn ni gael sgwrs am hynny ar ôl i chi ddad yn ôl! Jonathan Jenkins, diolch am y sgwrs a phob hwyl ar eich ymddeoliad.

Cam 6 – Robin Radio

Dyma ymadroddion defnyddiol Uned 16:

rhoi'r gorau i	Gofynnwch beth mae'r dysgwyr wedi rhoi'r gorau iddo yn y gorffennol a beth hoffen nhw roi'r gorau iddo.
Cawn ni weld.	Er mwyn adolygu gwneud cais, rhannwch y dosbarth yn barau i feddwl am dri chwestiwn y gallai plentyn ofyn i riant. Wrth iddynt ddarllen i'r dosbarth, dylai pawb ymateb 'Cawn ni weld' bob tro.
Pob hapusrwydd i chi.	Gofynnwch i'r dysgwyr nodi sefyllfa lle byddai rhywun yn ysgrifennu hyn mewn cerdyn, e.e. priodas.

Robin Radio Uned 17.

Cam 7 – Gweithgaredd cloi - Tennis bwrdd berfau

Dril yw hwn mewn gwirionedd, a gellir ei wneud ar unrhyw adeg yn ystod y cwrs. Rhaid i chi ddweud brawddeg yn y gorffennol cryno – mae'r dysgwyr yn ei throï'r frawddeg dyfodol cryno, e.e.

Gwelais i/Mi weles i/Mi wnes i weld	Gwela i/Mi wela i/Gwnaf i weld/Mi wna i weld
Helpais i/Mi helpais i/Mi wnes i helpu	Helpodd e/Mi helpodd o/Mi wnaeth o helpu
Talodd e/Mi dalodd o/Mi wnaeth o dalu	Talon nhw/Mi dalon nhw/Mi wnaethon nhw dalu

Gellid rhannu'r dosbarth yn barau i ymarfer ar eu pennau eu hunain ac yna cael pawb yn ôl at ei gilydd i wneud hyn unwaith eto fel dosbarth, o bosib yn mynd o'r dyfodol cryno i'r gorffennol i orffen.

Cam 8 – Geirfa Uned 18

Uned 17, Atodiad 1

cyntaf	1af
ail	2il
trydydd	3ydd
pedwerydd	4ydd
pumed	5ed
chweched	6ed
seithfed	7fed
wythfed	8fed
nawfed	9fed
degfed	10fed
unfed ar ddeg	11eg
deuddegfed	12fed
trydydd ar ddeg	13eg
pedwerydd ar ddeg	14eg
pymthegfed	15fed
unfed ar bymtheg	16eg
ail ar bymtheg	17eg
deunawfed	18fed
pedwerydd ar bymtheg	19eg

ugeinfed	20fed
unfed ar hugain	21ain
ail ar hugain	22ain
trydydd ar hugain	23ain
pedwerydd ar hugain	24ain
pumed ar hugain	25ain
chweched ar hugain	26ain
seithfed ar hugain	27ain
wythfed ar hugain	28ain
nawfed ar hugain	29ain
degfed ar hugain	30ain
unfed ar ddeg ar hugain	31ain

Uned 17 Atodiad 2

Ga i ofyn cymwynas, os gwelwch chi'n dda? Gaf i ofyn cymwynas, os gwelwch chi'n dda?	<i>May I ask a favour, please?</i>
Fedrwn i ofyn cymwynas fach? Allwn i ofyn cymwynas fach?	<i>Could I ask a small favour?</i>
Fasai ots gynnoch chi taswn i'n gofyn cymwynas? Fasai ots gyda chi taswn i'n gofyn cymwynas?	<i>Would you mind if I asked a favour?</i>
Wnewch chi ddŵad â'r llyfrau yn ôl? Wnewch chi ddod â'r llyfrau yn ôl?	<i>Will you bring the books back?</i>
Fedrech chi ddŵad â'r llyfrau yn ôl? Allech chi ddod â'r llyfrau yn ôl?	<i>Could you bring the books back?</i>
Dach chi'n fodlon dŵad â'r llyfrau yn ôl? Dych chi'n fodlon dod â'r llyfrau yn ôl?	<i>Are you willing to bring the books back?</i>
Wrth gwrs. (Un munud.) Wrth gwrs. (Un funud.)	<i>Of course. (One minute.)</i>
Mi faswn i'n hapus i helpu. Baswn i'n hapus i helpu.	<i>I would be happy to help.</i>
O bosib.	<i>Possibly.</i>
Mae'n ddrwg gen i ond dw i ddim yn medru. Mae'n flin gyda fi ond dw i ddim yn gallu.	<i>I'm sorry but I can't.</i>
Mi hoffwn i ond mae'n amhosib ar hyn o bryd. Hoffwn i ond mae'n amhosib ar hyn o bryd.	<i>I would like to but it's impossible at the moment.</i>
Dim o gwbl.	<i>Not at all.</i>

Uned 17 Atodiad 3a

<p>Fedrech chi ddŵad â'r plant adre o'r ysgol i fi? Allech chi ddod â'r plant adre o'r ysgol i fi?</p>	<p>Medrwn wrth gwrs, mae'r car gen i heddiw. Gallwn wrth gwrs, mae'r car gyda fi heddiw.</p>
<p>Wnewch chi warchod fy neidr i pan dw i ar wyliau?</p>	<p>Dim o gwbl! Mae'n gas gen i nadroedd! Dim o gwbl! Mae'n gas gyda fi nadroedd!</p>
<p>Dach chi'n medru benthg eich car chi i fi? Dych chi'n gallu benthg eich car chi i fi?</p>	<p>Mae'n ddrwg gen i ond dw i ddim yn medru benthg fy nghar i i neb. Mae'n flin gyda fi ond dw i ddim yn gallu benthg fy nghar i i neb.</p>
<p>Wnei di helpu efo trefniadau'r cyngerdd? Wnei di helpu gyda threfniadau'r cyngerdd?</p>	<p>Mi wna i rifo'r tocynnau a gosod y cadeiriau. Gwnaf i rifo'r tocynnau a gosod y cadeiriau.</p>
<p>Fedrwn i gael mwy o amser i dalu? Allwn i gael mwy o amser i dalu?</p>	<p>Dydy hynny ddim yn bosib, rhaid i chi dalu rŵan. Dyw hynny ddim yn bosib, rhaid i chi dalu nawr.</p>
<p>Gaf i ofyn cymwynas? Dw i angen ychydig o help...</p>	<p>Cewch wrth gwrs, sut fedra i eich helpu chi? Cewch wrth gwrs, sut galla i eich helpu chi?</p>
<p>Fasai ots gynnoch chi taswn i'n mynd adre'n gynnar heddiw? Fasai ots gyda chi taswn i'n mynd adre'n gynnar heddiw?</p>	<p>Dydy hynny ddim yn bosib, mae gynnon ni ormod o waith ar hyn o bryd. Dyw hynny ddim yn bosib, mae gormod o waith gyda ni ar hyn o bryd.</p>
<p>Wnewch chi ddŵad efo fi i'r cyfarfod yfory? Wnewch chi ddod gyda fi i'r cyfarfod yfory?</p>	<p>Mae'n ddrwg gen i, dw i'n rhy brysur yfory. Mae'n flin gyda fi, dw i'n rhy brysur yfory.</p>

Uned 17 Atodiad 3b

<p>Fasech chi'n medru rhoi bwyd i'r gwningen pan fyddwn ni ar wyliau? Fasech chi'n gallu rhoi bwyd i'r gwningen pan fyddwn ni ar wyliau?</p>	<p>Mi faswn i'n hapus i wneud, dim problem o gwbl. Fydd hi yn yr ardd neu yn y tŷ? Baswn i'n hapus i wneud, dim problem o gwbl. Fydd hi yn yr ardd neu yn y tŷ?</p>
<p>Dach chi'n fodlon rhoi lifft i Twm i'r arholiad? Dych chi'n fodlon rhoi lifft i Twm i'r arholiad?</p>	<p>Ydw, wrth gwrs, mae 'na ddigon o le yn y car iddo fo. Ydw wrth gwrs, mae digon o le yn y car iddo fe.</p>
<p>Fasai hi'n iawn i ni orffen y cyfarfod yn gynnar?</p>	<p>Basai, wrth gwrs. Mi faswn i wrth fy modd yn mynd adre rŵan. Basai, wrth gwrs. Baswn i wrth fy modd yn mynd adre nawr.</p>
<p>Hoffech chi helpu efo'r bwffe bys a bawd? Hoffech chi helpu gyda'r bwffe bys a bawd?</p>	<p>Mi hoffwn i eich helpu chi ond mae'n amhosibl ar hyn o bryd. Sgen i ddim trydan adre. Hoffwn i eich helpu chi ond mae'n amhosibl ar hyn o bryd. Does dim trydan gyda fi gartre.</p>
<p>Fedrwn i ofyn cymwynas fach? Allwn i ofyn cymwynas fach?</p>	<p>Medrech, wrth gwrs. Sut fedra i helpu? Gallech, wrth gwrs. Sut galla i helpu?</p>
<p>Wnewch chi siarad yn arafach, os gwelwch chi'n dda?</p>	<p>Wrth gwrs. Dw i yn siarad braidd yn gyflym!</p>
<p>Fasai ots gynnoch chi taswn i'n gofyn am help efo'r gwaith yma? Fasai ots gyda chi taswn i'n gofyn am help gyda'r gwaith yma?</p>	<p>Na fasai, wrth gwrs. Dw i'n hapus i drïo helpu.</p>
<p>Ga i ofyn pam dach chi'n gyrru mor gyflym? Gaf i ofyn pam dych chi'n gyrru mor gyflym?</p>	<p>Cewch, ond dw i'n hwyr iawn i'r cyfarfod.</p>

Uned 18

Cam 1 – Sgwrsio Cychwynnol

Rhannwch y dosbarth yn barau ar gyfer y sgwrsio cychwynnol. Ceir yma rai o'r pynciau allai godi yn y prawf llafar yn arholiad Canolradd. Mae'r ddau bartner yn cymryd tro i gyfweld ac i ateb. Mae'r partner sy'n taflu'r dis yn siarad am y pwnc a'r partner arall sy'n cyfweld.

Cam 2 – Adolygu trefnolion

Rhannwch y dosbarth yn barau newydd gan roi cerdyn chwarae rhwng 1 a 9 iddyn nhw. Rhaid troi cerdyn a chreu brawddeg, e.e. 'Dyn/Dan ni'n gweld tân gwyllt ar y pumed o Dachwedd.' Dylid wedyn annog sgwrsio rhydd ar dân gwyllt. Er mwyn gwneud yn siŵr bod pawb yn gweithio ar yr un cyflymder, gellid dweud wrth bawb pryd i symud ymlaen at y cerdyn nesaf. Bydd angen rhoi dyddiadau'r Pasg a'r Eisteddfod Genedlaethol i'r dosbarth.

Cam 3 – hwn, hon, y rhain

Hwn – Ewch â chasgliad o lyfrau, ceir (teganau neu luniau) a lluniau o dai i'r dosbarth. Yn gyntaf, atgoffwch y dysgwyr sut mae dweud 'this book/car/house' gan ddefnyddio 'y llyfr/car/tŷ yma'. Pwysleiswch y dylent barhau i ddefnyddio'r ffurf yma ond bod 'y llyfr/car/tŷ hwn' yn opsiwn. Y tebygrwydd yw y byddant wedi gweld 'hwn' wrth ddarllen. Wedyn, defnyddiwch y gwrthrychau i gyflwyno'r patrwm 'Mae hwn yn llyfr XX'. Os bydd digon o wrthrychau, rhowch un i bawb i ymarfer wrth grwydro'r dosbarth. Darllenwch dros y bloc yn y llyfr.

Hon – Ewch trwy'r un camau ag uchod gyda gwrthrychau benywaidd. Syniadau am wrthrychau – ffilmiau ar dvd, peli.

Y rhain – Yn olaf, driliwch y bloc nesaf gan ddangos lluniau o'r gwahanol fathau o ddilad os yn bosib.

Hwnna, honna, rheina – Mae defnyddio gwrthrychau'n ffordd dda o gyflwyno'r gwaith hwn. Dylid gosod pentwr o wrthrychau gwrywaidd/benywaidd/lluosog (wedi'u didoli'n ofalus o ran eu cenedl) o'ch blaen chi a phentwr arall mewn rhan arall o'r ystafell. Rhaid defnyddio'r un gwrthrychau yn yr ail bentwr ond o fath gwahanol, e.e.

Gwrywaidd – llyfr (Cymraeg a Saesneg), car (lliwiau gwahanol), cwpan (tsieina a phlastig), bag (papur a phlastig). Mae anifeiliaid yn ddefnyddiol.

Benywaidd – pêl (rygbi a phêl-droed), ffilm (Cymraeg a Saesneg), llwy (pren a phlastig), sgarff (lliwiau gwahanol), het (lliwiau gwahanol). Mae anifeiliaid yn ddefnyddiol.

Lluosog – meing (llywiau gwahanol), esgidiau (haf a gaeaf), losin (caled a meddal).
Modelwch un pâr o wrthrychau (e.e Mae hwn yn yn llyfr Cymraeg, mae hwnna'n llyfr Saesneg), gan sicrhau digon o ailadrodd.

Ymarfer - Yna, rhannwch y dosbarth yn barau i weithio trwy'r lluniau yn y llyfr.

Disgrifio pobl - Esboniwch ei bod yn bosib defnyddio 'hwn/hwnna' a 'hon/honna' i siarad am bobl hefyd. Os yn bosib, dangoswch luniau ar PowerPoint i gyflwyno'r dril. Wedyn, rhannwch y dosbarth yn barau i greu brawddegau am y bobl yn y llun.

Sgwrs – Chwaraewch y sgwrs heb fod unrhyw dasg y tro cyntaf. Yr ail dro, gofynnwch i'r dysgwyr gyfrif sawl gwaith maen nhw'n clywed hwn (2) a hwnna (2). Y trydydd tro, rhannwch y dosbarth yn bedwar grŵp, gyda phob grŵp yn ceisio cofio ac ysgrifennu'r brawddegau/ymadroddion sy'n cynnwys 'hwn' neu 'hwnna'. Yr ymadrodd cyntaf i'r grŵp cyntaf, ac yn y blaen. Rhannwch y dosbarth yn barau i ddarllen y sgript ac yna disodli. Chwaraewch y sgwrs unwaith eto i orffen.

Mae'n well gyda fi – Er mwyn cyflwyno'r dril, unwaith eto defnyddiwch gwrthrychau, e.e.

Dau lyfr – Dw i'n hoffi XX ond mae'n well gyda fi XX. Yna, dw i'n hoffi hwn ond mae'n well gyda fi hwnna. Wedyn gyda dwy ffilm ac yn olaf gyda dau fath gwahanol o fisgedi.

Yna, rhannwch y dosbarth yn barau i edrych ar y lluniau gan gymharu'r dillad ac yn defnyddio'r patrwm targed – Dw i'n hoffi XX, ond mae'n well gyda fi XX.

Gwyllo – Ceir fideo yng Nghaffi'r Egin lle mae Eirian a Gwyn yn trafod y cacennau sy ar werth.

Dyma'r sgript:

E: Be tisio?

G: Paned o goffi. Mae arogl da ar y ffa coffi 'na wedi eu rhostio. Sut goffi wyt ti eisie?

E: Cappucino dw i'n meddwl. Sbia, mae hyd yn oed yr ewyn yn flasus yma.

G: Dw i'n hoffi bwyta'r ewyn gyda llwyaid fawr o siwgr arno fe.

E: Neis iawn. Wyt ti isio rhywbeth i'w fwyta?

G: Wel, mae chwant bwyd arna i.

E: Wel be am hwn?

G: Mae hwnna'n rhatach.

E: O ia, mae hon yn dda.

G: Mae honna'n edrych yn well.

E: O ydi mae hi. Gawn ni ddarn o honna os gwelwch yn dda? lawn. Tisio rhywbeth arall?

G: Mae blas da ar y rhain. Ges i rai wythnos diwetha.

E: Ond maen nhw'n rhy ddrud. Mae rheina'n rhatach.

G: Gawn ni rheina. O na, dw i wedi newid fy meddwl. Gawn ni'r rhain!

E: Ond mae hi bron yn amser cinio...

G: O'r gore te. Dau goffi du.

Chwaraewch y fideo o leiaf ddwywaith cyn rhannu'r dosbarth yn barau i ateb y cwestiwn. Maen nhw wedyn yn gorfod cyfieithu'r brawddegau/cwestiynau – mae pob un ohonynt wedi codi yn y sgwrs.

Yn olaf, ceir cyfle i barau dreulio ychydig o funudau'n trafod y cacennau yn y llun ac yn chwarae rôl.

Cam 4 – Rhoi a gwrthod caniatâd

Gwrando – Chwaraewch y saith sgwrs – rhaid i'r dysgwyr benderfynu ydy'r holwr yn cael ymateb cadarnhaol neu negyddol i'w gais bob tro trwy roi wyneb hapus neu drist yn y blwch.

Deialogau – Yna, rhowch un o'r cardiau yn Atodiad 1 i bob pâr. Mae pob cerdyn yn cynnwys un o'r deialogau yn yr ymarfer gwrando, ac un arall gydag ymateb gwahanol i'r cais. Anogwch y parau i ddarllen y deialogau a cheisio cofio'r un nad oedd yn rhan o'r ymarfer gwrando. Byddan nhw wedyn yn perfformio'r ddeialog honno o flaen y dosbarth.

Cam 5 – Gwaith Arholiad

Pwnc Trafod – Mae ymarfer corff yn fwy pwysig na bwyta'n iach. Er mwyn paratoi, rhannwch y dosbarth yn grwpiau bach i ymarfer drwy feddwl am dri rheswm o blaid ymarfer corff a thri o blaid bwyta'n iach. Yna, newidiwch y grwpiau i drafod y cwestiynau ac unrhyw beth arall sy'n codi.

Gwrando (2016) – bwletin newyddion. Dyma'r sgript:

Bwletin Newyddion

Dyma'r bwletin newyddion.

1. Bu tân mewn clwb nos yn Abertawe neithiwr. Cafodd yr heddlu a'r gwasanaeth ambiwlans eu galw yno am hanner awr wedi naw ac aethpwyd â thri o bobl i'r ysbyty. Dwedodd yr heddlu ei bod hi'n ffodus na ddigwyddodd y tân yn hwyrach yn y nos, gan fod y clwb bron yn wag ar y pryd.
2. Mae ffatri gwneud dillad ym Mangor wedi cau ar ôl bron i saith deg mlynedd. Dwedodd llefarydd ar ran Menig Menai fod y rhan fwyaf o'r gweithwyr wedi cael swyddi gyda'r cwmni a fydd yn dod yn lle Menig Menai ar y safle hwn ym Mangor. Roedd ofn y basai'n rhaid i'r gweithwyr i gyd symud i Birmingham i gael swyddi tebyg.
3. Tramor nesa. Mae'r ymladd yn Nigeria yn mynd o ddrwg i waeth. Cafodd hanner cant

o bobl eu lladd pan ffrwydrodd bom yn y brifddinas, Abuja. Mae'r Swyddfa Dramor wedi cynghori pobl o Brydain i adael y wlad gan fod y sefyllfa mor beryglus. Dydyn ni ddim yn gwybod ar hyn o bryd a oes Prydeinwyr ymhlith y bobl a gafodd eu lladd.

4. Bu farw Syr Melfyn Thomas o Borth-cawl neithiwr. Daeth yn enwog am ei waith gyda'r Groes Goch mewn gwledydd tramor, ac am ei waith adeg y rhyfel yn Affghanistan. Ond i bobl ei ardal enedigol, fo oedd y dyn a weithiodd mor galed i sefydlu ysgol Gymraeg y dre. Mae'n gadael dau o blant a phump o wyrion.

5. Enillodd un wraig lwcus o Aberystwyth ddwy filiwn o bunnoedd ar y loteri neithiwr. Mae'n debyg fod y wraig wedi bod yn dewis yr un rhifau ers ugain mlynedd ond heb ennill dim tan neithiwr. Dydy'r Loteri Genedlaethol ddim wedi rhoi enw'r wraig, ond mae'n debyg ei bod hi'n chwe deg oed ac yn gweithio fel glanhawraig yn y dre.

6. Newyddion drwg i dîm rygbi Cymru. Dwedodd y tîm hyfforddi na fydd Leigh Johnson yn gallu chwarae i'w wlad yn ystod gêmau'r hydref. Er ei fod wedi gwella ar ôl torri ei law wrth ymarfer, mae'n aros i gael triniaeth ar ei lygad a bydd rhaid iddo osgoi chwarae am chwe mis o leiaf. Mae'n debyg y bydd Gwyn Jenkins o dîm Caerdydd yn chwarae yn ei le dros yr wythnosau nesa.

7. A'r tywydd i gloi. Mae'r tywydd sych gyda ni am wythnos arall o leia. Bydd hynny'n newyddion da i'r holl blant ysgol, gan fod gwyliau'r haf yn dechrau yfory. Bydd hi'n cyrraedd tri deg pum gradd selsiws, felly byddwch yn ofalus rhag llosgi yn yr haul. Mae'n siŵr y bydd traethau Cymru a'r llwybrau cerdded i gyd dan eu sang dros y penwythnos!

A dyna'r bwletin newyddion.

Cam 6 – Robin Radio

Dyma ymadroddion defnyddiol Uned 17:

Mae cynnig arbennig gyda ni.

pymtheg y cant

Amdani!

Robin Radio Uned 18.

Gofynnwch i barau feddwl am dri lle/sefydliad fyddai'n gallu defnyddio'r ymadrodd yma, e.e. siop, darparwr dysgu Cymraeg, tîm pêl-droed (i werthu tocyn tymor).

Yn syml iawn, rhowch farc allan o ddeg, e.e. chwech allan o ddeg. Rhaid i'r dysgwyr drosi hynny'n ganran er mwyn ymarfer dweud yr ymadrodd.

Mae hwn yn gyfle i atgoffa'r dysgwyr o deitl y gyfres o lyfrau i ddysgwyr 'Amdani'. Gellid edrych ar yr hysbyseb ar gyfer 'Gêm Beryglus' yn yr uned hon.

Cam 7 – Gweithgaredd cloi – Ymarfer Atalnodi

Ceir paragraff heb ei atalnodi yn Atodiad 2. Daw'r paragraff o 'Yn ei Gwsg' gan Bethan Gwanas, llyfr yng nghyfres Amdani, lefel Sylfaen. Yn syml iawn, rhannwch y dosbarth yn barau i atalnodi'r paragraff. Dyma'r fersiwn cywir.

Roedd Dafydd wedi mynd ag Wmffra am dro yn y parc. Roedd o wedi gweld car heddlu wrth dŷ Sioned (a Gruff) ac roedd o'n gallu gweld y car drwy'r coed. Gofalodd aros yn yr un lle i daflu pêl i Wmffra. Ar ôl hanner awr, roedd ei fraich yn brifo, ond roedd Wmffra'n hapus. Ac roedd y car heddlu yn dal wrth y tŷ. Gwelodd y drws yn agor. Rhoddodd y bêl yn ei boced ac roedd o'n digwydd dod allan o'r parc gydag Wmffra pan welodd o Gruff yn dringo i mewn i gar yr heddlu. Roedd Sioned wrth y drws yn edrych yn sâl.

Ceir tri chopi i hwyluso llungopio.

Cam 8 – Geirfa Uned 19

Uned 18, Atodiad 1 (Fersiwn y de)

Cerdyn 1

A: Gaf i fenthyg dy ffeil di?

B: Pam?

A: Collais i ddwy wers y mis diwetha. Gaf i weld dy nodiadau di?

B: Wel – edrycha ar-lein! Dw i angen fy ffeil i wneud fy ngwaith cartref.

A: Iawn.

*

A: Gaf i fenthyg dy ffeil di?

B: Pam?

A: Collais i ddwy wers y mis diwetha. Gaf i weld dy nodiadau di?

B: Cei wrth gwrs, â chroeso. Dyma ti.

A: Diolch yn fawr.

Cerdyn 2

A: Gawn ni adael ein car y tu allan i'ch tŷ chi am wythnos?

B: Pam?

A: 'Dyn ni'n mynd i ffwrdd a dych chi'n byw wrth yr orsaf.

B: Mae'n flin gyda fi, does dim digon o le ar y stryd.

A: O wel, dim ots.

*

A: Gawn ni adael ein car y tu allan i'ch tŷ chi am wythnos?

B: Pam?

A: 'Dyn ni'n mynd i ffwrdd a dych chi'n byw wrth yr orsaf.

B: Dim problem. Cewch, wrth gwrs.

A: Diolch yn fawr.

Cerdyn 3

A: Gaf i fis i ffwrdd o'r gwaith os gwelwch chi'n dda?

B: Gaf i ofyn pam?

A: Mae cwrs Cymraeg yn Nant Gwrtheyrn i baratoi at yr arholiad.

B: Wel... mae'n flin gyda fi, 'dyn ni'n rhy brysur. Ond cewch chi fynd i'r cwrs undydd yn y coleg.

A: O'r gorau, diolch.

*

A: Gaf i fis i ffwrdd o'r gwaith os gwelwch chi'n dda?

B: Gaf i ofyn pam?

A: Mae cwrs Cymraeg yn Nant Gwrtheyrn i baratoi at yr arholiad.

B: Wel... 'dyn ni'n brysur iawn. Oes cwrs wythnos gyda nhw?

A: Oes, dw i'n meddwl.

B: Cewch chi fynd ar y cwrs yna.

Cerdyn 4

A: Gaf i fynd adre'n gynnar dydd Gwener?

B: Pam?

A: Dw i'n priodi dydd Sadwrn ac mae llawer o waith paratoi gyda fi.

B: Beth? Llongyfarchiadau!

A: Diolch.

B: Cewch chi gymryd y diwrnod i gyd i ffwrdd! Wrth gwrs!

A: Diolch!

*

A: Gaf i fynd adre'n gynnar dydd Gwener?

B: Pam?

A: Dw i'n priodi dydd Sadwrn ac mae llawer o waith paratoi gyda fi.

B: Beth? Llongyfarchiadau!

A: Diolch.

B: Cewch chi adael am hanner awr wedi pedwar!

A: Diolch!

Cerdyn 5

A: Dw i newydd gael galwad ffôn. Mae'r ysgol wedi cau gyda'r eira mawr.

B: Ydy, mae'r eira 'ma'n ofnadwy.

A: Gaf i fynd nawr i godi'r plant o'r ysgol? A gaf i weithio gartre wedyn?

B: Cei, wrth gwrs. Ond cymer ofal yn gyrru adre!

*

A: Dw i newydd gael galwad ffôn. Mae'r ysgol wedi cau gyda'r eira mawr.

B: Ydy, mae'r eira 'ma'n ofnadwy.

A: Gaf i fynd nawr i godi'r plant o'r ysgol? A gaf i weithio gartre wedyn?

B: Na chei, wir! Bydd yr adran ddamweiniau yn brysur iawn – rhaid i bawb aros yma!

Cerdyn 6

A: Gaf i fenthyg y llyfr yma am dri mis?

B: Gaf i ofyn pam?

A: Mae'n llyfr gosod i arholiad Cymraeg fy mab i.

B: Mae'n flin gyda fi, mae rhestr aros am y llyfr yna. Cewch chi ei gadw e am dair wythnos, a dim mwy.

A: O'r gorau, dof i â fe'n ôl yn brydlon.

*

A: Gaf i fenthyg y llyfr yma am dri mis?

B: Gaf i ofyn pam?

A: Mae'n llyfr gosod i arholiad Cymraeg fy mab i.

B: Cewch â chroeso. Mae hwn yn llyfr ardderchog. Rhaid i chi ei ddarllen e hefyd!

A: Gwnaf. Diolch yn fawr.

Cerdyn 7

A: Gaf i ddod â'r ci gyda fi ar y daith gerdded dydd Sadwrn?

B: Na chewch, mae'n flin gyda fi. Mae ofn cŵn ar Sam a 'dyn ni wedi dweud fod dim cŵn ar y daith.

A: Wel, fydda i ddim yn gallu dod felly.

B: Dyna drueni.

*

A: Gaf i ddod â'r ci gyda fi ar y daith gerdded dydd Sadwrn?

B: Dyna syniad da. Ond rhaid i chi gadw'r ci ar dennyn, ydy hynny'n iawn?

A: Ydy, wrth gwrs.

B: Ardderchog. Gwela i chi dydd Sadwrn 'te.

Uned 18, Atodiad 1 (Fersiwn y Gogledd)

Cerdyn 1

A: Ga i fenthyg dy ffeil di?

B: Pam?

A: Mi golles i i ddwy wers mis diwetha. Ga i weld dy nodiadau di?

B: Wel – edrycha ar-lein! Dw i angen fy ffeil i wneud fy ngwaith cartref.

A: Iawn.

*

A: Ga i fenthyg dy ffeil di?

B: Pam?

A: Mi golles i ddwy wers mis diwetha. Ga i weld dy nodiadau di?

B: Cei wrth gwrs, â chroeso. Dyma ti.

A: Diolch yn fawr.

Cerdyn 2

A: Gawn ni adael ein car y tu allan i'ch tŷ chi am wythnos?

B: Pam?

A: Dan ni'n mynd i ffwrdd a dach chi'n byw wrth yr orsaf.

B: Mae'n ddrwg gen i, does 'na ddim digon o le ar y stryd.

A: O wel, dim ots.

*

A: Gawn ni adael ein car y tu allan i'ch tŷ chi am wythnos?

B: Pam?

A: Dan ni'n mynd i ffwrdd a dach chi'n byw wrth yr orsaf.

B: Dim problem. Cewch, wrth gwrs.

A: Diolch yn fawr.

Cerdyn 3

A: Ga i fis i ffwrdd o'r gwaith os gwelwch chi'n dda?

B: Ga i ofyn pam?

A: Mae 'na gwrs Cymraeg yn Nant Gwrtheyrn i baratoi at yr arholiad.

B: Wel... mae'n ddrwg gen i, dan ni'n rhy brysur. Ond mi gewch chi fynd i'r cwrs undydd yn y coleg.

A: O'r gorau, diolch.

*

A: Ga i fis i ffwrdd o'r gwaith os gwelwch chi'n dda?

B: Ga i ofyn pam?

A: Mae 'na gwrs Cymraeg yn Nant Gwrtheyrn i baratoi at yr arholiad.

B: Wel... dan ni'n brysur iawn. Sgynnyn nhw gwrs wythnos?

A: Oes, dw i'n meddwl.

B: Mi gewch chi fynd ar y cwrs yna.

Cerdyn 4

A: Ga i fynd adre'n gynnar dydd Gwener?

B: Pam?

A: Dw i'n priodi dydd Sadwrn ac mae gen i lawer o waith paratoi.

B: Be? Llongyfarchiadau!

A: Diolch.

B: Mi gewch chi gymryd y diwrnod i gyd i ffwrdd! Wrth gwrs!

A: Diolch!

*

A: Ga i fynd adre'n gynnar dydd Gwener?

B: Pam?

A: Dw i'n priodi dydd Sadwrn ac mae gen i lawer o waith paratoi.

B: Be? Llongyfarchiadau!

A: Diolch.

B: Mi gewch chi adael am hanner awr wedi pedwar!

A: Diolch!

Cerdyn 5

A: Dw i newydd gael galwad ffôn. Mae'r ysgol wedi cau efo'r eira mawr.

B: Ydy, mae'r eira 'ma'n ofnadwy.

A: Ga i fynd nôan i godi'r plant o'r ysgol? A ga i weithio adre wedyn?

B: Cei, wrth gwrs. Ond cymer ofal yn gyrru adre!

*

A: Dw i newydd gael galwad ffôn. Mae'r ysgol wedi cau efo'r eira mawr.

B: Ydy, mae'r eira 'ma'n ofnadwy.

A: Ga i fynd nôan i godi'r plant o'r ysgol? A ga i weithio adre wedyn?

B: Na chei, wir! Mi fydd yr adran ddamweiniau yn brysur iawn – rhaid i bawb aros yma!

Cerdyn 6

A: Ga i fenthyg y llyfr yma am dri mis?

B: Ga i ofyn pam?

A: Mae'n llyfr gosod i arholiad Cymraeg fy mab i.

B: Mae'n ddrwg gen i, mae 'na restr aros am y llyfr yna. Mi gewch chi ei gadw o am dair wythnos, a dim mwy.

A: O'r gorau, mi ddo i â fo'n ôl yn brydlon.

*

A: Ga i fenthyg y llyfr yma am dri mis?

B: Ga i ofyn pam?

A: Mae'n llyfr gosod i arholiad Cymraeg fy mab i.

B: Cewch â chroeso. Mae hwn yn llyfr ardderchog. Rhaid i chi ei ddarllen o hefyd!

A: Mi wna i. Diolch yn fawr.

Cerdyn 7

A: Ga i ddŵad â'r ci efo fi ar y daith gerdded dydd Sadwrn?

B: Na chewch, mae'n ddrwg gen i. Mae gan Sam ofn cŵn a dan ni wedi deud fod dim cŵn ar y daith.

A: Wel, fydda i ddim yn medru dŵad felly.

B: Bechod.

*

A: Ga i ddŵad â'r ci efo fi ar y daith gerdded dydd Sadwrn?

B: Dyna syniad da. Ond rhaid i chi gadw'r ci ar dennyn, ydy hynny'n iawn?

A: Ydy, wrth gwrs.

B: Ardderchog. Wela i chi dydd Sadwrn 'ta.

Uned 18, Atodiad 2

roedd Dafydd wedi mynd ag Wmffra am dro yn y parc roedd o wedi gweld car heddlu wrth dŷ Sioned a Gruff ac roedd o'n gallu gweld y car drwy'r coed gofalodd aros yn yr un lle i daflu pêl i Wmffra ar ôl hanner awr roedd ei fraich yn brifo ond roedd Wmffra'n hapus ac roedd y car heddlu yn dal wrth y tŷ gwelodd y drws yn agor rhoddodd y bêl yn ei boced ac roedd o'n digwydd dod allan o'r parc gydag Wmffra pan welodd o Gruff yn dringo i mewn i gar yr heddlu roedd Sioned wrth y drws yn edrych yn sâl

roedd Dafydd wedi mynd ag Wmffra am dro yn y parc roedd o wedi gweld car heddlu wrth dŷ Sioned a Gruff ac roedd o'n gallu gweld y car drwy'r coed gofalodd aros yn yr un lle i daflu pêl i Wmffra ar ôl hanner awr roedd ei fraich yn brifo ond roedd Wmffra'n hapus ac roedd y car heddlu yn dal wrth y tŷ gwelodd y drws yn agor rhoddodd y bêl yn ei boced ac roedd o'n digwydd dod allan o'r parc gydag Wmffra pan welodd o Gruff yn dringo i mewn i gar yr heddlu roedd Sioned wrth y drws yn edrych yn sâl

roedd Dafydd wedi mynd ag Wmffra am dro yn y parc roedd o wedi gweld car heddlu wrth dŷ Sioned a Gruff ac roedd o'n gallu gweld y car drwy'r coed gofalodd aros yn yr un lle i daflu pêl i Wmffra ar ôl hanner awr roedd ei fraich yn brifo ond roedd Wmffra'n hapus ac roedd y car heddlu yn dal wrth y tŷ gwelodd y drws yn agor rhoddodd y bêl yn ei boced ac roedd o'n digwydd dod allan o'r parc gydag Wmffra pan welodd o Gruff yn dringo i mewn i gar yr heddlu roedd Sioned wrth y drws yn edrych yn sâl

Uned 19

Cam 1 – Sgwrsio Cychwynnol

Gan mai uned adolygu yw hon, cychwynnir gyda'r gêm gardiau arferol. Rhannwch y dosbarth yn grwpiau o dri i weithio trwy'r gêm. Os yn bosib, gwnewch hyn ddwywaith – unwaith gyda siaradwyr rhugl yn bresennol.

Cam 2 – Adolygu amser y ferf

Rhannwch y dosbarth yn barau newydd ar gyfer y gêm fwrdd i adolygu berfau. Bydd angen rhoi dis i bob pâr. Cyn cychwyn, ewch dros yr amserau berfol a restrir o dan y gêm i wneud yn siŵr bod pawb yn deall beth i'w wneud. Y tro cyntaf y chwaraeir y gêm, rhaid creu'r ffurf ferfol yn unig, e.e. colli + fi = collais i/mi golles i/mi wnes i golli. Yr ail dro, rhaid cynnwys y ffurf ferfol mewn brawddeg.

Cam 3 – Darllen a siarad

Dilynwch y Canllawiau Cyffredinol ar gyfer darnau darllen, sef cyfweiliad gyda'r actor Gwyn Elfyn, neu 'Robin Radio'. Yna, rhannwch y dosbarth yn barau neu'n grwpiau o dri i ofyn yr un cwestiynau i'w gilydd. Dylid cael sesiwn adrodd yn ôl ar y diwedd – y nod fydd dysgu un peth newydd am bob aelod o'r dosbarth.

Cam 4 – Gwyllo a siarad

Dangoswch y fideo o leiaf ddwywaith i'r dysgwyr gael cwblhau'r dasg, sef nodi'r pedwar pwnc a drafodir. Dyma'r atebion:

- 1.Yr iaith Gymraeg
- 2.Pris Petrol
- 3.Cwpan Rygbi'r Byd
- 4.Edrych ar ôl y blaned/gwastraffu llai

Yna, rhannwch y dosbarth yn grwpiau bach i flaenoriaethu'r pedwar pwnc o ran eu pwysigrwydd iddyn nhw. Dylid annog cymaint o siarad rhydd â phosib. Yn olaf, dylai'r grwpiau drafod eu gobeithion nhw am y dyfodol – yn yr ardal, yng Nghymru, yn y byd.

Cam 5 – Adolygu geirfa – ‘Blockbusters’

Rhannwch y dosbarth yn ddau hanner i chwarae'r gêm. Y nod yw dewis llythyren ac ateb y cwestiynau'n gywir er mwyn creu llinell mewn unrhyw gyfeiriad. Rhaid i'r timau geisio blocio ei gilydd. Maen nhw'n ateb cwestiynau bob yn ail. Adolygir geirfa'r unedau blaenorol. Ceir copi gyda'r diffiniadau yn y Gwaith cartref hefyd. Wrth i'r tîm ddewis llythyren, dylech chi nodi'r frawddeg isod, gyda'r bwlch, ar y bwrdd gwyn.

Dyma'r cwestiynau a'r atebion:

A	Mae rhoi cerdyn ar ddydd Santes Dwynwen yn anrheg hyfryd.
B	Dw i'n cofio breuddwydio am gyfweiliad am swydd pan o'n i'n cysgu.
C	Mae angen cael caniatâd i barcio yma.
Ch	Mae'r plant yn mynd i'r cylc chwarae bob bore.
D	Dw i'n teimlo dan bwysau ofnadwy yn y gwaith.
Dd	Anghofiais/Mi anghofies i am ddyddiad cau'r swydd.
E	Cafwyd y dyn yn euog yn y llys.
F	Cofiwch ei bod hi'n flwyddyn naid bob pedair blynedd.
Ff	Mae Trefyclawdd ym Mhowys ar y ffin rhwng Cymru a Lloegr.
G	Pan o'n i'n blentyn, ro'n i eisiau/isio mynd ar roced i'r gofod .
Ng	Mae Aberystwyth yng ngorllewin Cymru.
H	Dw i'n dechrau anghofio popeth yn fy henaint .
I	Mae'r siwt yma'n ffitio i'r dim.
L	Mae'r côr meibion yn lansio eu CD newydd yn y cyngerdd heno.
LI	Mae'r llanw yn dod/dwad i mewn yn gyflym – gwell i ni symud at y creigiau!
M	Dw i'n mesur y llawr yn ofalus achos dw i eisiau/isio prynu carped newydd.
N	Dangosodd/Mi ddangosodd y tîm rygbi lawer o nerth wrth guro'r Crysau Duon.
O	Mae'r siopau'n dawel ers i'r ffordd osgoi agor.
P	Rhaid i ni wneud penderfyniad anodd heddiw yn y Senedd.

Ph	Mae Siân yn berson trefnus a phrydlon fel arfer, dw i'n synnu ei bod hi'n hwyr.
R	Anghofiodd/Mi anghofiodd yr heddlu rybuddio gyrwyr bod y ffyrdd yn beryglus.
Rh	Dw i wedi rhostio'r tatws gyda'r/efo'r twrci, byddan/mi fyddan nhw'n flasus iawn.
S	Yn sydyn , diffoddodd/mi ddiffoddodd y golau.
T	Dych/Dach chi'n defnyddio trafnidiaeth gyhoeddus o gwbl?
Th	Dangosodd/Mi ddangosodd Mair ei thrwydded yrru i'r plismon.
U	Mae'r undeb(au) athrawon yn gofyn am lai o waith papur i'w haelodau.
W	Mae dosbarth/'na ddosbarth Cymraeg wythnosol yn y dafarn – bob nos Lun.
Y	Rhaid i ni dalu am y cinio Nadolig ymlaen llaw.

Cam 6 – Chwedl – Mantell Aur yr Wyddgrug

Dilynwch y canllawiau cyffredinol ar gyfer Darnau Darllen. Yna, ceir tasg tasg ar gyfer parau:

a. Canfod y geiriau anodd yn y darn –

cloak - mantell   *huge* - enfawr   *to disappear* - diflannu   *giant* - cawr

skeleton - sgerbwd   *archaeologist* - archaeolegwyr   *ancient* - hynafol

b. Ad-drefnu'r lluniau.

c. Ad-drefnu'r ffeithiau. Dyma'r atebion:

Ffeindion nhw fedd.	5
Cerddodd y person i mewn i'r mynydd.	3
Roedd sgerbwd a mantell aur yn y bedd.	6
Roedd hen wraig yn cerdded ar ffordd ger Bryn yr Ellyllon.	2
Heddiw, mae'r fantell aur yn yr Amgueddfa Brydeinig.	7
Roedd gweithwyr yn gweithio ger Bryn yr Ellyllon.	4
Gwelodd Nansi rywun yn croesi'r ffordd.	1

Cam 7 - Gêm y bylchau

Gêm adolygu ydy hon. Gallwch chi ei haddasu i ymarfer unrhyw fylchau sy'n achosi trafferth.

Rhannwch y dosbarth yn ddau dîm.

Yna, mae dwy ffordd i'w chwarae:

Ysgrifennwch y 12 brawddeg yn y grid isod ar y bwrdd gwyn. Gofynnwch i bob aelod o'r ddau dîm (yn eu tro) ddewis rhif "glas" a rhif "du". Os bydd y bwllch yn cael ei lenwi'n gywir, mae'r tîm yna yn cael pwynt ac mae'r ddau rif yn cael eu dileu.

Dyma'r atebion:

1. Pryd ..... cyfarfod?	13. erioed
2. Faswn i ..... yn gwneud hynny!	14. mod
3. Dw i'n byw yma ers dwy.....	15. atyn
4. Dw i'n gwybod ..... fi sy'n iawn	16. mae'r
5. Mae e'n ..... oed	17. iddyn
6. Pwy .....rheolwr?	18. diwrnod
7. Dyn ni wedi cael..... braf heddiw	19. byth
8. Dw i .....wedi gweld ffilm Star Wars	20. bedair
9. Rhaid ..... nhw gael tocyn!	21. yw'r
10. Wnei di aros ..... hi?	22. taw
11. Dw i'n meddwl fy ..... i'n iawn	23. flynedd
12. Dych chi wedi ysgrifennu ..... nhw?	24. amdani

Cam 8 – Gwaith Arholiad Canolradd

Gwrando (2010) – Chwaraewch y darn dair gwaith er mwyn i'r dysgwyr allu ateb y cwestiynau. Dyma'r sript:

Fersiwn y de

A. Prynawn da a chroeso i'r Awr Gerdd. Gyda ni heddiw mae Anwen Jones, arweinydd Côr y Bryniau. Mewn pythefnos, bydd y côr yn mynd ar daith i Awstralia, ac mae Anwen wedi dod i'r stiwdio i roi tipyn o'i hanes hi a'r côr cyn iddyn nhw adael. Croeso Anwen.

B. Diolch yn fawr.

A. Dwedwch wrthon ni ychydig o'ch hanes chi yn gynta Anwen.

B. Pan o'n i'n ddeunaw oed, es i i astudio cerddoriaeth ym Mhrifysgol Llundain ac wedyn gwnes i gwrs diploma yno. Ro'n i wedi meddwl mynd i Gaerdydd i wneud y cwrs, ond roedd llawer o ffrindiau gyda fi yn Llundain, felly aros yno wnes i.

A. Fuo chi'n gweithio yno ar ôl gorffen yn y coleg?

B. Wel, bues i'n gweithio yn siop y Tŷ Opera am rai misoedd, ond do'n i ddim yn ennill digon o arian i allu fforddio byw yn y ddinas, a dweud y gwir. Roedd tipyn bach o hiraeth arna i hefyd, felly adre â fi!

A. ... a chael gwaith yn syth?

B. Ie, bron â bod. Bues i'n lwcus iawn i gael gwaith rhan amser gyda chwmmi teledu ryw bymtheg milltir o'r ffarm lle ces i ngeni, felly ro'n i'n gallu byw gartre gyda fy rhieni. Doedd dim ots gyda fi weithio yn swyddfa'r cwmni, ond doedd cerddoriaeth ddim yn rhan o'r gwaith o gwbl. Felly, ar ôl tua chwe mis, es i i'r coleg i hyfforddi i fod yn athrawes gerdd. Bues i'n lwcus eto a chael swydd yn dysgu cerdd yn yr ysgol uwchradd yn y dre. Rhaid fy mod i wrth fy modd gyda'r gwaith - dw i yma ers dros ddeuddeg mlynedd!

***

A. Sut daethoch chi i fod yn arweinydd Côr y Bryniau felly?

B. Wel, es i i ganu fel aelod o'r côr i ddechrau wrth gwrs. Yna, tua deg mlynedd yn ôl, symudodd yr arweinydd i fyw yn Lloegr, a gofynnnon nhw i fi gymryd ei lle.

A. Dwedwch rywbeth am hanes y côr... ble dych chi'n ymarfer, faint o aelodau sy gyda chi?

B. Wel, beth alla i ddweud... Mae tua hanner cant yn canu gyda ni... 'Dyn ni'n gôr cymysg o ddynion a merched. 'Dyn ni'n ymarfer yn neuadd yr ysgol unwaith yr wythnos ar nos Fercher.... byddwn ni'n dechrau ymarfer ar nos Sul hefyd cyn bo hir, achos ein bod ni'n mynd i gystadlu yn yr Eisteddfod ym mis Awst. 'Dyn ni eisiau gwneud yn siŵr ein bod ni ar ein gorau. Yna, ar ôl yr Eisteddfod, byddwn ni'n mynd i Awstralia.

A. Well! Mae'n siwr eich bod chi'n edrych ymlaen yn fawr.

B. Ydw wir. Dyma'r tro cynta i ni deithio dramor fel côr. Dyw pawb ddim yn gallu dod, ond bydd o leia pedwar deg ohonon ni'n teithio. Mae rhai'n dod â'u partneriaid, ac yn aros am wythnos neu ddwy ychwanegol i weld y wlad. Mae'n gyfle arbennig iawn. Mae fy chwaer i'n byw yn Sydney ers tro, a dw i'n edrych ymlaen at ei gweld hi a'r babi newydd. Dim ond lluniau ohono fe dw i wedi'u gweld hyd yn hyn.

A. A beth am y cyngherddau?

B. Bydd pedwar perfformiad mewn neuaddau gwahanol yn Sydney, a byddwn ni'n cael ein ffilmio ar gyfer rhaglen ar S4C hefyd. Mae'n debyg fod Bryn Terfel yn perfformio yn y Tŷ Opera yr wythnos honno a bydd e ar y rhaglen gyda ni. Ond fydd y criw ffilmio ddim yn cael dod i'r dafarn ar ôl y cyngherddau; amser i'r côr ymlacio a mwynhau fydd hynny.

A. Anwen, diolch yn fawr am ddod i mewn i siarad â ni. Pob hwyl i chi a'r côr ar eich taith a gobeithio gallwch chi alw eto ar ôl dod adre.

Fersiwn y gogledd

Sŵn cerddoriaeth...

A. Prynawn da a chroeso i'r Awr Gerdd. Efo ni heddiw mae Anwen Jones, arweinydd Côr y Bryniau. Mewn pythefnos, mi fydd y côr yn mynd ar daith i Awstralia, ac mae Anwen wedi dad i'r stiwdio i roi tipyn o'i hanes hi a'r côr cyn iddyn nhw adael.

Croeso Anwen.

B. Diolch yn fawr.

A. Dudwch wrthon ni ychydig o'ch hanes chi yn gynta Anwen.

B. Pan o'n i'n ddeunaw oed, mi es i i astudio cerddoriaeth ym Mhrifysgol Llundain ac wedyn mi wnes i gwrs diploma yno. Ro'n i wedi meddwl mynd i Gaerdydd i wneud y cwrs, ond roedd gen i lawer o ffrindiau yn Llundain, felly aros yno wnes i.

A. Fuo'ch chi'n gweithio yno ar ôl gorffen yn y coleg?

B. Wel, mi fues i'n gweithio yn siop y Tŷ Opera am rai misoedd, ond do'n i ddim yn ennill digon o bres i allu fforddio byw yn y ddinas, a dweud y gwir. Roedd gen i dipyn bach o hiraeth hefyd, felly adre â fil!

A. ... a chael gwaith yn syth?

B. Ia, bron â bod. Mi fues i'n lwcus iawn i gael gwaith rhan amser efo cwmni teledu ryw bymtheg milltir o'r ffarm lle ces i ngeni, felly ro'n i'n medru byw adre efo fy rhieni.

Doedd dim ots gen i weithio yn swyddfa'r cwmni, ond doedd cerddoriaeth ddim yn rhan o'r gwaith o gwbl. Felly, ar ôl tua chwe mis, mi es i i'r coleg i hyfforddi i fod yn athrawes gerdd. Mi fues i'n lwcus eto a chael swydd yn dysgu cerdd yn yr ysgol uwchradd yn y dre. Rhaid fy mod i wrth fy modd efo'r gwaith - dw i yma ers dros ddeuddeg mlynedd!

***

A. Sut daethoch chi i fod yn arweinydd Côr y Bryniau felly?

B. Wel, mi es i i ganu fel aelod o'r côr i ddechrau wrth gwrs. Yna, tua deg mlynedd yn ôl, mi symudodd yr arweinydd i fyw yn Lloegr, ac mi wnaethon nhw ofyn i mi gymryd ei lle.

A. Dudwch rywbeth am hanes y côr... lle dach chi'n ymarfer, faint o aelodau sy gynnoch chi?

B. Wel, be' fedra i ddeud... Mae tua hanner cant yn canu efo ni... Dan ni'n ymarfer yn neuadd yr ysgol unwaith yr wythnos ar nos Fercher... mi fyddwn ni'n dechrau ymarfer ar nos Sul hefyd cyn bo hir, achos bod ni'n mynd i gystadlu yn yr Eisteddfod ym mis Awst. Dan ni isio gwneud yn sir ein bod ni ar ein gorau. Yna, ar ôl yr Eisteddfod, mi fyddwn ni'n mynd i Awstralia.

A. Well! Mae'n sir eich bod chi'n edrych ymlaen yn fawr.

5

B. Ydw wir. Dyma'r tro cynta i ni deithio dramor fel côr. Dydy pawb ddim yn medru dad, ond mi fydd o leia pedwar deg ohonon ni'n teithio. Mae rhai'n dad â'u partneriaid, ac yn aros am wythnos neu ddwy ychwanegol i weld y wlad. Mae'n gyfle arbennig iawn. Mae fy chwaer i'n byw yn Sydney ers tro, a dw i'n edrych ymlaen at ei gweld hi a'r babi newydd. Dim ond lluniau ohono fo dw i wedi'u gweld hyd yn hyn.

A. A be' am y cyngherddau?

B. Mi fyddwn ni'n perfformio bedair gwaith mewn neuaddau gwahanol yn Sydney, ac mi fyddwn ni'n cael ein ffilmio ar gyfer rhaglen ar S4C hefyd. Mae'n debyg fod Bryn Terfel yn perfformio yn y Tŷ Opera yr wythnos honno ac mi fydd o ar y rhaglen efo ni. Ond fydd y criw ffilmio ddim yn cael dad i'r dafarn ar ôl y cyngherddau; amser i'r côr ymlacio a mwynhau fydd hynny.

A. Anwen, diolch yn fawr am ddad i mewn i siarad efo ni. Pob hwyl i chi a'r côr ar eich taith a gobeithio medrwch chi alw eto ar ôl dad adre.

Cam 9 – Gêm Amdani

Cyfle yw hwn i roi un hwb arall i lyfrau Amdani lefel Canolradd, gydag anogaeth i fynd ati i'w darllen cyn symud ymlaen at y lefel nesaf.

Rhannwch y dosbarth yn grwpiau o dri, Rhowch set o gardiau (y cloriau sy Atodiad 1) i bob grŵp.

Dechreuwch ddarllen broliant (cefn) un o'r llyfrau. Rhaid i'r grwpiau godi'r clawr cywir yn uchel mor fuan â phosib, a'r tîm sy'n codi'r clawr gyntaf sy'n cael y pwynt. Ewch yn eich blaen i ddarllen gweddill y broliant.

1. Cyfrol o straeon byrion amrywiol sy'n llawn hiwmor, gan awdures sydd wedi dysgu Cymraeg e hun. Mae'r gyfrol yn cynnwys straeon dirgelwch, straeon serch a hefyd un stori wyddonias. **(Croesi'r Bont)**

2. Dyma addasiad o hunangofiant... Hanner Amser, mewn penodau byr, gyda lluniau du a gwyn. Mae ..., un o reffaris rygbi gorau'r byd, yn sôn yn onest iawn am ei blentyndod, ei waith, ei deithiau, ei deulu, ei iselder a'i rywioldeb. **(C'MON REFF!)**

3. "Aeth y lladd cyntaf yn dda. Yn berffaith, a dweud y gwir. Ro'n i'n gwybod y basai'n mynd yn iawn. Ro'n i wedi cynllunio'n dda. Ro'n i wedi trefnu a pharatoi – dyna'r pethau dw i'n eu gwneud yn dda. Nawr dw i'n gwybod 'mod i'n dda am ladd hefyd." Geiriau oeraidd llofrudd sy'n crwydro ardal Bannau Brycheiniog gan achosi ofn a dychryn i ardal gyfan. Wrth i un llofruddiaeth arwain at un arall, tybed a fydd yr heddlu'n gallu rhoi stop ar bethau cyn i rywun eto golli ei fywyd? **(Gêm beryglus)**

4. Ym mhentref bach Tredafydd yng Nghymoedd de Cymru, mae Megan a Huw yn dod yn gariadon. Ond a fydd eu cariad yn ddigon cryf i oroesi'r amgylchiadau? Mae marwolaeth, eu teuluoedd, a'r blynyddoedd ar wahân i gyd yn eu herbyn nhw. **(Y Llythyr)**

5. Mae Liz yn diwtor Cymraeg i Oedolion. Mae hi'n wraig i Dilwyn, prifathro prysur a phwysig. Mae Sara, eu merch, yn symud allan i fyw efo'i chariad cyn bo hir. Ond beth – neu bwy – fydd yn dod â chyffro i fywyd Liz?

Mae camperfan lliwgar yn cyrraedd y pentref ac mae'n amlwg bod y perchennog ifanc, golygus yn edmygu Liz am lawer mwy na'i threigliadau perffaith... **(Gwers mewn cariad)**

Yna, gofynnwch i'r trioedd drafod y llyfrau – pa rai maen nhw wedi eu darllen? Pa un fasen nhw'n hoffi ei ddarllen?

Gorau oll os gallwch wneud y dasg yma cyn y wers olaf un os ydych chi'n bwriadu ymweld â siop Gymraeg yn y wers olaf!

Cam 10 – Robin Radio

Dyma ymadroddion defnyddiol Uned 18:

Gwell i chi egluro!

Yn syml iawn, nodwch nifer o broblemau/sefyllfaoedd gan ofyn i barau feddwl am gyngor sy'n dechrau gyda 'Gwell i chi...!' e.e. pen tost/cur pen, wedi blino, arholiad yr wythnos nesa, rhedeg hanner marathon.

syllu'n syn

Gofynnwch i barau gyfieithu to look surprised.

colli gafael ar

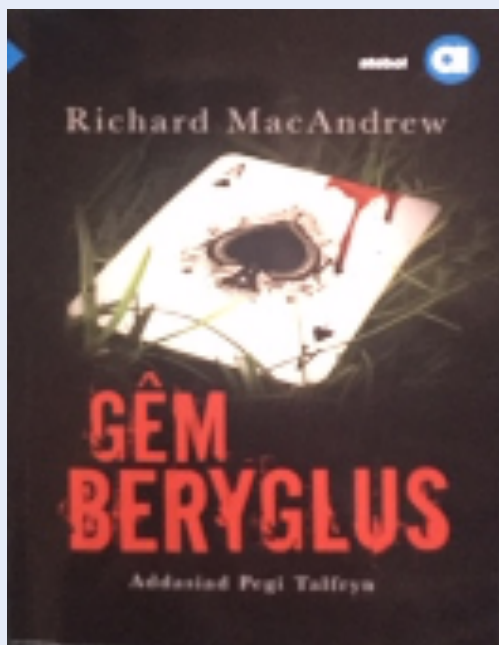
Atgoffwch y dysgwyr o'r cyd-destun yn neialog Robin Radio – 'Dw i ddim eisiau colli gafael ar berson mor arbennig'. Gofynnwch i barau ddisodli'r person cyntaf, e.e. hi – Dyw hi ddim eisiau/Dydy hi ddim isio colli gafael ar berson mor arbennig; y cwmni – Dyw'r cwmni ddim eisiau/Dydy'r cwmni ddim isio colli gafael ar berson mor arbennig.

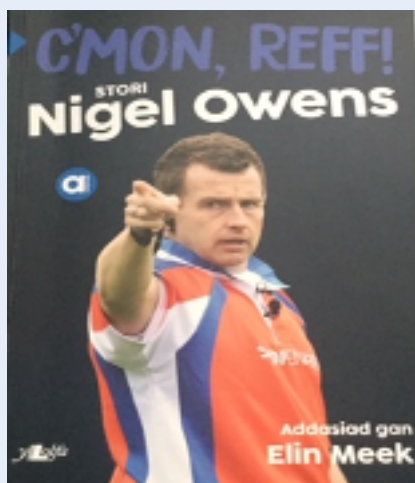
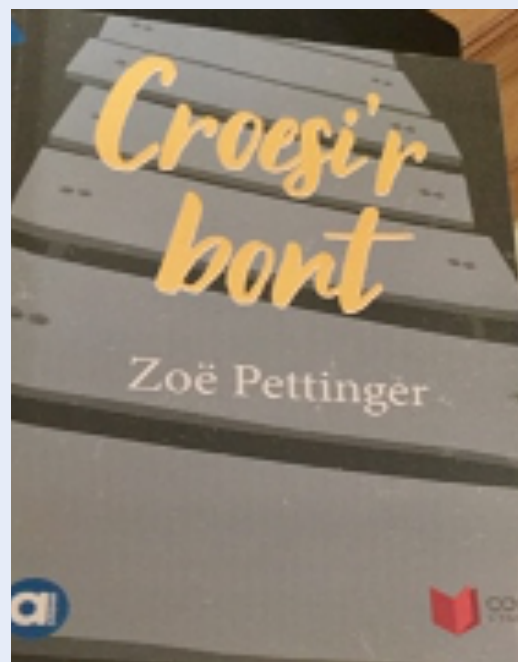
Robin Radio Uned 19.

Cam 11 – Gweithgaredd Cloi

Gofynnwch i bawb greu pedair colofn ar ddarn o bapur. Bydd angen rhoi teitl i bob colofn, e.e. Bachgen/Merch/Anifail/Lle/Rhywbeth yn y tŷ/Rhywbeth yn y dre. Byddwch chi'n galw llythyren, a rhaid i'r dysgwyr roi gair ym mhob colofn sy'n dechrau gyda'r llythyren honno. Os dewiswch golofnau Bachgen/Merch, bydd angen sicrhau bod yr enwau'n rhai Cymraeg. Unwaith y bydd un person wedi gorffen, mae'n gweiddi 'Stopiwch' a rhaid i bawb stopio. Caiff pawb un marc am bob gair sy gyda nhw, ond dau farc os bydd ganddynt air sy ddim gan neb arall.

Uned 19, Atodiad 1

Arholiad Canolradd

Er bod elfennau'r arholiad wedi'u hymgorffori yn y cwrs o'r uned gyntaf ymlaen, ceir yma uned sy'n crynhoi gofynion yr arholiad. Gellir ei chyflwyno dros gyfres o wersi, neu ddewis a dethol adrannau i'w cyflwyno pan fo'n gyfleus neu'n briodol yn ystod y cwrs.

Cam 1 - Y Dasg Arbennig

Mae llawer o ddysgwyr yn teimlo'n ansicr am y Dasg Arbennig. Felly, rhowch gyfle iddynt ymarfer trwy holi ei gilydd am bwnc arbennig o'u dewis nhw. Ceir paragraff rhagarweiniol addas yn y llyfr y dylid ei ymarfer wrth sgwrsio yn y dosbarth, yn ogystal

ag wrth gyflwyno'r person yn ystod y dasg go iawn.

Dyma gyfarwyddiadau CBAC ar gyfer y dasg hon:

1. Dwedwch eich enw llawn ar ddechrau'r dasg ac enw'r person arall, e.e. Fy enw i yw John Morgan Jones a dw i'n siarad â Mair Davies.
2. Peidiwch â sgrripto'r sgwrs!
3. Dylai'r sgwrs bara tua 5 munud.
4. Rhaid i chi arwain y sgwrs – chi ddylai ofyn y rhan fwyaf o'r cwestiynau.
5. Gallwch chi siarad am unrhyw beth, e.e. gwaith, bywyd cymdeithasol, diddordebau, yr ardal, teulu.
6. Dangoswch eich bod wedi deall yr ateb trwy ymateb i beth mae'r person arall yn ei ddweud, a/neu ofyn cwestiwn arall.
7. Ceisiwch ofyn cwestiynau mewn amserau gwahanol, e.e. rhai cwestiynau yn y presennol, rhai yn y gorffennol.
8. Dych chi'n gallu defnyddio "chi" neu "ti" wrth ofyn cwestiynau ond peidiwch â newid o un i'r llall yn ystod y sgwrs.
9. Pan fyddwch chi'n gwrando ar y sgwrs ar ôl gorffen, peidiwch â phoeni os byddwch chi'n clywed llawer o "yms". Mae hyn yn dangos bod y sgwrs yn un naturiol.
10. Peidiwch â phoeni os byddwch chi'n clywed rhai camgymeriadau. Gweler Atodiad 1 os ydych chi'n teimlo bod rhai o'r dosbarth angen mwy o sgaffaldiau gyda'r dasg yma. Fodd bynnag, y nod yw peidio â gorfod dibynnu ar y sgaffaldiau hyn, gan gael sgwrs pum munud ar un pwnc sydd o wir ddiddordeb i'r dysgwr dan sylw.

Cam 2 – Y Papur Darllen

Ceir tasg yma, yn union fel y Papur Darllen. Fodd bynnag, nid oes rhaid i chi wneud y tasgau hyn o dan amodau arholiad. Pwrpas yr unedau yw cyflwyno'r holl elfennau.

Tasg 1 – erthygl. Ymdriniwch â'r erthygl yn y ffordd arferol ar gyfer darnau darllen. Rhannwch y dosbarth yn barau i drafod eu hatebion, cyn i unigolion eu cofnodi. Ewch dros yr atebion.

Tasg 2 – negeseuon ebost. Eto, ymdriniwch â'r negeseuon fel darnau darllen arferol a rhannwch y dosbarth yn barau i drafod yr atebion. Ewch dros yr atebion.

Tasg 3 – llenwi bylchau. Rhannwch y dosbarth yn barau i lenwi'r bylchau. Os bydd parau'n gorffen yn gyflym, ad-drefnwch y parau i wirio'r atebion gyda'i gilydd. Yn yr arholiad, mae rhai dysgwyr yn hoffi dechrau gyda'r dasg hon, er mai'r drydedd dasg fydd hi yn y papur. Mae'n bosib iawn bod yr atebion i'r bylchau yn codi yn y darnau darllen sy yn y papur a bydd y dysgwyr yn fwy effro i hyn os byddant wedi rhoi cynnig ar y bylchau gyntaf.

Cam 3 – Y Papur Ysgrifennu

Ceir y tasgau enghreifftiol yma ond ni ddylid eu gwneud yn y dosbarth dan amodau arholiad. Dylid eu gosod fel Gwaith cartref, ond gan annog y dysgwyr i weithio gartref dan amodau arholiad a gan gadw at yr amser a ganiateir, sef 75 munud.

Llythyr – Yn hytrach na darllen dros y cynghorion yn y llyfr am ddechrau a gorffen llythyr, gofynnwch i'r dysgwyr am yr wybodaeth hon yn gyntaf. Hefyd, gellid ysgrifennu'r frawddeg hon ar y bwrdd gwyn ac yna mynd ati i ddisodli'r elfennau gwahanol a danlinellir, un ar y tro:

Dw i'n ysgrifennu atoch chi ar ran y cymdogion yn y stryd i gwyno am y problemau parcio.

Ffurflen – Darllenwch dros y ffurflen, gan ddangos bod y ffurflen fel arfer yn profi gwahanol amserau yn y ferf a bod rhaid dangos eu bod yn gallu defnyddio'r amserau hyn.

Cam 4 – Y Papur Gwranddo

Gwnewch y ddwy dasg yma – eitem nodwedd a bwletin newyddion – yn y dosbarth.

Eitem nodwedd – Dilynwch yr union drefn a amlinellir yn y canllawiau. Ewch dros yr atebion ar y diwedd.

Bwletin newyddion – Cyn troi at y bwletin, edrychwch ar y brawddegau yn y tabl a darllenwch drostyn nhw. Dylai'r dysgwyr fod yn ailadrodd. Yna, rhwng un ymadrodd i bawb (Cardiau Atodiad 2), ac yn syml iawn maen nhw'n cerdded o gwmpas yn darllen yr ymadrodd sydd ar eu cardiau i'w gilydd. Bob tro y byddwch yn curo dwylo, dylent gyfnewid cardiau. Unig bwrpas y gweithgaredd hwn yw dod yn fwy hyderus gyda rhai o'r ymadroddion a glywir yn aml yn y bwletin.

Yna, ceir adran yn crynhoi'r eirfa newyddion sy'n codi ar draws yr unedau yn y cwrs. Argymhellir cyflwyno hyn fel rhestr gyfair yn unig. Yn sicr, peidiwch â mynd dros yr eirfa i gyd. Gellid dewis un categori i edrych arno'n fanwl.

Chwaraewch y bwletin gan ddilyn yr union drefn a amlinellir yn y canllawiau. Ewch dros yr atebion.

Dyma'r sgriptiau (2019)

Rhan 1 – Deialog

Fersiwn y De

[Sŵn cerddoriaeth yn tawelu]

Cyflwynydd: Croeso i'r rhaglen. Ein gwestai heddiw yw Endaf Jones, sy'n byw ers pum mlynedd yn Malaga. Mae'n un o'r tri chan mil sy wedi symud i fyw yn Sbaen dros y blynyddoedd diwethaf, ac mae wedi dod i'r stiwdio i siarad am fanteision byw mewn gwlad dramor... ac am yr anfanteision. Croeso Endaf. Gyda'r holl lifogydd sy wedi bod yng Nghymru dros y misoedd diwetha, mae'n siŵr fod llawer o bobl yn breuddwydio am symud i fyw yn yr haul.

Endaf: Bore da, neu bon dia, fel maen nhw'n ddweud yn Malaga. Oes, mae llawer o fanteision. Mae'r ffordd o fyw'n well... ac ar ôl i fi a'r wraig ymddeol, dyna ro'n ni eisiau – symud i'r lân araf. Ro'n ni'n dau'n gweithio ym maes addysg, ac wedi cael llond bol ar yr oriau hir. Doedd hi ddim yn anodd gadael hynny, rhaid dweud!

Cyflwynydd: Roedd e'n benderfyniad hawdd felly?

Endaf: Nac oedd, dim o gwbl. Buon ni'n trafod am amser hir cyn penderfynu gadael Cymru a gadael y teulu wrth gwrs. Doedd y plant ddim yn fodlon ar y dechrau, ond ar ôl iddyn nhw gael swyddi yng Nghaerdydd a Bangor, doedd hi ddim yn gymaint o broblem.

Cyflwynydd: Unwaith i chi benderfynu gadael, oedd hi'n broses hawdd? Bydd rhai o'r gwrandawyr eisiau gwybod am y gost hefyd...

Endaf: Wel, doedd hi ddim yn hawdd a dyw hi ddim yn rhad. Cymerodd hi flynyddoedd i gael hyd i'r tŷ iawn ar gyrion Malaga. Oni bai bod fy ngwraig i wedi dysgu Sbaeneg yn rhugl mewn dosbarth nos, fassen ni byth wedi gallu gwneud. Roedd hi'n gallu delio â'r adeiladwyr ar y ffôn, ac oni bai am hynny, fassen ni byth wedi gadael.

Cyflwynydd: Dwedwch rywbeth am y tŷ sy gyda chi yn Malaga, a rhywbeth am eich bywyd yn Sbaen.

Endaf: Wel, mae'r tŷ tua dwy filltir o ganol y ddinas – dyna pam doedd e ddim yn ofnadwy o ddrud. Ond mae hi'n ardal braf. 'Dyn ni'n bwyta allan tipyn, yn enwedig yn y gaeaf, ac yn mwynhau cerdded. Gan fod y system drenau a bysiau'n wych yma, does dim angen car arnon ni. Dw i ddim yn gweld eisiau gyrru o gwbl, a bod yn onest. Does dim llawer o fywyd cymdeithasol gyda ni, yn bennaf achos mod i'n anobeithiol am

ddysgu'r iaith. Dw i'n nabod rhai Saeson sy'n byw yn yr ardal, a dim ond y wraig a fi sy'n dod o Gymru. Mae'n braf i ni allu siarad iaith gwbl wahanol i bawb arall!

Cyflwynydd: Dych hi ddim yn teimlo hiraeth o gwbl? Mae llawer o Brydeinwyr yn symud i Sbaen ac yn symud yn ôl adre ar ôl blwyddyn neu ddwy oherwydd eu bod nhw'n gweld eisiau te, rhaglenni teledu, ffrindiau...

Endaf: Dim o gwbl. Mae'r byd yn fach; dim ond dwy awr yw hi i hedfan yma, ac mae'r we'n ei gwneud hi'n hawdd siarad â ffrindiau. Mae'r plant yn dod draw o leia ddwywaith y flwyddyn. Mae ein merch ni'n disgwyl ei babi cynta ym mis Medi; byddwn ni'n colli'r cyfle i weld wŷyr neu wyres yn tyfu ac mae hynny'n ein poeni ni'n fawr. Cawn weld sut byddwn ni'n teimlo am hynny yn y misoedd cyn y Nadolig. Heblaw am hynny, does dim anfanteision, a baswn i'n annog pawb i symud yma.

Cyflwynydd: Wel, dw i'n siŵr bydd rhai o'n gwrandawyr yn cytuno, ac yn dymuno dilyn eich esiamp chi. Pob lwc i chi a'r teulu, Endaf, lle bynnag byddwch chi, a diolch am y sgwrs.

Rhan 1 - Deialog Fersiwn y Gogledd

[Sŵn cerddoriaeth yn tawelu]

Cyflwynydd: Croeso i'r rhaglen. Ein gwestai heddiw ydy Endaf Jones, sy'n byw ers pum mlynedd yn Malaga. Mae'n un o'r tri chan mil sy wedi symud i fyw yn Sbaen dros y blynyddoedd diwethaf, ac mae wedi dŵad i'r stiwdio i siarad am fanteision byw mewn gwlad dramor... ac am yr anfanteision. Croeso Endaf. Efo'r holl lifogydd sy wedi bod yng Nghymru dros y misoedd diwetha, mae'n siŵr fod llawer o bobl yn breuddwydio am symud i fyw yn yr haul.

Endaf: Bore da, neu bon dia, fel maen nhw'n ddeud yn Malaga. Oes, mae 'na lawer o fanteision. Mae'r ffordd o fyw'n well... ac ar ôl i mi a'r wraig ymddeol, dyna roedden ni isio – symud i'r lân araf. Roedden ni'n dau'n gweithio ym maes addysg, ac wedi cael llond bol ar yr oriau hir. Doedd hi ddim yn anodd gadael hynny, rhaid dweud!

Cyflwynydd: Roedd o'n benderfyniad hawdd felly?

Endaf: Nac oedd, dim o gwbl. Mi fuon ni'n trafod am amser hir cyn penderfynu gadael Cymru a gadael y teulu wrth gwrs. Doedd y plant ddim yn fodlon ar y dechrau, ond ar ôl iddyn nhw gael swyddi yng Nghaerdydd a Bangor, doedd hi ddim yn gymaint o broblem.

Cyflwynydd: Unwaith i chi benderfynu gadael, oedd hi'n broses hawdd? Mi fydd rhai o'r gwrandawyr isio gwybod am y gost hefyd...

Endaf: Wel, doedd hi ddim yn hawdd a dydy hi ddim yn rhad. Mi gymerodd hi flynyddoedd i gael hyd i'r tŷ iawn ar gyrion Malaga. Oni bai bod fy ngwraig i wedi dysgu Sbaeneg yn rhugl mewn dosbarth nos, fassen ni byth wedi medru gwneud. Roedd hi'n medru delio efo'r adeiladwyr ar y ffôn, ac oni bai am hynny, fassen ni byth wedi gadael.

Cyflwynydd: Dudwch rywbeth am y tŷ sy gynnoch chi yn Malaga, a rhywbeth am eich bywyd yn Sbaen.

Endaf: Wel, mae'r tŷ tua dwy filltir o ganol y ddinas – dyna pam doedd o ddim yn ofnadwy o ddrud. Ond mae hi'n ardal braf. 'Dan ni'n bwyta allan tipyn, yn enwedig yn y gaeaf, ac yn mwynhau cerdded. Gan fod y system drenau a bysiau'n wych yma, 'dan ni ddim angen car. Dw i ddim yn colli gyrru o gwbl, a bod yn onest. Does gynnon ni ddim llawer o fywyd cymdeithasol, yn bennaf achos mod i'n anobeithiol am ddysgu'r iaith. Dw i'n nabod rhai Saeson sy'n byw yn yr ardal, a dim ond y wraig a fi sy'n dŵad o Gymru. Mae'n braf i ni fedru siarad iaith gwbl wahanol i bawb arall!

Cyflwynydd: Dach hi ddim yn teimlo hiraeth o gwbl? Mae 'na lawer o Brydeinwyr yn symud i Sbaen ac yn symud yn ôl adre ar ôl blwyddyn neu ddwy oherwydd eu bod nhw'n colli'r te, rhaglenni teledu, ffrindiau...

Endaf: Dim o gwbl. Mae'r byd yn fach; dim ond dwy awr ydy hi i hedfan yma, ac mae'r we'n ei gwneud hi'n hawdd siarad efo ffrindiau. Mae'r plant yn dŵad draw o leia ddwywaith y flwyddyn. Mae ein hogan ni'n disgwyl ei babi cynta ym mis Medi; mi fyddwn ni'n colli'r cyfle i weld wŷyr neu wyres yn tyfu ac mae hynny'n ein poeni ni'n fawr. Mi gawn weld sut byddwn ni'n teimlo am hynny yn y misoedd cyn y Nadolig. Heblaw am hynny, does 'na ddim anfanteision, ac mi faswn i'n annog pawb i symud yma.

Cyflwynydd: Wel, dw i'n siŵr bydd rhai o'n gwrandawyr yn cytuno, ac yn dymuno dilyn eich esiampl chi. Pob lwc i chi a'r teulu, Endaf, lle bynnag byddwch chi, a diolch am y sgwrs.

Rhan 2 – Bwletin Newyddion

Dyma'r bwletin newyddion.

1. Mae heddlu Awstralia wedi cadarnhau bod wyth o bobl wedi cael eu lladd mewn damwain awyren yng nghanol y wlad. Digwyddodd y ddamwain yn nhalaith Queensland, dros gan milltir o'r dref agosaf. Oherwydd hynny, cymerodd hi bedwar diwrnod i ddod o hyd i'r awyren. Dydyn nhw ddim yn gwybod beth oedd achos y ddamwain hyd yn hyn.
2. Daeth Prif Weinidog Cymru i agor ysbyty newydd yn Aberheli y bore 'ma. Mae'r adeilad newydd wedi costio dros filiwn o bunnoedd. Dwedodd maer Aberheli fod hyn yn newyddion da i'r ardal gan fod rhaid i bawb deithio am o leiaf awr i'r ysbyty agosaf yn Llanaber. Diolchodd y Prif Weinidog i'r bobl leol sydd wedi bod yn gofyn am gael ysbyty newydd i'r ardal ers mwy na phymtheg mlynedd.
3. Mae newyddion yn dod i law am ddamwain ar ffordd yr M4. Mae'r draffordd ar gau i'r ddau gyfeiriad ger Abertawe, ac mae'r gwasanaethau yno ar hyn o bryd. Mae'n debyg fod pedwar car ac un lori wedi taro yn erbyn ei gilydd. Dwedodd yr heddlu nad oes neb wedi cael ei anafu'n ddrwg yn y ddamwain ond mae wedi achosi problemau i bobl sy'n gyrru i'r gwaith heddiw.
4. Bu farw'r awdur enwog Martha Evans yn naw deg pump oed yn ei chartref yn Ynys Môn. Ysgrifennodd hi dros hanner cant o lyfrau i blant ifanc, ac un nofel i oedolion. Enillodd hi wobwr yn yr Eisteddfod Genedlaethol y llynedd am ei gwaith. Bydd gwasanaeth i gofio amdani yng nghapel y Bryn, Llangefni ddydd Sadwrn nesaf.
5. Cafodd y cynghorydd Helen Thomas ei harestio ddoe, ar gyhuddiad o dyfu cannabis yn yr ardd. Dywedodd Ms Thomas ei bod hi'n tyfu'r cyffur i'w helpu i gysgu gyda'r nos, ac roedd hi'n pwysleisio nad oedd hi'n gwerthu cannabis nac yn ei roi i neb arall. Bydd hi'n ymddangos o flaen y llys yn Aberheli yr wythnos nesa.
6. Daeth cystadleuaeth fawr beicio mynydd Ewrop i ben ar ôl pedwar diwrnod o gystadlu. Dyma'r tro cyntaf i'r gystadleuaeth ddod i Gymru ac i'r llwybrau beicio

mynydd newydd yng Nghwm Rhondda. Dwedodd un o'r trefnwyr fod y gystadleuaeth wedi bod yn llwyddiannus iawn. Enillwyd y ras gan Gustav Erikson o Sweden.

7. Y tywydd i gloi. Mae rhybudd gwynt cryf ar draws de Cymru ar gyfer heno a bore fory. Fydd loris uchel ddim yn cael teithio dros bont Hafren, ac mae'r swyddfa dywydd wedi dweud y gallai coed syrthio yn y gwynt cryf. Felly, dylai gyrrwyr fod yn ofalus, a pheidio â theithio o gwbl os nad oes rhaid. Mae gobaith y bydd y tywydd yn gwella erbyn y penwythnos.

Cam 5 – Y Prawf Llafar

Tasg 1 – Siarad am bwnc.

Ceir tri phwnc:

Pwnc 1:

Mae ffrindiau'n bwysig iawn.

Pwnc 2:

Dylai pawb ddysgu coginio yn yr ysgol.

Pwnc 3:

Mae gormod o chwaraeon ar y teledu.

Wrth ddewis pwnc, dylai'r dysgwyr feddwl:

- Oes digon gyda fi i'w ddweud am y pwnc hwn?
- Ydy'r eirfa gyda fi i drafod y pwnc hwn?
- Ydy'r pwnc hwn yn gofyn am ddefnyddio amserau arbennig yn y ferf ac ydw i'n gryf gyda'r amser/au yna?

Gofynnwch i'r dysgwyr ddewis y pwnc sy'n apelio atyn nhw a'u rhannu'n grwpiau yn ôl y dewis bwnc am ddeg munud. Gofynnwch iddyn nhw siarad â'i gilydd a chytuno ar bum prif bwynt hoffenn nhw eu codi yn ystod y sgwrs – bydd yr elfennau personol yn amrywio o berson i berson ond bydd hyn yn eu gorfodi i feddwl am rai dadleuon y dylid eu cynnwys wrth sgwrsio.

Wedyn, rhannwch y dosbarth yn barau gan roi cyfle i bawb chwarae rôl y cyfwelydd a'r dysgwr. Ceir cardiau isod yn Atodiad 3 i helpu'r cyfwelwyr gyda chwestiynau.

Tasg 2 – Sgwrs gyffredinol

Yn gyffredinol, mae'r sgwrs yn troi o gwmpas y pynciau hyn: eich gwaith/teulu/diddordebau/cefnidir/gwyliau/y dyfodol

Rhannwch y dosbarth yn barau – i gael chwarter awr yr un yn ateb cwestiynau. Nodir cwestiynau yn y llyfr i helpu'r cyfwelwyr. Fel bod rhyw elfen o weithgaredd, rhowch ddis i bob pâr. Dylai'r cyfwelydd ddechrau gyda'r rhif a deflir ar y dis. Pan ddaw'r chwarter awr i ben, dylai'r cyfwelydd newydd ddechrau gyda'r cwestiwn sy'n dilyn ar y rhestr.

Cam 6 – Robin Radio

Os byddwch chi eisiau ymarfer ymadroddion defnyddiol Uned 19, dyma rai syniadau:

ar osod	Rhannwch y dosbarth yn barau i lunio hysbyseb syml ar gyfer tŷ sy ar osod. Dylid dechrau pob hysbyseb gyda'r geiriau 'Ar Osod'.
Wnei di fod yn was priodas?	Pawb ar eu traed yn holi ei gilydd. Pawb yn ymateb yn gadarnhaol. Ar ôl i chi guro dwylo, pawb i wrthod a rhoi esgus.
codi llaw	Parau i feddwl am o leiaf 2 gyfleoliad arall: codi + gair (e.e. codi pwysau, codi pac, codi'n gynnar); gair + llaw (e.e. help llaw, dal llaw)

Uned Arholiad, Atodiad 1 (fersiwn y de)

Cefndir/Yr Ardal

O le mae'r teulu'n dŵad yn wreiddiol?
 Dach chi'n enedigol o'r ardal yma? Lle
 gaethoch chi eich geni a'ch magu?
 Lle aethoch chi i'r ysgol? Be oedd eich
 hoff bynciau?
 Sgynnoch chi deulu yn byw yn yr ardal
 yma?
 Oes 'na rywun yn eich teulu chi sy'n
 siarad Cymraeg?
 Be fasech chi'n hoffi ei wneud yn yr
 ardal dros yr haf?
 Tasech chi'n symud i ardal arall, lle
 fasech chi'n hoffi mynd?

**Gwaith (oedd os ydy'r partner wedi
 ymddeol)**

Be ydy eich gwaith ar hyn o bryd?
 Disgrifiwch o.
 Be ydy'r peth gorau am y swydd?
 A'r gwaetha?
 Be fasech chi'n hoffi newid am
 eich swydd?
 Tasech chi'n cael cyfle i gael swydd
 newydd, be fasai hi?
 Be oedd eich swydd gynta erioed?
 Tasech chi'n cael swydd unrhyw berson
 yn y byd am wythnos, pa swydd/ swydd
 pwysafasai hi? Pam?

Diddordeb(au)

Be dach chi'n hoffi ei wneud yn eich
 amser sbâr/i ymlacio?
 Be ydy eich prif ddiddordeb ar hyn
 o bryd?
 Efo pwy/lle/pryd dach chi'n
 gwneud hyn?
 Ers faint dach chi'n gwneud hyn?
 Be oedd eich prif ddiddordeb pan o'ch
 chi'n blentyn?
 Sgynnoch chi syniad am ddiddordeb
 basech chi'n licio ei ddechrau tasai
 gynnwch chi fwy o amser?

Gwyliau

Disgrifiwch eich gwyliau gorau erioed.
 Pam oedd y gwyliau mor arbennig?
 Lle aethoch chi ar eich gwyliau
 diwetha? Be wnaethoch chi?
 Dach chi wedi trefnu eich gwyliau nesa?
 Pam fyddwch chi'n mynd yno?
 Lle o'ch chi'n arfer mynd ar wyliau pan
 o'ch chi'n blentyn? Fasech chi'n hoffi
 mynd yno ar wyliau rŵan?
 Oes 'na un lle fchi'n hoffi mynd ar wyliau
 tasai gynnwch chi ddigon o bres ac
 amser? Pam?

Uned 20, Atodiad 2

Mae newyddion yn dod i law am ddamwain ar yr M4.
Mae newyddion yn ein cyrraedd ni am ddamwain ar yr A55.
Credir bod storm ar y ffordd.
Mae'n debyg bod streic awyrennau yr wythnos nesaf.
Roedd damwain ddifrifol mewn ffatri yn Abertawe y bore 'ma.
Newyddion tramor nesa...
Mae llifogydd wedi achosi problemau yn ardal Pontypridd.
Daethpwyd o hyd i gar yn yr afon.
Digwyddodd y ddamwain yn gynnar y bore 'ma.
Does neb wedi cael ei ladd.
Anafwyd naw o bobl yn y ddamwain.
Aethpwyd â saith o blant i'r ysbyty.
Daw rhagor o newyddion yn ystod y dydd.
Dywedodd llefarydd ar ran y cwmni bydd y ffatri'n cau ar ddiwedd y flwyddyn.
Mae llawer o bobl yn dioddef o feirws.
Mae'r heddlu'n rhybuddio bod lladron yn yr ardal.
Mae'r ffatri'n cau achos y problemau economaidd yn y wlad.
Cafodd dau leidr eu harestio y tu allan i'r banc.
Cafwyd y lladron yn euog gan Lys y Goron.
Mae lefelau diweithdra'n codi ar draws Cymru.
Daeth y tîm achub o hyd i gwch.
Mae pawb yn fyw ac yn iach ar ôl y ddamwain ar y mynydd.
Doedd y cerddwyr ddim yn gwisgo esgidiau addas.
Penodwyd cadeirydd newydd am ddwy flynedd.
Bydd dau ddyn yn ymddangos o flaen y llys yn y bore.
Maen nhw yn y llys ar gyhuddiad o ddwyn pum mil o bunnau.
Bu farw'r actor John Jones yn ei gartref.
Mae hi'n gadael gŵr a dau o blant.
Gêm gyfartal oedd hi rhwng Caerdydd ac Abertawe neithiwr.

Enillodd Wrecsam o dair gôl i ddwy.

Enillodd Casnewydd o ddwy gôl i un.

Roedd hi'n ddi-sgôr ar yr egwyl

A'r tywydd i gloi...

Mae rhybudd o storm dros nos.

Disgwylir tywydd gwlypach dros y penwythnos.

Bydd tywydd sefydlog dros y penwythnos.

Bydd hi'n braf ledled Cymru.

Uned Arholiad, Atodiad 3 (Fersiwn y De)

Pwnc 1: Mae ffrindiau'n bwysig iawn.

Dych chi'n cytuno? Pam?

Ydy ffrindiau da'n fwy pwysig pan dych chi'n hen?

Ydy hi'n anodd gwneud ffrindiau newydd?

Beth dych chi'n ei gofio am eich ffrindiau pan o'ch chi'n blentyn?

Pwnc 2: Dylai pawb ddysgu coginio yn yr ysgol.

Dych chi'n cytuno? Pam?

Ydy coginio'n bwysig y dyddiau yma?

Pa fath o sgiliau ddylai plant eu dysgu wrth goginio?

Beth dych chi'n ei gofio am ddysgu coginio yn yr ysgol?

Pwnc 3: Mae gormod o chwaraeon ar y teledu.

Dych chi'n cytuno? Pam?

Oes gormod o sylw i un math o chwaraeon, e.e. pêl-droed neu rygbi?

Oedd pethau'n wahanol yn y gorffennol?

Beth fasai'n well gyda chi ei weld ar y teledu?

Uned Arholiad, Atodiad 3 (Fersiwn y Gogledd)

Pwnc 1: Mae ffrindiau'n bwysig iawn.

Dach chi'n cytuno? Pam?

Ydy ffrindiau da'n fwy pwysig pan dach chi'n hen?

Ydy hi'n anodd gwneud ffrindiau newydd?

Be dach chi'n ei gofio am eich ffrindiau pan oeddech chi'n blentyn?

Pwnc 2: Mi ddylai pawb ddysgu coginio yn yr ysgol.

Dach chi'n cytuno? Pam?

Ydy coginio'n bwysig y dyddiau yma?

Pa fath o sgiliau ddylai plant eu dysgu wrth goginio?

Be dach chi'n ei gofio am ddysgu coginio yn yr ysgol?

Pwnc 3: Mae 'na ormod o chwaraeon ar y teledu.

Dach chi'n cytuno? Pam?

Oes 'na ormod o sylw i un math o chwaraeon, e.e. pêl-droed neu rygbi?

Oedd pethau'n wahanol yn y gorffennol?

Be fasai'n well gynnoch chi ei weld ar y teledu?

